Jaarstukken 2016

Gemeente Brunssum

Voorwoord

Geachte raadsleden,

Bij deze bieden wij u de jaarstukken 2016 aan. Hierin leggen wij verantwoording af over de uitvoering van het door de raad vastgestelde beleid dat is vastgelegd in de programmabegroting 2016 en is bijgesteld bij de programmarapportage en slotrapportage 2016.

Algemeen
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarrekening is gecontroleerd door de accountant. In het jaarverslag is de programmaverantwoording opgenomen.
De programmaverantwoording is voor wat betreft de financiële verantwoording een afwijkingenrapportage. Beleidsmatig geeft het ook een beeld van wat is gedaan in 2016. Evenals vorig jaar hebben we ook over 2016 de financiële analyse per beleidsveld opgenomen (voorheen op programmaniveau). Wij hebben hiervoor gekozen om de integraliteit tussen inhoud en geld transparanter in kaart te brengen.
In de jaarstukken kijken we vooral terug. Het (financieel) resultaat heeft echter ook betekenis voor de toekomst. De structurele effecten gemeld in deze jaarstukken komen dan ook terug in de komende Perspectiefnota die gelijktijdig met deze jaarstukken in de raad zal worden behandeld (11-07-2017).

Financiële positie
De gemeente Brunssum heeft een gezonde financiële positie. Dat blijkt ook uit de vergelijking met andere gemeenten en de omvang van ons weerstandsvermogen. Deze positie is in 2016 zeker niet afgenomen. Het financieel resultaat 2016 is wederom substantieel positief. Dit positief resultaat wordt grotendeels veroorzaakt door incidentele afwijkingen.
De spanning tussen een uitstekende reservepositie en een begroting en meerjarenraming, die elk jaar met moeite sluitend gemaakt kan worden, vraagt om een creatieve (beleidsmatige) oplossing voor het inzetten van ‘overtollige’ incidentele middelen voor het sluitend maken van de jaarlijkse exploitatie. Op dit vraagstuk zal in de Perspectiefnota 2018 en in de nota financieel beleid nader worden ingegaan.

Accountantscontrole
Op basis van de opdracht van de raad heeft de accountant de jaarrekening gecontroleerd. De betreffende rapporten en accountantsverklaring zijn separaat aan de raad verstrekt. De accountant spreekt zich uit over zowel de rechtmatigheid als de getrouwheid.
Onze accountant heeft aan de Gemeente Brunssum een goedkeurende verklaring afgegeven.

Procedure
Nadat wij deze jaarstukken eind mei hebben afgesloten zijn ze ter beschikking gesteld van de rekeningcommissie. Deze commissie brengt zelfstandig en rechtstreeks haar bevindingen uit aan de raad. In de raadsvergadering van 11 juli 2017 staat de vaststelling van de jaarrekening geagendeerd.

Brunssum, 23 mei 2017,

Burgemeester en wethouders van Brunssum

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het Jaarverslag en de Jaarrekening alsmede een aantal Bijlagen. Het Jaarverslag is ingedeeld in een aantal hoofstukken.

Hoofdstuk 1

Hierin leest u de algemene inleiding.

Hoofdstuk 2

U treft hier de financiële verslaglegging op hoofdlijnen aan en het algemene beeld over de vermogenspositie c.q. de Reserves en Voorzieningen.

Hoofdstuk 3

Dit hoofdstuk bevat de programma verantwoording die per beleidsveld is ingericht en een combinatie is van beleidsverantwoording en financiële analyse. De programma-indeling stemt uiteraard overeen met die van de Programmabegroting 2016.

Hoofdstuk 4

De in het BBV voorgeschreven verplichte paragrafen zijn hierin opgenomen. Daaraan toegevoegd zijn opgenomen de door de raad aangegeven paragrafen (Krimp en Taakstellingen en Reserveringen).

In het onderdeel Jaarrekening treft u de volgens het BBV verplichte onderdelen aan die ook aan goedkeuring van de accountant onderhevig zijn. Meer specifiek gaat het om de Balans, het

Overzicht van Baten en Lasten en de Sisa-verantwoording.

In de bijlagen treft u de productenlijst aan en de lijst met gebruikte afkortingen.

Inhoudsopgave Jaarstukken 2016

Jaarverslag 2016

Hoofdstuk 1 Algemeen 6
1. Inleiding 6

Hoofdstuk 2 Financiële verslaglegging 10
1. Financieel resultaat 10
2. Belangrijkste afwijkingen ten opzichten van de bijgestelde begroting 11
3. Reserves 16

Hoofdstuk 3 Programmaverantwoording 2016 18

Programma 1 Brunssum, een partner voor en met U! 18
1. Dienstverlening 18
2. Samenwerking 21

Programma 2 Brunssum, een hechte en zorgzame samenleving van actieve burgers! 24
1. Werk en participatie 25
2. Inkomen armoede en schulden 28
3. Maatschappelijke ondersteuning 30
4. Jeugd en opvoeden 34
5. Onderwijs 36
6. Leefbaarheid en gezondheid 39
7. Integrale veiligheid 40
8. Communicatie en interactie 42
9. Cultuur en sport 44

Programma 3 Brunssum, een levendige stad! 50
1. Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting 50
2. Milieu, verkeer en openbare ruimte 54
3. Wijkvoorzieningen 62
4. Recreatie en groen 66

Programma 4 Brunssum werkt! 70
1. Werk 70
2. Toerisme 74

Algemene Middelen 78
1. Algemene uitkering 79
2. Heffing en invordering van belasting 80
3. Financieringsmiddelen 82
4. Resteffecten algemene middelen 83

Hoofdstuk 4 Paragrafen 86

1. Lokale heffingen 87
2. Weerstandvermogen en risicobeheersing 94
3. Onderhoud kapitaalgoederen 102
4. Financiering 113
5. Bedrijfsvoering 116
6. Verbonden partijen 124
7. Grondbeleid 145
8. Krimp 150
9. Taakstellingen en reserveringen 152

Jaarrekening 2016 159

Overzicht van baten en lasten en toelichting 160
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 162
Overzicht incidentele baten en lasten 166
Overzicht structurele onttrekkingen en stortingen reserves 167
Balans en toelichting 168
Gebeurtenissen na balansdatum 193
WNT-verantwoording 2016 194
Sisa bijlage 195

Bijlagen:

199

1. Producten per beleidsveld Producten per programma 200
2. Kerngegevens 217
3. Afkortingen 218

Hoofdstuk 1. Algemeen

1. Inleiding

In 2016 is wederom stevig geïnvesteerd in een aantrekkelijk en toekomstbestendig Brunssum.
De in de programmabegroting 2016 voorgenomen activiteiten zijn nagenoeg allemaal uitgevoerd. De verslaglegging hierover vindt u terug in de programmaverantwoording (hoofdstuk 3).

Op het gebied van de ambtelijk-bestuurlijke samenwerking in Zuid Limburg is het een bewogen jaar geweest. Enerzijds heeft een aantal gemeenten formeel de krachten gebundeld (Voerendaal-Simpelveld en Nuth-Onderbanken-Schinnen); anderzijds liep het herindelingstraject tussen Heerlen en Landgraaf spaak en was dit voor de Provincie aanleiding om op grond van de wet Arhi de regie te nemen en hierbij aanvankelijk ook andere parkstadgemeenten te betrekken. De ontstane commotie heeft overigens de samenwerking in Parkstad Limburg niet beïnvloed. Deze is naar tevredenheid verlopen en heeft tot een aantal successen geleid.

De transformatie binnen het sociale domein is in 2016 gecontinueerd. De praktijk leert, dat de gewenste omslag, i.c. het bieden van effectieve en efficiënte hulp en ondersteuning met gekorte budgetten, wordt bemoeilijkt door specifieke factoren, zoals krimpende bevolking, lage sociaal economische status en hoge zorgconsumptie. Deze factoren gelden ook voor de regio Zuid Limburg. Het is onder de gegeven omstandigheden niet eenvoudig om zorgbehoeftes, beleid en uitvoering en beschikbare budgetten op een samenhangende manier op elkaar te stemmen. In de aanstaande perspectiefnota wordt nader op deze problematiek ingegaan.

ISD BOL heeft in 2016 wederom uitstekend gepresteerd door een daling van het klantenbestand met 3.4% te realiseren. Het Werkgeversservicepunt Parkstad Limburg en Beter Buren zijn doorontwikkeld en mede hierdoor is een sluitende ketensamenwerking tot stand gebracht. Ook op het gebied van de WMO, jeugd en opvoeden en onderwijs hebben wij actief geanticipeerd op lopende ontwikkelingen.

Op het gebied van veiligheid kwam Brunssum prominent in het nieuws met de opmerkelijke resultaten van het in 2016 uitgevoerde project ‘Wake up’. Met het vaststellen van het beleidsplan 2017-2020 heeft uw raad afgelopen jaar de veiligheidsprioriteiten voor de komende periode bepaald.

Ook op ruimtelijk en economisch gebied is verder gebouwd aan een vitaal en aantrekkelijk Brunssum.

Met het vaststellen van de Structuurvisie Wonen Zuid Limburg en het opstellen van de Regionale Woonvisie Parkstad Limburg 2017-2021 heeft Brunssum samen met de andere gemeenten invulling gegeven aan wijze waarop de toekomstige regionale en lokale opgaven op de woningmarkt worden aangepakt. Er is een stadsdeelvisie voor Brunssum Zuid/Oost opgesteld, het Uitvoeringsprogramma PALET 2016-2020 is vastgesteld en er wordt geanticipeerd op de aanstaande Omgevingswet. Een nieuw MIP-OR is opgesteld, de aanleg van de Buitenring vordert gestaag en er zijn nieuwe fiets- en wandelroutes in ontwikkeling. De ontkluizing van de Rode Beek is gerealiseerd en er is gewerkt aan het opstellen van een integrale nota Accommodatiebeleid.

Verder zijn in 2016 onderdelen van de Masterplannen Centrum en Treebeek afgerond dan wel opgestart. Ook is weer actief werk gemaakt van het winkelgebied in ons centrum om onze positie van 2e winkelcentrum van Parkstad te versterken. De Brede School Centrum opende haar deuren en de integrale gebiedsontwikkeling aan de Oostflank is voortgezet.

Op toeristisch gebied ontving de regio Parkstad de hoogte toeristische onderscheiding ter wereld.
In het kader van de ontwikkeling van NWW stond de uitwerking/ verdieping van de haalbaarheidsonderzoeken (fase 3 NWW) op het programma. Tenslotte is voor het Schutterspark een toekomstvisie opgesteld,

Financieel

In het verlengde van de afgelopen jaren sluiten we ook 2016 met een batig jaarresultaat af. Het resultaat is bijna € 2,4 miljoen.

De analyse laat zien dat het positieve resultaat wederom wordt veroorzaakt door met name incidentele afwijkingen. Dit is onder meer een gevolg van de grilligheid in de ontwikkeling van de rijksbudgetten, waardoor het lastig is om ‘aan de voorkant’ de benodigde budgetten realistisch te ramen.

Als college willen we het daar niet bij laten. Retrospectief zien we eenzelfde beeld: positieve jaarresultaten. In 2016 en 2017 zijn in dat kader al diverse budgetten structureel verlaagd. De prospectie voor de toekomst geeft een stevige bezuinigingstaakstelling aan. Deze beelden hebben er desalniettemin toe geleid dat we een grondige meerjarige analyse hebben gemaakt wat betreft de wijze van budgettering. In de vastgestelde begroting 2017 hebben wij u we de resultaten en conclusies daarvan gepresenteerd. Verleden, heden en toekomst dienen (financieel) dichter bij elkaar te komen.

Voor een nadere analyse van het jaarresultaat 2016 verwijzen wij u naar Hoofdstuk 2 “Financiële verslaglegging”.

Algemene verbeteringen

Wij hebben met ingang van de jaarstukken 2015 de leesbaarheid van de teksten en de vindbaarheid c.q. onderlinge verbanden nadrukkelijk onder de loep genomen en verbeterd. We hebben daar waar dat toegevoegde waarde heeft ook (meer) met grafieken en tabellen gewerkt c.q. vergelijkingscijfers. Ook hebben we zo veel als mogelijk de verwijzing naar door de raad eerder genomen besluiten opgenomen. Deze lijn is in 2016 verder doorgezet en verbeterd.

We hebben een koppeling gelegd tussen de beleidsinhoudelijke ontwikkelingen en de financiële analyse door per beleidsveld deze twee aspecten in kaart te brengen. Deze financiële analyses laten door totaaltellingen ook zien dat het een sluitende analyse is met het verschil op het beleidsveld.

U vindt dit in de programmaverantwoording (Hoofdstuk 3).

Verbeteringen in de financiële verslaglegging

In de financiële verslaglegging hebben wij wederom een kwaliteitsslag gerealiseerd door enerzijds meer op de hoofdlijnen een analyse te geven maar anderzijds ook meer de doorvertaling te laten zien naar de toekomst. Tot 2015 waren analyses wat oppervlakkig en constaterend van aard. Met ingang van de jaarstukken 2015 hebben we getracht er meer diepgang in te leggen en daarmee de kwaliteit verhoogd. Nieuw in 2016 is ook een analyse en toelichting op beleidsveldniveau. Middels deze wijze wordt het meer stuur-, beheer en verantwoordingsinformatie in plaats van enkel feiten of gegevens.

Verbeteringen in de paragrafen

De paragrafen zijn in het BBV bedoeld als “dwarsdoorsnede” van de programma’s. Wij hebben alle paragrafen wederom kritisch beoordeeld in dat kader. Dat betekent dat we de integraliteit en verbinding met de programma’s onder de loep hebben genomen. Algemene teksten, die ieder jaar geschreven kunnen worden hebben we zo veel als mogelijk achterwege gelaten. Meer aandacht is geschonken aan de verantwoording over het jaar 2016. Ook is er, uit oogpunt van integraliteit een verbinding gelegd met de cijfers. Zo ziet u in de paragraaf kapitaalgoederen nu ook financiële tabellen. Daarnaast vind u in de paragraaf kapitaalgoederen ook een toelichting over brede maatschappelijke voorzieningen.

Verbeteringen in de P&C-cyclus

De in deze jaarstukken gerealiseerde verbeteringen staan niet op zich. Ze maken onderdeel uit van een langdurig programma van kwaliteitsbevorderende maatregelen. In dat perspectief zijn het de vervolgstappen van het beleid waarmee wij in 2015 gestart zijn. Deze lijn van verbetering van de stuur, beheer en verantwoordingsinformatie continueren wij in de komende Perspectiefnota 2018, Programmarapportage 2017 en Programmabegroting 2018. Ook op deze wijze geven wij meer invulling aan de integraliteit / verbinding binnen de gehele cyclus. Feedback van rekeningcommissie en raad zal ons zeker helpen ook toekomstig meer kwaliteit te leveren op dit punt.

Incidenteel / structureel

In deze jaarstukken wordt u steeds geïnformeerd of een afwijking in de lasten of baten incidenteel of structureel is. Een incidentele afwijking is vanzelfsprekend incidenteel. Dat geldt echter niet per definitie voor een structurele afwijking. Indien de lasten- of batenafwijking namelijk structureel is maar al is opgenomen in het meerjarige perspectief 2016-2019 dan is de afwijking in de jaarstukken als incidenteel aangemerkt. Dit om te voorkomen dat de afwijking dubbel verwerkt zou gaan worden. De in deze jaarstukken als structureel aangemerkte afwijkingen worden namelijk doorvertaald naar het nieuwe meerjarige perspectief in de komende perspectiefnota.
Vanuit deze jaarrekening en de ervaringen in de jaarrekening 2015 zijn meer budgetten als een structurele mutatie aangemerkt. Dit moet worden gezien als een stap naar meer realistisch begroten. Realistisch begroten is “scherper aan de wind zeilen” hetgeen meer risico’s in zich heeft dan het tot op heden vaak zeer behoudende begroten waardoor ook deels de jaaroverschotten worden veroorzaakt. In de Programmabegroting 2018 komen wij daarop terug.

Hoofdstuk 2. Financiële verslaglegging

1. Financieel resultaat

Het financieel resultaat 2016 is € 2.360.000 positief. In 2015 was het vergelijkbaar resultaat € 4.438.000 positief.

Per programma/beleidsveld is dit als volgt te presenteren:

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting lasten	Realisatie lasten	Afwijking lasten	Begroting baten	Realisatie baten	Afwijking baten	Saldo	Saldo	
								I	S
Programma 1 Brunssum, een partner voor en met U!									
Dienstverlening	-1.516	-1.498	17	452	516	65	82	*63*	*19*
Samenwerking	-848	-847	1	0	0	0	1	*1*	*0*
Totaal programma 1	**-2.363**	**-2.345**	**18**	**452**	**516**	**65**	**83**	***64***	***19***
Programma 2 Brunssum, een hechte en zorgzame samenleving van actieve burgers!									
Werk en participatie	-14.504	-14.243	261	-8.100	73.200	81	343	*343*	*0*
Inkomen armoede en schulden	-17.081	-17.399	-319	13.907	14.121	214	-104	*-104*	*0*
Maatschappelijke ondersteuning	-13.772	-12.725	1.047	1.186	1.283	97	1.144	*1.090*	*54*
Jeugd en opvoeden	-9.050	-9.481	-431	5	3	-2	-434	*-434*	*0*
Onderwijs	-2.867	-2.829	39	239	246	8	46	*21*	*25*
Leefbaarheid en gezondheid	-983	-948	35	12	14	2	37	*37*	*0*
Integrale veiligheid	-3.047	-2.953	94	9	15	6	100	*68*	*32*
Communicatie en interactie	-6.050	-5.956	93	97	101	3	97	*97*	*0*
Cultuur en sport	-4.522	-4.633	-111	611	596	-15	-126	*-116*	*-10*
Totaal programma 2	**-71.875**	**-71.167**	**707**	**16.058**	**16.452**	**395**	**1.102**	***1.001***	***101***
Programma 3 Brunssum, een levendige stad!									
Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting	-8.284	-6.366	1.918	6.686	5.124	-1.562	356	*356*	*0*
Milieu, verkeer en openbare ruimte	-12.289	-11.679	610	8.496	8.296	-201	409	*409*	*0*
Wijkvoorzieningen	-2.701	-2.760	-59	1.028	937	-92	-151	*-30*	*-121*
Recreatie en groen	-2.320	-2.185	135	36	75	39	174	*174*	*0*
Totaal programma 3	**-25.594**	**-22.990**	**2.604**	**16.246**	**14.432**	**-1.815**	**789**	***910***	***-121***
Programma 4 Brunssum werkt!									
Werk	-150	-149	1	1	0	-1	1	*1*	*0*
Toerisme	-71	-78	-7	0	0	0	-7	*-7*	*0*
Totaal programma 4	**-221**	**-227**	**-6**	**1**	**0**	**-1**	**-6**	***-6***	***0***
Algemene Middelen									
Algemene uitkering	0	0	0	56.240	56.266	26	26	*26*	*0*
Heffing en invordering van belasting	-631	-732	-101	5.769	5.608	-161	-263	*-198*	*-65*
Financieringsmiddelen	-225	-154	71	3.242	3.221	-21	50	*23*	*27*
Resteffecten algemene middelen	-2.701	-3.222	-521	1.629	3.135	1.506	985	*775*	*210*
Totaal algemene middelen	**-3.557**	**-4.108**	**-552**	**66.879**	**68.230**	**1.350**	**798**	***626***	***172***
Gerealiseerd resultaat excl. res	**-103.610**	**-100.838**	**2.772**	**99.635**	**99.629**	**-6**	**2.766**	***2.595***	***171***
Mutatie op reserves	-23.398	-23.380	18	27.372	26.948	-424	**-407**	*-407*	*0*
Gerealiseerd resultaat incl. res	**-127.008**	**-124.218**	**2.790**	**127.008**	**126.577**	**-430**	**2.360**	***2.189***	***171***

De in de bovenstaande tabel verwerkte stortingen en onttrekkingen aan reserves zijn bepaald aan de hand van de in de programmabegroting opgenomen posten. Alle andere, niet geraamde stortingen of onttrekkingen zijn hierin niet meegenomen omdat deze via de resultaatbestemming (afzonderlijk raadsbesluit) lopen.

In de volgende paragraaf wordt het positieve jaarresultaat op hoofdlijnen verklaard.

2. Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting

Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2016 is er een te verklaren afwijking van per saldo € 2.359.000 positief. Hieronder de belangrijkste afwijkingen van > € 50.000

Dienstverlening - 56K voordeel
De hogere legesinkomsten betreft met name een lichte toename van afgifte paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen. Daarnaast een toename afgifte paspoorten, specifiek aan jongeren die 5 jaar geleden een nieuw paspoort hebben ontvangen. Zodra jongeren 18 jaar zijn geworden dient dit paspoort te worden.

Maatschappelijke Ondersteuning - 1.092K voordeel
Op dit beleidsveld zijn diverse substantiële afwijkingen ten opzichte van de begroting. Niet vreemd gezien de recente invoering van de uitvoering van de taken binnen het sociaal domein.

Noodopvang vluchtelingen (+111K). Het COA heeft in overleg met het Ministerie van Veiligheid van Justitie besloten de bijdrage over 2016 niet meer halfjaarlijks achteraf te vergoeden op basis van de werkelijke bezetting, doch op basis van de gemaakte afspraken c.q. de in de afgesloten overeenkomst(en) overeengekomen opvangcapaciteit gedurende de gehele looptijd in 2016 i.c. dus tot 1 december. De werkelijke opvang (en daarmee gepaard gaande kosten) heeft echter slechts geduurd tot medio 2016 en er is nooit sprake geweest van de maximaal afgesproken bezetting. Daarnaast kon in overleg met het schoolbestuur het onderwijs voor de kinderen in de basisschoolleeftijd (kostenbesparend) worden georganiseerd in 2 leegstaande klaslokalen op de BS Meander.

Product WTCG / CER (WMO-nieuw) (+89K). Het aantal toegekende tegemoetkomingen maar ook de uitvoeringskosten van ISD BOL en de promotiekosten van de regeling zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit resulteert in een overschot van € 25.000. Daarnaast was er ook nog een budget gereserveerd ter compensatie van de eigen bijdrage CAK voor burgers met een WMO-voorziening. Deze compensatie (€ 64.000) is in 2016 door landelijke wetgeving geregeld en heeft de gemeente niet zelf aanvullend hoeven regelen. Dit bedrag is daarom niet aangewend.

WMO Voorzieningen Hulp bij het huishouden (+431K) Door niet meer ingeleverde participatiecheques en minder ingehuurd advies is er onderschrijding van de lasten. Verder werd een vergoeding van de VNG ontvangen inzake de Regresovereenkomst WMO 2016 o.b.v. aantal inwoners per 01 -01 -2016. Tot slot hebben we geld ontvangen in het kader van de regeling Huishoudelijke Hulp Toelage. Dit was een incidentele regeling voor 2 jaar om de werkgelegenheid in de thuiszorg te behouden. Nadat in 2015 zeer beperkt gebruik is gemaakt van deze regeling, is in 2016 de regeling verruimd. Er hebben veel meer mensen gebruik gemaakt van deze regeling, maar desondanks is er een overschot van € 290.000. Vanaf 2017 is deze regeling vervallen.

Wmo Overgang 2015 (+196K). Van het budget bedrijfsvoeringskosten Wmo resteert een bedrag van € 140.000.00. Van dit bedrag dient de overschrijding op het product Eerstelijnsloket Jeugd (incl. uitvoering) van € 9.000, te worden gedekt. Verder werd uit het niche-budget voor € 50.000 geen gebruik gemaakt door de zorgaanbieders en resteert nog € 6.000 van de transitie over 2015

Wmo Voorzieningen Wonen en Vervoer (-110K). Per saldo een tekort van ca € 33.000 aangezien zowel de werkelijke kosten als ook de baten hoger zijn uitgevallen als gevolg van toename van de

omvang van het vervoer in Brunssum. Reserves: Er hebben geen stortingen c.q. onttrekkingen aan de Reserve Sociaal Domein plaatsgevonden omdat deze op haar maximum omvang staat.

Collectieve voorzieningen WMO-nieuw (+120K) Dit budget is bestemd voor de ontwikkeling van nieuwe collectieve voorzieningen binnen de Wmo. Bij de Prorap heeft er een administratieve wijziging plaatsgevonden in verband met een toenemende inzet van Betere Buren voor de organisatie en uitvoering van collectieve voorzieningen in het kader van de Wmo. Daarnaast zijn de gecontracteerde aanbieders binnen de samenwerking bezig met het verbreden en verbinden van de voorzieningen binnen Brunssum. Dit heeft echter nog niet tot meerkosten geleid. Dit alles heeft geresulteerd in een onder uitputting van dit product.

Overgang 2015 WMO-nieuw (+99K). De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert deze regeling uit voor de gemeente. De uitgaven van de PGB zijn gebaseerd op de schatting gedaan door de Sociale Verzekeringsbank. Er is een overschot van € 99.000 bestaande uit een reservering ter hoogte van € 50.000 voor nog te betalen PGB-gelden 2015, die niet meer uitbetaald zijn en € 49.000 aan begrote PGB-gelden 2016 die niet zijn uitbetaald.

Innovatie Sociaal Domein (+50K). Er was budget gereserveerd voor de doorontwikkeling van de integrale toegang. Deze doorontwikkeling heeft niet actief plaatsgevonden in 2016. Dit resulteert in een onderuitputting van het innovatiebudget

Werk en Participatie - 172K voordeel
Door de gemeente Brunssum is medio 2016 aan WOZL-WSP Parkstad de opdracht verstrekt om de mogelijkheden te onderzoeken hoe er invulling kan worden gegeven aan het creëren en bemensen van extra banen conform de Banenafspraak/Sociaal Akkoord bij de gemeente Brunssum. Omdat het enige tijd heeft geduurd alvorens de opdracht door WOZL-WSP Parkstad werd opgepakt en de interne werkdruk binnen onze eigen gemeente, liep het project vertraging op en hebben er nog geen uitgaven plaats gevonden. (+75K)
T.b.v. de aanpak van Scholings- en arbeidsperspectief voor jongeren Parkstad Limburg werd een bedrag gereserveerd t.b.v. de voorfinanciering van de eerste twee jaar van de aanpak. Gebleken is echter dat deze voorfinanciering niet nodig was, omdat de kosten konden worden gedekt door de ontvangen ESF-gelden (+50K)
In de Programmarapportage werd nog een bedrag bij geraamd t.b.v. reïntegratietrajecten waarvan het aantal lager lag dan toen werd aangenomen (+30K)

Brandweer - 59K voordeel
De feitelijke kosten FLO inzake de voormalige Brandweer Parkstad worden bepaald door de keuzes die de betreffende brandweerlieden maken, en zijn € 32.150 lager uitgevallen dan begroot. Het bedrag voor FLO-kosten zal jaarlijks kunnen verschillen. Daarnaast is de bijdrage aan de regionale Brandweer € 27.500 lager dan geraamd door een teruggave van het resultaat over 2015.

Leerlingenvervoer - 53K voordeel
De onderschrijding is een gevolg van nieuwe wet- en regelgeving waardoor er minder deelnemers en minder dure taxiritten zijn. Vanwege het feit dat dit een open-eind regeling betreft, kan er een moeilijk indicatie gegeven worden over komende jaren. De verwachting is dat er structureel nog ruimte zal zijn die echter door een aantal 'dure' taxiritten teniet gedaan kunnen worden.

Armoedebeleid - 104K nadeel
De uitvoeringskosten ISD-BOL zijn € 71.000 lager uitgevallen, voornamelijk door het niet (direct) invullen van openvallende personele posten en minder inhuur derden
Geen uitgaven educatie € 13.000 en geen MER € 7.000 maar overschrijding uitkeringen WWB € 10.000. De overschrijding van de bijzondere bijstand met € 159.000 wordt met name veroorzaakt door de sterke groei van de bewindvoeringskosten.
De storting in de voorziening dubieuze debiteuren is een gevolg van de prognose door ISD-BOL, dat een groter gedeelte van de vorderingen niet inbaar zal zijn, overschrijding € 96.000
Kinderopvang € 11.000 hoger doordat meer ouders een beroep hebben gedaan op de regeling.
De restituties inzake BUIG en bijzondere bijstand waren zijn zeer moeilijk te voorspellen. In 2016 zijn er € 89.000 meer restituties ontvangen.

Jeugd en opvoeden - 434K nadeel

Centra Jeugd en Gezin (+59k). Bij het opstellen van de begroting 2016 is de begroting 2015 als uitgangssituatie gehanteerd. In 2015 hebben we te maken gehad met opstartkosten inzake de samenwerking Jeugd in Parkstadverband. In 2016 hebben we deze opstartkosten niet meer hetgeen in een onderschrijding resulteert. Tevens heeft er in 2016 nog een verrekening plaatsgevonden over 2015 wat de onderschrijding vergroot tot € 59.000
Individuele voorzieningen Jeugd (-656K). Er is regionaal een stijging zichtbaar van de inzet van individuele voorzieningen. Bij de Programmarapportage 2016 is reeds € 765.000 budget bijgeboekt vanuit de reserves om verwachte tekorten te dekken. Het resterend tekort ad € 656.000 betreft een voorlopig tekort aangezien de definitieve afrekening 2016 van de Centrumgemeente nog niet is ontvangen.
In totaal hebben wij op dit onderdeel in 2016 €1.421.000 (€ 765.000+€ 656.000) meer uitgegeven dan de rijksbijdrage.
Zorginnovatie (+226K). In 2016 zijn naast de inkoop ambulante jeugdhulp geen majeure innovatieprojecten opgepakt. Voor de proceskosten van de inkoop zijn separate middelen uit het Innovatiebudget Sociaal Domein beschikbaar gesteld. Aangezien in 2015 diverse gezamenlijke innovatieprojecten via de Centrumregeling werden bekostigd, was de verwachting dat dit in 2016 ook zou gebeuren. Er zijn echter geen nieuwe projecten opgestart. Eerst worden de effecten van de lopende projecten geëvalueerd.

Afwaardering voorziening grondexploitatie – 169K voordeel
Het saldo in de voorziening tekort toekomstige grondexploitaties bedroeg per 31-12-2016 € 463.925. Conform de doorrekening van de diverse GREX'en dient deze voorziening € 295.406 groot te zijn. Hierdoor valt er in de jaarrekening 2016 een bedrag vrij ad € 169.000.

BMV Brondsheim - 70K voordeel
Het resultaat van de jaarlijkse exploitatie van het product 'brede maatschappelijke voorziening Bronsheim' wordt gestort c.q. onttrokken aan de reserve BMV Bronsheim.
In 2016 heeft de jaarlijkse exploitatie met name door meer uitgaven 'onderhoudskosten' en minder inkomsten geleidt tot een positief resultaat van € 24.000 (conform begroting 2016 had dit moeten zijn € 70.411) dat normaliter gestort wordt in de reserve BMV Bronsheim.
Bij de vaststelling van de Reservenota 2016 door de Raad, werd bepaald dat deze reserve maximaal € 200.000 groot mag zijn. Dit is de huidige stand zodat er dit jaar geen storting plaatsvind.

Brikke Oave - 121K nadeel
De overschrijdingen op dit product hebben niks te maken met de lopende exploitatie van de nieuwe Brikke Oave. Feitelijk is er zelfs een positief resultaat te melden omtrent de Brikke Oave t.h.v. € 3.000. Echter, het feit dat onze begroting administratief niet is aangepast op de situatie waarin het beheer van de Brikke Oave over is gegaan naar een externe partner, heeft tot dit negatieve effect geleid. De inkomsten van de buffetexploitatie ad € 94.000 hadden administratief afgeraamd moeten worden en de contractueel overeengekomen bijdrage ten behoeve van PR en programmering ad € 30.000 had administratief bijgeraamd moeten worden.

Voorziening DVO ISD-BOL onderhoud - 300K voordeel
Deze in vorige jaren gevormde onderhoudsvoorziening t.b.v. vervangingsinvesteringen voor de 3 door ISD-BOL gehuurde etages is te hoog en dit bedrag kan vrijvallen ten gunste van het resultaat.

ICT - 208K voordeel
Een gedeelte van het investeringsprogramma is gebaseerd op landelijke ontwikkelingen rondom de verbetering en digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening. Op basis van indicaties van derden zijn noodzakelijke investeringen opgevoerd. Echter de daadwerkelijke realisatie van de nieuwe functionaliteiten ijlen behoorlijk na op de beschikbaar gestelde budgetten. De kloof tussen de aanvraag van de investeringskredieten en de realisatie wordt de laatste jaren steeds kleiner en zal na verloop van tijd moeten worden terug gebracht tot een acceptabel percentage.
Andere oorzaken voor de onderuitputting moet worden gezocht in de herinstallatie van de diverse omgevingen als gevolg van migratie naar de PIT-infrastructuur. Deze stond oorspronkelijk voor 2016 gepland maar zal pas in 2017 worden opgeleverd.

Personeel - 199K voordeel
In de paragraaf bedrijfsvoering is een uitgebreide toelichting opgenomen waaruit blijkt dat we € 570k lagere kosten hebben. Omdat er echter ook geen bedrag wordt onttrokken aan de reserve

minimumvariant is er per saldo een voordeel van € 233k. Voor een belangrijk deel wordt dit veroorzaakt door vacatures, die als gevolg van de reorganisatie gefaseerd worden ingevuld, door lagere kosten van externe inhuur dan begroot en anderzijds door een hoger bedrag aan terugontvangen personeelslasten van het UWV.

BTW - 129K voordeel
Door een suppletie-aangifte over de jaren 2012 en 2013 is er een eenmalig voordeel ontstaan. Een ander deel betreft de zogenaamde “doorgeschoven” btw van verbonden partijen die afwijkt van de inschatting (hiervoor staat in het overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien een uitgebreide toelichting.

Bedrijfsvoering (o.a. huisvestingskosten) - 121K voordeel
Betreft voornamelijk lagere energie- en telefoonkosten. De lagere energiekosten worden veroorzaakt doordat we een zachte winter hebben gehad. De onderschrijding op telefoonkosten wordt veroorzaakt door een uitbetaling van een bonus door T-Mobile,

Financiering - 104K voordeel
Dit betreft voornamelijk het feit dat meer rente aan producten is doorberekend doordat in 2016 een aantal voorgenomen investeringen (financieel) zijn afgerond.

Afwikkeling GBRD - 150K nadeel
Het natuurlijk verloop van het voormalig personeel GBRD (dat overgenomen is door de BsGW) is achtergebleven bij de in 2013 opstelde raming. Hierdoor komt een bedrag ten laste van de ex-GBRD-gemeenten.

Nadelig resultaat OZB - 155K nadeel
De overschrijding wordt met name veroorzaakt door de forse afwijking van de OZB als gevolg van overheveling van zorginstellingen van de niet-woningen naar de woningen. Dit is een gevolg van een landelijke langdurige juridische procedure waarin de Hoge raad uiteindelijk een niet herroepbare beslissing heeft genomen.

Samenvattend overzicht

In tabelvorm zien de voorgaande ontwikkelingen er cijfermatig als volgt uit:

Programma 1		
Dientverlening - Secretarieleges BBS	56	
Totaal programma 1		**56**
Programma 2		
Maatschappelijke Ondersteuing - WMO	1.092	
Werk en Participatie	172	
brandweer	59	
Leerlingenvervoer	53	
Armoedebeleid	-104	
Jeugd	-434	
Totaal programma 2		**838**
Programma 3		
Afwaardering voorziening GREX	169	
BMV Bronsheim	70	
Brikke Oave	-121	
Totaal programma 3		**118**

Programma 4		
n.v.t.	0	
Totaal programma 4		**0**
Algemene middelen		
Vrijval voorziening ISD BOL	300	
ICT-kosten	208	
Personeel	199	
BTW	129	
Bedrijfsvoering	121	
Financiering	104	
Afwikkeling GBRD	-150	
Nadelig resultaat OZB	-155	
Totaal algemene middelen		**756**
Overige afwijkingen <50K		**592**
TOTAAL		**2.360**

Met dit overzicht van belangrijke afwijkingen is nagenoeg het gehele batige jaarresultaat (op hoofdlijnen) verklaard. Vanzelfsprekend zijn er nog tal van andere kleinere afwijkingen die per saldo geen substantieel deel meer zijn van het jaarresultaat. In hoofdstuk 3 “Programmaverantwoording” wordt per beleidsveld in tabelvorm een cijfermatig overzicht en een nadere analyse gegeven van de afwijkingen. Uit voorgaand overzicht blijkt ook dat een belangrijk deel van het jaarresultaat (circa 25%) wordt veroorzaakt door relatief kleine verschillen van < € 50k.

3. Reserves en Voorzieningen

Per 31-12-2016 is de vermogenspositie van de gemeente als volgt weer te geven (bedrag x € 1.000):

Omschrijving	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**
Algemene reserve, incl. schommelfonds		7.905
Bestemmingsreserves		41.348
Reserve ter dekking van kapitaallasten		9.540
Voorzieningen	5.793	
Voorziening toekomstige negatieve GREX	295	
Voorziening vordering Vennootschap	0	
Totaal	**6.088**	**58.793**

Eigen en vreemd vermogen bij elkaar bedragen per 31-12-2016 € 64.881.000 (afgerond bedrag).
Voor een meer gedetailleerd overzicht van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de balans en de toelichting daarop.
Uit de jaarrekening 2016 is af te leiden dat een aantal begrote mutaties per 01-01-2017 qua omvang veranderen ten opzichte van wat in de nota was voorzien.

Hoofdstuk 3. Programmaverantwoording 2016

Programma 1 Brunssum, een partner voor en met U!
Kerndoel: Bestuurskracht

Visie

De gemeente Brunssum wil excelleren in haar dienstverlening en bedrijfsvoering. Goede communicatie, interactie en samenwerking met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners zijn daarbij het uitgangspunt. In onze manier van werken zijn we dienend aan onze inwoners. Dit vereist, dat we onze interne bedrijfsvoering op orde hebben.
Samenwerking en schaalvergroting zijn van groot strategisch belang bij de uitvoering van de gemeentelijke autonome en wettelijke taken in medebewind. Het schaalniveau van samenwerking wisselt naar gelang de opgave. De toekomst van Brunssum ligt besloten in de kracht van Zuid Limburg. Brunssum pakt samen met de andere gemeenten in Zuid Limburg de toekomstige uitdagingen op en blijft daarin investeren onder het motto ‘vitale coalities en toegewijde uitvoering binnen een inspirerende organisatie’.

Programma 1 omvat de volgende onderdelen:
1. Dienstverlening
2. Samenwerking

1.1 Dienstverlening

Dienstverlening is een belangrijke kerntaak van de gemeente. Brunssum wil burgers en bedrijven een uitstekende dienstverlening bieden. Onze ‘klanten’ willen hun zaken met de gemeente goed, makkelijk en snel kunnen regelen, op de plek en op het tijdstip waarop het hen het beste uitkomt. Met het vergroten van de mogelijkheden van digitale ‘selfservice’ gaan klantgerichte dienstverlening en een efficiënte bedrijfsvoering hand in hand.
In 2016 hebben we dan ook wederom aanzetten gegeven om de digitale dienstverlening uit te breiden. In dit verband is de website aangepast en in overeenstemming met het Top-taken-concept[1] gebracht. Dit heeft geleid tot een toenemend gebruik van het internetkanaal. Het aantal digitale verhuizingen is bijvoorbeeld verdubbeld. De persoonlijke dienstverlening in het Bestuurscentrum blijft gehandhaafd, waarbij vanaf het 2e kwartaal 2017 veel producten met ruimere openingstijden op afspraak worden geleverd. Burgers kunnen vanaf dat moment telefonisch of digitaal een afspraak maken met de afdeling Publieksdiensten.

Het KCC is eind vorig jaar organisatorisch ingebed in de afdeling Publieksdiensten. Hier maken we gebruik van één klantcontactsysteem, zodat informatie eenduidig uit één kennisbron wordt verstrekt. Door een aantal interne omstandigheden zijn niet alle geplande maatregelen gehaald. Invoering van verruimde openingstijden om eenvoudige producten (paspoorten, ID-kaarten en bewijzen) aan de receptie/balie te komen afhalen is zoals gesteld nu uiterlijk in het 2e kwartaal van dit jaar gepland. De hiermee samenhangende herinrichting van deze balie en de communicatie met onze inwoners over deze vernieuwde service heeft inmiddels in het 1e kwartaal 2017 plaatsgevonden.
De verdere ontwikkeling van de organisatie zoals die zich in 2016 heeft voltrokken, wordt toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

[1] Op een Top-taken website wordt praktische informatie taakgericht en overzichtelijk gepresenteerd. De belangrijkste doelgroepen en hun behoeften staan hierbij centraal. Op basis van webanalyses wordt periodiek beoordeeld welke informatie de meeste ‘hits’ hebben. Het aantal webpagina’s is op deze wijze drastisch verminderd, zodat bezoekers sneller de gewenste informatie kunnen vinden.

Verder wordt geconstateerd dat door de decentralisaties nieuwe doelgroepen de gemeentewinkel bezoeken. Dat heeft eveneens gevolgen voor de inrichting van onze ruimtes. Er zijn steeds meer voorzieningen nodig in de dienstverlening om de veiligheid van onze medewerkers te waarborgen.

De continue aandacht voor dienstverlening heeft ook voor ondernemers zijn vruchten afgeworpen. Op de ranglijst van MKB-vriendelijkste gemeente in de provincie Limburg zijn we t.o.v. 2013 gestegen van plaats 27 naar 14 (zie verder onder programma 4 Economie).

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	297	323	305	17
Indirecte lasten	1.193	1.193	1.193	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	1.490	1.516	1.498	17
Baten	-447	-452	-516	65
SALDO BATEN EN LASTEN	1.043	1.064	982	82
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**1.043**	**1.064**	**982**	**82**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Dienstverlening	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Secretarieleges BBS (004000) De hogere lasten betreft voornamelijk de afdracht leges Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Landelijk, maar ook In Brunssum, wordt een stijgende tendens waargenomen in het aantal aangevraagde VOG's. De gemeente vervult hierbij een zogenaamde loketfunctie voor het ministerie van Justitie. Legesinkomsten voor de VOG's dienen dan direct te worden afgedragen aan het Rijk. De hogere legesinkomsten betreft met name: - lichte toename afgifte paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen; - toename afgifte paspoorten, specifiek aan jongeren die 5 jaar geleden een nieuw paspoort hebben ontvangen. Zodra jongeren 18 jaar zijn geworden dient dit paspoort te worden. - toename verstrekken afschriften uittreksel BRP inzake woonhistorie t.b.v. woningcoöperaties	I S	-5 -6	42 25		**37** **19**
Automatiseringskosten BGT In 2016 zijn we na de initiële vulling van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) ook gestart met de structurele actualisatie van de BGT. Bij beide onderdelen worden we ondersteund door het Gegevenshuis. De kosten voor ondersteuning bij het beheer van de BGT door het Gegevenshuis vallen dit jaar lager uit dan oorspronkelijk geraamd. Dit wordt deels veroorzaakt doordat een aantal beheersmatige werkzaamheden gelijk met de initiële vulling zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn we in 2016 gestart met de initiële vulling van Beheer Openbare Ruimte. Deze omgeving maakt voor een groot gedeelte gebruik van de BGT. Voor het beheer van de BOR zijn structurele gelden vrijgemaakt. Deze zijn echter nog niet aangewend omdat de initiële vulling vertraging heeft opgelopen. Naar verwachting zal in 2017 de achterstand worden ingelopen en kan worden gestart met het structurele beheer van de BOR. Beide onderdelen leiden tot een onderschrijding van het budget.	I	25			**25**
Overige kleine afwijkingen Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van 1K t.o.v. de begroting.	I	4	-3	0	**1**
Totaal Incidenteel	***I***	***24***	***39***	***0***	***63***
Totaal Structureel	***S***	***-6***	***25***	***0***	**19**
Totaal		**18**	**64**	**0**	**82**
Saldo van Baten en Lasten		**82**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

1.2. Samenwerking

In 2016 heeft bestuurlijke samenwerking in Zuid-Limburg een grote vlucht genomen. Diverse Zuid-Limburgse gemeenten zochten toenadering tot elkaar om de mogelijkheden van (ambtelijke en bestuurlijke) samenwerking te verkennen. Zo besloten de gemeenten Simpelveld en Voerendaal tot functionele samenwerking en rondden de gemeenten Nuth, Onderbanken en Schinnen eind 2016 hun herindelingsontwerp af.
Gezien al die ontwikkelingen vond uw raad het wenselijk zich te gaan oriënteren op de toekomst van Brunssum in de context van eventuele schaalvergroting. In september werd daartoe een (eerste) raadsconferentie gehouden. In november 2016 heeft uw raad zich in meerderheid expliciet uitgesproken tegen herindeling.

Het vorenstaande laat onverlet, dat zowel ons college als uw raad de noodzaak van bestuurlijke samenwerking blijven onderschrijven om onze taken ook op de lange termijn effectief, efficiënt en met behoud van kwaliteit te kunnen (blijven) uitvoeren.

De samenwerking binnen de GR Parkstad is dan ook ambitieus voortgezet en heeft in 2016 tot een aantal zichtbare successen geleid. De toekenning van de WTTC award, Parkstad als beste toeristische bestemming in de wereld, en een geslaagde lobby richting Den Haag, die ertoe heeft geleid dat woningcorporaties die particuliere woningen in krimpgebieden aankopen, voor twintig jaar worden vrijgesteld van verhuurderheffing zijn exemplarisch voor de huidige effectieve samenwerking. Met ingang van 2016 krijgen de Parkstadgemeenten 5 jaar lang 3,9 miljoen euro per jaar uitgekeerd op basis van de Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling (voorheen krimpgelden). In parkstadverband is besloten hiervan 75% per jaar regionaal in te zetten (€2.933.000,-) en 25% (€ 980.000,-) ponds/pondsgewijs te verdelen over de gemeenten. Eind 2016 is de eerste tranche gelden aan een aantal projecten toegekend

Verder heeft IBA na 2 jaar de voorbereidingsfase afgesloten en eind juni 2016 het uitvoerings-programma gepresenteerd met 50 IBA-projecten. Er is een aantal projecten/gebieden uit Brunssum benoemd. Het project Treebeek in Beweging is aangewezen als een van de 14 sleutelprojecten van IBA. In december is de gemeente Schinnen toegetreden tot IBA.

In 2016 heeft de raad besloten om (via Parkstad) deel te blijven nemen aan de grensoverschrijdende samenwerking Charlemagne Grensregio. Over 2016 is daartoe incidenteel geld bij geraamd en vanaf 2017 is hiervoor een structureel budget in de begroting opgenomen. Binnen het kader van het samenwerkingsverband zijn diverse activiteiten en maatregelen op de prioritaire thema's Arbeidsmarkt, Economie en Mobiliteit uitgevoerd.

Ook de regionale samenwerking op het gebied van verbonden partijen werpt langzaam maar zeker haar vruchten af. In 2016 is in onze gemeente een raadsinformatieavond over onze gemeenschappelijke regelingen georganiseerd. Deze avond vormde een pilot, die daarna ook in de andere gemeenten tot een raadsoverleg heeft geleid.

Daarnaast heeft de regionale werkgroep in goed overleg met een aantal verbonden partijen (RD4, WOZL en Parkstad Limburg) de huidige P en C-cyclus en –documenten tegen het licht gehouden en daar waar nodig in overeenstemming gebracht met de bepalingen van de gewijzigde WGR. Dit heeft er toe geleid, dat genoemde 'koplopers' voorafgaand aan het indienen van de begroting 2018 de voorgeschreven Algemene en Financiële Beleidsmatige Kaders (AFBK) hebben opgesteld, zodat uw raad 'aan de voorkant van het proces' wordt geïnformeerd over eventuele financiële en beleidsinhoudelijke wijzigingen voor het komende jaar en niet voor verassingen komt te staan.

Ook is het proces van de tussentijdse rapportage en de jaarrekening beoordeeld. De gemaakte afspraken zijn vastgelegd in het document 'Zo doen wij dat in Parkstad', dat uw raad inmiddels ter informatie heeft ontvangen.
Daarnaast is gewerkt aan het goed inrichten van de interne verbinding binnen de ambtelijke organisatie en de onderlinge samenwerking tussen de contactpersonen van de Parkstadgemeenten.

De komende periode wordt benut om met de overige gemeenschappelijke regelingen waarvan de Parkstadgemeenten eigenaar zijn respectievelijk de GR-en, die op een grotere schaal werkzaam zijn (b.v. GGD of Veiligheidsregio) soortgelijke afspraken te maken.

In 2016 is het aantal verbonden partijen uitgebreid met de GR Omnibuzz.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	776	848	847	1
Indirecte lasten	0	0	0	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	776	848	847	1
Baten	0	0	0	0
SALDO BATEN EN LASTEN	776	848	847	1
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**776**	**848**	**847**	**1**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Samenwerking	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Overige kleine afwijkingen Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van 1K t.o.v. de begroting.	I	1	0	0	**1**
Totaal Incidenteel	***I***	***1***	***0***	***0***	***1***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	**0**
Totaal		**1**	**0**	**0**	**1**
Saldo van Baten en Lasten		**1**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Programma 2 Brunssum, een hechte en zorgzame samenleving van actieve burgers!

Kerndoel: Participatie en ontplooiing

Visie

De kern van dit programma is dat iedereen meedoet en naar omstandigheden de mogelijkheden krijgt en aangrijpt voor persoonlijke ontwikkeling. Met ‘iedereen doet mee’ wordt maatschappelijke participatie bedoeld; bij voorkeur via (betaald) werk, maar als dit (nog) niet mogelijk is via andere vormen van participatie. Gemeente Brunssum gaat daarbij uit van het versterken van de eigen kracht van haar burgers. Dit gebeurt door het vergroten van de zelfredzaamheid, verantwoordelijkheid en eigen regie met behulp van de gekantelde werkwijze en met behulp van de ‘1 gezin – 1 regisseur – 1 plan’- gedachte daar waar nodig. Daarnaast dient er een goed vangnet voor jong en oud te zijn die (tijdelijke) ondersteuning nodig hebben door afstand tot de arbeidsmarkt, gezondheidsproblemen en/of sociaal-economische achterstand in het algemeen. Aanpak van onderwijsachterstanden en laaggeletterdheid is absoluut cruciaal voor de toekomst van onze gemeente en voor de eigen kracht van onze burgers in het bijzonder. We hebben in 2016 sterk inzetten op vroegsignalering en vroegaanpak door middel van de vroeg- en voorschoolse educatie.

Zelfstandige maatschappelijke participatie wordt van cruciaal belang geacht voor de ontplooiing van de burgers van Brunssum. Dit is vooral een verantwoordelijkheid van de mensen zelf. Onze inwoners zijn zelfstandig, denken actief mee over hun leefomgeving en geven deze mede vorm. Burgers maken de samenleving, dus moeten zij daartoe ook de vrijheid en mogelijkheden krijgen. Onze gemeente blijft daarom investeren in de gemeenschap en sociale samenhang door burgers te activeren om zich in te zetten voor de lokale samenleving en hen positief te prikkelen om optimaal gebruik te maken van hun eigen kracht. In het kader van de transformatie van de verzorgingsstaat en de strategische visie ‘Brunssum 2025’ willen wij meer ruimte en vertrouwen bieden aan maatschappelijke initiatieven, zodat

burgers en maatschappelijk middenveld maximale verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun eigen leven en hun directe woon-, leef- en werkomgeving. Hun perspectief geldt als vertrekpunt voor het gemeentelijk handelen. Nu we binnen het sociaal domein in de fase van transitie naar transformatie gaan is het vanuit financieel oogpunt mogelijk realistischer te ramen en kunnen we gelden brengen ten gunste van de algemene middelen.

Ook in 2016 en verder is Brunssum, ondanks ontwikkelingen als vergrijzing en krimp, nog steeds een levendige en veilige plek voor alle leeftijdsgroepen en voor bezoekers van binnen en buiten de regio. Het rijke verenigingsleven en de vele sportieve en culturele evenementen maken Brunssum tot een aantrekkelijke gemeente. De komende jaren investeren we in verdere ontwikkeling van een levensvatbaar voorzieningenniveau en behoud en opwaardering van de cultuurhistorische waarden, het faciliteren van vrijwilligers en het bevorderen van de maatschappelijke samenhang.

Programma 2 omvat de volgende onderdelen:
1. Werk en participatie
2. Inkomen, armoede en schulden
3. Maatschappelijke ondersteuning
4. Jeugd en opvoeden
5. Onderwijs
6. Leefbaarheid en gezondheid
7. Integrale veiligheid
8. Communicatie en interactie
9. Cultuur en sport

Onderstaand wordt per beleidsveld nader ingegaan op de beleidsontwikkelingen in 2016. Hoewel de integrale toegang in 2016 nog niet gerealiseerd is, gebeuren er toch al een aantal zaken op het gebied van integraliteit en verbinden. Naast het feit dat medewerkers elkaar, op casuïstiekniveau, steeds vaker weten te vinden, worden projecten ook steeds vaker integraal benaderd. Te denken valt aan de gezonde lunch in het Hammerhoes, de pilot ‘Werk is de beste zorg’ en de pilot ‘Wake up’.

2.1 Werk en participatie

De sluitende aanpak is in 2016 gemeengoed geworden bij ISD BOL; álle cliënten werken aan hun re-integratie, hun ontwikkeling en/of participeren naar vermogen op een andere manier.
ISD BOL heeft een daling van het cliëntenbestand weten te bewerkstelligen van -3,4%! Een geweldige prestatie die o.a. gerealiseerd is door de inzet van Betere Buren, het aantrekken van de arbeidsmarkt, onder andere VDL Nedcar.

In 2016 is het Werkgeversservicepunt Parkstad Limburg (WSP) verder doorontwikkeld. Vanuit het streven van de Participatiewet (PW) naar een vereenvoudiging van regelingen voor de onderkant van de arbeidsmarkt, vindt de werkgeversbenadering van de diverse doelgroepen (PW, WSW, Wajong) gezamenlijk plaats vanuit het WSP.
Hiervoor heeft de gemeenteraad eind 2016 besloten om een tijdelijke entiteit met de rechtsvorm van een BV op te richten, voor de uitvoering van de werkgeversdienstverlening in Parkstad. Hiermee wordt de werkgeverbenadering van PW-ers samengevoegd met die van het detacheringsonderdeel van WOZL.
Middels een Uitstroomteam Brunssum worden mensen met een arbeidsbeperking bemiddeld richting arbeidsmarkt. Het Uitstroomteam Brunssum bestaat uit medewerkers van ISD BOL, WSP Parkstad en Betere Buren.

Hierdoor is er voor de gemeente Brunssum duidelijk sprake van een (sluitende) ketensamenwerking op basis van het IDU-proces:

- Het Instroom-proces van PW-ers gebeurt vooralsnog via ISD BOL, waarbij we toewerken naar een integrale toegangs sociaal domein;
- Het Doorstroom-proces van PW-ers verloopt via Betere Buren;
- Het Uitstroom-proces van PW-ers én WSW-ers verloopt via WSP Parkstad.

Betere Buren speelt in de sluitende aanpak een belangrijke rol, alsook ten aanzien van het leggen van verbindingen in de Brunssumse wijken. Afgelopen jaar heeft een professionalisering plaatsgevonden van de bedrijfsvoering, maar is er ook ingestoken op een grotere range aan trajecten om mensen te ontwikkelen. Zo is Betere Buren gestart met buurtlunches in het Hammerhoes, met taaltrajecten 'Ook wij doen mee' o.a. voor statushouders en is er een nieuwe servicepunt geopend in de Kerkstraat.

Wanneer een inwoners zich meldt voor financiële bijstand of ondersteuning naar werk, vindt er een integrale diagnose plaats. In 2016 heeft er een aanbesteding op Zuid-Limburgse schaal plaatsgevonden met betrekking tot het diagnose-instrumentarium. Vanaf 2017 zullen alle gemeenten in Zuid-Limburg werken met eenzelfde methode, zodat gegevens makkelijk vergelijkbaar en uitwisselbaar zijn.

Voor de 'nieuwe doelgroepen' onder de Participatiewet hebben we middels pilots gewerkt aan het optimaliseren van het benodigde instrumentarium. Denk hierbij aan de pilot Werk is de beste Zorg, de pilot gemeentelijke infrastructuur (inzet wijkconsulenten) of het inmiddels structureel ingebedde sporttraject. 2016 heeft tevens in het teken gestaan om te komen tot formalisering van het WSP Parkstad. Het uiteindelijke besluit rondom het WSP zal in de loop van 2017 genomen worden door alle Parkstad-gemeenten.
Binnen Parkstad heeft Brunssum ook deelgenomen aan de gezamenlijke 'Aanpak scholings- en arbeidsperspectief voor jongeren binnen Parkstad Limburg'. De jongerenconsulenten van ISD BOL participeren in deze netwerkaanpak.
Daarnaast is er in 2016 verder gewerkt aan een sluitend netwerk voor kwetsbare jongeren. Middels de aanpak van Voordeel/Vervolg kunnen jongeren (met name 16- en 17-jarigen) die niet in staat zijn om een startkwalificatie te behalen 'Leren en werken naar vermogen'.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	13.894	14.433	14.172	261
Indirecte lasten	71	71	71	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	13.965	14.504	14.243	261
Baten	0	8	-73	81
SALDO BATEN EN LASTEN	13.965	14.512	14.170	342
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**13.965**	**14.512**	**14.170**	**342**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Werk en Participatie	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Sociale Werkvoorziening</u> Een van het rijk ontvangen afrekening Bonus WSW 2014 is conform afspraak doorbetaald aan WOZL.	I	-64	63		**-1**
<u>Educatie en re-integratie</u> Voor 2016 was geprognosticeerd dat er voor de motie € 200.000 aan kosten gemaakt zouden worden. Aangezien de aanbestedingsprocedure langere tijd vergde dan voorzien, zijn de eerste trajecten pas begin januari 2017 gestart. Hierdoor drukken de kosten dan ook voornamelijk op 2017 en 2018. De kosten die in 2016 gemaakt zijn (€ 25.000) , betreffen voornamelijk uitvoeringskosten. Door de gemeente Brunssum is medio 2016 aan WOZL-WSP Parkstad de opdracht verstrekt om de mogelijkheden te onderzoeken hoe er invulling kan worden gegeven aan het creëren en bemensen van extra banen conform de Banenafspraak/Sociaal Akkoord bij de gemeente Brunssum. Omdat het enige tijd heeft geduurd alvorens de opdracht door WOZL-WSP Parkstad werd opgepakt en de interne werkdruk binnen onze eigen gemeente, liep het project vertraging op en hebben er nog geen uitgaven plaats gevonden. T.b.v. de aanpak van Scholings- en arbeidsperspectief voor jongeren Parkstad Limburg werd een bedrag gereserveerd t.b.v. de voorfinanciering van de eerste twee jaar van de aanpak. Gebleken is echter dat deze voorfinanciering niet nodig was, omdat de kosten konden worden gedekt door de ontvangen ESF-gelden In de Programmarapportage werd nog een bedrag bij geraamd t.b.v. reïntegratietrajecten waarvan het aantal lager lag dan toen werd aangenomen	I I I I	175 75 50 30		-175	**0** **75** **50** **30**
<u>Inburgering</u> **Lasten:** Niet geraamde maar wel uitgevoerde Inburgeringstrajecten. Wordt gedekt door onttrekking uit reserve Inburgering. Zie Beleidsveld Resteffecten Programma 2 **Baten:** Niet geraamde ontvangsten voor het uitvoeren van werkzaamheden voor de gemeente Landgraaf en Onderbanken. Zie paragraaf bedrijfsvoering	I I	-5 	 18		**-5** **18**

Reserves: Niet geraamde maar wel uitgevoerde Inburgeringstrajecten in 2015	I			5	**5**
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van € 0 t.o.v. de begroting.	I				**0**
Totaal Incidenteel	***I***	***261***	***81***	***-170***	***172***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**261**	**81**	**-170**	**172**
Saldo van Baten en Lasten		**342**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.2 Inkomen, armoede en schulden

In 2016 heeft Brunssum uiteraard, via de uitvoering van ISD BOL, een (tijdelijk) vangnet en ondersteuning geboden voor degenen die het nodig hebben op het gebied van inkomen, armoedebestrijding en/of bij schulden. ISD BOL is gestart met de ontwikkellijnen in het kader van vroegsignalering, de samenwerking op basis van het convenant huurschulden is verstrekt en er heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met alle armoedebestrijdingsorganisaties om de opgehaalde onderzoeksuitkomsten ‘Beroep van minima in Brunssum op organisaties voor armoedebestrijding’ te bespreken. De vervolgbijeenkomsten worden in 2017 door het CMWW opgepakt.

Eind 2015 zijn binnen gemeente Brunssum diverse initiatieven ingezet waarmee is gepoogd een halt toe te roepen aan de kostenstijging schuldhulpverlening. Deze initiatieven zijn o.a. de pilot Budgetbeheer Maatwerk door KBL en het buddyproject van CMWW en KBL. Budgetbeheer Maatwerk is ingestoken als een alternatief voor bewindvoering, waardoor inmiddels diverse cliënten zijn toegeleid naar (financiële) zelfredzaamheid. Sinds het buddyproject loopt zijn er 19 vrijwilligers aangemeld, waarvan er 11 personen zijn aangenomen. Hiervan zijn er momenteel nog 4 actief. Dit is relatief weinig; het is echter gebleken dat het vrijwilligerstraject ook vaak bijdraagt in de zoektocht naar een betaalde baan. Een mooie bijvangst.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	14.597	17.043	17.361	-318
Indirecte lasten	35	35	35	0
Kapitaalslasten	4	4	4	0
TOTAAL LASTEN	14.635	17.081	17.399	-318
Baten	-11.221	-13.907	-14.121	214
SALDO BATEN EN LASTEN	3.414	3.174	3.278	-104
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**3.414**	**3.174**	**3.278**	**-104**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Inkomen, armoede en schulden	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
WWB-inkomensdeel Lasten: De kosten inzake de regeling BBZ zijn zeer moeilijk in te schatten en wijken derhalve jaarlijks af van de raming, overschrijding € 15.000. Het aantal cliënten met een IOAW uitkering is fors gestegen, waardoor een overschrijding is ontstaan van € 89.000. Baten: De rijksbijdragen inzake de BUIG zijn pas na het opstellen van de Prorap definitief geworden en hoger uitgevallen dan verwacht € 134.000 De bijdragen van rijk en de restituties inzake de BBZ zijn moeilijk te ramen en wijken derhalve jaarlijks af, dit jaar € 9.000 lager dan geraamd.	I	-104	125		**21**
Armoedebeleid Lasten: De uitvoeringskosten ISD-BOL zijn € 71.000 lager uitgevallen, voornamelijk door het niet (direct) invullen van openvallende personele posten en minder inhuur derden Geen uitgaven educatie € 13.000 en geen MER € 7.000 maar overschrijding uitkeringen WWB € 10.000; De overschrijding van de bijzondere bijstand met € 159.000 wordt met name veroorzaakt door de sterke groei van de bewindvoeringskosten. De storting in de voorziening dubieuze debiteuren is een gevolg van de prognose door ISD-BOL, dat een groter gedeelte van de vorderingen niet inbaar zal zijn, overschrijding € 96.000 Kinderopvang € 11.000 hoger doordat meer ouders een beroep hebben gedaan op de regeling. Baten De restituties inzake BUIG en bijzondere bijstand waren zijn zeer moeilijk te voorspellen	I	-185	89		**-96**
Schuldhulpverlening Hogere kosten schuldhulpverlening omdat meer trajecten schulddienstverlening werden afgenomen dan oorspronkelijk geraamd.	I	-30			**-30**
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van € 1.000 ten opzichte van de begroting.	I	1			**1**
Totaal Incidenteel	***I***	***-318***	***214***	***0***	***-104***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**-318**	**214**	**0**	**-104**
Saldo van Baten en Lasten		**-104**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.3 Maatschappelijke ondersteuning

In 2016 is de ingeslagen weg voortgezet. Er is geïnvesteerd in het verbreden en verbinden van de zorg-infrastructuur in Brunssum. Hierbij valt te denken aan het Zorg Integraal Team dat opgericht is door samenwerkende zorgpartners, het verbinden van zorg- en werkpartijen in de pilot 'werk is de beste zorg' en een nieuw project voor ontmoeting van thuiswonende dementerende waarbij het CMWW, Cicero Meander Zorggroep en de gemeente samenwerken. In 2016 is dit project ingediend bij het Oranjefonds. Na de goedkeuring zijn de voorbereidingen getroffen en begin 2017 zal het project van start gaan.

Medio 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep een ingrijpende uitspraak gedaan waardoor het protocol dat gebruikt bij de bepaling van de omvang voor Hulp bij het Huishouden mogelijk aangepast moet worden. Begin 2017 worden de resultaten van het Brunssumse onderzoek verwacht.

Naar aanleiding van de evaluatie van de Regeling chronisch zieken/gehandicapten heeft het college de regeling aangepast. Daarnaast heeft het College in samenwerking met de SMO-raad nadrukkelijk gekeken naar het bereiken van de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten. Tijdens de aanvraagperiode zijn hiertoe creatieve promotie-materialen ingezet. Dit alles heeft geleid tot een hoger aantal aanvragen en toekenningen. In 2016 zijn er totaal 1972 aanvragen ingediend. De bijdrage is aan 1.467 burgers toegekend (ter vergelijking: in 2015 waren dit er 998). Dit hebben we kunnen doen binnen het daarvoor beschikbare budget.

In 2016 hebben 32 Limburgse gemeenten gekozen voor de uitvoering van het doelgroepenvervoer op Limburgse schaal volgens één regiemodel. Daartoe is de gemeente Brunssum bij Raadsbesluit van 15 maart 2016 toegetreden tot de GR Omnibuzz.
Het doelgroepenvervoer zal gefaseerd instromen, te beginnen met het WMO-vervoer, waarvan het lopende contract eindigde per 10 december 2016. In 2016 is het vervoer door Omnibuzz aanbesteed en gegund aan een aantal vervoersondernemingen. De transitie van Regiotaxi naar Omnibuzz is voor de klant zonder noemenswaardige problemen verlopen.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	12.729	11.658	10.591	1.067
Indirecte lasten	1.915	1.915	1.915	0
Kapitaalslasten	199	199	218	-19
TOTAAL LASTEN	14.843	13.772	12.725	1.047
Baten	-893	-1.186	-1.283	97
SALDO BATEN EN LASTEN	13.950	12.586	11.441	1.144
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**13.950**	**12.586**	**11.441**	**1.144**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Maatschappelijke ondersteuning	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Taakstelling Huisvesting Statushouders In 2016 hebben wij extra gelden ontvangen naar aanleiding van het bestuursakkoord en uitvoeringsakkoord inzake de verhoogde asielinstroom. Hiervoor hebben wij ook extra uitgaven gehad inzake de participatieverklaring, maatschappelijke begeleiding en gezondheid statushouders. Echter geen sprake van over/onderschrijding op het budget. De extra uitgaven en inkomsten gelden voor de periode 2016 en 2017	I	-58	59		**1**
Noodopvang vluchtelingen Het COA heeft in overleg met het Ministerie van Veiligheid van Justitie besloten de bijdrage over 2016 niet meer halfjaarlijks achteraf te vergoeden op basis van de werkelijke bezetting, doch op basis van de gemaakte afspraken c.q. de in de afgesloten overeenkomst(en) overeengekomen opvangcapaciteit gedurende de gehele looptijd in 2016 i.c. dus tot 1 december. De werkelijke opvang (en daarmee gepaard gaande kosten) heeft echter slechts geduurd tot medio 2016 en er is nooit sprake geweest van de maximaal afgesproken bezetting. Daarnaast kon in overleg met het schoolbestuur het onderwijs voor de kinderen in de basisschoolleeftijd (kostenbesparend) worden georganiseerd in 2 leegstaande klaslokalen op de BS Meander.	I	97	14		**111**
WMO Voorzieningen Wonen en Vervoer Het overschot wordt veroorzaakt doordat er opnieuw minder aan woningaanpassingen is uitgegeven.	S	24			**24**
Product WTCG / CER (WMO-nieuw) Het aantal toegekende tegemoetkomingen maar ook de uitvoeringskosten van ISD BOL en de promotiekosten van de regeling zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit resulteert in een overschot van € 25.000. Daarnaast was er ook nog een budget gereserveerd ter compensatie van de eigen bijdrage CAK voor burgers met een WMO-voorziening. Deze compensatie (€ 64.000, waarvan € 30.000 structureel) is in 2016 door landelijke wetgeving geregeld en heeft de gemeente niet zelf aanvullend hoeven regelen. Dit bedrag is daarom niet aangewend.	I S	59 30			**59** **30**
WMO Voorzieningen Hulp bij het huishouden Door niet meer ingeleverde participatiecheques en minder ingehuurd advies is er onderschrijding van de lasten. Verder werd een vergoeding van de VNG ontvangen inzake de Regresovereenkomst WMO 2016 o.b.v. aantal inwoners per 01 -01 -2016. Tot slot hebben we geld ontvangen in het kader van de regeling Huishoudelijke Hulp Toelage. Dit was een incidentele regeling voor 2 jaar om de	I	412	19		431

werkgelegenheid in de thuiszorg te behouden. Nadat in 2015 zeer beperkt gebruik is gemaakt van deze regeling, is in 2016 de regeling verruimd. Er hebben veel meer mensen gebruik gemaakt van deze HHT-regeling, maar desondanks is er een overschot van € 290.000. Vanaf 2017 is de HHT-regeling landelijk vervallen en is een deel van het budget structureel toegevoegd aan de Wmo-middelen. Het college heeft besloten de regeling in Brunssum, in 2017, voort te zetten, in afwachting van de aangekondigde Algemene Maatregel van Bestuur en de resultaten van het onderzoek naar de normtijden in het protocol.					
<u>Het Huishouden op Orde</u> In 2015 is het plan 'Huishouden op orde' vastgesteld. Dit plan had tot doel de Rijks bezuinigingen binnen de zorg te verzachten en op een alternatieve wijze ondersteuning te bieden binnen een huishouden. Middels dit plan wordt geïnvesteerd in de voorliggende voorziening, eigen kracht, sociaal netwerk en informele zorg. Een gedeelte van de uitgaven (€ 25.000) is onttrokken aan de egalisatiereserve WVG.	I	-44		25	**-19**
<u>Wmo Overgang 2015</u> Van het budget bedrijfsvoeringskosten Wmo resteert een bedrag van € 140.000.00. Van dit bedrag dient de overschrijding op het produkt Eerstelijnsloket Jeugd (incl. uitvoering) van € 9.000, te worden gedekt. Verder werd uit het niche-budget voor € 50.000 geen gebruik gemaakt door de zorgaanbieders en resteert nog € 6.000 van de transitie over 2015	I	196			**196**
<u>Wmo Beleid</u> Bij de prorap 2016 is voorgesteld € 6.000 incidenteel te laten vrijvallen. Echter, gelijktijdig zijn budgetten die verband hielden met de cliëntenraden overgeheveld naar dit product, wat uiteindelijk resulteert in een overschot ter hoogte van € 12.000	I	12			**12**
<u>Voorz. mensen met een beperking</u> Voorafgaande jaren is er subsidie verstrekt aan Cicero voor de niet-geïndiceerde dagopvang voor ouderen. Deze dagopvang werd samen met het CMWW georganiseerd. Medio 2016 heeft Cicero laten weten te stoppen met organisatie. Deze is voor de rest van 2016 overgenomen door het CMWW voor € 9.000.	I	18			**18**
<u>Wmo Voorzieningen Wonen en Vervoer</u> Per saldo een tekort van ca € 33.000 aangezien zowel de werkelijke kosten als ook de baten hoger zijn uitgevallen als gevolg van toename van de omvang van het vervoer in Brunssum. Reserves: Er hebben geen stortingen c.q. onttrekkingen aan de Reserve Sociaal Domein plaatsgevonden omdat deze op haar maximum omvang staat.	I	-40	7	-77	**-110**

Cliëntondersteuning GGZ WMO-Nieuw Het CMWW voert voor de gemeente de cliëntondersteuning uit op het brede sociaal domein. Daarnaast wordt er in het kader van cliëntondersteuning de Integrale Vroeg Hulp (IVH) uitgevoerd. Vanwege de specialistische hulp en kennis, en een kleine afgebakende doelgroep (0-7 jaar) omtrent de IVH is deze taak belegd bij MEE. Deze dienstverlening wordt niet per traject betaald, maar wordt afgerekend op daadwerkelijk ingezette uren. In 2016 waren de kosten lager dan begroot.	I	11			**11**
Collectieve voorzieningen WMO-nieuw Dit budget is bestemd voor de ontwikkeling van nieuwe collectieve voorzieningen binnen de Wmo. Bij de Prorap heeft er een administratieve wijziging plaatsgevonden in verband met een toenemende inzet van Betere Buren voor de organisatie en uitvoering van collectieve voorzieningen in het kader van de Wmo. Daarnaast zijn de gecontracteerde aanbieders binnen de samenwerking bezig met het verbreden en verbinden van de voorzieningen binnen Brunssum. Dit heeft echter nog niet tot meerkosten geleid. Dit alles heeft geresulteerd in een onder uitputting van dit product.	I	120			**120**
Burgerkracht WMO-nieuw Er is door burgers minder gebruik gemaakt van de stimuleringsregeling burgerkracht dan verwacht. In de geplande evaluatie zal bekeken worden wat de reden hiervoor is. Mogelijk dat de criteria voor de regeling worden aangepast voor 2017.	I	38			**38**
Overgang 2015 WMO-nieuw De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert deze regeling uit voor de gemeente. De uitgaven van de PGB zijn gebaseerd op de schatting gedaan door de Sociale Verzekeringsbank. Er is een overschot van € 99.000 bestaande uit een reservering ter hoogte van € 50.000 voor nog te betalen PGB-gelden 2015, die niet meer uitbetaald zijn en € 49.000 aan begrote PGB-gelden 2016 die niet zijn uitbetaald.	I	99			**99**
Wmo voorz. hulp bij huishouden Uitgaande van de nog te betalen kosten aan PGB over 2016 conform de opgave van de SVB zal er sprake zijn van een overschot van € 10.000	I	10			**10**
Innovatie Sociaal Domein Er was budget gereserveerd voor de doorontwikkeling van de integrale toegang. Deze doorontwikkeling heeft niet actief plaatsgevonden in 2016. Dit resulteert in een onderuitputting van het innovatiebudget	I	50			**50**

Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van € 11.000 ten opzichte van de begroting.	I	13	-2		**11**
Totaal Incidenteel	**I**	**993**	**97**	**-52**	**1.038**
Totaal Structureel	**S**	**54**	**0**	**0**	**54**
Totaal		**1.047**	**97**	**-52**	**1.092**
Saldo van Baten en Lasten		**1.144**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.4 Jeugd en opvoeden

In 2015 zijn een groot aantal taken van Jeugdzorg overgeheveld naar gemeenten. Hiermee is niet alleen een overheveling van taken maar ook middelen gemoeid gegaan. De tekorten in de Jeugdhulp zijn op heel Zuid-Limburg van toepassing en spelen zelfs landelijk (circa 6 op de 10 gemeenten, bron: Binnenlands Bestuur december 2016). Voor Brunssum geldt dat de stijging van de tekorten in 2016 t.o.v. 2015 met name wordt veroorzaakt door een grote stijging van uitgaven in ZiN (Zorg in Natura). Dit is verklaarbaar doordat er meer arrangementen/beschikkingen zijn afgegeven voor de inzet van Jeugdhulp door een stijgende zorgvraag. Deze trend geldt overigens voor heel Zuid-Limburg. Dit kan deels verklaard worden doordat de burger steeds meer bekend en vertrouwd is met het Team Jeugd van Brunssum, dat o.a. de beschikkingen verzorgt. Brunssum heeft ook sterk geïnvesteerd in haar toegang. Daarnaast is er ingezet op vroegsignalering wat ook deels de stijging van de zorgvraag (op de korte termijn) verklaart. Het in eigen beheer inkopen van ambulante Jeugdhulp is een eerste stap die is gezet om meer grip te krijgen op deze tekorten. Hierdoor kan in een eerder stadium worden gemonitord en bijgestuurd. Deze nieuwe werkwijze heeft echter tijd nodig om in financieel opzicht tot resultaat te leiden.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	7.861	8.848	9.279	-431
Indirecte lasten	183	183	183	0
Kapitaalslasten	18	18	18	0
TOTAAL LASTEN	8.063	9.050	9.481	-431
Baten	-5	-5	-3	-2
SALDO BATEN EN LASTEN	8.058	9.045	9.478	-434
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**8.058**	**9.045**	**9.478**	**-434**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Jeugd en opvoeden	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Peuterspeelzalen Overschrijding door extra middelen om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Zie ook product Algemene Uitkering inzake dekking.	I	-13			-13
Centra Jeugd en Gezin Bij het opstellen van de begroting 2016 is de begroting 2015 als uitgangssituatie gehanteerd. In 2015 hebben we te maken gehad met opstartkosten inzake de samenwerking Jeugd in Parkstadverband. In 2016 hebben we deze opstartkosten niet meer hetgeen in een onderschrijding resulteert. Tevens heeft er in 2016 nog een verrekening plaatsgevonden over 2015 wat de onderschrijding vergroot tot € 59.000	I	59			59
PGB Jeugd Schatting door SVB te laag	I	-10			-10
Individuele voorzieningen Jeugd Er is regionaal een stijging zichtbaar van de inzet van individuele voorzieningen. Bij de Programmarrapportage 2016 is reeds € 765.000 budget bijgeboekt vanuit de reserves om verwachte tekorten te dekken. Het resterend tekort ad € 656.000 betreft een voorlopig tekort aangezien de definitieve afrekening 2016 van de	I	-656			-656

Centrumgemeente nog niet is ontvangen. In totaal hebben wij op dit onderdeel in 2016 €1.421.000 (€ 765.000+€ 656.000) meer uitgegeven dan de rijksbijdrage.					
<u>Zorginnovatie</u> In 2016 zijn naast de inkoop ambulante jeugdhulp geen majeure innovatieprojecten opgepakt. Voor de proceskosten van de inkoop zijn separate middelen uit het Innovatiebudget Sociaal Domein beschikbaar gesteld. Aangezien in 2015 diverse gezamenlijke innovatieprojecten via de Centrumregeling werden bekostigd, was de verwachting dat dit in 2016 ook zou gebeuren. Er zijn echter geen nieuwe projecten opgestart. Eerst worden de effecten van de lopende projecten geëvalueerd.	I	226			226
<u>Veiligh. Jeugdrecl. en opv. jeugd</u> Er is een tekort van afgerond € 31.000 hetgeen wordt veroorzaakt door hogere lasten veilig thuis over 2015 en 2016, doordat extra formatie is ingezet t.b.v. het wegwerken van de wachtlijsten	I	-31			-31
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van €- 9.000 ten opzichte van de begroting.	I	-7	-2		-9
Totaal Incidenteel	***I***	***-432***	***-2***	***0***	***-434***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**-432**	**-2**	**0**	**-434**
Saldo van Baten en Lasten		**-434**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.5 Onderwijs

In 2016 heeft het project Vroegsignalering en vroegaanpak op alle Brunssumse peuterspeelzalen en kinderdagverblijven gedraaid. Eind 2016 is dit project afgerond. Dit project heeft geleid tot positieve resultaten in het vroeg signaleren en vroeg aanpakken van gedrags- en opvoedproblemen bij kinderen van 2 tot 4 jaar. Er is mede vanuit dit project een hechtere samenwerking ontstaan tussen alle partners op het gebied van jeugd en onderwijs. Deze basis van samenwerking/afstemming is van grote meerwaarde voor de sluitende aanpak in het Jeugd- en het Onderwijsdomein.
Na de zomervakantie is de nieuwe Brede School Centrum in gebruik genomen door 2 basisscholen, een peuterspeelzaal en een kinderdagverblijf/buitenschoolse opvang.

Van maart tot augustus 2016 hebben op de Basisschool Meander en het Romboutscollege de kinderen uit de Brunssumse Noodopvang onderwijs ontvangen. In samenwerking met schoolbesturen, schooldirecteuren, COA, Primair Onderwijs Raad en de gemeente is dit goed verlopen.
Vanaf 2016 is de nieuwe Bestuursovereenkomst met Bureau Voortijdig Schoolverlaten (VSV) in werking getreden. Op basis van deze nieuwe overeenkomst werkt Bureau VSV preventiever, om te voorkomen dat problemen bij jongeren rondom leerplicht en voortijdig schoolverlaten escaleren.
Aan de Parade 2016 heeft het onderwijsveld Brunssum (Romboutscollege en basisscholen, incl. speciaal onderwijs) gezamenlijk meegedaan. Er is een unieke samenwerking tot stand gebracht die heeft geleid tot prachtige optredens.

Deze samenwerking, die verder gaat dan alleen samenwerking op het gebied van kunst/cultuur, willen we vasthouden en uitbreiden. Hier liggen veel kansen voor het hele onderwijsveld, om de samenwerking op alle niveaus te realiseren. Dit alles past ook in de visie van de gemeente Brunssum: het verbinden van het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs Brunssum.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	1.382	1.201	1.155	46
Indirecte lasten	296	296	316	-20
Kapitaalslasten	1.370	1.370	1.358	12
TOTAAL LASTEN	3.048	2.867	2.829	38
Baten	-207	-239	-246	8
SALDO BATEN EN LASTEN	2.841	2.628	2.582	46
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**2.841**	**2.628**	**2.582**	**46**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Onderwijs	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Bekostiging Huisvestings Voorziening</u> Lasten: Als gevolg van een verandering in wet- en regelgeving m.b.t. huisvesting onderwijs (buitenonderhoud) minder aanvragen ontvangen dan geraamd, dus ook minder uitgaven. Reserves: Reserves: Conform de vastgelegde berekeningssystematiek wordt het verschil tussen begroting en rekening toegevoegd aan de reserve decentralisatie onderwijs.4	I	79		-79	0
<u>Financiering Bijzonder Basisonderwijs</u> Lasten: Overschrijding voornamenlijk veroorzaakt door hogere uitgaven door het aanpassen van diverse inpandige stookruimten bij diverse basisscholen op grond van wet- en regelgeving. Deze worden opgevangen in de reserve decentralisatie onderwijs. Reserves: Conform de vastgelegde berekeningssystematiek wordt het verschil tussen begroting en rekening onttrokken aan de reserve decentralisatie onderwijs.	I	-92		92	0
<u>Leerlingenvervoer</u> De onderschrijding is een gevolg van nieuwe wet- en regelgeving waardoor er minder deelnemers en minder dure taxiritten zijn. Vanwege het feit dat dit een open-eind regeling betreft, kan er een moeilijk indicatie gegeven worden over komende jaren. De verwachting is dat er structureel nog ruimte zal zijn die echter	I S	28 25			28 25

door een aantal 'dure' taxiritten teniet gedaan kunnen worden.					
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van per saldo € 0 ten opzichte van de begroting.	I	-2	8	-6	0
Totaal Incidenteel	***I***	***13***	***8***	***7***	***28***
Totaal Structureel	***S***	***25***	***0***	***0***	***25***
Totaal		**38**	**8**	**7**	**53**
Saldo van Baten en Lasten		**46**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.6 Leefbaarheid en gezondheid

Leefbaarheid en gezondheid blijven voor onze gemeente structureel zeer belangrijke aandachtsgebieden. De publieke gezondheidszorg wordt in samenwerking met de GGD Zuid Limburg en Meander Jeugdgezondheidszorg uitgevoerd. Dit heeft betrekking op de wettelijke taken inzake: collectieve preventie, gezondheidsbevordering, epidemiologie, medische milieukunde, de jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding en ouderengezondheidszorg. In 2016 is een nieuwe beleidsperiode gestart en is er een nieuw regionaal gezondheidsbeleid opgesteld. Centraal in het nieuwe beleid staat het integraal werken binnen het sociaal domein: gezondheid, zorg, opvoeding, onderwijs, participatie. En begin bij de jeugd! In dit kader geven wij uitvoering aan Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) om jonge kinderen bewust te maken van een gezonde leefstijl.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	779	815	780	35
Indirecte lasten	168	168	169	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	947	983	948	34
Baten	-11	-11	-14	2
SALDO BATEN EN LASTEN	935	971	935	37
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**935**	**971**	**935**	**37**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Leefbaarheid en gezondheid	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Gezondheidsbeleid / Account Meander Aanvankelijk zou er over 2016 een tekort zijn op de begroting voor de taken van de JGZ 0-4 jaar. Door de verrekening van het subsidie-overschot 2014 is er echter toch een positief saldo ontstaan.	I	37			37
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van € 1K ten opzichte van de begroting.	I	-2	2	1	1
Totaal Incidenteel	***I***	***35***	***2***	***1***	***38***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**35**	**2**	**1**	**38**
Saldo van Baten en Lasten		**37**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.7 Integrale veiligheid

Een van de uitgangspunten van het in oktober 2016 door de raad vastgestelde veiligheidsbeleid is de gedeelde verantwoordelijkheid van burgers, gemeente en politie en justitie voor veiligheid en leefbaarheid. Dat burgers eigen verantwoordelijkheid nemen, zien we bijvoorbeeld in de groei van het aantal whatsapps buurtpreventiegroepen. We signaleren echter ook dat het fenomeen VLB-aanpak in de oorspronkelijke opzet niet meer effectief is en aan vernieuwing toe is. Het bevorderen van burgerbetrokkenheid zal ook de komende jaren, en niet alleen op het beleidsterrein veiligheid, prioriteit blijven.

De fusie van de veiligheidshuizen Heerlen en Kerkrade is nagenoeg rond, maar moet nog worden geformaliseerd. Complicatie vormde met name ook de overdracht van taken op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties naar de organisatie Veilig Thuis. Middels het bedrijfsplan Veilig Thuis Zuid Limburg wordt een kader neergezet voor de periode 2017 - 2019. Een kader dat aansluit bij de regiovisie op de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) zoals dit door de Zuid-Limburgse gemeenten is opgesteld. Uitgangspunten hierbij zijn dat Veilig Thuis zonder wachtlijst kan werken en dat de afhandeling van de politiemeldingen door Veilig Thuis wordt ingevuld. De overdracht van de politiemeldingen inzake huiselijk geweld en kindermishandeling worden vanaf 1 juli 2017 overgeheveld van het Veiligheidshuis naar Veilig Thuis ZL. Dit heeft ten gevolge dat de formatie bij Veilig Thuis fors wordt uitgebreid. Deze formatieve uitbreiding heeft ook reeds financiële implicaties gehad voor 2016: een verhoogde bijdrage aan Veilig Thuis voor het wegwerken van de wachtlijsten. Ondanks de overdracht van politiemeldingen aan Veilig Thuis, zal de bijdrage aan het Veiligheidshuis in zeer beperkte mate dalen. Het Veiligheidshuis behandelt immers niet alleen meldingen/gevallen van geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA).

Met de vaststelling van het Beleidsplan Integrale Veiligheid 2017-2020 heeft de raad ook de veiligheidsprioriteiten voor de komende jaren vastgesteld. Een daarvan is aanpak van de ondermijnende criminaliteit. De onderwereld nestelt zich in toenemende mate in de bovenwereld. Om de aanpak te versterken zijn er gelden vrij gemaakt om de formatie van de afdeling VTH uit te breiden met een fte.
Een andere prioriteit is jeugdoverlast/ -criminaliteit. In het kader van de aanpak van jeugdcriminaliteit hebben wij in 2016 een pilot uitgevoerd met de titel “wake-up”. De opmerkelijke resultaten hiervan zijn in februari 2017 gepresenteerd. De uit de evaluatie van de pilot komende leerpunten zullen we gebruiken om de problematiek effectiever aan te pakken.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	1.886	1.893	1.799	94
Indirecte lasten	1.152	1.152	1.152	0
Kapitaalslasten	2	2	2	0
TOTAAL LASTEN	3.040	3.047	2.953	94
Baten	-8	-9	-15	6
SALDO BATEN EN LASTEN	3.032	3.038	2.938	100
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**3.032**	**3.038**	**2.938**	**100**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Integrale veiligheid	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Brandweerbeleid / Account brandweer</u> De feitelijke kosten FLO inzake de voormalige Brandweer Parkstad worden bepaald door de keuzes die de betreffende brandweerlieden maken, en zijn € 32.150 lager uitgevallen dan begroot. Het bedrag voor FLO-kosten zal jaarlijks kunnen verschillen. Daarnaast is de bijdrage aan de regionale Brandweer € 27.500 lager dan geraamd door een teruggave van het resultaat over 2015.	I S	27 32			27 32
<u>Criminaliteitspreventie</u> Betreft het zogenaamde calamiteitenpotje. In 2016 is een extra werkbudget gecreëerd om in geval van calamiteiten direct handelend te kunnen optreden. We hebben slechts op een deel van het budget een beroep hoeven doen. Het levert een incidenteel voordeel op	I	30			30
<u>Fysieke Veiligheid VTH</u> De bijdrage aan het Veiligheidshuis 2016 is bij de eindafrekening €10.500,- lager uitgevallen dan voorzien. Hier konden wij verder geen invloed op uitoefenen	I	11			11
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van € 0 ten opzichte van de begroting.	I	-6	6		0
Totaal Incidenteel	***I***	***62***	***6***	***0***	***68***
Totaal Structureel	***S***	***32***	***0***	***0***	***32***
Totaal		**94**	**6**	**0**	**100**
Saldo van Baten en Lasten		**100**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.8 Communicatie en interactie

In ons streven om onze inwoners, ondernemers en belanghebbenden vroegtijdig en duidelijk te informeren spelen we in op nieuwe ontwikkelingen. Omdat er behoefte is aan méér inzet van 'digitaal', een flexibelere inzet van 'print', en een accentverschuiving naar 'beeld', hebben we in de eerste helft van 2016 onze zogenaamde mediamix verder ontwikkeld. Na de zomer is dit in uitvoering gebracht, onder meer door de start van een stadsjournaal ('verschuiving naar beeld') en een eigen gemeentepagina in het lokale huis-aan-huis blad 1Brunssum (flexibelere inzet 'print'). Binnen de mediamix worden de social media verder versterkt door het aantrekken van een redacteur social media (méér inzet van digitaal).

Om het imago van Brunssum te versterken en om daarmee meer bewoners, bezoekers en bedrijven aan te trekken en aan onze gemeente te binden, is het van belang dat wij Brunssum meer positief, sterk en aantrekkelijk op de kaart zetten. In 2016 hebben we voorbereidingen getroffen om invulling te geven aan citybranding en met ingang van 2017 zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld.. Deze middelen voorzien in het aanstellen van een Projectleider Citybranding en voor werkkapitaal voor de jaren 2017 en 2018. De projectleider zal een strategie ontwikkelen voor het vermarkten van het 'merk' Brunssum, door focus en synergie aan te brengen in de promotie en marketing van dit merk.

In het kader van het verder implementeren van wijkgericht werken, is samen met de wijkteams de start gemaakt met een verkenning naar verbreding en professionalisering.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	1.767	1.743	1.643	101
Indirecte lasten	4.300	4.300	4.310	-10
Kapitaalslasten	6	6	3	3
TOTAAL LASTEN	6.073	6.049	5.956	93
Baten	-96	-97	-101	3
SALDO BATEN EN LASTEN	5.977	5.952	5.856	96
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**5.977**	**5.952**	**5.856**	**96**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Communicatie en interactie	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Bestuursondersteuning algemeen</u> Lagere personeelskosten doordat een adviseur eerder uit dienst is dan geraamd € 80.000. In de begroting 2017 is dit reeds in mindering gebracht op de taakstelling. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering. Daarnaast een overschrijding op de post juridisch advies vanwege inzetten van onze vaste advocaat inzake een aantal personele kwesties € 26.000. Verder een onderschrijding inzake de Representatiekosten t.b.v. de Parade € 8.000. Tenslotte hoefden geen schades te worden uitbetaald, voordeel € 4.000	I	66			66
<u>Stadskrant</u> De onderschrijding wordt veroorzaakt doordat er minder Advertentie- en reclamekosten zijn geweest. Deze kosten zijn lager uitgevallen omdat er in 2016 maar 5 stadskranten zijn uitgebracht in plaats van 8. De stadskrant is in juli 2016 stopgezet (collegebesluit van 22 maart 2016). Daarna is de nieuwe 'mediamix' van start gegaan, bestaande uit een stadsvideojournaal en een wekelijkse gemeentepagina die vanaf september 2016 zijn verschenen. Het stadsjournaal kost per editie minder dan de stadskrant, maar op jaarbasis wordt het stadsjournaal vaker uitgezonden, namelijk 10 keer per jaar. In het najaar van 2016 zijn evenwel slechts 3 stadsjournaals uitgezonden. Verder vielen de kosten voor het uitzenden van de stadsjournaals lager uit dan geprognosticeerd. Enerzijds is dat het gevolg van het (nog) niet bereiken van overeenstemming met de LOO over de uitzendingen. Anderzijds is voor de uitzending via RTV Parkstad voor de eerste uitzendingen over 2016 een gereduceerd tarief in rekening gebracht.	I	10			10
<u>Verkiezingen</u> Daar de reserve op het maximum staat is de geraamde storting niet uitgevoerd.	I			29	29
<u>Rekenkamer en externe accountant</u> Naar aanleiding van de nieuwe aanbesteding accountant is er structureel ruimte ontstaan op het budget Controlekosten. In het verleden heeft de gemeenteraad al aangegeven dat deze ruimte gereserveerd dient te blijven, voor eventueel extra opdrachten van de raad aan de accountant, onderschrijding € 6.000. Daarnaast vertoond het budget van de rekenkamercommissie over 2016 een overschot van ongeveer € 17.000,-. De hoogte van dit budget is, om de onafhankelijkheid van de rekenkamercommissie en zijn jaarplanning en onderzoeken te garanderen, structureel vastgesteld op € 30.500,- en dient ook als zodanig begroot te blijven.	I	23			23

Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van - € 3.000 t.o.v. de begroting.	I	-6	3		-3
Totaal Incidenteel	***I***	***93***	***3***	***29***	***125***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**93**	**3**	**29**	**125**
Saldo van Baten en Lasten		**96**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

2.9 Cultuur en sport

Sportbeleid en –activering.

In het kader van JOGG/ Sportstimulering heeft het project “Brunssum in actie” ook in 2016 plaatsgevonden. Uitwerking heeft plaatsgevonden met activiteiten als het drinkwaterproject (nu 4 scholen) , “Brunssum bakt gezond” en “Happy Drinks”.

Evenementen

Naast de traditionele evenementen, was 2016 met de Parade weer een bijzonder evenementenjaar. Zowel de beleving als het bezoekersaantal waren zeer positief. Financieel waren er zorgen. Daarom zal er in 2017 een evaluatie plaatsvinden om hier leerpunten voor de toekomst uit te halen.

De Oktoberfeesten vond en dit jaar bij wijze van experiment plaats op het Koutenveld. Het Lindeplein heeft geïnspireerd tot nieuwe evenementen: Koning Carnaval, Kerst vier je samen en de Prinsenproclamatie.

Evenementenbeleid

Op beleidsmatig vlak zijn we in 2016 gestart met de actualisatie van het evenementenbeleid. Hierin hebben wij bewoners, wijkteams, ondernemers en organisatoren betrokken. Daarnaast zijn

verkenningen uitgevoerd naar de geluidbelasting rond beoogde evenementenlocaties en zijn de uitgangspunten voor geluid in de praktijk getoetst bij diverse evenementen. Daarmee kunnen realistische normen in het evenementenbeleid worden vastgelegd. Natuuronderzoeken hebben meer tijd gevergd dan voorzien

Cultureel erfgoed/ archeologie

Onder regie van de Regioarcheologe is een Nota Archeologie opgesteld . Deze nota is lokaal ingekleurd. Hiermee zal het beleid ten aanzien van de omgang met het archeologisch bodemarchief voor de komende jaren formeel worden vastgelegd. De vaststellingsprocedure is nu voorzien in 2017.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Stichting SMK voert in Brunssum het professionele muziek- en dansonderwijs uit. We vinden professioneel muziek- en dansonderwijs in Brunssum belangrijk, omdat dit bijdraagt aan de persoonlijke en culturele vorming van onze (jeugdige) inwoners. Daarnaast draagt muziek- en dansonderwijs bij aan de kwaliteit van het verenigingsleven en culturele evenementen in Brunssum. Dankzij het project “Klinkend Perspectief” maken basisschoolkinderen kennis met de wereld van muziek. Dit zorgt voor doorstroming naar de muziekschool en muziekverenigingen. Vanaf 2017 wordt dit project structureel opgenomen in de begroting. Het project “Kinderen doen mee” heeft als doel dat kinderen uit minimagezinnen ook kunnen meedoen aan muziek- en dansonderwijs. In 2017 volgt een evaluatie van dit project. Op basis van de evaluatie kan de gemeente een keuze maken om het project al dan niet structureel in te bedden in de begroting.

Bibliotheken hebben belangrijke maatschappelijke functies in de maatschappij. De aanpak van laaggeletterdheid is een van de belangrijkste opgaven in Brunssum. Volgens de nieuwe bibliotheekwet (2015) dient een openbare bibliotheek kennis en informatie beschikbaar te stellen, mogelijkheden aan te bieden voor ontwikkeling en educatie, lezen te bevorderen, ontmoeting en debat te organiseren en mensen kennis te laten maken met kunst en cultuur. Stichting Openbare Bibliotheek Brunssum voert het bibliotheekwerk uit in Brunssum. De bibliotheek heeft de uitdaging te transformeren tot een hedendaagse bibliotheek. Hiervoor hebben zij in 2016 een plan van aanpak opgesteld. Om de bibliotheek te helpen met het plan te concretiseren en implementeren, heeft de gemeente in 2016 een eenmalige subsidie verleend.

In 2016 zijn we gestart met de evaluatie van de cultuurnota uit 2009. De oplevering van de evaluatie wordt in juni 2017 verwacht. Voor de uitvoering van de evaluatie is bureau BMC ingehuurd, zij hebben interviews afgenomen met spelers uit het Brunssumse culturele veld en een klankbordsessie georganiseerd waarvoor culturele ondernemers, culturele verenigingen, en andere geïnteresseerden uitgenodigd waren om hun bevindingen te delen. Zo is onder meer gesproken met de Parade, de Stichting Ilse Frankenthal, de Brikke Oave, en diverse muziekverenigingen, zangverenigingen en dansverenigingen.

In 2016 is de collectie van de BKR (beeldende kunstenaarsregeling) die gemeenten van de jaren 50 tot 1987 hebben uitgevoerd tijdens een digitale veiling verkocht. De werken zijn daartoe vooraf in de Brikke Oave geëxposeerd. De Parade heeft in 2016 weer haar vierjaarlijkse succesweek gevierd met vele bezoekers uit de regio en ver daar buiten. In de Brikke Oave en het openluchttheater is voor zowel kinderen als jongeren en volwassenen een interessant cultureel programma uitgevoerd dat in ontwikkeling blijft (theater, dans en film). Cultuur in Brunssum maakt voor een groot deel onderdeel uit van het verenigingsleven en speelt zich af in samenwerking; culturele evenementen, optredens/ performances en herdenkingen.

De herdenkingen zijn vooral gerelateerd aan de eerste en tweede wereldoorlog en vormen een belangrijk thema binnen het culturele veld in Brunssum. Zoals het plaatsen van gedenkstenen ter nagedachtenis aan inwoners die zich tijdens de tweede wereldoorlog hebben ingezet voor het opvangen van onderduikers. Ook het herdenken van de bevrijding in september 1944 en het einde van de eerste wereldoorlog op Poppy Day op 11 november maakt steeds meer een vast onderdeel uit van de Brunssumse culturele beleving.
Kunstexposities worden gehouden in het Schutterspark, de brikke Oave en het Clemensdomein. De culturele wandelingen langs kunstwerken in de openbare ruimte zijn een succes en concerten van koren, drumbands, en harmonieën worden druk bezocht. Gedurende het hele jaar draagt de gemeente bij aan het culturele leven bij het ondersteunen van diverse culturele evenementen.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	3.311	3.596	3.658	-61
Indirecte lasten	610	610	624	-14
Kapitaalslasten	316	316	352	-36
TOTAAL LASTEN	4.237	4.522	4.633	-111
Baten	-626	-611	-596	-15
SALDO BATEN EN LASTEN	3.611	3.911	4.037	-126
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**3.611**	**3.911**	**4.037**	**-126**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Cultuur en sport	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Openbare Bibliotheek Incidentele overschrijding ivm een nota uit 2015 van ca € 6.000, ontvangen na afsluiting van de rekening 2015 en een extra incidenteel subsidie ad € 14.500. Dekking van deze laatste post is geraamd op product Algemene Baten en Lasten	I	-21			-21
Muziekonderwijs Subsidie aan "Kinderen doen mee" in het kader van de deelname aan Muziek- en dansonderwijs wordt achteraf door Muziekschool in rekening gebracht en wordt gedekt door onttrekking aan de Reserve Kinderen doen mee,	I	-25		19	-6
Tennispark L.T.C.B. Incidentele onderschrijding, voornamelijk door lagere energiekosten en diverse overige kosten onderhoud	I	10			10
Brunssum Beweegt Lasten : De overschrijding is een gevolg van niet geraamde lidmaatschap JOGG (€ 5.000); extra Pr-uitingen (€ 6.500) in het kader van het project Drink water en Nationale Sportweek; diverse posten (€2.000) en verdubbeling van het aantal deelnemers aan Skills for life en Kids in Actie (€ 24.650) Baten : extra inkomsten cursussen (€ 6.500) voor ISDBOL in het kader van herintreden Reserves : Onttrekking aan de reserve Brunssum beweegt.	I	-38	6	32	0

<u>Zwembad de Bronspot</u> Incidentele onderschrijding, voornamelijk door lagere personeelskosten (zie paragraaf bedrijfsvoering), energiekosten en diverse overige kosten onderhoud	I	15			15
<u>Accommodatie Peerdendries</u> De overschrijding is een gevolg van incidentele extra uitgaven onderhoud aan het complex (€ 9.000) welke plaatsvond voor aanvang van renovatie speelveld en kapitaallasten van het nieuwe kunstgrasveld, welke worden gedekt door een onttrekking aan de reserve	I S	-9 -36		36	-9 0
<u>Kermissen</u> Hogere uitgaven organisatie Kermissen onder andere door de hoge energiekosten	I	-12			-12
<u>Volksfeesten</u> De overschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door meerkosten a.g.v. de al jarenlange grote opkomst bij m.n. Dodenherdenking alsmede de ondersteuning voor Poppyday en Herdenking Lancaster; alsmede kosten ondersteuning bij Koning Carnaval, Veteranendag en Kerstevenement	I S	-13 -7			-13 -7
Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van € 7K incidenteel en -3 K structureel t.o.v. de begroting.	I S	25	-18 -3		7 -3
Totaal Incidenteel	***I***	***-68***	***-12***	***51***	***-29***
Totaal Structureel	***S***	***-43***	***-3***	***36***	***-10***
Totaal		**-111**	**-15**	**87**	**-39**
Saldo van Baten en Lasten		**-126**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

1.10 Resteffecten:

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	0	0	0	0
Indirecte lasten	0	0	0	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
SALDO BATEN EN LASTEN	0	0	0	0
Toevoeging	509	847	811	36
Onttrekking	-1.746	-5.589	-5.454	-135
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	-1.237	-4.742	-4.643	-99
Gerealiseerd resultaat	**-1.237**	**-4.742**	**-4.643**	**-99**

Restproducten	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Beleidsveld Werk en participatie				-170	
Beleidsveld Inkomen armoede en schulden				0	
Beleidsveld Jeugd en opvoeden				-52	
Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning				0	
Beleidsveld Onderwijs				7	
Beleidsveld Leefbaarheid en gezondheid				1	
Beleidsveld Integrale veiligheid				0	
Beleidsveld Communicatie en interactie				29	
Beleidsveld Cultuur en sport				87	
Resteffecten				0	
afrondingsverschil				-1	
				-99	

Programma 3 Brunssum, een levendige stad!
Kerndoel: Aantrekkelijke leefomgeving

Visie

Brunssum is de groenste stad (in de regio), waar mensen van alle leeftijden en alle bevolkingsgroepen graag wonen, werken en recreëren. De woningen in de wijken sluiten aan op de behoefte en de woonomgeving heeft een positieve, schone uitstraling, zodat men zich er prettig en veilig voelt.
De leefomgeving blijft, ondanks de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen, voor de bewoners aantrekkelijk.
Een goede bereikbaarheid van woningen en voorzieningen evenals de gezondheid en veiligheid van bewoners zijn van belang voor de leefbaarheid. Externe veiligheidsrisico's worden beperkt.
Binnen Parkstad liggen grote kansen en uitdagingen op het gebied van natuur, toerisme en recreatie. Een goede ontsluiting maakt toeristische attracties in Parkstad als geheel (waaronder onze Oostflank!) beter bereikbaar voor bezoekers uit binnen- en buitenland.

Programma 3 omvat de volgende onderdelen:
1. Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting
2. Milieu, verkeer en openbare ruimte
3. Wijkvoorzieningen
4. Recreatie en groen

3.1. Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting

11 oktober 2016 kon de Structuurvisie wonen Zuid-Limburg voor het grondgebied van de gemeente Brunssum worden vastgesteld. De Structuurvisie is tot stand gekomen op basis van breed ambtelijk en bestuurlijk overleg binnen de regio Zuid-Limburg. Daarnaast zijn in Zuid-Limburg brede informatie-sessies georganiseerd voor raadsleden, het maatschappelijke middenveld en andere stakeholders.
De structuurvisie geeft richting aan de kwalitatieve en kwantitatieve opgave waar de achttien gemeenten in de regio Zuid-Limburg zich de komende jaren voor gesteld zien ten aanzien van volkshuisvesting. Daarnaast geeft de structuurvisie richting aan de wijze waarop het aantal woningbouwplannen wordt afgestemd op de (toekomstige) woningbehoefte. Dit betekent onder meer dat beleidsmatig is vastgelegd hoe de planvoorraad voor woningen in de gemeenten in de regio Zuid-Limburg in overeenstemming wordt gebracht met de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte. Daarbij zullen delen van de in de bestemmingsplannen opgenomen directe bouwmogelijkheden komen te vervallen.

De acht gemeenten binnen de Stadsregio Parkstad Limburg hebben het afgelopen jaar samen gewerkt aan het opstellen van een nieuwe regionale woonvisie. Het ontwerp van de 'Regionale Woonvisie Parkstad Limburg' bestaat uit een regionaal gedeelte dat voor alle acht de Parkstadgemeenten identiek is en voor het totale grondgebied van de Parkstadgemeenten geldt. Daarnaast is er voor iedere gemeente een lokale doorvertaling gemaakt dat geldt voor het grondgebied van de betreffende gemeente.
De gemeenten werken samen om de woon- en leefomgeving in de regio Parkstad Limburg te verbeteren. Belangrijk hierbij is het in balans brengen van vraag en aanbod op de woningmarkt. Er zijn meerdere trends en ontwikkelingen die invloed hebben op de woningmarkt. Onder andere de (toekomstige) afname en verdere vergrijzing van huishoudens en inwoners, de veranderende verhouding koop- en huurwoningen, de verouderde woningvoorraad en de toenemende behoefte aan zorggeschikte woningen. Verder is de regelgeving vanuit de Rijksoverheid veranderd, waardoor woningcorporaties een andere rol hebben gekregen en mensen met een zorgvraag langer zelfstandig moeten blijven wonen. Ook het energetisch verbeteren van woningen is een belangrijke ontwikkeling. Kortom, de opgaven op de woningmarkt gaan enerzijds over aantallen en anderzijds over kwaliteit.
De nieuwe regionale woonvisie met de lokale uitwerking per Parkstadgemeente, vormt het kader om de komende jaren te investeren in onze lokale en regionale woningmarktopgaven. De kwantitatieve opgaven (het terugdringen van onze woningvoorraad en plancapaciteit) waarover in de afgelopen jaren afspraken gemaakt zijn, worden in deze visie ook kwalitatief uitgewerkt.

Daarnaast vormt deze woonvisie het integrale beleidsdocument waarin wordt aangegeven hoe we als gemeente en regio, samen met onze partners in het wonen (o.a. woningcorporaties, bewoners, ontwikkelaars, zorg- en welzijnsorganisaties) de opgaven op de woningmarkt denken te gaan aanpakken.
De 'Regionale Woonvisie Parkstad Limburg, inclusief het onderdeel gemeente Brunssum, 2017-2021' is (zal) dit jaar ter vaststelling (worden) aangeboden.

Voor het gebied Brunssum Zuid/Oost is in opdracht van de gemeente Brunssum en Weller een stadsdeelvisie opgesteld. Met de stadsdeelvisie wordt beoogd tijdig in te spelen op de effecten van de demografische krimp en in het bijzonder de vergrijzing in de komende jaren, en de leefbaarheid in de wijk te versterken. Met het oog hierop zijn voor verschillende in de visie aangegeven gebieden inrichtingsvoorstellen ontwikkeld, die de afgelopen periode in het kader van de inspraak aan de bewoners van de wijk en andere belanghebbenden zijn voorgelegd. De stadsdeelvisie Zuid/Oost zal naar verwachting voor de zomer 2017 behandeld kunnen worden in uw raad.

Het afgelopen jaar heeft de focus met name gelegen op het faciliteren van ruimtelijke ontwikkelingen middels bestemmingsplannen of uitgebreide afwijkingsprocedures. Bovendien is een aanvang gemaakt met de actualisering van de beheerverordening "Woongebied". Deze zal ook dit jaar aan uw raad ter vaststelling worden aangeboden.

Verder heeft in 2016 een verdere verdieping van de nieuwe Omgevingswet plaatsgevonden. Deze wet zal naar verwachting medio 2019 in werking treden.
In 2016 zijn diverse Algemene Maatregelen van Bestuur en aanvullende wetten door het Rijk ter consultatie gebracht, waarmee de nieuwe Omgevingswet steeds meer vorm gaat krijgen. In Parkstadverband staat de Omgevingswet ook op de agenda en wordt onderzocht in welke mate samengewerkt kan worden bij de implementatie van de Omgevingswet en bij het t.z.t. vaststellen van een nieuwe Omgevingsvisie, welk middels regionale afstemming tot stand moet komen.
De implementatie van de nieuwe Omgevingswet zal in 2017 in een programmaplan vertaald worden en ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	8.481	6.528	4.363	2.165
Indirecte lasten	1.402	1.402	1.495	-93
Kapitaalslasten	354	354	509	-154
TOTAAL LASTEN	10.237	8.284	6.366	1.918
Baten	-9.143	-6.686	-5.124	-1.562
SALDO BATEN EN LASTEN	1.094	1.598	1.242	356
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**1.094**	**1.598**	**1.242**	**356**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Bestemmingsplannen</u> Lasten: Er is voor 2016 een budget geraamd van € 25.000 voor het afronden van diverse plannen en eventuele wijzigingen aan bestaande plannen (werkbudget). De wijzigingen van bestaande ruimtelijke plannen zijn echter beperkt gebleven tot de beheersveror-dening Woongebied die in 2017 in procedure wordt gebracht. Derhalve is slechts een klein deel van het toegekende budget (€ 5.000) gebruikt.	I	+20	0	0	+20
<u>Leges omgevingsvergunningen</u> Baten: De legesinkomsten worden vooral bepaald door de markt, hierdoor is het onmogelijk om met absolute zekerheid te stellen dat een bepaald bouwplan ook daadwerkelijk in het begrotingsjaar wordt aangevraagd. De legesinkomsten vertonen een batig saldo van € 41.000, hetgeen met name wordt veroorzaakt door een prioritering van de bouwplan ontwikkelingen USAG vanuit opdrachtgeverschap. Hierdoor zijn aan het einde van het jaar nog een aantal, niet voorziene bouwaanvragen in behandeling genomen.	I	0	+41	0	+41
<u>Grondexploitatie (exploitatie Grondbedrijf)</u> Lasten: Bij de samenstelling van de begroting 2016 is bij de bepaling van de rentelasten van het Grondbedrijf rekening gehouden met een lagere boekwaarde dan dat deze per 1 januari 2016 werkelijk was. Hierdoor een stijging van de uitgaven met € 137.000. Aangezien deze lasten worden doorberekend naar de GREX, ontstaat er voor het zelfde bedrag een overschrijding aan de batenkant. Dit jaar moest er een afwaardering plaatsvinden op de boekwaarde van een pand dat onderdeel uitmaakt van de NIEG gronden. Een recent opgesteld taxatie rapport kwam namelijk uit op een lagere verkoopwaarde dan de boekwaarde. Hierdoor stijgen de uitgaven met een bedrag van € 21.000. Eigen loonkosten inzake de Oostflankontwikkeling leiden tot een overschrijding van de uitgaven ad € 19.000. (+ € 137.000 + € 21.000 + € 19.000 = + € 177.000) Baten: Hogere doorberekening van rentelasten naar de GREX ad € 137.000. Zie de toelichting bij de lasten. Hogere inkomsten ad € 19.000 door de verkoop van kleine stukken grond binnen het grondbedrijf. Het saldo in de voorziening tekort toekomstige grondex-ploitaties bedroeg per 31-12-2016 €	I	-177	+325		+148

463.925. Conform de doorrekening van de diverse GREX'en dient deze voorziening € 295.406 groot te zijn. Hierdoor valt er in de jaarrekening 2016 een bedrag vrij ad € 169.000. Dit leidt tot een stijging van de inkomsten ten opzichte van de begroting. (- € 137.000 - € 19.000 - € 169.000 = - € 325.000)					
<u>Grondexploitatie (diverse projecten/GREX)</u> Lasten/baten: Zowel de uitgaven als de inkomsten onderschrijding van € 1.934.000. Masterplan Treebeek – lagere kosten € 399.000 Onderschrijding van het budget voor kosten bouwrijp maken met een bedrag van € 399.000 als gevolg van een vertraging inzake de uit te voeren werkzaamheden. De belangrijkste reden voor deze verlating is het gegeven dat de overeenkomst tussen gemeente en Wonen Zuid, met betrekking tot de maatschappelijke voorziening Treebeek, plus de aanwezigheid van vleermuizen in het te slopen schoolgebouw (voormalig gebouw OBS Treebeek), voor een flinke vertraging heeft gezorgd. De beoogde kosten van de sloop en de kosten voor de aanleg van het restant van het plein en ander civiel werk zullen naar verwachting in 2017 (rest sloop), 2018 (aanpassen groen Weijenweg) en 2019 (afwerken plein en civiele werkzaamheden) aan de orde komen. Het Ei – locatie de Doorsteek – lagere inkomsten € 571.000 In de begroting 2016 was reeds rekening gehouden met 2 bijdragen van derden inzake dit project. Deze bijdragen worden echter eerst door de Gemeente Brunssum ontvangen op het moment dat de nieuwe Albert Hein in gebruik is genomen. De verwachting is dat dit zijn beslag gaat nemen in het jaar 2018. Lindeplein MP Sloop Brikke Oave – lagere kosten € 21.000 In de begroting 2016 werd rekening gehouden met een post onvoorzien voor constructieve voorzieningen belendingen. Deze post werd niet volledig gebruikt. Voormalig BSV terrein – lagere inkomsten ad € 316.000 Vertraging in de uitgifte heeft er toe geleid dat de fasering van de nog te verkopen kavels naar 2017 / 2018 is verschoven. Complex 65 Haansberg - lagere inkomsten ad € 616.000 Vertraging in de uitgifte heeft er toe geleid dat de fasering van de nog te verkopen kavels naar 2017 / 2018 is verschoven. Kleinere afwijkingen diverse complexen die geleid hebben tot een positief resultaat ad € 11.000. Voor het verdere wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid behorende bij deze	I	+1.934	-1.934		0

jaarrekening. (€ 399.000 + € 571.000 + € 21.000 + € 316.000 + € 616.000 + € 11.000 = € 1.934.000) Voor het verdere wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid behorende bij deze jaarrekening.					
<u>Werkkapitaal Oostflank</u> Lasten: In de huidige fase van het project/programma is er met name nog sprake van voorbereidende onderzoeken op het gebied van milieu, R.O., flora en fauna, taxaties en voorbereidende planvorming. De kosten voor daadwerkelijke herstructurerings ingrepen, zoals aanleg infrastructuur, verwerving van vastgoed, sloopkosten e.d. zullen in een latere fase gemaakt worden. Het zwaartepunt van de geraamde kosten ligt dus verderop in de meerjarenbegroting. De inschatting was dat er dit jaar een bedrag van € 350.000 aan uitgaven zouden zijn. In werkelijkheid waren de uitgaven € 215.000. Conform het raadsbesluit wordt het restantbudget van 2016 ad € 135.000 ook in de reserve gestort.	I	+135		-135	0
<u>Overige kleine afwijkingen diverse producten</u> Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van +18K t.o.v. de begroting.	I	+6	+6	+6	+18
Totaal Incidenteel	***I***	***+1.918***	***-1.562***	***-129***	***+227***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**+1.918**	**-1.562**	**-129**	**+227**
Saldo baten en lasten		**356**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

3.2 Milieu, verkeer en openbare ruimte.

Op het gebied van duurzaamheid zijn stappen gezet met de vaststelling van het Uitvoerings-programma PALET 2016-2020. Het programma is door alle deelnemende gemeenten vastgesteld en kan nu op regionale schaal in uitvoering worden genomen. Voor het hele programma wordt een regionale communicatiestrategie ontwikkeld.

Het zonnepanelenproject is verder uitgerold in de regio. Brunssum streeft naar 500 deelnemers. Gelet op signalen wordt een grote interesse vermoed. Begin 2017 heeft een bewonersbijeenkomst plaatsgevonden. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het plaatsen van zonnepanelen op diverse gemeentelijke gebouwen: Brikke Oave, Sportparken In de Struyken, Houserveld en Klingelsberg, tennispark LTCB en scouting Willibrordus. Met betrekking tot de financiële aspecten wordt dit onderwerp in 2017 voor de Raad geagendeerd.

De wijk Op gen Hoes geldt als show-case voor het "Aanvalsplan asbest en energie" van de Provincie, waarmee wij nauw samenwerken. In het bijzonder wordt de relatie gelegd tussen het verwijderen van asbestdaken en vervanging in combinatie met b.v. zonnepanelen of isolatiemaatregelen. Een eerste bewonersbijeenkomst heeft inmiddels plaatsgevonden.
Duurzaamheidseducatie op basisscholen wordt door ons al meerdere jaren financieel ondersteund. Ook in 2016 is dat weer het geval geweest.

Het rijk legt de stedelijke agglomeraties de verplichting op om iedere vijf jaar een Geluidbelastingkaart vast te stellen. Conform deze wettelijke verplichting zullen de Raden van de betreffende gemeenten deze kaart in 2017 weer moeten vaststellen. Daarom is door de regio in 2016 reeds gestart met de actualisatie van het basismateriaal. Met de Geluidbelastingkaart wordt de geluidbelasting van woningen inzichtelijk gemaakt op basis van verkeersmodellen en worden maatregelen voorgesteld ter beperking van wegverkeerslawaai.

Een pilot in de gemeente Landgraaf met betrekking tot het verder stimuleren van het gescheiden aanbieden van afval is als positief ervaren. Deze pilot heeft als resultaat dat ledigingsfrequenties bijgesteld zullen worden. Concreet wordt het PMD-afval nu tweewekelijks opgehaald. De resultaten van de pilot worden door RD4 in het geactualiseerd afvalbeleidsplan verwerkt.
Met de introductie van een tarief (per 2017) voor het achterlaten van restafval op het milieupark stimuleren de RD4-gemeenten het gescheiden aanbieden van afval op de milieuparken. De gemeente Brunssum heeft bij motie van december 2016 besloten het gratis aanbieden van restafval geleidelijk af te bouwen. Daarom wordt op ons milieupark nu gewerkt met een knipkaart voor inwoners van de gemeente Brunssum.

De aanleg van de Buitenring vordert gestaag. In 2016 zijn al diverse gemeentelijke wegen binnen dit project weer voor verkeer opengesteld (Merkelbeekerstraat, Hoogenboschweg, Bouwbergstraat).

Naast algemene procesbegeleiding en coördinatie hebben gemeentelijke inspanningen vooral gelegen in het validatieproces van de ontwerpen voor gemeentelijke wegen die in 2017 in de aanlegwerkzaamheden worden betrokken (Ganzepool/Kranenpool, Toeristenweg).
Voortdurend punt van aandacht zijn de omleidingen ten behoeve van de aanlegwerkzaamheden Buitenring. Zowel in de richting Landgraaf/Kerkrade als in de richting Nuth/A76 zijn ingrijpende omleidingen ingesteld of in voorbereiding genomen.
Met het oog op gereedkomen van onderdelen van de Buitenring is in 2016 een plan opgesteld hoe een gefaseerde openstelling (medio 2017) van de Buitenring gerealiseerd kan worden. Hierbij wordt ook de relatie gelegd naar de verkeerseffecten in 2018 wanneer nagenoeg de gehele Buitenring voor verkeer wordt opengesteld. De problematiek in verkeerskundige zin is de aansluiting op de A76 in Nuth, die pas in 2021 wordt verwacht. Een verkeersstudie moet uitwijzen of tijdelijke verkeersmaatregelen in Nuth het aansluitprobleem kunnen oplossen.

In samenwerking tussen de gemeenten Heerlen, Nuth en Brunssum is gestart met de planvorming voor de z.g. Mijnspoorroute: een hoogwaardige fietsroute van station Nuth naar Oostflank/ Brunssummerheide. Voor deze fietsroute heeft de gemeente Heerlen reeds een fietstunnel gepland in de reconstructieplannen voor Akerstraat-Noord. Voor het vervolg op Brunssums grondgebied zijn meerdere varianten denkbaar. De projectgroep heeft opdracht verstrekt tot een tracee-onderzoek.
De Mijnspoorroute heeft een nadrukkelijke link met het IBA-project “Leisurelane”. Hiermee wordt een snelfietsroute beoogd met betekenis voor toerisme en recreatie alsmede het utilitair gebruik. Einddoel is een hoogwaardige fietsroute van Aken naar Sittard (via de toeristische attracties Parkstad). De Mijnspoorroute maakt onderdeel uit van deze Leisurelane.

In 2016 is een nieuw MIP Openbare Ruimte opgesteld, dat naar verwachting in de eerste helft 2017 ter vaststelling aan de Raad kan worden aangeboden.
De reconstructie van de Muziekbuurt is het laatste onderdeel van het vigerende MIP. Deze werkzaamheden zijn in 2016 gestart en zullen in 2017 doorlopen.

Per 11 december 2016 heeft Arriva het openbaar vervoer overgenomen. Deze concessie heeft een contractduur van 15 jaar. De overgang van Veolia naar Arriva is voor Brunssum zonder noemenswaardige problemen verlopen.

Op het gebied van verkeerseducatie wordt in Parkstadverband samengewerkt met Veilig Verkeer Nederland en zijn in Brunssum weer een aantal acties uitgevoerd: Verkeersquiz, verkeerseducatie-dagen, VVN posteracties, fietsverlichtingsactie, verkeersexamens, opleiding en verzekering verkeersbrigadiers en in het bijzonder voor de oudere verkeersdeelnemers een seniorentraining. Deze acties zijn voor 50% door de Provincie gesubsidieerd (BDU).

In de ruimtelijke plannen houden wij consequent rekening met de parkeerbehoefte. Daartoe worden normen gehanteerd. De parkeerdruk wordt gemonitord.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	5.743	5.175	5.280	-105
Indirecte lasten	3.583	4.483	3.778	705
Kapitaalslasten	2.631	2.631	2.621	10
TOTAAL LASTEN	11.957	12.289	11.679	610
Baten	-8.238	-8.496	-8.296	-201
SALDO BATEN EN LASTEN	3.720	3.793	3.383	409
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**3.720**	**3.793**	**3.383**	**409**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Milieu, verkeer en openbare ruimte	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
MIP-wegen Lasten: De middelen van 2016 en 2017 zijn gereserveerd voor de reconstructie van de Muziekbuurt. Het aanbestedingstraject heeft enkele weken langer geduurd. Daarnaast bleek een lange levertijd op de rioolputten. Daardoor is het werk pas laat in het jaar 2016 gestart maar zal het wel conform planning voor het eind van 2017 gereed komen. Voor dit jaar was een budget ad € 250.000 geraamd ten behoeve van de Muziekbuurt. Doordat het werk pas later in het jaar is gestart, zijn de kosten voor dit jaar nog beperkt. Als gevolg hiervan is er een onderschrijding van de uitgaven voor een bedrag van € 226.000. Baten: Er werden dit jaar geen bijdragen van derden c.q. van projectontwikkelaars ontvangen doordat er dit jaar geen grote nieuwbouw projecten werden opgestart waarbij uitbreiding van de infra noodzakelijk was. Dit leidt tot een onderschrijding van € 32.000. Het voordelige saldo op dit product ad € 193.000 wordt gestort in de reserve MIP-wegen Civ. Tec. Wat resteert is een klein batig saldo van € 1.000 in verband met lagere kapitaallasten.	I	+226	-32	-193	+1

<u>Onderhoud wegen</u> Lasten: De voorgenomen inhaalslag herstraten van trottoirs is voortvarend opgepakt. Hierdoor een overschrijding van de uitgaven met een bedrag van € 98.000. De vervanging van een onderhoudsvoertuig is een jaar uitgesteld wat tot gevolg heeft dat de kapitaallasten € 15.000 lager zijn. Baten: De inconvenienten vergoeding van Enexis is € 10.000 hoger dan geraamd. Het saldo van deze post, € 73.000, wordt onttrokken uit de reserve MIP-OR wegen.	I	-83	+10	+73	0
<u>Straatreiniging</u> Lasten: De stortkosten fluctueren jaarlijks. Hierdoor is er dit jaar een onderschrijding van de uitgaven met een bedrag van € 18.000. Dit heeft enerzijds te maken met een verlaging van het storttarief en anderzijds minder tonnen. Daar de tarieven per jaar fluctueren, kan dit voordeel niet structureel ingeboekt worden. Baten: De lagere uitgaven betekent ook een lagere doorbelasting naar product Riolering en Afval van in totaal € 18.000.	I	+18	-18	0	0
<u>Gladheidsbestrijding</u> Lasten: Door de gunstige weersomstandigheden hebben er 4 preventieve en 3 curatieve minder uitrukken plaatsgevonden dan geraamd. Daardoor zijn de kosten € 29.000 lager dan geraamd (incidenteel). Dit bedrag wordt gestort in de gevormde reserve gladheidsbestrijding.	I	+29	0	-29	0
<u>Onderhoud straatmeubilair</u> Lasten/baten: In Treebeek zijn een aantal verhoogde kruisings-vlakken aangelegd. Hierdoor zijn er dit jaar veel meer markeringspalen gebruikt als normaal. De extra kosten bedroegen € 9.000. De energiebelasting is over vele jaren (2011-2014) niet juist in rekening gebracht door Enexis. Dit heeft men in 2016 geconstateerd. Enexis mag wettelijk over de laatste 5 jaar nog een correctie toepassen. Als gevolg hiervan een overschrijding van de elektriciteitskosten met € 17.000.	I	-26	0	0	-26
<u>Verkeerszuilen/verkeerslichten</u> Er zijn dit jaar weinig storingen geweest ten opzichte van het langjarig gemiddelde waarop het jaarlijks budget is gebaseerd. Tevens betrof het slechts kleine storingen. Dit heeft geleidt tot een onderschrijding van € 11.000.	I	+11			+11

<u>Kapitaallasten straatverlichting</u> Lasten: In het kader van prioritering van werkzaamheden is het vervangen van de zakpalen in het centrum uitgesteld tot 2017. De vervanging van de VOP Maastrichterstraat is getemporiseerd in verband met de aanleg van de Buitenring. Waarschijnlijk loopt de verkeersbelasting op de Maastrichterstraat zover terug, dat de VOP kan vervallen. Dit leidt tot een onderschrijding van de kapitaallasten met € 34.000.	I	+34	0	0	+34
<u>Overige kosten huisvuil</u> Lasten: De bijdrage aan Rd4 voor het jaar 2016 is € 44.000 lager dan geraamd. Daarnaast hebben wij de afrekening van Rd4 ontvangen over het jaar 2015 ad € 177.000. De doorberekende kosten inzake straatreiniging zijn € 17.000 lager door de lagere stortkosten. Ook zijn er dit jaar geen uitgaven gedaan voor wat betrekt kleding en de aankoop van materialen (€ 10.000). Het betreft hier incidentele voordelen. (€ 44.000 + € 177.000 + € 17.000 + € 10.000 = +€ 248.000) Baten: Onder andere door een ontvangen afrekening over het jaar 2014 van Nedvang inzake vergoedingen voor de inzameling van glas, plastic, papier, etc., zijn de inkomsten € 13.000 hoger. De inkomsten zijn daar en tegen lager doordat een bedrag ad € 257.000 minder uit de voorziening Afval hoefde te worden onttrokken. (+13.000 - € 257.000 = -€ 244.000) De verklaring waarom er minder uit de voorziening afval werd onttrokken zijn de bovenstaande positieve resultaten op zowel de lasten als de baten, inclusief een klein nadelig BTW effect van € 4.000. (€ 248.000 + € 13.000 - € 4.000 = € 257.000) De stand van de Voorziening Afval is per 31-12-2016 € 434.040.	I	+248	-244	0	+4
<u>MIP-riolering</u> Lasten: Jaarlijks wordt in de begroting een budget geraamd ter grootte van € 773.000 ten behoeve van het grootschalige werk vervanging rioleringen. Deze werkzaamheden worden per wijk aangepakt en naar gelang van de grote van de wijk, kan het zijn dat in een jaar het volledige bedrag niet wordt uitgegeven maar wordt gestort in de Voorziening MIP-rioleringsinvesteringen. Met name doordat pas later in het jaar is begonnen met de werkzaamheden in de Muziekbuurt, wordt er dit jaar een bedrag van € 476.000 gestort in de betreffende voorziening. Deze voorziening is na deze storting per 31 december 2016 € 2.180.404 groot. De uitgaven	I	+30	0	0	+30

behorende bij de dit jaar uitgevoerde werkzaamheden zijn: - Muziekbuurt € 38.000 - Herinrichting Lindeplein-Vijverpark € 27.000 - Sanering Bouwbergstraat € 87.000 - Reliningsprogramma € 37.000 - O.a werkzaamheden aan buffers € 108.000 Totaal aan uitgaven € 297.000 Daarnaast is er op dit product een onderschrijding op de geraamde kapitaallasten voor een bedrag van € 8.000. Tot slot zijn er incidentele onderschrijdingen inzake de inhuur van WSW medewerkers (+ € 8.000) en inhuur van adviesbureaus (+ € 14.000) het geen leidt tot een totaal bedrag van de overschrijding van de uitgaven op dit product ad € 30.000. (+ € 8.000 + € 8.000 + € 14.000 = +€ 30.000)					
Onderhoud riolering Lasten: Bij de reiniging van het bergbezinkbassin (BBB) Molenvaart heeft, als gevolg van een onverwachte niet chemische verontreiniging, een grote schoonmaakactie plaats moeten vinden. Het beheer geschiedt door Waterschapsbedrijf Limburg. De gemeente Brunssum betaalt via een vastgestelde verdeelsleutel aan het onderhoud mee. Dit is voor het eerst sinds het bestaan van het BBB. Hierdoor zijn er extra uitgaven geweest voor de gemeente ad € 13.000. Daarnaast zijn, met name door een ontvangen naheffing van Enexis voor de jaren 2011-2014, de kosten voor elektriciteit overschreden met € 9.000. Deze overschrijdingen worden afgedekt door de onderschrijding op het product Overige kosten riool.	I	-22	0	0	-22
Rioolinspecties Lasten: Bij de ProRap 2016 werd aangegeven dat er dit jaar 4 wijken zouden worden geïnspecteerd. Hiervoor werd het budget verhoogd met € 55.000. Achteraf werd maar 1 wijk geïnspecteerd waardoor deze verhoging niet noodzakelijk was. Een onderschrijding van de uitgaven op dit product derhalve van € 54.000. Dit is een gevolg van de samenwerking in Parkstad op dit gebied. Inmiddels zijn de andere wijken aanbesteed op Parkstad niveau en deze worden in de loop van 2017 geïnspecteerd.	I	+54	0	0	+54
Overige kosten riolering Lasten: De aanslag inzake waterschapslasten is lager dan de raming (€ 16.000). Een incidentele onderschrijding van de kosten ad € 18.000 op de exploitatiekosten van bergbezinkbassins. Dit is een gevolg van minder storingen dan waarmee op basis van een meerjarig gemiddelde was rekening gehouden.	I	+34	+127		+161

Baten: Naar aanleiding van de geraamde bedragen bij de samenstelling van de begroting 2016 (alle producten inzake riolering, inclusief het product Baten rioolrecht), moest er een bedrag van € 114.158 onttrokken worden uit de voorziening riolering egalisatie tarieven/onderhoud. Nu bij de samenstelling van de jaarrekening 2016 geeft de berekening aan dat er een hoger bedrag onttrokken moet worden uit de voorziening, namelijk € 241.017 (een stijging met € 126.859). Voor een verdere toelichting willen wij u verwijzen naar Paragraaf 3 Kapitaalgoederen onderdeel riolering.					
<u>Rioolaansluitingen</u> Bij de bepaling van de legeskosten wordt rekening gehouden met de aanleg van huisaansluitingen in nieuwbouwwijken. De kosten voor de aanleg van die aansluitingen zijn (nagenoeg) nihil. De kosten voor nieuwe aansluitingen voor nieuwbouw in bestaande wijken daarentegen kosten veel meer dan de leges. Indien er in enig jaar geen aansluitingen in nieuwbouwwijken gerealiseerd worden, is de verhouding inkomsten/uitgaven scheef. In 2016 zijn er een aantal dure huisaansluitingen voor nieuwe woningen in bestaande wijken aangelegd. Daarnaast zijn er geen aansluitingen in nieuwbouwwijken aangelegd. Als gevolg daarvan is er een overschrijding van € 7.000 op de uitgaven. Tevens is er een onderschrijding van de inkomsten van € 19.000.	I	-7	-19		-26
<u>Rioolreiniging</u> De reiniging van de kolken is opnieuw door Rd4 aanbesteed. Dit heeft geleid tot een hogere aanneemsom. De stortkosten fluctueren elk jaar. Dit leidt tot een overschrijding van € 17.000 op dit product. In het nieuwe MIP-OR wordt rekening gehouden met de huidige marktprijzen. Indien nodig wordt het budget in de begroting aangepast.	I	-17			-17
<u>Handhaving milieubeheer</u> Lasten: De uitvoerende taken van de RUD voor 2015 en 2016 ten dienste van de gemeente Brunssum waren minder talrijk dan voorzien (vermindering aantal bedrijven) en daarmee zijn de gemaakte kosten navenant lager dan gepland. (€ 20.000). Dat is een incidentele meevaller waarop wij verder geen invloed hadden. De afwijking heeft geen gevolgen voor het beleid en wij hebben hiermee geen risico gelopen. Op basis van realisatiecijfers is het budget voor de overige kosten handhaving op dit product in de gemeentebegroting 2017 naar beneden bijgesteld als gevolg van een jarenlange onderschrijding van € 7.000. Voor 2016 leidt dit tot een incidenteel voordeel van € 7.000.	I	+27	0	0	+27

Omgevingsvergunning: Milieu & milieumelding Vanuit de resultaatbestemming 2015 zijn € 30.000 beschikbaar gesteld voor het oplossen van een aantal incidentele personele knelpunten. Hiermee is het inleenbudget incidenteel verhoogd tot € 39.000. Door een aantal verschuivingen van taken binnen de bestaande formatie, is het gelukt om een deel van de werkzaamheden, met name op het gebied van de coördinatie van de handhavingstaken milieu, binnen de bestaande formatie op te lossen. Hierdoor hoefde slechts voor een beperkt deel een beroep te worden gedaan op het extra beschikbaar gestelde budget. Onderschrijding van het budget met € 21.000.	I	+21			+21
Openbare begraafplaats Lasten: Door het kort achter elkaar wisselen van de opzichter plantsoenen is het ruimen van grafstenen in 2016 uitgesteld. Dat betekent dat de vrijkomende graven ook niet zijn heringericht. Hierdoor zijn de kosten € 20.000 lager dan geraamd.	I	+20	0	0	+20
Baten rioolrechten De inkomsten uit de rioolheffing worden licht onderschreden met een bedrag van € 29.000 (afgerond met 0,75%).	I	0	-29	0	-29
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van +15K t.o.v. de begroting.	I	+13	+4	-2	+15
Totaal Incidenteel	***I***	***+610***	***-201***	***-151***	***+258***
Totaal Structureel	***S***				
Totaal		**+610**	**-201**	**-151**	**+258**
Saldo baten en lasten		**409**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

3.3. Wijkvoorzieningen

Om technische problemen met het hoofdveld van SV Brunssum op te lossen, is in 2016 een kunstgrasveld aangelegd op sportpark Peerdendries.

Conform een daartoe strekkende motie zijn wij gestart met de opzet van een nota “Integraal accommodatiebeleid” . Een startnotitie is gepresenteerd tijdens een raadsinfoavond (november 2016) en wordt in 2017 ter vaststelling aan de raad aangeboden.
De voor 2016 voorziene uitwerkingen van de businesscase Accommodatiebeheer worden bij het Integraal Accommodatiebeleid betrokken.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	717	977	978	-2
Indirecte lasten	174	174	189	-15
Kapitaalslasten	1.550	1.550	1.593	-43
TOTAAL LASTEN	2.441	2.701	2.760	-59
Baten	-699	-1.028	-937	-92
SALDO BATEN EN LASTEN	1.742	1.672	1.823	-151
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**1.742**	**1.672**	**1.823**	**-151**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Wijkvoorzieningen	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Brikke Oave De overschrijdingen op dit product hebben niks te maken met de lopende exploitatie van de nieuwe Brikke Oave. Feitelijk is er zelfs een positief resultaat te melden omtrent de Brikke Oave t.h.v. € 3.000. Echter, het feit dat onze begroting administratief niet is aangepast op de situatie waarin het beheer van de Brikke Oave over is gegaan naar een externe partner, heeft tot dit negatieve effect geleid. De inkomsten van de buffetexploitatie ad € 94.000 hadden administratief afgeraamd moeten worden en de contractueel overeengekomen bijdrage t.b.v PR en programmering ad € 30.000 had administratief bijgeraamd moeten worden.	S	-27	-94		-121
BMV Bronsheim Lasten: Bij BMV Bronsheim zijn per saldo meer uitgaven gedaan dan geraamd op de post onderhoudskosten door met name extra uitgaven inzake inrichting terrein voor plm. € 20.000 (betreft aanleg theatertrappen en verplaatsen zandbak). Baten: Aan de inkomstenzijde zijn minder opbrengsten gegenereerd dan geraamd als gevolg van een te hoge raming van inkomsten die ontvangen zouden worden voor de noodopvang	I	-23	-27	+70	+20

asielzoekers. Het resultaat van de jaarlijkse exploitatie van het product 'brede maatschappelijke voorziening bronsheim' wordt gestort c.q. onttrokken aan de reserve BMV Bronsheim. In 2016 heeft de jaarlijkse exploitatie met name door meer-uitgaven 'onderhoudskosten' en minder inkomsten geleidt tot een positief resultaat van € 24.000 (conform begroting 2016 had dit moeten zijn € 70.411) dat normaliter gestort wordt in de reserve BMV Bronsheim. Bij de vaststelling van de Reservenota 2016 door de Raad, werd bepaald dat deze reserve maximaal € 200.000 groot mag zijn. Dit is de huidige stand zodat er dit jaar geen storting plaatsvind.					
<u>Brede School Treebeek</u> Lasten: Duidelijk minder energiekosten (€ 19.000) dan geraamd. Van dit gebouw zijn dit de eerste jaarcijfers die bekend worden. De kapitaallasten laten een overschrijding zien van € 86.000. In de begroting 2016 werd rekening gehouden met de kapitaallasten behorende bij het oorspronkelijke gevoteerde en geraamde krediet bij de 3e begrotingswijziging 2010 (raadsvergadering van 2 februari 2010) ad € 5.820.880. Bij raadsbesluit van 11 december 2012 werd dit krediet verhoogd met een bedrag van € 1.694.120. Voor deze verhoging werd verzuimd een begrotings wijziging te maken waardoor voor dit gedeelte in de begroting 2016 de kapitaallasten niet zijn meegenomen. In de begroting 2017 en volgende jaren zijn deze wel correct meegenomen. De dekking van de kapitaallasten van de nieuwe brede school zijn vastgelegd in de genoemde raadsbesluiten, namelijk deels door een aparte reserve en het restant door de decentralisatie reserve onderwijs. Deze stijging leidt dus niet tot een negatief effect in de jaarrekening. (+€19.000 - € 86.000 = - € 67.000) Baten: Inkomsten zijn € 18.000 hoger als gevolg van het gegeven dat er geen los gebruik van de sporthal was geraamd en er wel aparte huurinkomsten zijn genoten. Reserve: Het batig resultaat van de Brede School Treebeek (€ 19.000 + € 18.000 = € 37.000) wordt gestort in de reserve Brede School Treebeek. (- € 37.000 + € 86.000 = + € 49.000)	I	-67	+18	+49	0

BMV Centrum Brede school Centrum is sinds 1 augustus 2016 in gebruik genomen. Lasten: De werkelijke energielasten zijn € 19.000 lager dan geraamd. Dit is een gevolg van het gegeven dat dit nieuwe gebouw voorzien is van de laatste tech-nische ontwikkelingen, waardoor het energieverbruik daalt (wellicht instandhouding/onderhoud straks duurder). Begroot waren bekende gemiddelde kosten. Aangezien het gebouw pas in gebruik is genomen, zijn ook de onderhoudskosten dit jaar lager dan de raming, namelijk € 21.000. Voor de bouw van deze Brede School werd door de Raad een krediet gevoteerd ad € 8.770.592 (raadsbesluit van 5-4-2011 € 8.525.177, 2e begr. wijz. 2011 en raadsbesluit 30-9-2015 € 245.415, 2e begr. wijz. 2015 ProRap). In deze jaarrekening gaan wij over tot de activering van een bedrag van € 8.195.165 waardoor er dit jaar een incidentele onderschrijding ontstaat van de kapitaallasten ad € 40.000. In het jaar 2017 zal de daadwerkelijke afrekening van het krediet gaan plaatsvinden. De onderschrijding van de kapitaallasten heeft geen effect op het jaarresultaat omdat de kapitaallasten ten laste komen van de decentralisatie reserve onderwijs. Baten: De inkomsten voor dit jaar zijn vanwege het gegeven dat het een nieuw gebouw betreft, voorzichtig begroot waardoor er een overschrijding is van € 12.000. Reserve: Het batig resultaat van de Brede School Centrum (€ 19.000 + € 21.000 + € 12.000 = € 52.000) wordt gestort in de reserve Brede School Centrum. (- € 52.000 - € 40.000 = - € 92.000)	I	+80	+12	-92	0
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van -15K t.o.v. de begroting.	I	-22	-1	+8	-15
Totaal Incidenteel	***I***	***-32***	***+2***	***+35***	***+5***
Totaal Structureel	***S***	***-27***	***-94***		***-121***
Totaal		**-59**	**-92**	**+35**	**-116**
Saldo baten en lasten		**-151**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

3.4. Recreatie en groen.

In 2016 is de ontkluizing Rode Beek gerealiseerd, waarmee uitstekende voorwaarden zijn gecreëerd voor de ecologische structuur en de recreatieve verbinding tussen Brunssummerheide en Schutterspark. In het IBA-kader is verkennend onderzoek gedaan naar de ruimtelijke invulling van de rand van de Brunssummerheide (globaal tussen Akerstraat en de golfbaan), zodat de positieve effecten van de ontkluizing Rode Beek maximaal in de omgeving kunnen doorwerken. Dit plan sluit aan op het project Mijnspoor dat enerzijds een mobiliteitsbelang heeft, maar ook in toeristisch-/recreatief perspectief van meerwaarde is door de Oostflank met de stationsomgeving Nuth te verbinden.

Wij blijven ons inzetten voor een voetgangersverbinding over de Buitenring naar het buitengebied aan de noordzijde van onze gemeente. Daarnaast wordt het wegvallen van looproutes naar het buitengebied in de omgeving van Brunssum-Noord gecompenseerd door de aanleg van een wandelroute door de groenvoorzieningen grenzend aan de Buitenring. Zo wordt er met medewerking vanuit het Buitenringproject(gefaseerd) een pad gerealiseerd vanaf het Trichterbos tot de Europalaan.

Het reguliere groenbeheer is uitgevoerd conform het Groenbeheersplan (MIP OR/Groen). Als uitwerking van de businesscase Groenbeheer zijn kwijnende (o.a. door wortelconcurrentie, strooizout) heesterbeplantingen vervangen door gras.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	889	954	822	132
Indirecte lasten	1.244	1.244	1.244	0
Kapitaalslasten	122	122	119	3
TOTAAL LASTEN	2.255	2.320	2.185	135
Baten	-26	-36	-75	39
SALDO BATEN EN LASTEN	2.230	2.284	2.110	174
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**2.230**	**2.284**	**2.110**	**174**

Afwijkingen analyse beleidsveld: Recreatie en Groen	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Schutterspark algemeen</u> Lasten: Er is een bedrag € 12.000 uitgegeven voor de evaluatie van het Schutterspark over de periode 2012 tot en met heden. Dit is gebeurd in overleg met het presidium. Deze evaluatie was van belang voordat de Visie Schutterspark 2015 werd behandeld in een raadsvergadering. Voor deze kosten was binnen de beschikbare budgetten geen ruimte.	I	-12			-12
<u>Bosbeheer</u> Lasten/baten: Bij het product Bosbeheer zijn er extra inkomsten ontvangen van € 40.000 en zijn er extra uitgaven geweest voor hetzelfde bedrag. Dit bedrag betrof een restant subsidie uitkering voor het herstellen van de hangvennen in het Schutterspark. De Bosgroep heeft deze subsidie uitkering bij ons afgerekend omdat hiervoor de hangvennen beheerd dienen te worden welke enkele jaren geleden hersteld zijn.	I	-40	+40	0	0
<u>Plantsoenen</u> De gunstige weersomstandigheden hebben ertoe geleid dat er nagenoeg geen noodzaak is geweest om het plantsoen water te geven. Daarnaast hebben de gunstige weersomstandigheden er ook toe geleid dat er weinig planten zijn uitgevallen, dus de inboet is erg gering. Dat betekent minder aankoop van planten en geen uitbestede kosten voor het planten van nieuwe planten. Het college heeft de intentie uitgesproken om geen uitvoering te geven aan de businesscase groen, omdat dit gevolgen zou hebben voor de hoeveelheid werk voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Structureel leidt dit tot een nadeel van € 15.000. Binnenkort zal definitieve besluitvorming plaats vinden. Lasten: Als gevolg van o.a. dit bovenstaande is er een onderschrijding op dit product van totaal € 204.000 door: minder uitgaven voor aankoop beplanting (€ 37.000), minder uitgaven voor het planten (€ 50.000), minder uitgaven aan water geven (€ 20.000), minder uitgaven aan kapitaallasten wegens uitstel aankoop materieel (€ 23.000), minder uitgaven als gevolg van niet uitvoeren businesscase groen (€ 40.000), minder gebruik maken van bestrijdingsmiddelen (€ 12.000) en minder uitgaven aan materieel, kleding etc € 2.000. Tevens fluctueren de stortkosten per jaar. Hierdoor minder uitgaven van € 20.000. (+ € 37.000 + € 50.000 + € 20.000 + € 23.000 + € 40.000 + € 12.000 + € 2.000 + € 20.000 = € 204.000)	I	+204		-181	+23

Alle bovenstaande onderschrijdingen zijn incidenteel. Het saldo van de producten Plantsoen, minus het voordeel in de onderschrijding van de kapitaallasten, wordt gestort in het MIP-OR groen. (€ 204.000 - € 23.000 = € 181.000)					
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van -2K t.o.v. de begroting.	I	-17	-1	+16	-2
Totaal Incidenteel	***I***	***+135***	***+39***	***-165***	***+9***
Totaal Structureel	***S***				
Totaal		**+135**	**+39**	**-165**	**+9**
Saldo baten en lasten		**+174**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Restproducten:

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	0	0	0	0
Indirecte lasten	0	0	0	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
SALDO BATEN EN LASTEN	0	0	0	0
Toevoeging	52	1.749	2.289	-540
Onttrekking	-1.233	-3.989	-4.118	129
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	-1.181	-2.240	-1.829	-410
Gerealiseerd resultaat	**-1.181**	**-2.240**	**-1.829**	**-410**

Restproducten	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Beleidsveld Ruimtelijk beleid en volkshuisvesting				-129	
Beleidsveld Milieu, verkeer en openbare ruimte				-151	
Beleidsveld Wijkvoorzieningen				+35	
Beleidsveld Recreatie en Groen				-164	
				-410	

Programma 4 Brunssum werkt!
Kerndoel: Bestaande werkgelegenheid behouden en uitbreiden

Visie

De gemeente Brunssum wil in 2025 economisch gezond en leefbaar zijn. Een gemeente die sociaal en vitaal is, ambitieus en bruisend. Brunssum werkt op verschillende niveaus samen met andere gemeenten. Het winkelaanbod in Brunssum Centrum bestaat uit een evenwichtige en onderscheidende mix van dagelijkse en niet-dagelijkse artikelen, horeca, speciaalzaken en voorzieningen.

De gemeente Brunssum investeert ter versterking van de lokale economie in:
- regionale samenwerking binnen Parkstad en Zuid-Limburg en met onze Duitse buurgemeenten en de hele Euregio op economisch gebied en in het kader van het arbeidsmarktbeleid. De (eu)regionale arbeidsmarkt draagt bij aan de beoogde groei van werkgelegenheid voor onze inwoners.
- de ontwikkeling van het economische potentieel van de Oostflank op toeristisch-recreatief vlak en/of duurzame energie. Duurzaamheid, toerisme en recreatie in de nabije omgeving van ons centrum, waarbij de Oostflank in economische zin een duidelijk speerpunt vormt en nieuwe werkgelegenheid creëert.
- het op peil houden c.q. revitaliseren van de kwaliteit en bereikbaarheid van de bestaande bedrijventerreinen, waardoor het aantrekkelijk blijft om te ondernemen binnen onze gemeente.
- het creëren en verbeteren van een veilig en onderscheidend ondernemers- en vestigingsklimaat, vooral voor kleinschalige bedrijvigheid. Denk hierbij aan voldoende (gratis) parkeergelegenheid, een goede bereikbaarheid en een goede verkeersdoorstroming in de directe nabijheid van de voorzieningen in het centrum. Hierdoor investeren zowel commerciële als niet-commerciële instellingen en organisaties graag in onze gemeente. Brunssum blijft daardoor het tweede winkelcentrum van Parkstad Limburg.
- een herstructurering van Brunssum Centrum en Treebeek, met een mix van commerciële voorzieningen, nieuwbouwwoningen, Brede Scholen, Zorgplein, Lindeplein en Brikke Oave
- Het behoud van het NAVO hoofdkwartier JFC Headquarters, ook op de langere termijn.

Programma 4 omvat de volgende onderdelen:
1. Werk
2. Toerisme

4.1 Werk

Per 1-1-2016 waren er 1.651 bedrijven in Brunssum gevestigd. Het aantal vestigingen nam toe met 52 (3,3%). Nieuwe vestigingen betreffen hoofdzakelijk de sectoren Zorg, Detailhandel en dienstverlening. De werkgelegenheid nam in de periode 2014-2016 toe van 7.510 naar 7.628 werkzame personen.

Uit het werkkapitaal Oostflank zijn in 2016 diverse voorbereidende onderzoeken gefinancierd op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, projectmanagement en planvorming voor de verschillende lopende projecten.

Op het bedrijventerrein BSV Limburgia is de eerste bedrijfskavel in gebruik genomen door Autobedrijf MB.

Voor de uitbreiding van bedrijventerrein Rode Beek (zone N274/Molenvaart) is gestart met het voorontwerp bestemmingsplan. Deze procedure wordt gezamenlijk met de gemeente Onderbanken (tevens grondeigenaar) gevoerd.

Aan de Oostflank van Brunssum is in 2016 verder gewerkt aan de voorbereidingen voor de aanleg van de Buitenring. Met name in de omgeving van de N274 (Brunssum-Schinveld), de N299

(Brunssum-Landgraaf) en de Hoogenboschweg waren deze voorbereidende werkzaamheden goed zichtbaar.

De provincie Limburg heeft voor de zone Kranenpool een optimalisatie van het Inpassingsplan vastgesteld, waarbij de weg verhoogd zal worden aangelegd.

In het kader van de uitverkiezing ‘MKB-vriendelijkste gemeente’ worden gemeenten jaarlijks gerangschikt in de categorieën: 'Tevredenheid ondernemers', 'Imago', 'Communicatie en beleid' en 'Lasten'. Brunssum staat nu op positie 14 van de 33 gemeenten in de provincie Limburg. Met name op het gebied van communicatie en beleid is de score relatief hoog (positie 7).

Economische cijfers
Zuid-Limburg heeft 604.154 inwoners. De gemeente Brunssum heeft 28.662 inwoners. De inbreng vanuit de gemeente Brunssum is belangrijk om te komen tot regionale economische structuurversterking. Omgekeerd is de lokale welvaart van Brunssum ook sterk afhankelijk van economische ontwikkelingen in de Zuid-Limburgse en euregionale omgeving. Circa 72% van de lokale voorzieningen in Brunssum is afhankelijk van inwoners van Brunssum die elders werken. Brunssum heeft een inkomende pendel van circa 3.480 personen. Ongeveer 50% van de banen in Brunssum wordt ingevuld door mensen van buiten.

28% *van de werkzame beroepsbevolking in Brunssum werkt in de eigen woongemeente.*
72% *van de werkzame beroepsbevolking in Brunssum werkt buiten de eigen woongemeente.*
55% *van die pendelaars werkt in Heerlen, Maastricht of Sittard-Geleen.*
70% *van de alledaagse voorzieningen in de gemeente (winkels voor alledaagse inkopen, restaurants, cafés, sportclubs, huisartsen) wordt gedragen door mensen die in Brunssum wonen, maar elders werken.*
50% *van de banen in Brunssum worden ingevuld door werknemers van buiten Brunssum /is zeer aantrekkelijk voor internationals; in Brunssum wonen* ***245*** *internationals met ieder een inkomen van meer dan € 40.000,- /jaar*

Mede vanwege bovenstaande feiten heeft Brunssum de afgelopen jaren een financiële bijdrage geleverd aan het LED-programma, een samenwerkingsverband voor regionale economische structuurversterking
Via de inzet van (gemeentelijke) middelen lokt LED projecten uit van derden, die passen op de economische agenda (chemie en materialen, life sciences en health, zorg, nieuwe energie, smart services, logistiek en leisure).
Via Regiobranding investeert LED in het imago en het woon- en leefklimaat in onze (Eu)regio.

LED kende eind 2016 enige tegenslag. Zowel de gemeente Heerlen als de gemeente Vaals traden uit LED. Daarbij mag aangetekend worden dat de gemeente Heerlen als een van de ‘founding fathers’ van LED gezien mag worden. Op dit moment wordt door de oprichtende gemeenten overleg gevoerd over de toekomst c.q. toekomstige structuur van LED. De gemeente Brunssum zal in de loop van 2017 een standpunt innemen omtrent haar positie in deze.

In 2016 zijn verschillende onderdelen van het masterplan Centrum tot realisatie gekomen.

Het Lindeplein heeft Brunssum nieuwe allure gegeven. Het plein doet dienst als verblijfsplein voor jong en oud en is de ideale locatie voor Brunssumse evenementen, zoals het dit jaar voor de eerste keer georganiseerde Kerstevenement. Gelet op de positieve reacties hopen wij dit evenement in 2017, samen met partners, een vervolg te kunnen geven.

In de nieuwe Brikke Oave vonden in 2016 diverse bijeenkomsten plaats. Een studenten Gala, carnavalsviering, concerten, themabijeenkomsten en muzikale optredens maakten deel uit van de culturele agenda. In het nieuwe Grand Cafe konden de inwoners terecht voor een hapje en een drankje in een sfeervolle ambiance.

De sloop van de oude Brikke Oave is in het eerste kwartaal van 2016 afgerond en het sloopterrein is tijdelijk als een groenvoorziening ingericht, mede met het oog op de 4-jaarlijkse Parade. Tevens is in 2016 een openbare aanbesteding opgestart voor de herontwikkeling van dit terrein. Eind 2016 is een voorlopige gunning afgegeven voor de bouw van een appartementencomplex met een beperkte commerciële plint aan het Lindeplein en een eigen parkeervoorziening.
Het Zorgplein (MIJN, Centrum voor medische zorg) is officieel geopend en huisvest diverse artsen, therapeuten, commerciële en maatschappelijke zorginstellingen.
Fase 2 (32 zorgwoningen) aan de Vijverlaan is in december 2016 opgeleverd en door Mondriaan in gebruik genomen.

In Treebeek is de nieuwe PLUS supermarkt geopend aan het nieuwe Orionplein. In de zone eromheen zijn verschillende type woningen en appartementen in gebruik genomen in de architectuur die zo kenmerkend is voor het stadsdeel.
Om te voorzien in de behoefte aan bedrijven aan huis, zijn tevens 8 bedrijfswoningen aan de Wijenweg gerealiseerd. Een deel daarvan is inmiddels door (startende) ondernemers in gebruik genomen.

Op de locatie van het Casino en de voormalige openbare basisschool is gestart met de sloopwerkzaamheden. Na sloop is het de bedoeling dat in het kader van het masterplan “Hart voor Treebeek” een nieuwe maatschappelijke voorziening met bovengelegen woningen wordt gerealiseerd. Hiertoe zal begin 2017 een samenwerkingsovereenkomst met Wonen Zuid worden afgesloten.

In het vierde kwartaal van 2016 is gestart met de fysieke grondwerkzaamheden ter voorbereiding op de uitvoering van fase 1 van het centrumplan “Doorsteek Centrum / Y-Staete”. Het plan bestaat uit een nieuw (horeca)plein, circa 45 woningen en commercieel vastgoed.

Dit plan wordt in fasen gerealiseerd. De eerste bouwactiviteiten zijn gericht op realisatie van fase 1a en fase 1b. Fase 1a bestaat uit het realiseren van een nieuwe winkelruimte (Albert Heijn),

appartementen en een stallingsgarage aan het Koutenveld. Als fase 1a gerealiseerd is, verhuist de AH naar verwachting eind 2017 naar het nieuwe pand aan het Koutenveld en wordt het oude pand afgebroken.

Impressie van het nieuwe project Doorsteek Centrum/Y-Staete (fase 1a en 1b)

Uit het door de raad beschikbaar gestelde extra budget voor economie en acquisitie heeft de gemeente een bijdrage geleverd aan het sfeerplan Centrum dat door het bestuur van Ondernemend Centrum Brunssum is gerealiseerd (hanging baskets en verlichting). Ook is de stichting Streetwise ingehuurd, die zich bezighoudt met het bestrijden van winkelleegstand in Brunssum Centrum.

In regionaal verband zijn in 2016 de voorbereidingen getroffen voor de nieuwe Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid Limburg m.b.t. de thema's winkels, bedrijventerreinen en kantoren. Verbetering van de leefbaarheid en het vestigingsklimaat en de transformatieopgave van de winkelmarkt staan centraal, om te komen tot gezonde vraag-aanbod verhoudingen.

In 2016 zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd m.b.t. de locatie ‘Entree Dorpstraat’ (Dorpstraat/Prins Hendriklaan). Dit jaar wordt overgegaan tot sloop van de voormalige autogarage op dit terrein, zodat hier ook een nieuwe ontwikkeling mogelijk is.

In het vierde kwartaal van 2016 is de Brede School Centrum geopend. De Brede School biedt onderdak aan de basisscholen De Opstap en De Trampoline, peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang en een kinderdagverblijf. Verder maken twee gymzalen deel uit van het nieuwe gebouw. Afgelopen zomer werd de nieuwbouw opgeleverd en in september 2016 begonnen de kinderen het nieuwe schooljaar in de Brede School.
De Brede School Centrum is de laatste van vier Brede Scholen die de afgelopen jaren in Brunssum zijn gebouwd. De eerste Brede School opende in 2003 in de wijk Oost de deuren. Daarna volgde de Brede School Langeberg in 2011 en de Brede School Treebeek in 2015.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	142	127	125	1
Indirecte lasten	24	24	24	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	166	150	149	1
Baten	0	0	0	0
SALDO BATEN EN LASTEN	166	150	149	1
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**166**	**150**	**149**	**1**

Werk	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld is een kleine afwijking, kleiner dan € 10.000, per saldo goed voor een verschil van 1K t.o.v. de begroting.	I	+1			+1
Totaal Incidenteel	***I***	***+1***			***+1***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**+1**			**+1**
Saldo van Baten en Lasten		**+1**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

4.2 Toerisme

De toeristisch-recreatieve sector is van toenemende betekenis voor economie en werkgelegenheid. De afgelopen jaren zijn de omzetcijfers en bestedingen binnen Parkstad enorm gegroeid.

Uit onderzoek blijkt, dat 59% van de Limburgse gasten het landschap als belangrijkste motivatie heeft om terug te komen voor de natuur en het landschap. Van het aantal overnachtingen in Zuid-Limburg, blijkt dat 2,8 miljoen (63% van alle overnachtingen) daarvan in het landelijk gebied plaatsvindt. Het nationaal landschap is daarmee de belangrijkste leverancier van gasten voor de attracties, accommodaties en winkeldomeinen zowel in de landelijke als stedelijke gebieden.

Dat er in de regio interessante attracties en bezienswaardigheden zijn, is ook de jury van de mondiale Tourism Award in 2016 opgevallen. De regio Parkstad ontving de hoogte toeristische onderscheiding ter wereld. Parkstad versloeg 157 bestemmingen uit 62 landen en versloeg in de finale Swiss Parks Network (Zwitserland) en V&A Waterfront Cape Town (Zuid-Afrika).

Parkstad werd geroemd om de transitie die de regio heeft doorgemaakt van voormalig mijngebied naar een toeristische bestemming.

In 2016 is de renaturering van de Rode Beek tot realisatie gekomen en is gestart met het ontwikkelen van een toekomstvisie voor het Schutterspark. In dit kader is ook een evaluatie afgerond waarin is gekeken naar de uitvoering van het contract tussen Schutterspark BV en de gemeente. De evaluatie geeft aanbevelingen voor het doorvoeren van verbeteringen ten aanzien van inhoud en naleving van het contract, en adviseert om de toekomstvisie met alle betrokken partijen in het Schutterspark verder uit te werken tot een concreet uitvoeringsprogramma. Voorafgaand hieraan zal de toekomstvisie in de eerste helft van 2017 eerst met de raad worden besproken.

De ontwikkeling van de Terca zone is opgenomen in het IBA Uitvoeringsprogramma 2020. Het regionale project mijnspoortracee haakt aan op deze ontwikkelzone.

Vanaf medio 2015 tot eind 2016 stond de uitwerking en verdieping van de haalbaarheidsonderzoeken (fase 3 NWW) op het programma. Addventures is voor deze onderzoeken formeel opdrachtgever. Deze haalbaarheidsonderzoeken betreffen een drietal producten:
1) een definitief masterplan en kostenbegroting, 2) een marktonderzoek & financieel haalbaarheidsonderzoek gebaseerd op het definitieve Masterplan en 3) een integrale business case.

Medio 2016 zijn de deelproducten 1 en 2 opgeleverd. In juli 2016 is gestart met deelproduct 3 dat gefaseerd tot stand komt. Een eerste stap in de oplevering van deelproduct 3 is het opstellen van de beoogde financieringsstructuur, die als basis dient voor de integrale business case. Deze integrale business case wordt beschouwd als het bidboek waarmee de markt door ADDVentures in de loop van 2017 gesondeerd kan worden.
Tussen de samenwerkende partners is afgesproken dat op basis van en na oplevering van de 3 deelproducten een financieringscommitment wordt afgegeven door de private partijen. Gelet op de substantiële economische en maatschappelijke effecten van NWW voor de (Eu)regio / Zuid Limburg en het feit dat NWW een structuurversterkend project is, wordt ervan uitgegaan dat van publieke kant - onder nader te bepalen voorwaarden - op enig moment eveneens een commitment wordt afgegeven voor de financiering. Op deze manier zal de Publiek-Private Samenwerking verder kracht bij gezet worden.

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	3	3	9	-7
Indirecte lasten	53	53	53	0
Kapitaalslasten	16	16	16	0
TOTAAL LASTEN	71	71	78	-7
Baten	0	0	0	0
SALDO BATEN EN LASTEN	71	71	78	-7
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**71**	**71**	**78**	**-7**

Toerisme	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Op dit beleidsveld is een kleine afwijking, kleiner dan € 10.000, per saldo goed voor een verschil van -7K t.o.v. de begroting.	I	-7			**-7**
Totaal Incidenteel	***I***	***-7***	***0***	***0***	***-7***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**-7**	**0**	**0**	**-7**
Saldo van Baten en Lasten		**-7**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Algemene Middelen

Het programma Algemene Middelen is niet, zoals bij de voorgaande 5 programma's, afzonderlijk opgenomen in het raadsprogramma. De producten die geen rechtstreekse relatie hebben met de 5 hiervoor genoemde programma's zijn deze opgenomen onder de Algemene Middelen. Een aantal van de hieronder opgenomen zaken zijn uitgebreid uitgewerkt in de verplichte paragrafen. Dit betreft met name de paragrafen Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en Financiering en het hoofdstuk "De Financiële positie".

Dit programma omvat de volgende beleidsvelden:

- Algemene uitkering
- Heffing en invordering van belasting
- Financieringsmiddelen

Algemene toelichting

Algemene uitkering

De algemene uitkering laat geen bijzondere afwijkingen zien. Wel is op basis van de najaarsnota van de rijksoverheid een te verwachten (negatieve) afrekening verwerkt in deze jaarrekening. Dit zal aan de hand van het systeem van "trap op trap af" worden verrekend in de meicirculaire 2017.

Heffing en invordering van belastingen

Dit beleidsveld laat, m.u.v. de OZB weinig verschillen. De OZB opbrengsten zijn structureel lager als gevolg van een uitspraak van de rechtbank die van toepassing is voor alle zorginstellingen in Nederland waardoor deze minder OZB betalen.

Financieringsmiddelen

De afwijkingen op dit beleidsveld zijn voornamelijk een gevolg van de het negatieve rentepercentage voor kasgeldleningen en het vervroegd aflossen van een lening door Enexis van € 1,2 miljoen waardoor onze rentebaten dalen.

Algemene uitkering

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	0	0	0	0
Indirecte lasten	0	0	0	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	0	0	0	0
Baten	-55.516	-56.240	-56.266	26
SALDO BATEN EN LASTEN	-55.516	-56.240	-56.266	26
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-55.516**	**-56.240**	**-56.266**	**26**

Algemene uitkering	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Algemene uitkering De algemene uitkering 2016 is € 3.000 hoger dan de raming bij de programmarapportage 2016. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de ontvangen vergoedingen inzake de verhoogde asielinstroom die is ontvangen via de algemene uitkering ad € 199.000 (de hierbij behorende uitgaven staan op product 621 Huisvesting statushouders), de ontvangen compensatie van de uitvoeringskosten inzake implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED) ad € 5.000 (nog geen uitgaven in 2016) en de ontvangen uitkering ad €15.000 inzake Voorschoolse voorziening peuters (zie uitgaven op 650010 Peuterspeelzaalwerk). Op basis van de Najaarsnota van rijksoverheid wordt een onderuitputting verwacht. Dit zal via de mei-circulaire 2017 leiden tot een negatieve bijstelling. Voor Brunssum is dit circa € 250.000; dit negatieve bedrag is in deze jaarrekening verwerkt. Daarnaast is er een totaalbedrag ad € 25.000 inzake afrekeningen over 2014 en 2015 ontvangen. (Dus in totaal € 28.000 hoger (€ 3.000+€ 25.000)	I	0	28	0	28

Integratie-uitkering Sociaal Domein De integratie-uitkering is nagenoeg gelijk aan de raming.	I	0	-2	0	-2
Totaal Incidenteel	***I***	***0***	***26***	***0***	***26***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***0***	***0***	***0***
Totaal		**0**	**26**	**0**	**26**
Saldo van Baten en Lasten		**26**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Heffing en invordering van belastingen

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	708	618	719	-101
Indirecte lasten	13	13	13	0
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	721	631	732	-101
Baten	-5.817	-5.769	-5.608	-161
SALDO BATEN EN LASTEN	-5.097	-5.138	-4.876	-263
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-5.097**	**-5.138**	**-4.876**	**-263**

Heffing en invordering van belasting	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Gemeentelijke heffingen Zie voor een toelichting per belastingsoort het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien 2016. Met name de forse afwijking van de OZB als gevolg van overheveling van zorginstellingen van de niet-woningen naar de woningen ad € 172.000; hiervan heeft € 65.000 een structureel effect. Dit is een gevolg van een landelijk rechtelijk besluit. Zie ook bovengenoemd overzicht voor een nadere toelichting.	I S	0 0	-90 -65	0	-90 -65

Afwikkeling GBRD Het natuurlijk verloop van het voormalig personeel GBRD (dat overgenomen is door de BsGW) is achtergebleven bij de in 2013 opstelde raming. Hierdoor komt een bedrag ten laste van de ex-GBRD-gemeenten.	I	-150	0	0	-150
Vennootschapsbelasting (VPB) Per 1 januari 2016 is de Wet Vennootschapsbelasting gewijzigd. Hierdoor worden publiekrechtelijke lichamen eerder belastingplichtig. Tot 2016 waren publiekrechtelijke lichamen slechts belastingplichtig voor een beperkt aantal activiteiten. Vanaf 1 januari 2016 is een publiekrechtelijk lichaam belastingplichtig voor zover zij een onderneming drijft. De gemeente heeft vastgesteld dat ze in 2016 geen ondernemingsactiviteiten heeft ondernomen naast grondexploitatie. De gemeente verwacht in 2016 geen fiscale winst te behalen met grondexploitatie. De raming was een eerste inschatting van de VBP inzake grondexploitatie. De eventueel te betalen VPB zal vanaf 2017 bij de grondexploitaties worden betrokken. Er is geen geld nodig t.l.v de algemene middelen (bedrag is dan ook afgeraamd in de Programmabegroting 2017).	I	40	0	0	40
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van 2K t.o.v. de begroting.	I	9	-7	0	2
Totaal Incidenteel	***I***	***-101***	***-97***	***0***	***-198***
Totaal Structureel	***S***	***0***	***-65***	***0***	***-65***
Totaal		**-101**	**-162**	**0**	**-263**
Saldo van Baten en Lasten		**-263**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Financieringsmiddelen

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	182	138	115	23
Indirecte lasten	4	4	4	0
Kapitaalslasten	82	82	35	47
TOTAAL LASTEN	268	225	154	70
Baten	-2.880	-3.242	-3.221	-20
SALDO BATEN EN LASTEN	-2.612	-3.017	-3.067	50
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-2.612**	**-3.017**	**-3.067**	**50**

Financiering	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
Deelneming in Nutsbedrijven Door de vervroegde aflossing van een lening door Enexis in april 2016 van € 1,2 miljoen zijn enerzijds de kapitaalasten lager dan de raming en anderzijds de rentebaten lager.	S	47	-20	0	27
Geldleningen korter dan een jaar De werkelijke rente van de spaarregeling is € 7.000 lager dan de bijgestelde raming als gevolg van de aanpassing van het rentepercentage in 2016. Daarnaast was rentepercentage van de kasgeldleningen was in 2016 negatief, waardoor een onderschrijding van € 13.000.	I	20	0	0	20
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van 3K t.o.v. de begroting.	I	3	0	0	3
Totaal Incidenteel	***I***	***23***	***0***	***0***	***23***
Totaal Structureel	***S***	***47***	***-20***	***0***	***27***
Totaal		**70**	**-20**	**0**	**50**
Saldo van Baten en Lasten		**50**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Restproducten:

Exploitatie (x € 1.000)	Initiële Begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Realisatie - Begroting
Directe lasten	1.285	777	1.225	-448
Indirecte lasten	706	1.924	1.997	-73
Kapitaalslasten	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	1.991	2.701	3.222	-521
Baten	-2.066	-1.629	-3.135	1.506
SALDO BATEN EN LASTEN	-74	1.072	87	985
Toevoeging	1.052	20.744	20.223	521
Onttrekking	-1.943	-17.737	-17.318	-419
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	-891	3.007	2.905	103
Gerealiseerd resultaat	**-966**	**4.080**	**2.992**	**1.088**

Resteffecten programma 5	I/S	Afwijking lasten	Afwijking Baten	Afwijking Reserves	Saldo
<u>Beleidsontwikkeling businesscases</u> Het incidentele bedrag inzake beleidsontwikkeling is nog niet geheel gebruikt voor de in de tweede helft 2016 opgestarte uitwerking Integraal Accommodatiebeleid. Dit zal in 2017 verder worden afgerond.	I	28	0	0	28
<u>Eindheffing Werkkostenregeling (WKR)</u> De WKR geldt vanaf 2015 en was nog geraamd voor 2016 en moet dus structureel worden geraamd. Dit betreft de naheffing agv overschrijden van de zogenaamde vrije ruimte. Hiervoor geldt een belastingpercentage van 80%. (onderdeel van de analyse van de personeelskosten)	S	-26	0	0	-26
<u>Bezuinigingen</u> Deze post is structureel bijgeraamd in Prorap 2016. "In de Perspectiefnota 2017 is een stelpost opgenomen van € 100.000 in het kader van het verlagen van kleine budgetten op kostensoortniveau die structureel niet werden belast. Dit betreft een maatregel om de rekeningoverschotten terug te dringen en daarmee verleden en heden c.q. toekomst dichterbij elkaar te brengen." De realisatie van deze post vindt op de diverse programma's plaats	S	-20	0	0	-20

Uitkering Bevolingsdaling De van de gemeente Heerlen ontvangen bijdragen is hoger dan de eerste indicatieve raming	S	0	34		34
Personeelskosten Hier is de gemeentebrede post inzake vakantiepost ivm de invoering van het IKB verantwoord. Hiervoor was een storting in de reserve geraamd ad € 430.000 die niet heeft hoeven plaats te vinden. Omdat de verplichting als last opgenomen kon worden Daarnaast zijn er terugontvangsten personeelskosten inzake WAZO en WIA ad € 86.000 (onderdeel van de analyse van de personeelskosten)	I	-464	86	430	52
Doorgeschoven BTW Zie voor een toelichting het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien 2016	S	21	47	0	68
Bedrijfsmatige BTW Dit betreft suppletie-aangifte over 2012 en 2013. In de jaarrekening 2015 is de suppletie 2014 verwerkt.	I	0	61	0	61
Kosten voormalig personeel					
Eigen risico WGA Dit betreft de kosten en de terugontvangst van het eigen risico in het kader van de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) (onderdeel van de analyse van de personeelskosten)	S	-67	67	0	0
Voormalig personeel Dit betreft lagere kosten voormalig personeel. Dit is onderdeel van de toelichting en analyse van de gemeentebrede personele kosten (onderdeel van de analyse van de personeelskosten)	I	64	0	0	64
Batig Saldo Financieringen Dit betreft voornamelijk het feit dat meer rente aan producten is doorberekend doordat in 2016 een aantal voorgenomen investeringen (financieel) zijn afgerond. Zie ook het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien 2016	S	0	104	0	104
Saldo overige kostenplaatsen (afdelingen) Dit betreft een administratief-technische verwerking van budgetten die gesaldeerd zijn geraamd in plaats van lasten en baten afzonderlijk.	I	-804	804	0	0
Lagere Personeelskosten op hier geraamde personeelskosten (deze maken onderdeel uit van gemeentebrede analyse van de personeelskosten waarbij ook de op andere beleidsvelden verantwoorde personeelskosten zijn betrokken.	I	191	0	0	191
Lagere inhuur derden (deze maken onderdeel uit van gemeentebrede analyse van de personeelskosten waarbij ook de op andere beleidsvelden verantwoorde kosten zijn betrokken.	I	131	0	0	131

Lagere studiekosten € 51.000 en reiskostenvergoeding personeel € 29.000	I	80	0	0	80
Lagere bedrijfsvoeringskosten, (waarvan voornamelijk telefoonkosten €32.000)	I	58	0	0	58
Lagere energiekosten t.h.v. € 63.000 waarvan € 50.000 als structureel aan te merken is. De lagere energiekosten worden veroorzaakt doordat we wederom een zachte winter hebben gehad.	S I	50 13	0	0	50 13
Lagere ICT-kosten De onderuitputting bij de kapitaallasten en overige ICT-kosten lijkt structureel van aard maar heeft diverse oorzaken. Een gedeelte van het investeringsprogramma is gebaseerd op landelijke ontwikkelingen rondom de verbetering en digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening. Op basis van indicaties van derden zijn noodzakelijke investeringen opgevoerd. Echter de daadwerkelijke realisatie van de nieuwe functionaliteiten ijlen behoorlijk na op de beschikbaar gestelde budgetten. De kloof tussen de aanvraag van de investeringskredieten en de realisatie wordt de laatste jaren steeds kleiner en zal na verloop van tijd moeten worden terug gebracht tot een acceptabel percentage. Andere oorzaken voor de onderuitputting moet worden gezocht in de herinstallatie van de diverse omgevingen a.g.v. migratie naar de PIT-infrastructuur. Deze stond oorspronkelijk voor 2016 gepland maar zal pas in 2017 worden opgeleverd.	I	208	0	0	208
Storting en toevoeging aan de reserves De geraamde storting inzake vakantiegeld IKB ad € 100.000 heeft niet plaatsgevonden; op het betreffende taakveld zijn de daadwerkelijke kosten (als last) opgenomen; op het taakveld 2.2 zijn de daadwerkelijke kosten verantwoord De geraamde onttrekking aan de Reserve Minivariant is € 371.000 was niet nodig. De onttrekking ter dekking kosten innovatie sociaal domein is € 50.000 lager dan geraamd. (+371 -50 = -321)	I	0	0	-321	-321
Voorziening DVO ISD-BOL onderhoud Deze in vorige jaren gevormde onderhoudsvoorziening t.b.v. vervangings-investeringen voor de 3 door ISD-BOL gehuurde etages is te hoog en dit bedrag kan vrijvallen ten gunste van het resultaat.	I		300	0	300
Overige kleine afwijkingen diverse producten Op dit beleidsveld zijn er nog diverse kleine afwijkingen, kleiner dan € 10.000, samen per saldo goed voor een verschil van 13K t.o.v. de begroting.	I	16	3	-6	13
Totaal Incidenteel	***I***	***-479***	***1.254***	***103***	***878***
Totaal Structureel	***S***	***-42***	***252***	***0***	***210***
Totaal		**-521**	**1.506**	**103**	**1.088**
Saldo van Baten en Lasten		**985**			

Een positieve afwijking (+) betekent een voordeel t.o.v. van de begroting, en een negatieve afwijking (-) een nadeel t.o.v. van de begroting.

Hoofdstuk 4. Paragrafen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Algemeen
De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen direct in hun portemonnee. Gemeentelijk heffingen staan dan ook sterk in de politieke belangstelling.

Jaarlijks stelt uw Raad de belastingverordeningen en de daarbij behorende tarieven vast. De tarieven van 2016 zijn gebaseerd op uw besluiten van 1 december 2015. Deze paragraaf bevat een overzicht van de gemeentelijke heffingen 2016.

Onderstaand een overzicht van de geraamde en gerealiseerde inkomsten.

Geraamde inkomsten (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2015	Begroting 2016 incl. wijziging	Realisatie 2016
De inkomstenraming voor het totaal aan lokale belastingen bedraagt:	13.068	12.895	13.068
Specificatie:			
Onroerende zaakbelastingen	4.925	4.879	4.708
Afvalstoffenheffing	3.044	2.934	2.928
Rioolrechten	3.947	3.947	3.918
Toeristenbelasting	33	41	60
Hondenbelasting	287	306	298
Precariobelasting	28	23	23
Reclamebelasting	59	38	59
af: doorbetaling reclamebelasting	-59	-38	-59
Marktgelden	15	19	9
Begraafrechten	91	93	86
Leges	1.114	901	990

Overzicht aantallen opgelegde eenheden 2015-2016 conform rapportage BsGW 31-12-2016 een aanslag diftar 2016
De baten worden in verschillende boekjaren verantwoord. **Realisatie tm 31-12-2016**

	2015	Tarief	2015	2016	Tarief	2016
	Aantallen	per eenheid	Aantal *Tarief	Aantallen	per eenheid	Aantal *Tarief
Afvalstoffenheffing:						
Afvalstoffenheffing vast tarief	13.730	€ 151,80	€ 2.084.214,00	13.776	€ 151,80	€ 2.091.196,80
Totaal in % op basis 2014= 100			*99,84*			*100,17*
Afvalstoffen Diftar:						
GFT 140 ltr	-	gratis			gratis	
GFT 240 ltr	-	gratis			gratis	
Restafvalcontainer 140 ltr	6.794	€ 5,35	€ 36.347,90	6.133	€ 5,35	€ 32.811,55
Restafvalcontainer 240 Ltr	106.928	€ 7,25	€ 775.228,00	97.853	€ 7,25	€ 709.434,25
Zak 60 ltr.	123.970	€ 1,00	€ 123.970,00	113.474	€ 1,00	€ 113.474,00
Zak 30 ltr.	2.022	€ 0,50	€ 1.011,00	1.781	€ 0,50	€ 890,50
Extra container GFT	17	€ 10,00	€ 170,00	18	€ 10,00	€ 180,00
Extra container Restafval	229	€ 10,00	€ 2.290,00	224	€ 10,00	€ 2.240,00
Totaal Diftar:			€ 939.016,90			€ 859.030,30
Totaal in % op basis 2014= 100			*97,44*			*89,14*
Algeheel totaal			€ 3.023.230,90			€ 2.950.227,10
Totaal in % op basis 2014= 100			*99,08*			*96,69*
Rioolheffing	15.443	€ 255,00	€ 3.937.965,00	15.434	€ 255,00	€ 3.935.670,00
	Waarden OZB			Waarden OZB		
OZB eigenaren niet-woning	402.761.029	0,26920%	€ 1.084.232,69	383.987.117	0,25490%	€ 978.783,16
OZB eigenaren woning	1.848.506.283	0,17620%	€ 3.257.068,07	1.906.963.335	0,17480%	€ 3.333.371,91
Totaal eigenaren OZB			€ 4.341.300,76			€ 4.312.155,07
OZB gebruiker niet-woning	246.279.085	0,2055%	€ 506.103,52	243.650.576	0,20140%	€ 490.712,26
Algeheel totaal OZB			€ 4.847.404,28			€ 4.802.867,33
Hondenbelasting:						
1e hond	2.986	€ 71,76	€ 214.275,36	3.055	€ 72,72	€ 222.159,60
2e hond	392	€ 143,52	€ 56.259,84	405	€ 145,44	€ 58.903,20
3e hond	34	€ 249,96	€ 8.498,64	36	€ 290,88	€ 10.471,68
4e hond	12	€ 249,96	€ 2.999,52	11	€ 290,88	€ 3.199,68
5e hond	1	€ 249,96	€ 249,96	1	€ 290,88	€ 290,88
Kennel	4	€ 967,20	€ 3.868,80	4	€ 981,60	€ 3.926,40
Totaal €			€ 286.152,12			€ 298.951,44
Totaal in % op basis 2014= 100			*102,69*			*107,28*
Toeristenbelasting:	38.020	€ 1,10	€ 41.822,00	35.678	€ 1,15	€ 41.029,70
Totaal in % op basis 2014= 100			*96,85*			*98,11*
Reclamebelasting:	107	€ 446,85	€ 47.812,95	103	€ 446,45	€ 45.984,35
Totaal in % op basis 2014= 100			*105,10*			*101,08*
Precariobelasting:						
Overig Brunssum	893	€ 17,88	€ 15.966,84	857	€ 18,14	€ 15.545,98
Lindeplein c.a. apart tarief	175	€ 28,80	€ 5.040,00	178	€ 29,16	€ 5.190,48
Totaal precario	1.068		€ 21.006,84	1.035		€ 20.736,46

*) Opmerking bovenstaande berekeningen zijn gemaakt aan de hand van aantallen van de BsGW en tarieven. Dit kan een verschil opleveren met de totaalbedragen zoals weergegeven in het overzicht van de geraamde en gerealiseerde inkomsten.

Beleid en tariefstelling

Het totale pakket van de verschillende gemeentelijke belastingen en heffingen wordt gelegitimeerd met belastingverordeningen. Voor de hoogte van tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

1. Voortzetten van gemaakte keuzes uit het verleden, onder de voorwaarde dat deze keuzes voldoende aansluiten bij de huidige situatie.

2. Kostendekkendheid van tarieven en leges.
3. De leges en overige inkomsten, waaronder huren en inkomsten sportaccommodaties worden jaarlijks aangepast voor inflatie. De gehanteerde indexering voor 2016 ten opzichte van 2015 was 1,5%.
4. De legestarieven mogen de wettelijk vastgestelde bedragen niet overschrijden.

Het verdere beleid voor de lokale lasten wordt hierna per heffing afzonderlijk vermeld. De diverse belastingverordeningen zijn aan uw Raad voorgelegd ter vaststelling.

Woonlasten

De woonlasten in Brunssum zijn voor huurders de laagste in de regio Parkstad Limburg. Dit komt door het feit dat huurders geen rioolheffing betalen.
De woonlasten voor eigenaren van woningen liggen onder het gemiddelde van de Parkstad-gemeenten.
De Gemeente Brunssum streeft er naar de gemeentelijke belastingdruk voor de burger zo beperkt mogelijk te houden. (zie ook de overzichten gemeentelijke woonlasten van de provincie onderaan deze paragraaf)

Gemeentelijke belastingen

a. Onroerende zaakbelastingen

De onroerende zaakbelastingen (OZB) hebben tot doel om de gemeente te voorzien van algemene middelen. Voor de OZB is de herwaardering ingevolge de Wet waardering onroerende zaak (Wet WOZ) van belang. Deze WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. Voor het belastingjaar 2016 gaat het daarbij om de waarde op peildatum 1 januari 2015.
De tarieven die bij deze opbrengst behoren worden bepaald rekening houdend met correctie voor de waardeontwikkelingen. Daarbij worden autonome ontwikkelingen meegenomen, zoals leegstand, nieuwbouw en sloop.

Het OZB bedrag per individuele huishouding kan, naast de jaarlijkse tariefsaanpassing wijzigen indien de waardeontwikkeling van de individuele woning afwijkt van de gemeentebrede gemiddelde waardeontwikkelingen van alle woningen.

Ontwikkeling WOZ-waarden (bedragen in €): Overzicht BsGW 31-12-2016

Jaar	2015 Jaarrekening	2015 Per 31-12-2016	2016 begroting	2016 realisatie	Verschil
Totale waarde woningen	1.851.773.179	1.848.506.283	1.877.102.000	1.906.963.335	29.861.335
Totale waarde niet-woningen	415.759.566	402.761.029	407.708.000	383.987.117	-23.720.883

Zoals in het overzicht van de ramingen en realisatie te zien is, zijn de geraamde verhogingen niet gerealiseerd. De realisatie is hoger bij de woningen en lager bij de niet-woningen.
Vanwege een uitspraak van de Hoge Raad kunnen zorginstellingen vallen onder de OZB-woningen als de waarde van de zorgwoningen meer dan 70% van de totale waarde van het complex omvat. Hierdoor lopen de gemeenten OZB mis. In de gemeente Brunssum betreft het een totale waarde van € 32 miljoen, waarover geen OZB gebruikersbelasting(0,2014% = € 64.500) meer kan worden geheven en het verschil tussen de tarieven OZB-eigenaar van de niet-woningen(0,2549%) en de woningen(0,1748%) over € 32 miljoen = € 25.600 minder.

b. Afvalstoffenheffing

De kosten voor de verwijdering van huisvuil bij particuliere huishoudingen kunnen worden verhaald door een heffing van de feitelijke gebruiker van het perceel. De afvalstoffenheffing mag

maximaal 100% kostendekkend zijn[2]. Onderdeel van het vaste tarief zijn de geraamde kosten van de kwijtschelding (zie hiervoor onderdeel l. van deze paragraaf).
Doordat de diftar-aanslag van 2016 pas in 2017 wordt opgelegd, wordt altijd een balanspost opgenomen met een raming van de opbrengst.

c. Rioolrechten
Op basis van het wettelijk verplichte gemeentelijk rioleringsplan (GRP) worden de tarieven berekend. Deze zijn maximaal 100% kostendekkend. In januari 2015 heeft uw gemeenteraad het 'Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan' (VGRP 2015-2019) vastgesteld. De tarieven van 2016 gelijk gebleven aan 2015.

d. Toeristenbelasting
Door de heffing van een toeristenbelasting is het mogelijk om een bijdrage te verkrijgen in de kosten van de (algemene) voorzieningen waarvan ook de toeristen profiteren. Dit betekent dat bij de toeristenbelasting sprake is van een algemene heffing waarvan de opbrengst ten goede komt aan de algemene middelen.
Omdat ondernemers die vakantieonderkomens verhuren, ver van tevoren op de hoogte willen zijn van de nieuwe tarieven van de toeristenbelasting, is het wenselijk de tarieven voor meerdere jaren vast te leggen. Het tarief voor 2016 en 2017 is (bij raadsbesluit van 1 december 2015) bepaald op € 1,15 per persoon per nacht. De totaalopbrengst is hoger dan de raming, vanwege het feit dat er nog aanslagen zijn opgelegd over het 4e kwartaal 2015 voor een totaalbedrag van € 18.930. De aanslagen van 2015, zijn opgelegd in het eerste kwartaal van 2016, zoals elk jaar. In aantallen per jaar is slechts een geringe afwijking(zie bovenstaand overzicht).

e. Hondenbelasting
De hondenbelasting is een belasting die bijdraagt aan de algemene middelen van de gemeente. De Hoge Raad acht het niet nodig dat de gemeente een relatie legt tussen de opbrengst van de hondenbelasting en de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de vervuiling door honden.
De controle op de hondenbelasting is een belangrijk instrument om nog niet aangemelde honden alsnog in de belasting te betrekken. Het beleid van intensieve wijkcontroles is in 2016 gecontinueerd, dit heeft geleid tot meer aanslagen. Desondanks is het geraamde bedrag niet gerealiseerd.

f. Precariobelasting
Precariobelasting is een heffing voor het gebruiken van voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Naast onderdelen van gebouwen, zoals luifels en balkons, gaat het bijvoorbeeld om reclamevoorwerpen als uithangborden, zonneschermen, lichtreclames, het uitstallen van winkelgoederen en terrassen. Het tarief is afhankelijk van het soort voorwerp.
De precariorechten worden via een aanslag en op incidentele basis geheven o.a. voor het gebruik van het trottoir. Hierdoor zijn de werkelijke baten altijd hoger dan de raming. Bij incidentele trottoirvergunningen kan zo maar ineens het bedrag duizenden euro's hoger zijn.

g. Reclamebelasting
Reclamebelasting wordt binnen het centrumgebied geheven over de periode waarin daadwerkelijk aankondigingen zichtbaar zijn. Op initiatief van de ondernemers wordt zo een ondernemersfonds gevoed waarmee allerlei voorzieningen, activiteiten en projecten in het kernwinkelcentrum worden gefinancierd. De reclamebelasting wordt integraal doorbetaald aan de ondernemers.

h. Marktgelden
De tarieven zoveel verhogen dat de markten kostendekkend zijn, is gezien de huidige ontwikkelingen, niet mogelijk. In de afgelopen jaren is alleen de prijsindex toegepast. Het aantal standplaatsen is ook in 2016 wederom afgenomen, van 17 staanplaatsen naar 15 waardoor de realisatie lager is dan de raming. De kostenreductie heeft nog niet plaatsgehad. De kosten

[2] Sinds 2003 kunnen gemeenten met het btw-compensatiefonds toch een belangrijk deel de btw terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed werk. Ter voorkoming van een budgettair probleem is bepaald dat de omzetbelasting inzake de afvalstoffenheffing en rioolrecht tot de lasten blijft behoren voor de bepaling van de tarieven.

dalen immers niet parallel aan de daling van het aantal standplaatsen. Daarnaast heeft een oninbaarverklaring plaatsgevonden voor een totaalbedrag van € 6.700, hetgeen de totaalbaten verlaagd.
In 2016 heeft de Stafafdeling Controlling een onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de weekmarkt in het kader van een art.213a Gemeentewet-onderzoek.
Begin 2017 is samen met de vereniging voor ambulante handel een vervolgonderzoek opgestart.

i. Begraafrechten
Voor de toekomst wordt getracht de opbrengst te handhaven op het huidige niveau (gecorrigeerd voor indexatie), maar het aantal begravingen en verlengingen neemt verder af.

j. Leges
Bij de gemeente Brunssum is een kostendekkendheid van 100 % reeds jaren het uitgangspunt.
Naar aanleiding van de berekende kostendekkingspercentages van de legestarieven van de afgelopen 4 jaren en stappen die reeds gezet zijn om deze te verhogen door scherp naar kosten en opbrengsten te kijken, is onderzocht welke kostendekkingsgraad wat betreft de legestarieven realistisch is.
Uit onderzoek blijkt dat het niet realistisch is te streven naar 100% kostendekking. De legesopbrengsten in 2016 zijn € 89.000 hoger dan begroot, voornamelijk door hogere legesinkomsten Burgerzaken en leges omgevingsvergunning.

k. Kwijtschelding afvalstoffenheffing.
Het maximale jaarlijkse kwijtscheldingsbedrag wordt bepaald op basis van vast tarief en voor de ledigingen is het bedrag bepaald op maximaal afhankelijk van de grootte van het huishouden, namelijk:

1 persoonshuishouden	maximaal	€ 55
2 persoonshuishouden	maximaal	€ 75
3 persoonshuishouden	maximaal	€ 90
4 en meer personen in een huishouding	maximaal	€ 100

Zoals uit onderstaand overzicht te zien valt is zijn de kwijtscheldingen over het vaste bedrag afgenomen in 2016. Vanwege nagekomen kwijtscheldingen uit voorgaande jaren ad € 9.300 is het geraamde bedrag voor de kwijtschelding diftar geheel opgenomen. Hierbij is ook rekening gehouden met de afwikkeling van de GBRD-posten, waarbij alsnog kwijtschelding wordt verleend.

Onderstaand een overzicht van de werkelijke kosten van de kwijtschelding. Aangezien in elk jaar nog afwikkeling van posten uit voorgaande jaren plaatsvindt, wijken deze bedragen af van de realisatie. Daarnaast vindt een prognose plaats van de kwijtschelding van de diftar-aanslagen.

Kwijtschelding:	2014	2015	2016
Vast tarief: € 151,80	€ 153.200	€ 166.460	€ 162.920
Diftar(2016 raming incl.verrekeningen voorg.jaren)	€ 65.900	€ 65.100	€ 67.000
Verrekeningen voorgaande jaren		€ 3.350	€ 9.330
Totaal	€ 219.100	€ 234.910	€ 239.250

O

verzicht gemeentelijke woonlasten Parkstad Limburg gemeenten in 2016

Meerpersoonshuishoudens met eigen woning

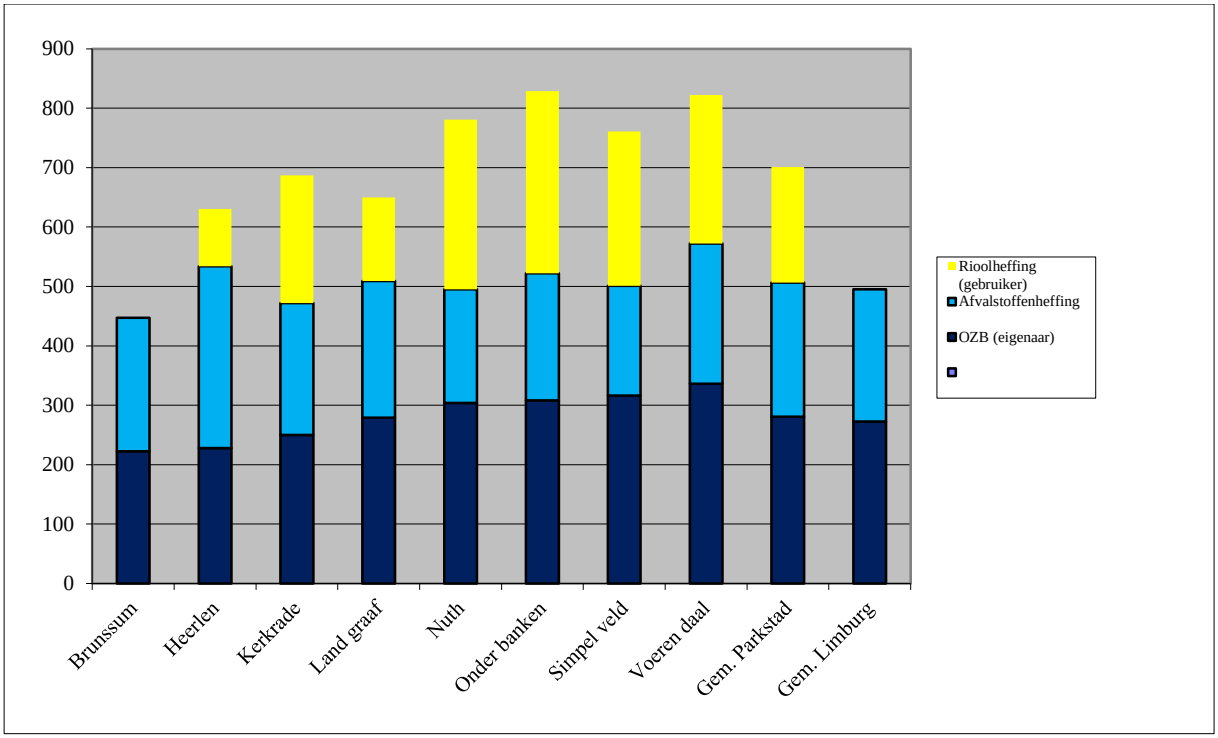

Meerpersoonshuishoudens met huurwoning

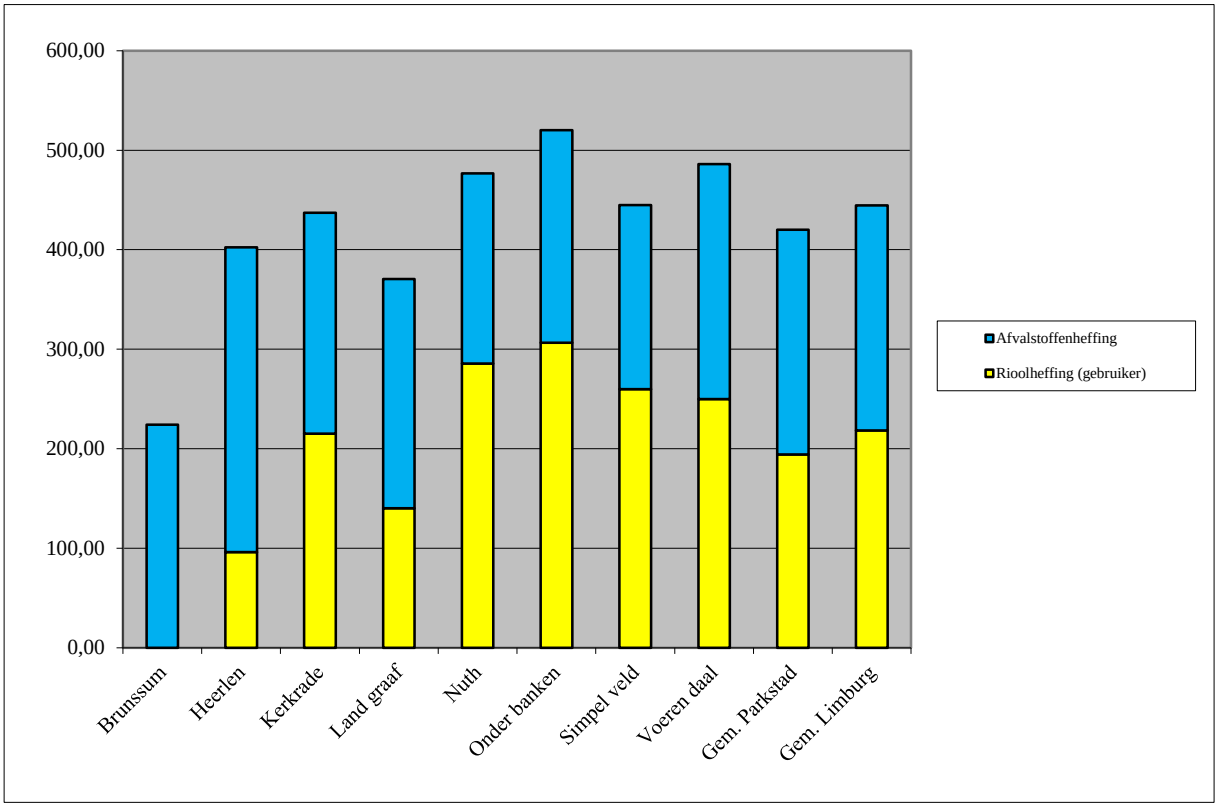

Opvallend is dat Brunssum alleen een eigenaarsheffing rioolrecht heeft. Landgraaf en Heerlen hebben een eigenaar- én een gebruikersheffing, terwijl Kerkrade, Onderbanken, Nuth, Simpelveld en Voerendaal alleen een gebruikersheffing toepassen.

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleidsuitgangspunten:
Uitgangspunt is dat het weerstandsvermogen van de gemeente voldoende moet zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de continuïteit van de gemeente in gevaar komt. Het streven is een weerstandsratio van 1,4 of hoger (dit is ruim voldoende of beter).

Aanleiding en achtergrond

Het is nodig om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. De gemeente voert hiertoe twee keer per jaar een gemeente brede risico-inventarisatie uit. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie van begin 2017. Op basis van de geïnventariseerde risico's is het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gemeente Brunssum in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Het risicoprofiel is tot stand gekomen door gebruik te maken van een rekenmodel (van de BNG) waarmee risico's schematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Het definiëren van de maatregelen en het inschatten van het effect van deze maatregelen op de gevolgen is ook onderdeel van de risico-inventarisatie. In de inventarisatie zijn in het totaal 106 risico's in beeld gebracht. Een aantal daarvan heeft geen financiële gevolgen of de gevolgen worden beperkt door het treffen van maatregelen. Bij andere risico's blijft een kans op een financieel gevolg bestaan. Het totaal van deze financiële gevolgen is maximaal € 17.294.000 ("als alles tegen zit").
Het totaal van de 106 risico's bestaat uit grote en kleine risico's, risico's met interne en/of externe oorzaak, met geen tot grote financiële gevolgen en operationeel dan wel strategisch van aard. De grootste risico's lopen we -zoals veel gemeenten- bij de grondexploitatie, € 7,0 miljoen.
Met betrekking tot het sociaal domein blijven de risico's grotendeels ongewijzigd. We zien hier wel een verschuiving van interne naar externe risico's (met minder beïnvloedingsmogelijkheden door ons). Naarmate de jaren vorderen zal de onzekerheid afnemen, waardoor ook minder weerstandsvermogen nodig is.
De derde grote post is Bedrijfsvoering, waarvan de meldplicht datalekken de grootste is. Daar kunnen de effecten groot zijn als het fout gaat en er op dat moment niet is voldaan aan de meldplicht. Tenslotte loopt de gemeente risico's op uitstaande leningen en beleggingen en op lagere algemene uitkeringen (financiering). Door het opnemen van een behoedzaamheidscorrectie is dit risico enigszins gedaald.

In onderstaand overzicht worden de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij is aangeven onder welke cluster het risico valt (GREX, sociaal domein, bedrijfsvoering, financiering). De risico's worden vergeleken met de laatste gemaakte risico-inventarisatie; dit is gebeurd bij het opstellen van de Programmabegroting 2017.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

	Prg	Risico	Omschrijving	Kans	Financieel gevolg Max.	Invloed	Begroting 2017 was
1	2	3 Decentrali-saties (Soc.Domein)	Onduidelijk is of de korting op de 3D's via aanpassing beleid gerealiseerd kan worden. Door de toename van de interne beheersing van kosten van deze (nieuwe) taken zijn de risico's aan het afnemen. Anderzijds worden risico's gezien in het rijksbeleid (mogelijk verdere afname van rijksbudgetten) en de nieuwe werkwijze voor jeugd waarvoor een aanbestedingstraject is gestart. Mede in relatie tot deze onzekerheden hebben we de risico's ongewijzigd gelaten. De beperkte aanpassing van het bedrag is een gevolg van geringe aanpassingen in het rijksrekenmodel.	50%	€ 1.894.000	15,5%	€ 1.826.000
2	3	Doorsteek Koutenveld: Ontwikkeling fase II onder druk door het niet vinden van een 2e trekker (GREX)	Ontwikkeling fase II onder druk	50%	€ 1.500.000	12,8%	€ 1.500.000
3	5	Meldplicht conform de wet Datalekken (Bedrijfsvoering)	We spreken van een datalek als persoonsgegevens in handen vallen van derden die geen toegang tot die gegevens zouden mogen hebben. Een datalek is het gevolg van een beveiligingsprobleem. Meestal gaat het om uitgelekte computerbestanden, al kan een gestolen geprinte lijst, USB-stick, notebook of smartphone evengoed een	70%	€ 820.000	9,3%	€ 820.000

			datalek vormen. Deze datalekken moeten - als ze voldoende ernstig zijn - onverwijld worden gemeld aan de toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De sanctie op niet-naleving van de meldplicht is een maximale boete van €820.000 per overtreding.				
4	5	Lagere uitkering gemeentefonds (Financiering)	Mogelijke aanvullende bezuinigingen Rijk (boven op de bezuinigingen waarmee al in de begroting rekening is gehouden). Door invoering van de behoedzaamheidscorrectie dit risico gedaald. Voor het jaar 2016 houden we rekening met een terug te betalen bedrag ad € 250.000 als gevolg van de afrekening 2016 die in 2017 zal plaatsvinden.	70%	€ 500.000	6,7%	€ 600.000
5	3	Masterplan Centrum – Entree Dorpstraat (GREX)	Afzetmogelijkheden woningbouw	50%	€ 400.000	5,0%	€ 400.000
6	5	Niet nakoming rente- en aflossingsverplichting door Atrium uit hoofde van de achtergestelde lening aan Atrium (Financiering)	Gemeente heeft achtergestelde lening verstrekt (Zorgplein). Gezamenlijk met Heerlen en Kerkrade. € 885.000 is aandeel gemeente Brunssum en wordt in 11 jaar afgelost (risico loopt hiermee lineair af). Gemeente heeft geen zekerheden verkregen (die het risico zouden kunnen beperken).	30%	€ 786.000	4,0%	€ 822.000
7	3	Scenario analyse grondexploitaties (GREX)	Op basis van het rekenmodel van de lopende grondexploitaties	30%	€ 694.000	3,5%	€ 694.000
8	3	Lindeplein (GREX)	Afzetmogelijkheden woningbouw/ commerciële ruimte. Op 18 oktober 2016 is de aanbesteding	50%	€ 400.000	3,3%	€ 400.000

			voorlopig gegund.				
9	3	Bezuinigingen Rijk i.h.k.v. de Krimpopgave (Bedrijfsvoering)	Transformatie woningvoorraad als gevolg van demografische krimp en vergrijzing vergen omvangrijke investeringen van niet alleen gemeentelijke overheid, maar ook van marktpartijen en vooral woningcorporaties. Indien woningcorporaties als gevolg van kabinetsmaatregelen (o.a. verhuurdersheffing) niet meer in de gelegenheid zijn de noodzakelijke investeringen te doen, zal de leefbaarheid in de wijken onder druk komen te staan en daarmee de waardeontwikkeling van vastgoed en OZB-opbrengsten	70%	€ 200.000	3,2%	€ 200.000
10	3	GTD (GREX)	Hoge boekwaarde van € 1,2 miljoen die terugverdiend moet worden met onzekere verkopen. Daarnaast loopt hier een onderzoek naar de vestiging van een zonneweide.	30%	€ 614.000	3,0%	€ 614.000

Totaal 10 grootste risico's	€ 7.808.000
Overige risico’s	€ 9.485.000
Totaal alle risico’s	€ 17.293.000

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is met behulp van het rekenmodel een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Onderstaande tabel 2 toont de resultaten van de risicosimulatie. In Nederland wordt bij de meeste gemeenten een zekerheidspercentage tussen de 80-90% gehanteerd.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	**Bedrag**
50%	€ 2.900.000
55%	€ 3.000.000
60%	€ 3.200.000
65%	€ 3.300.000
70%	€ 3.500.000
75%	€ 3.700.000
80%	€ 3.900.000
85%	€ 4.100.000
90%	**€ 4.400.000**
95%	€ 4.900.000

Uit de tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 4.400.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Brunssum bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit		
	Werkelijk	**Begroot**
Weerstand	**31/12/2016**	**1/1/2017**
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	€ 7.905.000	€ 7.485.000
Af: resultaatbestemming 2015	-/- €592.000	
Bestemmingsreserves	€ 5.091.000	€ 5.461.000
Totale weerstandscapaciteit	**€ 12.632.000**	**€ 12.946.000**

Algemene reserve (vrij besteedbaar):
De vrij besteedbare algemene reserve is dat gedeelte van de algemene reserve waarop door besluitvorming nog geen claim is gelegd.

Bestemmingsreserves(vrij besteedbaar):
Dit betreft de bestemmingsreserves waarvan de rente wordt niet wordt toegevoegd aan de exploitatie. Ook zijn de bestemmingsreserves die worden gebruikt ter dekking van kapitaallasten worden hier niet meegenomen. De hier niet meegenomen reserves zouden wanneer deze worden ingezet voor andere doelen een probleem voor de exploitatie opleveren.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

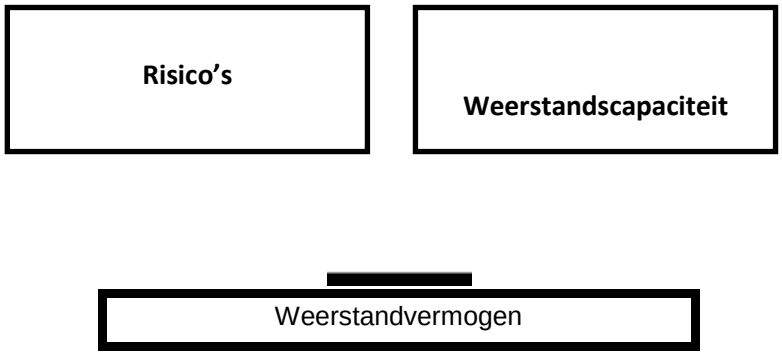

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Hieronder de situatie per 31-12-2016.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandcapaciteit}} = \frac{€\ 12.632.000}{€\ 4.400.000} = 2{,}87$$

Bij de laatste berekening bij de begroting 2017 was de ratio 2.87 ((jaarrekening 2015: 2,40). De ratio is nu gering hoger door een iets lager risicobedrag (€ 0.1 miljoen) als gevolg van diverse kleinere aanpassingen. Ook zijn is de Algemene reserve (na resultaatbestemming 2015) gedaald met bijna € 0,2 miljoen. Dit betreft een veelheid aan mutaties (zie hiervoor de toelichting op de balans). Daarnaast zijn de Bestemmingsreserves lichtelijk gedaald (€ 0,4 miljoen).

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio van de Gemeente Brunssum valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekende weerstandsvermogen.

Verplichte kengetallen

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van de horizontale controle door de raad op de financiële positie van de gemeente. Door de Adviescommissie Vernieuwing BBV is ter verbetering versterking van de horizontale verantwoording een verplichte basisset van 5 financiële kengetallen vastgesteld.

	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen:	R2015	B2016	R2016
netto schuldquote	-0,6%	3,2%	6,9%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-5,5%	-1,7%	-2,1%
solvabiliteitsratio	63,9%	68,9%	68,7%
structurele exploitatieruimte	2,8%	0,2%	1,3%
grondexploitatie	9,6%	7,5%	5,7%
belastingcapaciteit	99,5%	97,9%	97,9%

Beoordeling kengetallen algemeen

Uit de beschrijving van de verschillende kengetallen blijkt dat een afzonderlijk kengetal nog weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Noch hoeft een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs een negatieve invloed te hebben indien de structurele exploitatieruimte groot is of men over voldoende ruimte in belastingcapaciteit beschikt, omdat er dan ruimte is om tegenvallers op te vangen. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente.

Beoordeling kengetallen Brunssum

Kijkende naar de kengetallen kan hieruit worden geconcludeerd dat Brunssum een hoge en dus goede solvabiliteit heeft en een lage (zelfs negatieve) en dus goede netto schuldquota heeft. De structurele begrotingsruimte is echter beperkt en de belastingcapaciteit is vergelijkend met het landelijk gemiddelde vrij hoog. Van het kengetal grondexploitatie zijn nog onvoldoende vergelijkende cijfers van andere gemeenten bekend.

Hieronder wordt per kengetal weergeven welke verhouding wordt uitgedrukt en wat het kengetal inhoudt.

1 Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.
Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100% (groen). Afhankelijk of een gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de netto schuldquote hoger of lager. Op het moment dat de netto schuldquote boven de 100% komt springt het licht op oranje. Boven de 130% springt het licht op rood, er is dan sprake van een zeer hoge schuld.

2 Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.
De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.
Hoe hoger het percentage hoe beter de gemeente is toegerust om verplichtingen na te komen. Bij een solvabiliteitsratio van lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs.

3 Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is landelijk gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de grondexploitatie) is ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties reserves.

Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De accountant beoordeeld ieder jaar of de gronden tegen de actuele waarde op de balans zijn opgenomen en of een eventueel gevormde voorziening van voldoende omvang is.

Hoe lager de ratio hoe minder invloed het grondbedrijf heeft op de exploitatie.

4 Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Bij een ratio van 0% zijn de structurele baten gelijk aan de structurele baten. Bij een negatieve ratio is de gemeente structureel niet in evenwicht. Als de ratio positief is dan zijn de structurele baten toereikend om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

5 Belastingcapaciteit

De OZB is de belangrijkste eigen belastinginkomsten van een gemeente. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten van meerpersoonshuishoudens. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De reden dat tevens wordt gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing is dat deze heffing maximaal kostendekkend mag zijn.

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente Brunssum. De kapitaalgoederen kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- infrastructuur (wegen, verkeersregelinstallaties, riolering);
- voorzieningen (openbaar groen, openbare verlichting);
- gebouwen;
- Brede Maatschappelijke Voorzieningen (BMV).

Beleidsuitgangspunten:
Het onderhoud van wegen, riolering, groen en openbare verlichting is opgenomen in het Meerjaren Investeringsprogramma (MIP) Openbare Ruimte 2011-2014. Dit programma is op 1 maart 2011 goedgekeurd door de gemeenteraad van Brunssum. Het MIP Openbare Ruimte 2011-2014 is gebaseerd op diverse beheerplannen. Deze beheerplannen zijn opgezet vanuit het uitgangspunt 'planmatig beheer'. De financiering vindt plaats vanuit een compartimentbenadering. Dit houdt in dat eventuele restbudgetten in enig jaar in een egalisatiereserve zullen worden gestort. Hiermee wordt over meerdere jaren een gelijkmatig uitgavenpatroon bereikt.

In de Programmabegroting 2015 (bladzijde 69) staat het volgende aangegeven: De actualisering van het MIP Openbare Ruimte heeft vertraging opgelopen vanwege drukke werkzaamheden (Herinrichting Lindeplein en de Ontkluizing van de Rode Beek). Het nog geldende plan biedt echter voldoende houvast voor de voortzetting van de werkzaamheden.

In 2009 is het Gemeentelijk Rioleringsplan aangepast aan de nieuwe Wet Gemeentelijke Watertaken en de Europese Kaderrichtlijn Water. Dit 'Verbeterd Gemeentelijk Rioleringsplan' (vGRP) is de grondslag onder de nieuwe rioolheffing, gebaseerd op onroerend goed waarde. Het vGRP is 27 januari 2015 in de raad vastgesteld.

Wegen

Beleid
Basis voor het wegbeheer is het 'Beleidsplan Wegbeheer'. Dit beleidsplan is samengesteld door gebruikmaking van de in Nederland toonaangevende normering door CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). In het beleidsplan zijn de begrotingsbedragen voor het wegbeheer bijgesteld op basis van de laatste weginspecties. In de diverse bezuinigingsoperaties is het budget m.b.t. wegen met € 430.000 gekort.

Areaal
Het huidige wegennet van de gemeente is momenteel 141 km lang en de oppervlakte bedraagt 150 hectare.

Uitvoering
Grootschalig onderhoud.

De integrale boven- en ondergrondse herinrichting van de wijk Muziekbuurt zal conform de aangepaste planning deels in 2016 worden uitgevoerd en het werk wordt in 2017 afgerond.

Overzicht van het verloop van de reserve MIP-wegen (vervangingsinvesteringen) 2016 (B004734)

Stand MIP - Wegen per 1-1-2016		
- Stand egalisatie reserve MIP - wegen	872.805,81	
- Bijboeking rente egalisatie reserve 2016	26.184,17	
- Geraamd budget 2016	250.000,00	
Totaal		**1.148.989,98**
Ten laste komende zaken van het MIP - Wegen in 2016		
- Onttrekking conform ProRap 2016 ivm verhoging budget	52.550,00	
- Reeds verantwoord op 210000	25.104,96	
- Niet gerealiseerde geraamde inkomsten 2016	31.911,00	
Totaal onttrekking 2016		**-109.565,96**
Restant in MIP - wegen per 31-12-2016		**1.039.424,02**

Regulier onderhoud.
De prioritering van regulier onderhoud wordt in hoge mate bepaald door winterschade aan wegen. Ieder voorjaar wordt aan de hand van de actuele schadebeelden het onderhoudsprogramma voor het betreffende jaar bepaald. Het onderhoudsbudget is als gevolg van de diverse bezuinigingsoperaties teruggebracht van € 561.000 naar € 510.000.
Het regulier onderhoud van een aantal hoofdwegen (Emmaweg, Karel Doormanstraat, Bodemplein gedeeltelijk, Trichterweg, Kennedylaan tussen Merkelbeekerstraat en Veldstraat, Rembrandstraat gedeeltelijk, Ganzepool en Kranenpool) is, door de toekomstige aanleg van de buitenring, tot een minimum beperkt. Door de aanleg van de buitenring veranderd namelijk de verkeersbelasting op een aantal wegen. Het betreft echter slechts uitstel van onderhoud, de hiertoe bestemde middelen zullen de komende jaren alsnog nodig zijn om de uitgestelde werkzaamheden uit te voeren. Het daarmee gemoeide budget is overgeheveld naar het MIP-fonds (conform raadsbesluit 2010/20786 van 1 maart 2011).

Op diverse straten verspreid door de gemeente zijn slijtlagen aangebracht. Er zijn freesvakken en, scheurvulling gemaakt op diverse wegvakken verspreid over de hele gemeente. De Geert Grotestraat en een gedeelte van de Raadhuisstraat zijn opnieuw geasfalteerd.
Door de aanleg van glasvezel is het structureel herstraten van trottoirs in 2013 en 2014 getemporiseerd. In 2015 en 2016 is de opgelopen achterstand weggewerkt. De trottoirs zijn in hoofdzaak vernieuwd in een deel van Op de Vos en Langeberg West. Daarnaast zijn een aantal kruispunten in Treebeek verhoogd aangelegd.

Overzicht van het verloop van de reserve MIP-wegen (onderhoud) 2016 (B004730)

Stand MIP - Wegen onderhoud per 1-1-2016		
- Restant in MIP	717.270,07	
- Bijboeking rente reserve 2016	21.518,10	
Totaal		**738.788,17**
Ten laste komende zaken van het MIP - Wegen onderhoud 2016		
Onttrekking conform ProRap 2016	150.000,00	
Saldo product 210030 Onderhoud wegen (excl. Kapitaallasten)	84.122,28	
Saldo product 210032 Overige kosten wegen	-14.216,75	
Saldo product 210033 Opritten	3.026,13	
Totaal onttrekking 2016		**-222.931,66**
Restant in MIP - wegen onderhoud per 31-12-2016		**515.856,51**

Riolering

Beleid
Op 27 januari 2015 is het Verbeterd Gemeentelijk Riolerings Plan (VGRP 2015-2019) met registratiekenmerk 54433 in de raad vastgesteld. In dit VGRP zijn de Europese Kaderrichtlijn Water (aanleg groene buffers) alsmede de Wet Gemeentelijke Watertaken geïmplementeerd. Dit 'Verbeterd Gemeentelijk Rioleringsplan' (vGRP) is de grondslag onder de nieuwe rioolheffing, gebaseerd op onroerend goed waarde.

Verder ligt er de opgave om het watersysteem 'robuust' vorm te geven. Dat betekent dat riolering en oppervlaktewater in staat moeten zijn om de extremer wordende weersomstandigheden (met meer en heviger regenval) aan te kunnen. Het uitvoeringsprogramma behorende bij dit VGRP is onverkort opgenomen in het MIP Openbare Ruimte 2011-2014.

Het ligt voor de hand om alle wateropgaven gezamenlijk te analyseren en te vertalen in één samenhangend maatregelenpakket. Omdat water zich niet houdt aan bestuurlijke grenzen, is bovendien samenwerking met buurgemeenten, het waterschap, provincie en Rijkswaterstaat noodzakelijk. De voordelen hiervan zijn slimmere en effectievere oplossingen, tegen lagere totale kosten. In 2012 is een grootschalige studie naar optimalisatie mogelijkheden in de afvalwaterketen met positief resultaat afgerond, de Optimalisatie Afvalwater Systeem-studie (OAS-studie). Belanghebbende partijen daarbij zijn Provincie Limburg, Waterschap Roer en Overmaas, en de Limburgse gemeenten.

In Parkstadverband wordt momenteel samenwerking gezocht op de volgende onderdelen:
1. Het gezamenlijk opstellen van aparte Gemeente Rioleringsplannen voor de Parkstadgemeenten;
2. Regionale samenwerking aan te gaan op de operationele onderdelen:
    - Databeheer
    - Monitoren, meten en rekenen
    - Kolkreiniging, rioolreiniging en rioolinspectie;
    - Relining;
    - Mogelijkheden tot een efficiënter rioolbeheer, kijkend vanuit oogpunt duurzaamheid en kosten;
    - Beheer en onderhoud van pompen en gemalen.

Areaal
De gemeente beschikt, einde 2016, over 148,8 km gemengd riool, 6,2 DWA riool en 18,4 km huisaansluitingen, verzamelriolen en kolkaansluitingen en daarnaast de nodige schuiven, kleppen, pompen, bassins, etc.

Uitvoering
Voor de realisatie van de wettelijk verplichte basisinspanning (opheffen vervuilende overstorten op beken) zijn, de benodigde investeringen gedaan. De gemeentelijke riolering voldoet daarmee aan de wettelijke eisen.

Uit eerder genoemde OAS-studie is gebleken dat het geplande bergbezinkbassin Langeberg vervangen kan worden door aanleg van een riool met een diameter van 1100/1200 mm. Dit riool loopt door het Schutterspark. Hierbij zal het afvalwater worden verwerkt door gebruik te maken van de geconstateerde overcapaciteit in het bergbezinkbassin Molenvaart. Deze oplossing leidt tevens tot een hogere kwaliteit van het water in de Roode beek. Einde 2015 is het voornoemde riool in het Schutterspark aangelegd, dit als onderdeel van het project renaturering Roode beek. Medio 2016 is het systeem in werking gesteld.

Op grond van de Europese regelgeving is de gemeente verder verplicht om de kwaliteit van de lozingen op de Roode beek en de Merkelbekerbeek (bronbeken) verder te verbeteren. Dat kan door de aanleg van zogenaamde groene buffers nabij de lozingspunten. De aanpak van de resterende vervuilende overstorten op de Roode beek alsmede de aanleg van de groene buffer is ingepast in het project “Renaturering / ontkluizing Roode beek”. De realisatie van dit project is mede afhankelijk van de medewerking van het Waterschap Roer en Overmaas en de Provincie Limburg (kwaliteitsimpuls Buitenring). Verder is het project afhankelijk van subsidies uit de regeling Synergiegelden en uit het Regiofonds. De bijdrage van Brunssum bedraagt € 3.615.000. Dit bedrag is voorzien binnen het compartiment riolering.

De hierboven genoemde werkzaamheden zijn in 2014 aanbesteed en momenteel in uitvoering. De werkzaamheden worden uitgevoerd in twee fasen. In de eerste fase zijn alle saneringswerkzaamheden uitgevoerd, de herinrichting van het voormalige Terca terrein wordt medio 2017 afgerond. In de tweede fase (planning 2018) zal de definitieve aansluiting van de Roode beek een feit zijn. De uitvoering van de tweede fase is sterk afhankelijk van de werkzaamheden van de Buitenring. De reden daarvoor is dat bij de uitvoering van deze fase de Rimburgerweg gedeeltelijk verwijderd dient worden en dat kan pas na het opleveren van de Buitenring.

In het MIP Openbare Ruimte 2011-2014 wordt verder rekening gehouden met de noodzakelijke jaarlijkse vervanging en verbetering van verouderde riolering. Door deze investering blijft het rioolstelsel ook op de lange termijn in stand op een adequaat niveau. Voor de opwaardering (vervanging of relining) van verouderde riolering is jaarlijks een structureel bedrag beschikbaar van € 772.900.
De vervangingstaakstelling voor 2016 wordt grotendeels pas gerealiseerd in 2017 in het werk renovatie Muziekbuurt. Dit werk loopt over 2 uitvoeringsjaren.

Overzicht van het verloop voorziening riool compartiment investeringen 2016 (B008620)

Stand MIP - Riolering per 1-1-2016		
- Restant in MIP	1.704.811,00	
- Geraamd budget 2016	772.900,00	
Totaal		**2.477.711,00**
Ten laste komende zaken van MIP - Riolering in 2016		
- Rechtstreeks geboekt op 722000 (kosten derden)	99.883,47	
- Kosten riolering Algemeen (722450)	6.083,05	
- Lindeplein-Vijverpark	27.060,18	
- Werkzaamheden Muziekbuurt	38.331,41	
- Relinings programma	36.542,38	
- Werkzaamheden Bouwbergstraat	87.406,43	
- Bijdrage regeling Haansberg	2.000,00	
Totaal onttrekking 2016		**-297.306,92**
Restant in MIP - riolering per 31-12-2016		**2.180.404,08**

Algemene toelichting inzake exploitatie riolering

De gemeente mag bij de bepaling van de omvang van de lasten ten behoeve van de berekening van de toegestane hoogte van de riooltarieven de BTW meenemen (artikel 229b, 2b Gemeentewet). Hierdoor zijn de rioolbaten hoger dan de geraamde lasten van het rioolstelsel en wel maximaal ter grootte van de declarabele BTW component.

Bij de samenstelling van de begroting 2016 werd berekend dat de overdekking uit zou komen op een bedrag van € 420.000. Nu bij de jaarrekening blijkt dat de werkelijke declarabele BTW over het jaar 2016 afgerond € 572.000 bedraagt.

Berekening van de toegestane btw overdekking is als volgt:

Btw deel Renaturering Rode Beek	€ 339.297,00
Btw werkzaamheden Bouwbergstraat	€ 19.509,55
Btw Relinigsporgramma	€ 1.116,36
Btw werkzaamheden Muziekbuurt	€ 8.046,63
Btw exploitatie riolering (functie 722 GD)	€ 144.294,75
Btw doorbelaste kosten straatreiniging	€ 59.754,31
Totaal van de btw 2016	€ 572.018,60

Met name door de activering van het investeringskrediet Renaturering Rode Beek, ontstaat er nu een incidenteel positief effect op het resultaat van de jaarrekening voor een bedrag van € 152.018,60.

Openbaar groen

Beleid

De Quickscan Groenbeheer 2010 (onderdeel van het MIP Openbare Ruimte 2011-2014) gaat uit van een onderhoudsniveau kwaliteit B. Dit niveau houdt in dat herinrichting, omvorming en vervanging in stand wordt gehouden, en dat er mechanische onkruidbestrijding wordt toegepast. Bij de vaststelling

van het MIP Openbare Ruimte 2011-2014 heeft de raad gekozen voor D-kwaliteit voor het onderhoud van bosplantsoenen.

Areaal
Het huidige groenareaal van de gemeente Brunssum beslaat 106 hectare exclusief sportcomplexen (inclusief 116 hectare). Dit areaal bestaat uit 43 hectare plantsoenen en 63 hectare gras en bermen. Tevens staan er in de gemeente Brunssum 10.400 zogenaamde 'structuurbomen'.

Uitvoering
Het reguliere groenonderhoud is conform het groenbeheerplan en volgens planning uitgevoerd, deels door medewerkers in eigen dienst/medewerkers Beter Buren Brunssum/medewerkers WOZL en deels door derden op basis van bestekken en incidentele inhuur.
Op diverse locaties zijn kleinere perceeltjes versleten plantsoen omgevormd.

Overzicht van het verloop van de reserve MIP-Groen (plantsoenen) 2016

Stand MIP - Groen per 1-1-2016		
- Restant in MIP	242.851,76	
- Bijboeking rente reserve 2016	7.285,55	
Totaal		**250.137,31**
Ten laste komende zaken van het MIP - Groen 2016		
Saldo product 560245 Gereedschappen/machines	2.993,37	
Saldo product 560252 Plantsoenen	- 179.207,78	
Saldo product 560257 Sanering-/reconstructie bomenbestand	-10.195,31	
Saldo product 560261 Onderhoud etc. wegbermen	1.512,64	
Saldo product 560264 Kapitaallasten etc. plantsoenen	0,00	
Totaal storting 2016		**184.897,08**
Restant in MIP - groen per 31-12-2016		**435.034,39**

Openbare Verlichting

Beleid
Het beleidsplan Openbare verlichting is in 2001 door de Raad vastgesteld. Bij de opstelling van dit plan is rekening gehouden met de normering afkomstig van de NSvV *(Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde)*, de contractuele Voorwaarden Openbare Verlichting (VOV 1993), en de richtlijnen en uitgangspunten 1993 van Energy Systems. Het gekozen kwaliteitsniveau voldoet aan de criteria van het Politiekeurmerk Veilig Wonen.

Areaal
In 2010 bestond het verlichtingsareaal van de gemeente Brunssum uit circa 5.900 masten en armaturen die een vervangingswaarde hebben van circa € 4.325.000. De vervangingstermijn voor de masten bedraagt 40 jaar en voor de armaturen 20 jaar. De gemiddelde vervangingskosten bedragen € 165.000 per jaar.

Uitvoering
In 2015 zijn de traditionele armaturen van een aantal straten vervangen door LED-armaturen. In 2014 is het break-even point voor toepassing van LED-armaturen bereikt. Als gevolg daarvan hebben onderhandelingen plaatsgevonden met de onderhoudscontractant Ziut. De besparingen op onderhoud van de armaturen als gevolg van LED zullen door de contractant ingezet worden voor

vervanging van masten en armaturen. Voor de periode 2014-2023 is dat gemiddeld een bedrag van circa € 45.000. Dit, samen met de € 90.000 die in de begroting is opgenomen en ombouw van traditionele armaturen naar LED armaturen op kosten van Palet, is bijna toereikend om in de eerder genoemde periode de openbare verlichting aan het gestelde kwaliteitsniveau te laten voldoen.

Overzicht van het verloop van de reserve MIP- Openbare Verlichting 2016 (B004732)

Stand MIP - Openbare verlichting per 1-1-2016		
- Restant in MIP	10.110,73	
- Bijboeking rente reserve 2016	303,32	
Totaal		**10.414,05**
Ten laste komende zaken van het MIP - OV 2016		
Saldo product 210203 Openbare straatverlichting	0,00	
Totaal onttrekking/storting 2016		**0,00**
Restant in MIP - Openbare verlichting per 31-12-2016		**10.414,05**

Gebouwen

Beleid

Uitgangspunt bij het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is dat zij moeten voldoen aan de hedendaagse eisen. Ieder jaar vindt een inspectie plaats om te beoordelen of dat niveau nog steeds wordt gehaald. Het beleid houdt verder in dat, waar mogelijk, wordt overgaan tot afstoten van de niet meer noodzakelijke gebouwen.

In 2016 bedraagt de jaarlijkse storting in het onderhoudsfonds gemeentelijke gebouwen € 271.080.

In het kader van groot onderhoud aan gemeentelijke eigendommen waren voor het jaar 2016 onder andere de volgende werkzaamheden gepland c.q. uitgevoerd:

Overzicht rekening 2016 inzake Groot Onderhoud gemeentelijke eigendommen

Project-nummer	Accommodatie	Gepland	Uitgevoerd	Begroting na wijz. 2016	Werkelijk 2016
P620001	Centrum maatschappelijk werk	Buitenverfwerk	Verschoven naar 2017	6.000,00	
P511001	Muziekschool	Voegwerk	idem	10.000,00	
P650004	De Tovertuin, Gasperistraat 3	Onderhoud groen	Idem	5.000,00	
P530113	Gymzaal Planeetstraat	Vervanging stalen ramen	Raming te hoog	15.000,00	9.207,38
P560219	Fontein Lindeplein	Vervangen pomp	idem	7.000,00	5.825,00
P002001	Bestuurscentrum	Vervangen DX koeler; buitenverfwerk en vervangen pui	meerkosten inzake renovatie raadzaal, door de raadswerkgroep geaccordeerd	108.000,00	124.487,21
P002002	Oude Raadhuis	Renovatie gevels en voorgevel verfwerk/houtrot	renovatie gevels naar 2017	90.000,00	32.320,76
P530410	Zwembad De Bronspot	diverse technische renovatie werkzaamheden	overschrijding wordt veroorzaakt door aanbrengen nieuwe filters	90.000,00	123.701,93
P580012	Speeltuin Buschkesberg	vervangen dakranden	verschoven naar 2017	4.000,00	
P530111	Microhal Brunssum	dakbedekking en boiler	vervanging dakbedeking ad € 23.000 is opgevoerd bij klein onderhoud	40.000,00	3.700,00
P530102	Sporthal Rumpen	scheidingswand en constructieverbeter ing	scheidingswand is doorgeschoven naar 2017	15.000,00	6.426,44
P530004	Sportpark Klingelsberg	Niets geraamd	noodzakelijke herstel van afscheiding accommodatie		5.902,68
P530005	Groot onderhoud Groen sportvelden en speeltuinen	Grootschalig onderhoud bomen op complex	geen grootschalig onderhoud noodzakelijk	5.000,00	
P630001	Scouting St. Franciscus	Vervanging sanitair en tegelwerk	goedkoper alternatief voor tegelwerk	20.000,00	7.440,08
P580013	Speeltuin Klaver Vier	verfwerk en vervangen buiten deur	Kleinschalig verfwerk is opgevoerd bij klein onderhoud	2.000,00	
P630121	Gemeenschapshuis Klaver Vier	Vervanging W-installatie	conform planning uitgevoerd	50.000,00	48.158,00
	Totaal uitgaven groot onderhoud 2016			**467.000,00**	**367.169,48**

In onderstaande tabel wordt een weergave gedaan van het verloop van de voorziening groot onderhoud gemeentelijke eigendommen voor het jaar 2016 op basis van begroting en rekening.

Deze cijfers zijn inclusief de begrote en werkelijke exploitatielasten 2016 van de diverse gemeentelijke eigendommen.

Verloop 2016 van de Voorziening Onderhoud
Gemeente eigendommen (B008810)

Product	**Omschrijving**	**Begroting** 2016	**+ = onttrekking - = storting**
Beginstand Voorziening per 1-1-2016		-862.396,31	-862.396,31
	Div. gemeentelijke eigendommen:		
	Uitgaven:		
	Belastingen (o.a. btw/riool/ozb)	131.814,00	130.446,32
	Energiekosten	40.450,00	39.058,51
	Onderhoud (klein/klachten)	531.556,00	547.406,21
	Onderhoud Groot		
	Onderhoud (groot)	467.000,00	367.169,48
	Verbouwing raadzaal	120.000,00	157.615,91
	Verzekering	23.984,00	19.619,40
	Kapitaallasten	649.176,00	672.366,07
	Adviesbureaus		19.973,20
	Doorbelasting anders	223.688,00	223.688,39
	Loonkosten medewerkers	290.645,00	294.493,52
	Inkomsten:		
	Huur intern	-1.896.210,00	-1.904.356,28
	Huur derden	-166.162,00	-136.264,47
	Bijdragen van derden	-16.800,00	-10.273,87
	Jaarlijkse storting	-271.080,00	-271.080,00
	Stand per 31-12-2016	**-734.335,31**	**-712.533,92**

Het verschil van afgerond € 22.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door verhoging van de kapitaalslasten in het kader van de BTW lasten van het kunstgrasveld sv Brunssum.

Uitvoering van bovenstaande werkzaamheden heeft niet geleid tot een probleem voor wat betreft de toereikendheid van de voorziening groot onderhoud Gemeentelijke Gebouwen voor de komende jaren.

Zie hiervoor onderstaande tabel waarin rekening is gehouden met de geraamde werkzaamheden voor de periode 2017-2021.

Doorrekening van de voorziening Groot Onderhoud Gemeentelijke eigendommen conform meerjarig onderhoudsplan 2016 - 2020 (B008110)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020	2021 t/m 2025
	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Saldo voorziening per 1-1	862.396,31	712.533,92	607.894,72	631.209,72	550.924,72	459.639,72
Jaarlijkse stortingen exploitatie	518.346,97	512.707,00	512.707,00	512.707,00	512.707,00	2.563.535,00
Extra storting 922000/460001	271.080,00	271.080,00	271.080,00	271.080,00	271.080,00	1.355.400,00
Jaarlijkse onttrekkingen exploitatie	-572.119,88	-197.072,00	-197.072,00	-197.072,00	-197.072,00	-985.360,00
verricht groot onderhoud	-367.169,48	-590.500,00	-563.400,00	-667.000,00	-678.000,00	-3.123.750,00
Reservering bedrag tbv 4e pompgebouw renovatie		-100.854,20				
Saldo voorziening 31-12	**712.533,92**	**607.894,72**	**631.209,72**	**550.924,72**	**459.639,72**	**269.464,72**

Brede Maatschappelijke Voorzieningen (BMV)

Beleid
Uitgangspunt bij de instandhouding van de BMV is enerzijds dat het gebouw moeten voldoen aan de hedendaagse eisen, zowel technisch als onderwijskundig. Periodiek wordt het gebouw gecontroleerd/geïnspecteerd.
Daarnaast is besloten dat de instandhouding dient te geschieden binnen de beschikbare middelen, die bestaan uit rijksvergoeding die de scholen ontvangen voor gebouwgebonden kosten en de (hierop gebaseerde) medegebruiks-vergoeding en huurvergoeding die worden betaald door andere gebruikers. Gezien de opbouw van de rijksvergoeding zit in deze vergoedingsbedragen ook vergoeding voor meerjaarlijks onderhoud en dient dit ook gereserveerd te worden.

Voor de komende 4 jaren is er slechts een totaalbedrag voor onderhoud geraamd ter hoogte van (afgerond) € 500.000,--. De hoogte van de voorziening en reserve bedraagt momenteel (afgerond) € 639.000,--.
In verband met de wet- en regelgeving dient de tot nu toe gehanteerde administratie van reserve en voorziening aangepast worden. Dit heeft plaatsgevonden en hieronder is een actueel overzicht weergegeven.
In onderstaande tabel is rekening gehouden met de geraamde werkzaamheden voor de periode 2017-2020 en de nieuwe opzet van de middelen.

	2016	2017	2018	2019	2020
Voorziening eind vorig jaar	330.000	439.413	398.187	476.901	557.243
reserve	400.929	200.000	199.800	198.962	198.797
Totaal beschikbaar	730.919	639.413	597.987	675.863	756.040
Storting voorziening	63.735	78.670	79.547	80.343	81.146
Storting reserve	35.500	34.000	34.000	34.340	34.683
Totaal storting	99.235	102.670	113.547	114.683	115.829
Uitgaven meerjaarlijks	43.858	72.000	835	0	292.780
Uitgaven jaarlijks	3.200	34.200	34.765	34.505	35.522
	47.058	106.200	35.600	34.505	327.302
Nieuw saldo voorziening eind lopend jaar (jaarrek)	439.413	398.187	476.901	557.243	345.590
Nieuw saldo reserve (besluit college, maximaal)	200.000	199.800	198.962	198.797	197.957
Totaal Saldo	639.413	597.987	675.863	756.040	543.547

Paragraaf 4. Financiering

A. Beleidsuitgangspunten

Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido *(Wet Financiering Decentrale Overheden)*, respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.
Uitgangspunt is hierbij dat sprake is van gemeentebrede financiering om zo optimaal mogelijk de afstemming tussen liquide middelen en aan te trekken leningen te garanderen. Dit geschiedt door consolidatie van de kortlopende schuld op het moment dat de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden. In 2015 is een geldlening van één jaar en één dag, om op die manier de periode te overbruggen tot medio 2016 als de eerste tranche van de belegde Essentgelden ad € 6 miljoen vrijvalt. Deze lening is in 2016 afgelost. Hiermee wordt voorkomen dat er overliquiditeit plaatsvindt, welke bij verplicht bij het Rijk gestald moet worden, terwijl eerder een geldlening is afgesloten. In 2016 is geen nieuwe lening afgesloten.

B. Risicobeheer

Uitzettingen

1) Essentgelden:

De ontvangen Essentgelden zijn uitgezet via APG Investment Services in staats- en bankenobligaties, na advies van een extern bureau. Het gaat om een bedrag van € 6 miljoen met een looptijd van 7 jaar en een bedrag van € 10 miljoen met een looptijd van 10 jaar. De rentebaten zijn gegarandeerd en compenseren het wegvallen van het dividend van de Essentaandelen. Tevens is de eindsom gegarandeerd, dat wil zeggen de nominale waarde ervan. In 2016 is de eerste tranche vrijgevallen. Aangezien deze tranche uit verschillende obligaties bestaat, vindt de aflossing verspreid over het jaar plaats. Hierdoor zijn de rentebaten in het laatste jaar lager dan de voorgaande jaren.

2) Achtergestelde lening Atrium na fusie Zuyderland genaamd ad € 885.000.

Per 1 januari 2015 is de fusie tussen Atrium en Orbis een feit geworden. Inmiddels heeft uw Raad in november 2014 een voorstel aangenomen waarbij de fusie is goedgekeurd en het rentepercentage is verhoogd van 6,5% naar 7,5%. Dit is het rentepercentage dat de banken eveneens ontvangen.

Kredietrisico op verstrekte gelden:

Risicogroep	Met/zonder Hypothecaire Zekerheid	Restantschuld In € 1.000 op 1-1-2015	Restantschuld In € 1.000 op 31-12-2015
Semi overheidsinstellingen, ISD-BOL verbouwing hoogbouw,	Verrekening	1.621	1.486
verrekend met bijdrage en investering.			
Niet toegestane instellingen volgens treasurystatuut	Zonder hyp.	845	845
Achtergestelde lening Atrium(Raadsbesluit)			
Overige toegestane instellingen volgens treasurystatuut *)	Totaalbedrag	2.099	2.101
waarvan:			
-rentedragende leningen muziekverenigingen	Verr.via subsidie	44	46
-leningen aan Enexis inzake overname Essent	Zonder hyp.zekerheid	2.055	2.055
-leningen aan startende ondernemers	Zonder hyp.	8	0

Enexis heeft in 2016 de lening Trance C vervroegd afgelost.

C. Financiering

1) Kortlopende financiering

In principe worden de investeringen in eerste instantie gefinancierd via kas- of callgeldleningen. Hiertoe worden twee offertes aangevraagd bij de BNG *(Bank Nederlandse Gemeenten)* en een andere partij.
Het renteniveau van leningen is momenteel historisch laag. Dat komt door de economische crisis. De ECB *(Europese Centrale Bank)* zet het rente-instrument in om de economie vlot te trekken. Daarbij leent de ECB tegen lage rentepercentages aan de banken.
Er is geen kasgeldlening meer aangetrokken vanaf 26 juli 2016. Er was gedurende de tweede helft sprake van overliquiditeit, door het vrijvallen van de 6 miljoen van de belegde Essentgelden en de vervroegde aflossing door Enexis van 1,2 miljoen.

Overzicht renteniveau's kortlopende financiering 2016

1 maands-Euribor	varieerde van -0,210% tot -0,374%	Gemiddelde 2016: -0,339%
1-maands kasgeld	varieerde van 0,05% tot -0,37%	Vanaf 23-4-2016 geen tarief meer afgegeven door BNG
Betaalde rente kasgeld	varieerde van -0,22% tot -0,30%	

Bron van beide BNG

Zoals in het Treasurystatuut vermeld worden twee offertes hiervoor aangevraagd.

2) Financiering via Leasecontracten

Voor de laptops van de raadsleden en de dienstauto's van Toezicht en Handhaving en Civieltechniek zijn leasecontracten afgesloten. De nog te betalen leasetermijnen staan vermeld in de Balans, onder de niet in de balans opgenomen verplichtingen aan de creditzijde van de Balans.

3) Langlopende financiering

Om de renterisico's zoveel mogelijk tegen te gaan, worden meestal onderhandse leningen aangetrokken. Deze hebben een rentevast periode van minimaal 10 jaar, of zijn rentevast gedurende de gehele looptijd.
In 2016 is geen lening afgesloten. Met de belegde Essentgelden ad € 6 miljoen is een lening uit 2015 afgelost.
Voor de eigen leningen van de gemeente wordt geen renterisico gelopen. Dat komt omdat de reeds afgesloten leningen een rentevast periode hebben, die gelijk is aan de looptijd van de lening. Twee leningen kennen een renteaanpassing na 10 jaar. Die aanpassing doet zich voor in 2019/2020 over een schuldrestant van € 1,25 miljoen (2019) en € 2 miljoen (2020) .
Tot op heden zijn alleen leningen aangegaan met een lineaire aflossing, waardoor het renterisico ook beperkt is tot het schuldrestant op het moment van renteherziening, aangezien dan geen herfinanciering plaats hoeft te vinden.

Mutaties in de leningenportefeuille

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil	Verschil
Stand per 1 januari 2016	**14.653**	**14.653**	-	
Nieuwe leningen	4.000	-	4.000	Gezien de vrijval van € 6 miljoen Essent geen nieuwe lening
Reguliere aflossingen	-6.947	-6.947	-	
Vervroegde aflossingen		-	-	
Stand per 31 december 2016	**11.706**	**7.706**	4.000	

D . Wet verplicht schatkistbankieren:
Vanaf december 2013 dienen overtollige gelden bij de schatkist te worden gestald. Een gedeelte wordt vrijgelaten 0,75% van het begrotingstotaal is: € 680.300. Deze gelden mogen buiten de schatkist worden aangehouden per dag. De rentevergoeding van de schatkist is de daggeldrente. Momenteel is deze 0,00%.

E. Toetsing aan de wet Fido
De wet Fido *(Wet Financiering Decentrale Overheden)* verbiedt overschrijding van de zogenaamde 'kasgeldlimiet'. Deze wordt bepaald aan de hand van 8,2% van de totale omvang van de begroting, zoals hierboven vermeld. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet door de gemeente worden aangegeven op welke termijn en op welke wijze er voor wordt gezorgd dat de netto vlottende schuld weer lager zal worden dan de kasgeldlimiet.

	Kasgeldlimiet				
	Omschrijving (bedragen x €1.000)	**Begroot**	**Werkelijk**	**Verschil**	**Analyse**
	Omvang begroting per 1-1-2016 € 90.700	90.700	102.800	12.100	
	Omvang Kasgeldlimiet				
1	**Toegestane kasgeldlimiet**				
	-in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%		
	-in Euro(1)	7.710	8.738	1.029	Uitkering sociaal domein niet meegenomen.
2	**Omvang vlottende schuld(gemiddeld)**				
	Opgenomen gelden < 1 jaar kasgelden	5.000	2.750	2.250	Begroot was op basis van historische gegevens
	Schuld in rekening-courant	40	0	40	In 2016 was geen sprake van debetsaldi bij de banken
	Gestorte gelden door derden	60	53	7	Betreft waarborgsommen gereedmelding/trottoir
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld				
	Totaal vlottende schuld(2)	5.100	2.803	2.297	
3	**Vlottende middelen(gemiddeld)**				
	Contante gelden in kas	5	3	2	
	Tegoeden in rekening-courant	5	622	-617	
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	-	0	
	Tegoeden bij de schatkist	540	5.515	-4.975	In 2016 was er sprake van een behoorlijke overliquiditeit
	Totaal vlottende middelen(3)	550	6.140	-5.590	
4	**Toets kasgeldlimiet**				
	Totaal netto vlottende schuld (4)	4.550	-3.337	7.887	
	Toegestane kasgeldlimiet	8.738	7.710	7.710	
	Ruimte(+)Overschrijding(-) (1) - (4)	**4.188**	**11.047**	**-177**	**De kasgeldlimiet is niet overschreden**
	Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld in 2016				**Analyse**
	Omschrijving (bedragen x € 1.000,--)	**Begroot**	**Werkelijk**	**Verschil**	
1	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	
2	Betaalde aflossingen	6.947	6.947	0	
3	Renterisico(1+2)	6.947	6.947	0	
4	Begrotingstotaal jaar	90.700	102.800	-12.100	
	Het bij Min.Regeling vastgestelde %	20%	20%		
	Toets risiconorm				
5	Renterisiconorm	18.140	20.560	-2.420	
6	**Ruimte c.q. overschrijding (5-3)**	**11.193**	**13.613**	**-2.420**	**De renterisiconorm is niet overschreden**

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Beleidsuitgangspunten:
Zorgen voor een zodanige inrichting van de organisatie, informatievoorziening en planning & control cyclus, dat deze als instrumentarium een significante bijdrage leveren aan de ambities en doelstellingen van de gemeente Brunssum, zoals deze geformuleerd zijn in de programmabegroting.

A. Personeel en Organisatie

1. Reorganisatie

Het jaar 2016 heeft voor wat betreft de organisatie grotendeels in het teken gestaan van het voorbereiden en vervolgens implementeren van de reorganisatie, conform de in de Perspectiefnota 2016 opgenomen Minimumvariant. **K**ostenbesparingen, met zoveel mogelijk behoud van **K**waliteit (2K's) zijn doelen van deze reorganisatie. Het bestaande organisatiemodel stond onder druk: er waren relatief veel afdelingen/diensten/leidinggevenden, er was scheefgroei tussen afdelingen en er waren steeds meer tijdelijke constructen en tijdelijke invullingen noodzakelijk. De bedrijfsvoeringonderdelen waren zwak en moesten verbeterd te worden. Daarnaast is het een gegeven dat in deze jaren, relatief veel medewerkers via de natuurlijke weg (pensioen) uitstromen. Deze uitstroom kan een antwoord geven op de bezuinigingstaakstelling, maar het werk moet kwalitatief goed verricht blijven worden. Dat is een proces van passen en meten, anders organiseren, taken herverdelen, ambities aanpassen en gelijktijdig zorgdragen voor nieuwe, weliswaar beperktere, kwalitatief goede instroom van nieuwe mensen. Ook is onze organisatie veranderd door de decentralisatie van overheidstaken in het sociaal domein. Middels de Minimumvariant wordt op termijn een besparing gerealiseerd op de personeelskosten van € 1 miljoen minus € 400.000 ten behoeve van een structurele kwaliteitsimpuls. Voor wat betreft de voorgenomen bezuinigingen kunnen we constateren dat de realisatie van de personele bezuinigingstaakstelling op het moment van deze jaarrekening goed op schema ligt.

In het eerste gedeelte van 2016 is met het Georganiseerd Overleg een Sociaal Statuut overeengekomen als rechtspositioneel kader voor de reorganisatie. Daarnaast heeft een proces van fijnstructurering plaatsgevonden, hetgeen heeft geresulteerd in een definitief organisatieplan met een uitwerking op individueel niveau voor alle medewerkers. Na een positief advies van de Ondernemingsraad heeft het college van B&W hierover in september een definitief besluit genomen en kon de daadwerkelijke implementatie van de reorganisatie plaatsvinden. Dit betekende dat vóór de kerstvakantie de volledige omzetting naar de nieuwe organisatie was afgerond zodat iedereen per 2 januari 2017 direct van start kon gaan in de nieuwe organisatie. Hiermee staat per januari 2017 de nieuwe structuur. Het jaar 2017 staat in het teken van de transformatie conform de uitgangspunten van het organisatieplan. Ter voorbereiding hierop is eind 2016 gestart met de aanbesteding van een management development programma dat in 2017 uitgevoerd zal worden voor alle leidinggevende functies. Daarnaast zijn in 2016 de eerste kaders voor een nieuwe "HRM-visie" bedacht, welke in 2017 geformaliseerd zal worden in overleg met de medezeggenschap. Verder is een strategisch opleidingsplan in voorbereiding en zal tevens de strategische personeelsplanning opnieuw vorm en inhoud krijgen.

Uiteraard is niet alleen op het gebied van P&O in 2016 hard gewerkt aan de voorbereidingen van de nieuwe organisatie. Ook op andere vakgebieden, zoals Informatiemanagement, juridisch en facilitair (huisvesting) heeft voorbereiding en implementatie een grote rol gespeeld.

Bij het besluit tot het stopzetten van de ambtelijke fusie met de gemeente Landgraaf heeft uw gemeenteraad een motie aangenomen waarvan de kern is dat samenwerken met partnergemeenten een zoektocht blijft voor onze gemeente. Deze reorganisatie zal niet leiden tot het verminderen van de **K**wetsbaarheid, dit doel zal voornamelijk door samenwerking met externe partners gestalte moeten krijgen. Tevens zal in dat kader vaker een beroep gedaan moeten worden op externe inhuur op projectmatige basis binnen budgetten die daarvoor beschikbaar zijn of beschikbaar gesteld moeten worden.

2. Implementeren landelijke ontwikkelingen

Naast alle werkzaamheden rondom de reorganisatie heeft het kalenderjaar 2016 wat betreft het onderdeel P&O grotendeels in het teken gestaan van de invoering van het Individuele Keuzebudget (IKB) voor alle medewerkers van onze organisatie. Het IKB (16,3% van het salaris) vervangt het voormalige vakantiegeld en eindejaarsuitkering en hiermee kunnen medewerkers zelf maandelijks keuzes maken voor extra verlof, uitbetaling of een van de andere vastgestelde doelen. Daarnaast is vanuit verbeteringsoogpunt het lokale verlofsysteem voor alle medewerkers veranderd.

3. Personeelskosten

Het saldo op de personeelskosten over het kalenderjaar 2016 bedraagt € 570.000 positief. Dit is een afwijking van circa 3,5% (2015: 4 %). De analyse op hoofdlijnen bevat de volgende elementen:

Omschrijving	**Bedrag x € 1.000**
De salariskosten zijn lager dan begroot. Met name wordt dit veroorzaakt door Niet ingevulde vacatureruimte € 240.000. Dit is onder andere een gevolg van de reorganisatie, het deels nog niet kunnen invullen van vacatures als gevolg van het proces van intern werven en selecteren, plaatsen en toepassen procedures sociaal statuut, waardoor vacatures langer open zijn blijven staan. In dit bedrag is een bedrag opgenomen van € 17k voor niet ingevulde formatieruimte bij de griffie Eerder gerealiseerde bezuinigingstaakstelling (zie ook toelichting bij bestuursondersteuning) € 90.000 Lagere kosten stagiaires € 18.000 Hogere cao kosten, lagere sociale lasten € 136.000 Hogere reiskosten € 12.000	200
In de Prorap zijn de verplichtingen per 31 december met betrekking tot vakantiegeld opgevoerd (i.v.m. invoering IKB in 2017). Einde jaar bleek dat die verplichting te laag was ingeschat en is deze aangevuld ten laste van het boekjaar 2016	-34
De kosten van externe inhuur zijn lager dan begroot. De oorzaken hiervan zijn als volgt: De voor het BBV beschikbaar gestelde gelden van € 150k zijn niet allemaal in 2016 uitgegeven. In 2017 wordt dit project afgerond door onder andere de implementatie van de nieuwe administratie en het uitwerken van een nieuwe kostenverdeling en –toerekening. Via de bestemming van het jaarresultaat wordt verzocht het nog niet bestede bedrag over te hevelen naar 2017. Voorts zijn op diverse andere externe inhuren bedragen overgebleven.	191
Er is een groter bedrag terugontvangen van personele kosten. Dit komt voornamelijk door de vergoedingen die we van het UWV hebben gekregen ter compensatie van de (kosten) van zwangerschapsverlof.	132

Er is een voordeel op de kosten van voormalig personeel. Dit wordt veroorzaakt door lagere wachtgeldkosten. Dit bedrag zal ook worden toegevoegd aan de gerealiseerde bezuinigingstaakstelling.	64
De kosten voor de eindheffing van de WKR (werkkostenregeling) waren niet begroot en bedroegen circa € 26.000	-26
De kosten voor wachtgelden van wethouders zijn lager dan het begrote bedrag	11
De bijdrage in de personele kosten brandweer laten een onderschrijding zien	32
Totaal	**570**

Als gevolg bovenstaande ontwikkelingen hebben we geen aanspraak hoeven doen op de beschikbare onttrekking aan de reserve minimumvariant van € 371.000. Dit bedrag blijft dus in de reserve. Zoals afgesproken zal de balans van deze reserve worden opgemaakt bij de jaarrekening 2018 en zal alsdan een besluit worden genomen wat te doen met een (eventueel) resterend bedrag.

Omdat we een bedrag van € 371.000 niet aan de reserve onttrekken “missen” we een inkomst in de jaarrekening. Deze wordt in feite in mindering gebracht op het voordeel van de lasten van € 604.000. Uiteindelijk leidt dit alles tot een (gesaldeerd) overschot van € 199.000 dat ten gunste komt van het jaarresultaat 2016.

4. <u>Verloop minimumvariant / realisatie bezuinigingstaakstelling</u>

Middels onderstaande tabel volgen we sinds vorig jaar de realisatie van de taakstelling. Voor 2016 ziet dat beeld er als volgt uit:

		2016
Verwachte cumulatieve bezuiniging Perspectiefnota 2016		512
Gerealiseerde taakstelling 2015	170	
Gerealiseerde taakstelling 2016	421	
Cumulatief		591
Hoger gerealiseerde taakstelling		**79**

Bedragen x € 1.000

Op grond van het bovenstaande is de conclusie dat de taakstelling t/m 2016 is gerealiseerd. Voorts kan vastgesteld worden dat de gerealiseerde taakstelling hoger is. Dit hoeft nog niet te betekenen dat de uiteindelijke uitkomst (jaarrekening 2018) ook een hoger bedrag laat zien.

Verloop reserve minimumvariant		
		Saldo 31-12
Inbreng fusiebudget	1.893	
Onttrekking 2015 (finale afrekening kosten fusie)	17	1.876
Onttrekking 2016	0	1.876
Onttrekking 2017	762	1.114
Onttrekking 2018	374	740

De begrote onttrekkingen in zowel 2015 als 2016 zijn lager dan wat werd voorzien. De onttrekking in 2017 zal echter hoger uitvallen dan het aangegeven bedrag omdat we in dat jaar deze middelen inzetten ter dekking van diverse implementatiekosten van de reorganisatie en om een aantal kwetsbare posities in de organisatie te ondersteunen. Bij de jaarrekening 2018 wordt de “eindafrekening” opgesteld van deze bezuinigingstaakstelling. Uiteindelijk kan de reserve minimumvariant dan (alsnog) volledig uitgeput zijn. Het kan ook zijn dat er minder onttrokken is en dus

een saldo resteert. De reserve functioneert immers (ook)als een mogelijke opvang van frictiekosten als gevolg van de reorganisatie die onder meer tot doel had de bezuinigingstaakstelling te realiseren. Vanaf 2019 zijn de bezuinigingstaakstellingen op het personeel geïntegreerd in het begrotingsbeeld (zie begroting 2016, blz. 100). Dit beeld wordt geactualiseerd in de komende Perspectiefnota en Programmabegroting 2018-2021.

5. Kosten personeel derden:

Met ingang van de programmarekening 2014 wordt een meer specifieke indeling met bijbehorende eenduidige definitie gehanteerd voor de kosten van personeel derden. Voor de definitie voor personeel van derden is aansluiting gezocht bij de definitie uit de Rijksbegrotingsvoorschriften en deze is als volgt:
Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen de gemeente en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt (bron: Rijksbegrotingsvoorschriften Externe Inhuur).

Kosten personeel van derden

Kostensoort	**2015**	**2016**
Personeel van derden	945.449	1.412.672
Dienstverlening overheid	9.935	80.809
Inhuur WSW	137.273	123.833
Totaal	**1.182.076**	**1.617.314**

De kosten personeel van derden zijn ten opzichte van 2015 vooral toegenomen als gevolg van de inzet van incidentele extra middelen voor diverse projecten, zoals het BBV (beschikbaar gesteld door de raad op 12 juli 2016), de tijdelijke inhuur bij Financiën, civiele techniek, economie en informatiebeveiliging. De tijdelijke invulling van vacatures zal vanaf begin 2017 afnemen, waardoor deze inhuurkosten gedeeltelijk zullen verminderen. De dekking van deze inhuurkosten heeft plaatsgevonden binnen de budgetten voor personele kosten. Binnen de beschikbare budgetten voor externe inhuur in 2016 is overigens nog een bedrag overgebleven (zie de analyse van de personeelskosten hiervoor).

Aankopen niet duurzame goederen en diensten

Kostensoort	**2015**	**2016**
Juridisch advies	44.067	87.615
Adviesbureaus	213.732	241.795
Totaal	**257.799**	**329.410**

De kosten van juridisch advies zijn toegenomen vanwege de in 2016 noodzakelijk inzet van onze vaste advocaat inzake een aantal personele kwesties (zie ook de financiële analyse bij het beleidsveld “communicatie en interactie”. Voorst zijn de kosten in 2016 hoger dan in 2015 omdat er in het kader van zorginnovatie (aanbestedingstraject Jeugd) inzet nodig is geweest van deskundigen op dat gebied. Daarvoor was ook budget beschikbaar in de programmabegroting 2016.

Totaal	**1.439.875**	**1.946.724**

Belangrijk om te vermelden is dat het bovenstaande een dwarsdoorsnede uit de gemeentelijke financiële administratie betreft op basis van de vijf weergegeven kostensoorten. De dekking van deze kosten vindt plaats op meerdere producten of kostenplaatsen binnen de gemeentelijke begroting, zoals bijvoorbeeld vacaturegelden, knelpuntenbudget of specifieke projectbudgetten (vaak binnen het compartiment Riolering). Er is aldus geen sprake van separate budgetten voor personeel van derden.

Naast het inzichtelijk maken van de kosten personeel derden conform deze definitie, is het ook wenselijk om inzicht te hebben in kosten voor dienstverlening overheid (bijvoorbeeld het inzetten van medewerkers van een andere gemeente), de inhuur WsW, de kosten voor juridisch advies en de kosten voor adviesbureaus. Derhalve zijn ook deze kosten in bovenstaande tabel weergegeven.

6. Kengetallen Personeel en Organisatie

Kengetallen		2015	2016
	Percentage man*	61,7%	61,4%
	Percentage vrouw*	38,3%	38,6%
	Gemiddelde leeftijd in jaren*	51,3	50,9
	Gemiddelde dienstjaren	18,9	16,3
	Bezetting FTE	180,43	189,70
	Percentage dienstverbanden > 10 jaar	73,4%	71,0%
	Aantal vaste dienstverbanden	208	208
	Aantal tijdelijke dienstverbanden	6	2
	Verzuimpercentage	5,28%	4,90%
	Meldingsfrequentie	1,02	1,07

Gelet op de peildatum van 1 januari 2017, dient bij deze cijfers opgemerkt te worden dat per 1 januari 2017 de voormalig ID medewerkers van onze gemeente zijn meegerekend in de bezetting/ formatiecijfers. Dit in tegenstelling tot voorgaande jaren. Hierin kan, samen met het in dienst treden van een aantal nieuwe medewerkers binnen de afdeling Zorg, een verklaring worden gevonden voor

het stijgen van de bezetting en het per saldo gelijk blijven van het aantal vaste dienstverbanden en de gemiddelde leeftijd.

Verder is de verwachting dat de gemiddelde leeftijd de komende jaren zal dalen vanwege de natuurlijke uitstroom.

Aantal medewerkers
(per leeftijdscategorie)

2016

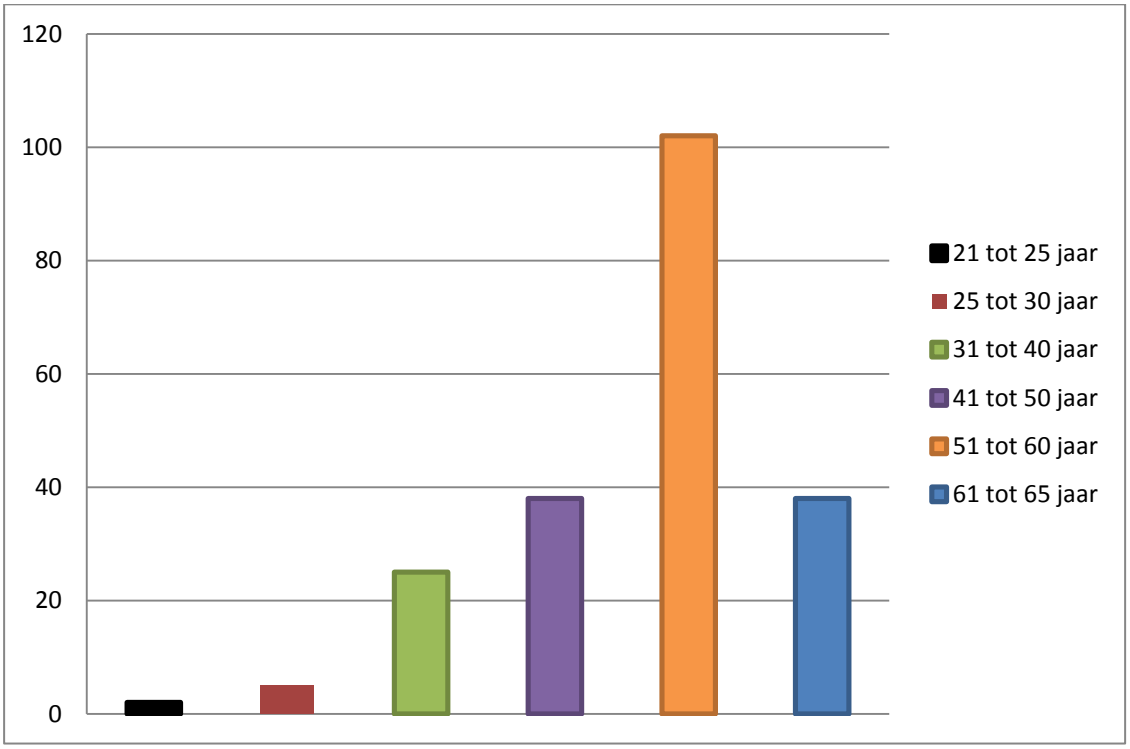

Bovenstaande tabel bevestigt het beeld dat de realisatie van de bezuinigingstaakstelling gerealiseerd kan worden met natuurlijke uitstroom.

B. Informatiemanagement.

Voorheen werd de naam Informatie & Communicatie Technologie (ICT) in dit onderdeel van de paragraaf Bedrijfsvoering van de Planning & Control-cyclus gehanteerd. Nu de nadruk steeds meer komt te liggen op de ondersteuning van Informatievoorziening bij de gemeentelijke dienstverlening, de interne bedrijfsprocessen, het procesmanagement en de Informatiebeveiliging is de term Informatiemanagement meer op zijn plaats.

We geven onderstaand de belangrijkste ontwikkelingen van 2016 puntsgewijs weer.

Afgelopen voorjaar werd de nieuwe website van de gemeente Brunssum opgeleverd. De inrichting en het beheer van de site is grotendeels gebaseerd op de uitgangspunten van Toptaken. Hierdoor krijgt de site een meer zakelijk karakter waarbij de informatie via de diverse communicatiekanalen wordt gesynchroniseerd en afgestemd op de actuele behoefte van burgers en bedrijven. Daarnaast wordt de website continue gearchiveerd. De cijfers van 2016 laten in ieder geval een significante toename zien in de digitale dienstverlening. Deze is zodanig dat kan worden gesteld dat het digitaal kanaal het belangrijkste medium is voor de gemeentelijke informatievoorziening en dienstverlening.

I.v.m. de uniformiteit van de digitale dienstverlening zijn we in 2016 aangesloten op Overheid.nl, de Berichtenbox en E-herkenning. Het college heeft tevens besloten om alle kennisgevingen voortaan via de landelijke digitale standaard te laten verlopen. Uit onafhankelijk onderzoek is gebleken dat de gemeente Brunssum hierdoor een score van 100% heeft behaald op de rechtsgeldigheid van haar digitaal gepubliceerde verordeningen.(Landelijk voldoet 35% van alle verordeningen niet).

Synchroon aan de digitale ontwikkelingen zijn ook de voorbereidingen getroffen voor het uitbreiden van de reguliere gemeentelijke dienstverlening. Voornaamste kenmerken: Afspraakgericht werken, Uitbreiding openingstijden en een snelbalie. E.e.a. zal in het 1e kwartaal van 2017 zijn weerslag moeten krijgen.

Vanaf 1-1-2016 werkt de gemeente Brunssum, als enige gemeente in Zuid-Limburg, als gevolg van het genomen vervangingsbesluit volledig digitaal. Hierdoor is de digitale weerslag voortaan rechtsgeldig en is inefficiënt werken als gevolg van het beheren van een hybride situatie (analoog & digitaal) vrijwel geminimaliseerd.

Op het gebied van de basisregistraties kan worden gemeld dat de initiële vulling van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) vrijwel is afgerond. Met behulp van de gegevens uit BGT zijn we inmiddels gestart met een uniforme inrichting van het Beheer Openbare Ruimte (BOR). Voor beide trajecten geldt dat we ons hierbij laten ondersteunen door het Gegevenshuis. Derhalve zijn in 2016 alle landmeetkundige activiteiten gecentraliseerd binnen de afdeling Informatiebeheer en worden deze door het Gegevenshuis onder regie uitgevoerd.

De samenwerking met Parkstad-IT (PIT) op het gebied van het technisch ICT-beheer krijgt steeds meer de vorm zoals we destijds bij de toetreding (2015) van de gemeenschappelijke regeling voor ogen hadden. Wat nog zorgen baart en verdere aandacht zal krijgen is de grilligheid van PIT wat betreft kostentoerekeningen en kwaliteit van de dienstverlening. In het afgelopen jaar is veel effort gestoken in het vervangen van werkplekapparatuur en de afstemming van de onderlinge beheersprocedures. Hiermee is de basis gelegd om uiteindelijk medio 2017 volledig over te stappen naar standaarden en inrichting die gelden voor alle aangesloten deelnemers (o.a. Parkstad gemeenten, Brandweer Zuid-Limburg).

Conform het Bedrijfsinformatieplan is procesmanagement ondergebracht binnen Informatiemanagement. In 2016 is vooral veel tijd gestoken in het toepassen van de juiste instrumenten en het ervaring op doen met pilotprojecten. Als uitgangspunten gelden nog steeds de vormgeving vanuit het klantperspectief, het deels onderbrengen van de procesgang bij de klant, maximale automatisering en het terugdringen van processtappen zonder aanvullende waarde.

Als gevolg van bovengenoemde ontwikkelingen wordt de gewijzigde rol van de medewerkers van de afdeling Informatiebeheer (vanaf 1-1-2017 afdeling Informatiemanagement) meer zichtbaar. In 2016 zijn we gestart met een aantal trajecten die uiteindelijk moeten leiden tot een herinrichting van applicatiebeheer, betere communicatie met derden, meer planmatig werken en het gebruik van standaarden en methodieken.

Op het gebied van Informatiebeveiliging heeft de gemeente Brunssum in 2016 nieuw beleid en een nieuw plan vastgesteld. Zowel beleid als plan voldoen aan de normen van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De accountant constateert tijdens de jaarrekeningcontrole 2016 geen significante tekortkomingen en een positieve ontwikkeling van de ICT-infrastructuur.

C. Planning en Control

Bestuurlijk

In 2016 is de ontwikkeling van de P&C-documenten voortgezet. Met name de Programmarekening 2015 is daarin een (grote) stap vooruit geweest. Ook de andere documenten, zoals Perspectiefnota, Programmarapportage en Programmabegroting zijn geoptimaliseerd ten behoeve van de sturing, beheersing en verantwoording.

In de Programmabegroting 2017 is de nieuwe BBV wet- en regelgeving vertaald. Met name de introductie van de zogenaamde taakvelden is daarin van betekenis voor de vergelijkbaarheid van gemeenten onderling.

In het kader van de nieuwe BBV zijn een aantal financiële aspecten tegen het licht gehouden waaronder de kostenverdeling en –toerekening. Als uitvloeisel daarvan zal in 2017 een nota Financieel Beleid aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. Daarin wordt ook het beleidsmatige kader geschetst voor de kostenverdeling en –toerekening.

In de komende jaren zal de doorontwikkeling van het instrumentarium op de agenda blijven staan. Het gaat dan niet alleen om de informatievoorziening naar de raad maar ook om de informatievoorziening voor sturing, beheersing en verantwoording op college en managementniveau afgestemd op de (financiële) kaders die door de raad worden gesteld.

Ambtelijk

Niet zichtbaar voor de raad maar zeker niet minder belangrijk zijn de ontwikkelstappen die gezet zijn op ambtelijk niveau. Door middel van onder andere een strakkere sturing op budgetten op basis van tussentijds informatie (zoals signaallijsten)is in de Prorap 2016 reeds een geprognosticeerd jaarresultaat opgenomen. Het verschil tussen Prorap en Jaarrekening vraagt het komende jaar nog extra aandacht.

Het inzicht in de cijfers vanuit het perspectief van (bij)sturing, beheersing en verantwoording is door middel van analyse van het geheel toegenomen. Daarmee is een fundamentele stap aan de basis gezet. Naar verwachting zal dit in de Perspectiefnota 2018 leiden tot een presentatie van de budgettaire capaciteit op basis van de mate van beïnvloeding door de raad. Daarmee draagt dat bij aan de bevoegdheid van de raad om de financiële kaders vast te stellen.

Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

In 2016 is een artikel 213a onderzoek verricht naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de weekmarkt in Brunssum. De uitkomsten daarvan hebben geleid tot een vervolgonderzoek met betrekking tot de levensvatbaarheid en toekomst van de markt. Dat onderzoek zal in 2017 worden uitgevoerd. Op deze wijze dragen artikel 213a onderzoeken bij aan de ontwikkeling van het voorzieningenniveau in Brunssum. We zullen op basis van de volledige onderzoeksresultaten de raad informeren.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

De gemeente Brunssum neemt deel in een aantal maatschappelijke organisaties waarbij sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Dit zijn de zogenaamde verbonden partijen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente.

We spreken van een financieel belang wanneer de gemeente de middelen, die zij aan een organisatie ter beschikking heeft gesteld, in het geval van faillissement niet terugkrijgt. Of wanneer financiële problemen op de gemeente kunnen worden verhaald.
Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft in een organisatie. Dat kan door middel van een bestuurszetel, of door het uitoefenen van stemrecht als aandeelhouder.

Toezicht wordt in veel gevallen uitgeoefend via het bestuur. Daarin heeft een afvaardiging zitting uit het college van B&W of uit de gemeenteraad. Op ambtelijk niveau vindt ondersteuning op dit toezicht plaats via de deelname in financiële en beleidscommissies.

Daarnaast wordt van de verbonden partijen gevraagd om de vastgestelde jaarrekening/jaarverslag en de begroting aan te bieden aan de gemeente. Deze stukken worden eerst ambtelijk getoetst en vervolgens aan de gemeenteraad aangeboden.

De gemeente voert taken uit via de inzet van verbonden partijen. Het is, gezien het feit dat een substantieel deel van de gemeentelijke begroting hiermee op afstand staat, van groot belang om als individuele gemeente grip te kunnen uitoefenen op deze verbonden partijen. In 2015 is een nota verbonden partijen opgesteld “In verbinding met verbonden partijen”. Deze nota is begin 2016 door de Raad vastgesteld en geeft een algemeen beleidskader en een sturingskader om de grip op verbonden partijen te versterken.

De gemeente Brunssum heeft de volgende verbonden partijen onderverdeel per categorie:

Gemeenschappelijke regelingen (in overeenstemming met de nota verbonden partijen zijn lichte gemeenschappelijke regelingen ook opgenomen in deze opsomming)

- Parkstad Limburg
- Belastingsamenwerking Gemeente en Waterschappen (BSGW)
- Veiligheidsregio Zuid-Limburg (met als onderdelen Brandweer en GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen))
- GGD (Gemeenschappelijke Gezondheidszorg)
- Kredietbank Limburg (Gemeenschappelijke Regeling voor Sociale Kredietverlening en Schuldhulpverlening Limburg)
- Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg
- Regionale reinigingsdienst (Rd4)
- Subsidiëring Antidiscriminatievoorziening Limburg
- Intergemeentelijke sociale dienst BOL (ISD BOL)
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)
- Lichte GR Parkstad IT (PIT)
- Lichte GR beheer afvalwaterketen
- GR Gegevenshuis (raadsbesluit 14-04-2015)
- Centrumregeling Inkoop Jeugzorg ZL (raadsbesluit 23-09-2014)
- Omnibuzz

Vennootschappen/Deelnemingen:

- Betere Buren BV
- IBA Parkstad BV
- Bank Nederlandse Gemeenten NV
- Enexis BV (nieuw energienetwerkbedrijf; vroeger onderdeel van Essent BV)
- Rd4 NV
- WML
- Nazorg Limburg BV

Stichtingen en verenigingen:

- Stichting Dierenbescherming Limburg
- Stichting CMWW
- Stichting Openbare Bibliotheek Brunssum
- Stichting SMK *(Stichting Muziekschool Kerkrade)*
- Stichting LED (stichting regiobranding maakt hier onderdeel van uit)

Overige verbonden partijen:

- Meander Jeugdgezondheidszorg
- Bureau Voortijdig Schoolverlaten Parkstad Limburg

Een overzicht van verbonden partijen met daarin nadere details per instantie, is hieronder opgenomen.

	Parkstad Limburg, progr. 1
Visie	Met de samenwerking willen we het hoofd bieden aan de gevolgen van krimp en vergrijzing en willen we bedrijvigheid aanjagen en versterken: herstructurering en economische structuurversterking.
Doel/openbaar belang	Het faciliteren van de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten op in ieder geval de kerntaken, Ruimte, Wonen & herstructurering, Mobiliteit, en Economie & Toerisme.
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 503.050 (inclusief samenwerking Charlemagne) product 005001
Vestigingsplaats	Heerlen
Zeggenschap	DB: burgemeester van elke gemeente; AB: burgmeester en 1 portefeuillehouder van elke gemeente. Bestuurscommissie (er zijn er 4): 1 portefeuillehouder per gemeente
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Doel van de samenwerking is om de opgaven op de terreinen herstructurering en economische structuurversterking waarmee de regiogemeenten met name als gevolg van krimp en vergrijzing worden geconfronteerd, te tackelen. Brunssum kan dat niet alleen maar doet dat samen met de gemeenten van Parkstad. Als regio slagen we er in om krimpgelden en andere subsidies binnen te halen.
Risico's financieel/ beleidsmatig	De financiële risico's zijn beschreven in de begroting van Parkstad. Hiervoor is ook dekking aangegeven. Ontwikkelingen in 2016: 1. EFRO De onderhandelingen met het Ministerie hebben erin geresulteerd dat het EFRO-dossier kan worden afgesloten zonder negatief resultaat voor de risicopartners Provincie Limburg, Parkstad en Sittard-Geleen.
Ontwikkelingen	Met ingang van 2016 krijgen de Parkstadgemeenten 5 jaar lang 3,9 miljoen euro per jaar uitgekeerd op basis van de Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling (voorheen krimpgelden). In parkstadverband is besloten hiervan 75% per jaar regionaal in te zetten (€2.933.000,-) en 25% (€ 980.000,-) ponds/pondsgewijs te verdelen over de gemeenten. Eind 2016 is de eerste tranche gelden aan een aantal projecten toegekend.

	2. Uitbreiding formatie Parkstadorganisatie De gezamenlijke ambities van de gemeenten zijn van zodanig niveau dat de structurele middelen voor de realisering daarvan binnen de kernagenda onvoldoende zijn. Omdat de frictiekosten aanzienlijk zijn achtergebleven bij de oorspronkelijke raming worden de kosten voor inhuur van menskracht voor de taken lobby, communicatie en programma ondersteuning Economie en Toerisme nog incidenteel uit de frictiegelden gedekt. Voor de toekomst zullen de gemeenten moeten besluiten over al dan niet structurele uitbreiding van de formatie van de parkstadorganisatie voor genoemde taken. De raad heeft besloten te blijven deelnemen aan de samenwerking binnen de AG Charlemagne tussen Parkstad en Duitse en Belgische partners.

	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	5.004.000	4.796.000	14.950.000	12.166.000	394.000

	Gegevenshuis
Visie/Doel/openbaar belang	Behartiging van de (wettelijke) belangen van de deelnemers op het gebied van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 70.193. DVO-bijdrage GEO (gegevenshuis), realisatie product Informatiemanagement/Applicatiebeheer Vastgoed 820100, 434323
Vestigingsplaats	Landgraaf
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in DB en AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De diensten die in het kader van de BGT worden afgenomen van het Gegevenshuis zorgen ervoor dat de gemeente Brunssum aan haar wettelijke verplichtingen inzake de BGT voldoet.
Risico's financieel/ beleidsmatig	Door de beperkte afname van diensten bij het Gegevenshuis is er op dit moment geen sprake van beleidsmatige risico's. Hierdoor worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.
Ontwikkelingen	De gemeente Brunssum heeft in 2016 alle landmeetkundige werkzaamheden uitgezet bij het gegevenshuis. Hierbij behoren ook de onderhoudswerkzaamheden die betrekking hebben op de BOR (Beheer Openbare Ruimte). (opdracht volume € 34.840) Daarnaast is er in het kader van het watermanagement ook een opdracht vanuit Alle parkstad gemeenten richting het gegevenshuis gegaan. In het kader van deze opdracht zal het gegevenshuis zorgdragen voor de inwinning en het beheer van de betreffende informatie o.a. door gebruik te maken van software die voor dit doel is aangeschaft. Doordat het opdracht volume van Brunssum uitgebreid wordt en doordat er gemeenten gaan toetreden dan wel mogelijk gaan toetreden moet er een aanpassing plaats vinden in de GR. Deze zal in Q1 2017 in roulatie gebracht worden.

	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	Opgericht in 2015	514.000	-	1.367.000	514.000

	BSGW Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen, progr. 6
Visie	Samenwerking gericht op kwaliteitsverbetering, efficiencyverhoging en kosten-reductie.
Doel/openbaar belang	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen.
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 323.450,- verdeeld over verschillende belastingsoorten
Vestigingsplaats	Roermond
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Via de BSGW worden de gemeentelijke belastingen geïnd.
Risico's financieel/ beleidsmatig	De extra proceskosten in verband met bezwaarschriften inzake de OZB, kunnen het saldo negatief beïnvloeden. Voorshands wordt het schaalvoordeel van de uitbreiding van het aantal deelnemers niet uitgekeerd, maar aan de voorziening Proceskosten toegevoegd.Mocht dit niet voldoende blijken dan kan een aanvullende bijdrage worden gevraagd.
Ontwikkelingen	**Ontwikkelingen op het gebied van belastingheffing** Door het bestuur is het standpunt ingenomen dat tot 2016 de focus is gericht op verdere opbouw en uitbouw van de BsGW-organisatie. Daarna ligt de focus meer op stabilisatie en optimalisatie en verdere doorontwikkeling van kwaliteitsbeheer en de borging van alle afspraken met de nieuwe collegae en het opgewekte vertrouwen. **Proceskosten** Door ontwikkelingen in de wetgeving betreffende de tegemoetkoming proceskosten - door het afschaffen van een zogenaamde Fierensdrempel die stelde dat bij minimale waardeverschillen de waarde gehandhaafd diende te blijven - is het rendabel geworden voor zogenaamde WOZ-bureaus om namens burgers bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde waarbij deze bureaus de tegemoetkoming proceskosten kunnen opstrijken. Dit heeft landelijk geresulteerd in een forse stijging van de proceskosten. Zo ook voor BsGW. **Woningwaarderingsstelsel (WWS)** In het woonakkoord is een aanpassing van het woningwaarderingstelsel (WWS) voorzien, namelijk het gebruik van de WOZ-waarde bij het bepalen van de maximale huurprijs. **Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid (NUP)** BsGW volgt de ontwikkelingen in dit kader en sluit aan bij in de praktijk bewezen oplossingen Enkele voorbeelden hiervan zijn: Het organiseren van de één loket-benadering voor de overheid waarbij de gemeente als eerste aanspreekpunt wordt gezien, ongeacht het communicatiekanaal. Verplicht gebruik van authentieke basisregistraties door overheidsorganisaties. Veelal zijn gemeenten hiervan bronhouder.

Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
48.000	-284.000	7.150.000	5.998.000	-332.000

	Veiligheidsregio Zuid- Limburg: Brandweer Zuid-Limburg, GHOR, programmabureau en Oranje kolom, progr. 5
Visie	Op grond van de Wet veiligheidsregio's zijn de 18 gemeenten in Zuid-Limburg verplicht met elkaar een GR aan te gaan. De wetgever beoogt hiermee te bereiken dat onder één regionale bestuurlijke regie een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening (GHOR), rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt gerealiseerd.
Doel/openbaar belang	Efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing onder één regionale bestuurlijke regie
Financieel belang	Bijdrage Brandweer Zuid Limburg: € 1.386.407,- (prod. 120000) Bijdrage GHOR: € 44.667.- (prod. 120100) Bijdrage MCC: € 5.731,20 (prod. 120100) Bijdrage Veiligheidshuis: € 72.547,- (prod. 120100) Bijdrage Bevolkingszorg: € 17.734, - (prod. 120100) Bijdrage Burgernet is € 3.185,- (prod. 120100)
Vestigingsplaats	Maastricht
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De Veiligheidsregio moet voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing beschikken over een goed geoefende professionele organisatie, die in staat is grootschalige incidenten aan te pakken. Door het bundelen van krachten op regionale schaal kunnen de hulpverleningsdiensten zich beter voorbereiden op dreigingen zoals grote branden, verstoringen of ongelukken bij grootschalige evenementen, terrorisme, pandemie of nucleaire ongevallen. Ook kan er beter en meer multidisciplinair geoefend en samengewerkt worden, omdat het verantwoordelijke bestuur een samenhangend beleid voor alle hulpverleningsdiensten vaststelt. Daarom is ook een regionale brandweer wettelijk verplicht. Fysieke veiligheid, waar een adequate brandweerzorg en crisisbeheersing toe worden gerekend, is een van de thema's van het gemeentelijke veiligheidsbeleid. De ambitie van de Veiligheidsregio, zijnde een realistische zorgniveau, sluit aan op de ambities van het gemeentelijk veiligheidsbeleid.
Risico's financieel/ beleidsmatig	Op de diverse onderdelen van de Veiligheidsregio zijn er financiële onzekerheden en dienen zich nieuwe ontwikkelingen aan, die financiële consequenties kunnen hebben. Dat geldt voor zowel de brandweer als de andere onderdelen van de Veiligheidsregio.
Ontwikkelingen	De Veiligheidsregio en de brandweer geven uitvoering aan de door de regio vastgestelde beleidsplannen en binnen de door de deelnemers vastgestelde financiële kaders. Over het behalen van de beleidsdoelstellingen uit het beleidsplan van de brandweer 2012-2018 inclusief de financiële taakstelling komt de brandweer in 2017 met een zogenaamde midtermreview. Externe ontwikkelingen vragen om een verdere professionalisering van de crisisbeheersing en doorontwikkeling van de Veiligheidsregio. Het AB heeft besloten de noodzakelijke geachte doorontwikkeling in te zetten op het begrotingsjaar 2018. In verband hiermee is de werking van het geldende beleidsplan verlengd.

Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
11.500.779	10.055.769	47.945.911	42.621.744	207.040

	GGD Zuid - Limburg, progr. 2				
Visie	De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving. De GGD doet dit namens de gemeenten die de taak hebben om de lokale publieke belangen op het gebied van volksgezondheid te behartigen.				
Doel/openbaar belang	Zorgdragen voor publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit Wmo, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR en sociaal medische advisering.				
Financieel belang	Bijdrage GGD 2016: € 447.114,- (product 714000) Bijdrage inclusief veilig thuis: € 83.712,- (product 663000 en 683010)				
Vestigingsplaats	Geleen				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in AB				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De visie en de doelen van de GGD ZL sluiten aan op de uitgangspunten in de strategische visie Brunssum 'door en voor elkaar' en programma 2 uit de programmabegroting. Middels de GGD bijdrage wordt geïnvesteerd in: het stabiliseren en verminderen van de gezondheidsproblemen en sociale achterstanden, het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners en in een goed vangnet voor jong en oud die ondersteuning nodig hebben. Daarnaast richt de GGD zich ook meer op integraliteit en het sociale domein. De 3 programmalijnen waar zij zich de komende beleidsperiode op gaan richten zijn: 1. een gezonde jeugd, 2. een gezonde wijk, 3. aandacht voor kwetsbare burgers.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Indien de GGD ZL een (toekomstig) tekort heeft dat niet kan worden opgevangen binnen het eigen vermogen, komt dit ten laste van de Zuid Limburgse Gemeenten. Eind 2016 is het nieuwe regionale gezondheisbeleid vastgesteld, conform het reeds gekozen toekomstscenario waarin de financiële en inhoudelijke kaders vastgesteld zijn. Het gekozen scenario 3 gaat uit van behoud van het huidig budget, met mogelijke additionele financiering als de gemeenten meer diensten/extra taken bij de GGD wil beleggen. Het uitgangspunt is een partnerschap tussen de gemeenten en de GGD met een mogelijkheid voor gefaseerd meegroeien met ontwikkelingen (o.a. in sociaal domein) binnen strakke regie. In 2015 is Veilig Thuis ondergebracht bij de GGD ZL. Bij Veilig Thuis is in zowel 2015 als 2016 een toename te zien in het aantal meldingen, er is sprake van een wachtlijst en de politiemeldingen zullen vanaf 2017 worden overgeheveld vanuit het Veiligheidshuis naar Veilig Thuis. In 2016 is er daarom extra formatie ingezet om de wachtlijst weg te werken. Dit heeft financiële implicaties als gevolg en ook voor 2017 e.v. is er extra formatie bij Veilig Thuis nodig. Deze ontwikkelingen kunnen (forse) financiële consequenties hebben.				
Ontwikkelingen	Er is een nieuwe beleidsperiode 2016-2019 gestart, hierin zullen de GGD, de gemeenten en regionale parters zich richten op het realiseren van een trendbreuk in de gezondheid en participatie van Zuid-Limburgers. Integraliteit is hierbij belangrijk. Er zal een regionale stuurgroep en ambtelijke werkgroep worden opgezet om het beleid vorm te geven.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	4.262.352	4.201.460	18.038.939	12.539.032	1.050.465

	Kredietbank Limburg, progr. 2				
Visie	Gemeente Brunssum neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg (GR KBL) vanwege de bundeling van kennis en expertise en een doelmatige samenwerking bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken op basis van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS).				
Doel/openbaar belang	De GR KBL heeft tot doel: a. hulp te verlenen aan burgers die door hun schuldenlast in maatschappelijke problemen zijn of kunnen komen, door middel van schuldhulpverlening; b. hulp te verlenen aan burgers die zelf niet in staat zijn hun financiële zaken te behartigen, hetzij door middel van budgetbeheer, hetzij door middel van beschermingsbewind; c. het op een verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan krediet, door middel van sociale kredietverlening.				
Financieel belang	Medio 2016 ziet het er bij nader inzien naar uit dat we in 2016 zullen uitkomen binnen het initieel begrote budget, door een afnemend beroep op schuldhulptrajecten.				
Vestigingsplaats	Heerlen				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in DB, 1 vertegenwoordiger in AB				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De doelen van de Kredietbank Limburg zijn tot op heden in lijn met de doelen van gemeente Brunssum. Het is de ambitie van de KBL om flexibele, doelmatige en adequate schuldhulpverlening te leveren, waarbij de individuele mogelijkheden en de eigen verantwoordelijkheid van de burger centraal staan. Dit past binnen de Brunssumse visie binnen het sociale domein 'Op Eigen Kracht'. In lijn met eerdere berichtgeving in de raadsinformatiebrief schuldhulpverlening 2016 d.d. 5 januari 2016, wenst gemeente Brunssum de meerwaarde van samenwerking met de Kredietbank Limburg nader te onderzoeken. Het betreft een onderzoek naar de voor- en nadelen van deelname aan, danwel uittreding uit de gemeenschappelijke regeling KBL. Het onderzoek naar de voor- en nadelen van deelname aan, danwel uittreding uit de gemeenschappelijke regeling KBL houdt overigens geen verband met het functioneren van de KBL; het College van B&W is hierover uiterst tevreden. Reden van het onderzoek is mogelijke risico-minimalisatie indien gemeente Brunssum geen verbonden partij binnen de GR KBL zou zijn. De onderzoeksresultaten worden in het najaar van 2016 verwacht.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Indien KBL een (toekomstig) tekort heeft dat niet kan worden opgevangen binnen het eigen vermogen van de KBL, komt dit ten laste van gemeentelijke exploitatie van de deelnemende GR-gemeenten. Monitoring hieromtrent vindt plaats via een ambtelijke adviescommissie, een directeurenoverleg KBL en het dagelijks bestuur KBL. weerstandsvermogen. Aanvullend is er een voorziening oninbare kredienten ingesteld. Indien geen voorziening was ingesteld zouden de oninbare posten ten laste van gemeentelijke exploitatie komen. Het saldo in de voorziening is toereikend voor nog ca. 2 jaar.				
Ontwikkelingen	Het Rijk gaat er vanuit dat gemeenten, omdat zij dichter bij de burger staan, het best maatwerk aan de burger kunnen leveren. De schuldhulpverlening zal een steeds integraler karakter krijgen, zodat niet alleen aandacht is voor het oplossen van het schuldenprobleem, maar ook voor de omstandigheden waaronder de schulden zijn ontstaan. De KBL is binnen onze gemeente gepositioneerd als 2e lijnsaanbieder van schuldhulpverlening, waarbij de KBL vanaf 1 januari 2014 tevens is aangemerkt als voorliggende voorziening budgetbeheer. De KBL werkt daartoe nauw samen met ons lokale maatschappelijk werk bij het CMWW.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	433.715	445.424	10.100.978	10.164.929	275.919

	Werkvoorziening-schap Oostelijk Zuid Limburg, progr. 2				
Visie	Gemeente Brunssum neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (GR WOZL) vanwege de bundeling van kennis en expertise en een doelmatige samenwerking bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken op basis van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).				
Doel/openbaar belang	Het Werkvoorzieningschap heeft tot doel: 1. Het voorzien in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn op basis van de WSW. 2. Uitvoering geven aan de door de deelnemende Gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van de Participatiewet.				
Financieel belang	De rijkssubsidie SW voor 2016 bedroeg € . Bijdrage gemeente Brunssum € . (prod. 611010)				
Vestigingsplaats	Heerlen				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in DB, 1 vertegenwoordiger in AB				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De meerwaarde van samenwerking binnen de GR WOZL is nog steeds opportuun. Dit vanwege de kennis, kunde en dienstverlening die WOZL heeft om de SW-doelgroep tewerk te stellen en wanneer mogelijk verder te ontwikkelen. De strategische doorontwikkeling van de GR WOZL en haar uitvoeringsorganisaties dient onverkort de koers, waartoe de 11 deelnemende gemeenten met betrekking tot de uitvoering van de WSW hebben besloten. Op basis van de uitkomsten van de business case 'Stand alone versie SW en doorontwikkeling Betere Buren' zijn mogelijke alternatieven van de uitvoering SW aan uw college en gemeenteraad gepresenteerd. Op basis van de business case zijn er (vooralsnog) geen manieren om de uitvoering van de SW effectiever/efficiënter te realiseren.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Het tekort op de uitvoering van de WSW, bovenop de ontvangen rijkssubsidie, komt ten laste van de deelnemende gemeenten. Monitoring hieromtrent vindt plaats via een ambtelijke beleidscommissie, het dagelijks- en algemeen bestuur WOZL.				
Ontwikkelingen	De Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) is met ingang van 2015 op slot gegaan. Dit betekent dat er m.i.v. 2015 geen nieuwe instroom meer zal plaatsvinden in de WSW en de wachtlijst WSW per die datum is vervallen. De cliënten die onder de WSW vallen, behouden hun rechten en plichten. WOZL is de door gemeente Brunssum aangewezen uitvoerder van de WSW. Vanwege het afnemende aantal WSW-ers, is in 2015 de basis gelegd voor de verdere afbouw van de uitvoeringsorganisatie WOZL. In lijn met het beleidsuitgangspunt 'Van binnen naar buiten', worden zoveel mogelijk medewerkers naar vermogen geplaatst bij reguliere werkgevers. Aanvullend stoot de organisatie WOZL haar kapitaalintensieve en risicovolle ondernemingen verder af. Als gevolg hiervan heeft gemeente Brunssum in 2015 besloten om een deel van het publieke onderdeel van Groen OZL structureel onder te brengen onder haar BV Betere Buren.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	5.133.000	1.363.000	14.237.000	15.280.000	802.000

	Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdiensten (RD4), progr. 3				
Visie	De gemeente neemt deel aan de GR omdat voor de gemeente een wettelijke inzamelplicht van afval geldt en de gemeente zelf niet meer inzamelt.				
Doel/openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval, beheer en exploitatie van milieuparken, beheer en exploitatie van straatvoorzieningen ten behoeve van de samenwerkende gemeenten.				
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 2.017.032,- (prod. 721010)				
Vestigingsplaats	Heerlen				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in AB en DB				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Door voortdurende bijstelling van het beleid wordt gestreefd het afval op zo goed mogelijke milieuverantwoorde manier in te zamelen tegen liefst minder kosten.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Het aanwezige weerstandsfonds wordt voldoende geacht om risico's te kunnen dekken.				
Ontwikkelingen	In 2015 is gratis GFT inzamelen ingevoerd, in 2016 is PMD inzameling gestart en in 2017 wordt PMD twee wekelijks ingezameld. Ingaande 2017 kan het restafval niet meer gratis worden aangeboden op de RD4 Milieuparken. De Raad van de gemeente Brunssum heeft in dec. 2016 gekozen voor een geleidelijke invoering van deze maatregel, waardoor inwoners van Brunssum met een knipkaart in 2017 nog 4x gratis restafval kunnen aanbieden.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	2.342.120	2.459.984	26.708.880	26.849.176	2.584.029

	GR Subsidiëring Antidiscriminatievoorziening Limburg				
Visie	Het voorkomen en bestrijden van discriminatie en het bevorderen van gelijke behandeling.				
Doel/openbaar belang	ADV Limburg voert de wettelijke taken uit voor gemeenten in Limburg rondom het voorkomen en bestrijden van discriminatie en ongelijke behandeling.				
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 11.692,- (prod. 663020)				
Vestigingsplaats	Maastricht en Roermond				
Zeggenschap	Geen vertegenwoordiging. Centrumgemeenten Maastricht en Roermond coördineren informatie- en geldstromen en houden een vinger aan de pols.				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	ADV behandelt en registreert meldingen van discriminatie, rapporteert, adviseert en zet zich in voor preventie en voorlichting.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Geen risico's. Geen				
Ontwikkelingen	In 2017 gaat ADV workshops houden bij gemeenten en met behulp van Virtual Reality burgers laten ervaren hoe het voelt om gediscrimineerd te worden.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	149.675	153.829	50.018	63.747	4.154

	ISD BOL Intergemeentelijke Sociale Dienst Brunssum Onderbanken Landgraaf, progr. 2
Visie	Gemeente Brunssum neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Brunssum Onderbanken Landgraaf (GR ISD BOL) vanwege de bundeling van kennis en expertise en een doelmatige samenwerking bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken op basis van de Participatiewet alsmede administratief-financiële processen, werkgeversdienstverlening, scholing/reïntegratie en fraudebestrijding.
Doel/openbaar belang	De ISD BOL heeft als doel het op bedrijfsmatige wijze uitvoeren van taken op terreinen van a. de Participatiewet inclusief de invoeringswet, de uitvoering van de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW) en de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ), de uitvoering van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en bij deze wetten behorende algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregelingen. b. de uitvoering van andere door een of meer deelnemende gemeenten aan de dienst opgedragen taken binnen het sociaal domein. c. het verlenen van diensten aan gemeenten en andere organisaties buiten het onder artikel 3 lid 2 genoemde rechtsgebied, met dien verstande dat het algemeen bestuur hiermee dient in te stemmen. De diensten worden verleend tegen een vooraf overeengekomen prijs. Verschuldigde BTW wordt apart in rekening gebracht.
Financieel belang	De uitvoeringskosten ISD BOL 2016 € ,- (prod. 614100)
Vestigingsplaats	Brunssum
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in DB, 3 vertegenwoordigers in AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	ISD BOL is een van onze uitvoeringspartners in het sociaal domein, specifiek voor de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante taken. We gaan er vanuit dat al onze inwoners meedoen naar vermogen. Indien niet kan via een betaalde baan, kijken we naar andere manieren van participatie. We bieden een (tijdelijk) vangnet en ondersteuning aan inwoners als zij het op eigen kracht, met hun sociaal netwerk of via vrijwilligers niet redden. Doelstelling is dat inwoners -op termijn- weer zelfstandig kunnen functioneren, al dan niet met ondersteuning van hun sociaal netwerk of via vrijwilligers.
Risico's financieel/ beleidsmatig	ISD BOL bouwt geen weerstandvermogen op. Financiële risico's ten aanzien van de programmakosten worden afgedekt door de aan de ISD BOL verbonden partijen. Hierom zijn de reserves en voorzieningen ondergebracht bij de drie BOL-gemeenten. Het is tevens de verantwoordelijkheid van de gemeenten om de gevormde reserves en voorzieningen in stand te houden en in relatie tot de potentiële risico's aan te passen. ISD BOL heeft wel een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen in de begroting.
Ontwikkelingen	In 2016 zal het nieuwe Meerjarenbeleidsplan ISD BOL 2016-2018 vastgesteld worden, waarin we er vanuit gaan dat al onze inwoners naar vermogen deelnemen aan de samenleving. ISD BOL is daarom met ál haar cliënten aan de slag, waarbij de focus is gericht op kansrijken en jongeren. In 2016 zal de samenwerking tussen ISD BOL en Betere Buren versterkt worden en zal er verder gewerkt worden aan het benodigde instrumentarium voor het begeleiden van mensen die ondersteuning behoeven.

Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
0	0	5.788.286	5.898.966	-

	GR Rud Zuid Limburg, progr. 3
Visie	De gemeente is door het rijk verplicht om minimaal de uitvoering van de basistaken onder te brengen in een regionale uitvoeringsdienst. De gemeenten van Zuid-Limburg en de provincie hebben gekozen voor de schaal van Zuid-Limburg. Brunssum heeft besloten alleen de basistaken in te brengen.
Doel/openbaar belang	Het behartigen van de belangen van de deelnemers ter zake de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving van het omgevingsrecht.
Financieel belang	Bijdrage 2016: € 73.819,60 (prod. 723000)
Vestigingsplaats	Maastricht
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Het rijk verplicht gemeenten en provincies op het terrein van de Wabo-taken samen te werken binnen een omgevingsdienst op basis van een gemeenschappelijke regeling. De samenwerking is verplicht voor de zogenaamde basistaken. Voor de overige specialistische milieu en Wabo-taken is dat optioneel. De achterliggende gedachte voor een RUD is dat het door het rijk voorgestane kwaliteitsniveau (kwaliteitscriteria) van uitvoering van de basistaken alleen door regionale samenwerking in zo'n omgevingsdienst kan worden bereikt. Bij de start van de samenwerking heeft Brunssum ervoor gekozen om de samenwerking te beperken tot de verplichte basistaken en voor wat betreft de overige taken -thuis-taken- de wettelijke ontwikkelingen met betrekking tot de vereiste kwaliteitscriteria af te wachten, in de opvatting dat deze overige taken op lokaal niveau adequaat worden uitgevoerd, o.a. conform het door de raad vastgesteld handhavingsbeleid.
Risico's financieel/ beleidsmatig	Begin 2016 heeft de RUD een integrale risico inventarisatie uitgevoerd. Het totaal van de geïnventariseerde risico's werd op het moment van inventarisatie bepaald op € 2.516.260. Het weerstandsvermogen bedraagt 1,2. Beleidsmatig zijn er geen risico's; de RUD verricht alleen uitvoeringstaken. Brunssum betaalt voor de geleverde diensten.
Ontwikkelingen	Eind 2016 heeft het AB het Koersdocument RUD Zuid-Limburg, "Samen op weg naar 2020", vastgesteld. Op de uitvoering van de taken door de RUD heeft de gemeenteraad (bij gemeentelijke verordening van 6 juni 2016)) de wettelijke kwaliteitscriteria van toepassing verklaard. De RUD moet aan deze criteria voldoen.

Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
1.967.861	2.495.840	674.958	981.090	1.389.088

	Lichte GR beheer afvalwaterketen tussen gemeente Brunssum en Waterschapsbedrijf Limburg, progr. 3
Visie	Duurzaam inrichten en beheren van de afvalwaterketen.
Doel/openbaar belang	Oogmerk van de samenwerking is het duurzaam inrichten en beheren van de afvalwaterketen tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.
Financieel belang	Werkelijke bijdrage € (prod. 722021)
Vestigingsplaats	Roermond
Zeggenschap	Geen vertegenwoordiger in AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De gemeente draagt bij door middel van menskracht.
Risico's financieel/ beleidsmatig	Beleidsmatig gezien is het risico klein, het betreft een samenwerking tussen overheden met als doel het vergroten van kennis en minder kwetsbaar maken van het watersysteem.
Ontwikkelingen	Voortzetting van bestaand beleid.

	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	29.129.966		89.970.064		

	Lichte GR Parkstad-IT (PIT), progr. 6
Visie	PIT biedt haar klanten en gemeenten efficiënte en kwalitatief hoogwaardige diensten op het gebied van ICT en draagt zo bij aan een verbeterde dienstverlening van deze klanten en gemeenten aan hun burgers, bezoekers en bedrijven.
Doel/openbaar belang	Het leveren van een continue ICT-dienstverlening conform wet & regelgeving en de eisen van de Informatiebeveiliging (BIG). Door samenwerking wordt kostenbeheersing en synergie nagestreeft
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 606.226,91 waarvan € 576.013,27 tbv de structurele dienstverlening en € 30.213,63 tbv project Verbetering Dienstverlening PIT en project migratie (prod. K510012, 442411)
Vestigingsplaats	Heerlen
Zeggenschap	Geen bestuurders als vertegenwoordiger in het AB. Aansturing door directie en/of gemeentesecretarissen
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De bijdrage van PIT heeft grotendeels betrekking op de verbetering van de informatievoorziening en de ambitie om te komen tot een excellente gemeentelijke dienstverlening. De bijdrage is concreet te vertalen in de volgende onderdelen: Het bieden van continuïteit, bedrijfszekerheid en innovatiekracht door beperking van organisatorische kwetsbaarheid; verhogen van de kwaliteit van processen; waardoor de gemeente beter kan functioneren; realiseren van besparingen door schaalvoordelen en gezamenlijke inkoop.
Risico's financieel/ beleidsmatig	Het voordeel van uniformiteit kan in het geval van afwijkende eisen en wensen t.o.v. andere deelnemers van de GR leiden tot een hogere kostenpost als gevolg van maatwerk. Het kan voorkomen dat in die gevallen compromissen gesloten moeten worden. Door de financiële constructie van de GR zijn de effecten van het sturen op kostenparameters (werkplekken, gebruikers, opslag en infrastructuur) minder zichtbaar.
Ontwikkelingen	Oorspronkelijk stond 2015-2016 in teken van de transitie naar een uniforme inrichting van alle werkplekken en infrastructuur. Dit heeft echter agv het volume een vertraging opgelopen. Voor 2017 is de planning afgegeven dat de gemeente Brunssum dan volledig zal overgaan op de gestandaardiseerde infrastructuur, werkplekken, kantoorautomatisering en helpdesk. Tevens zal worden gezocht naar verdere synergie die met name zal plaats moeten vinden op het niveau van functionele informatiesystemen.

Voor Parkstad-IT geldt dat deze een afdeling vormen van de gemeente Heerlen. Een aparte begroting met genoemde kengetalen is niet voorhanden.	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015

	Centrumregeling Inkoop Jeugdzorg				
Visie	De deelnemende gemeenten gaan door middel van deze centrumregeling onderlinge samenwerking aan om te zorgen voor een goede en efficiënte uitvoering van de inkoop van dienstverlening gericht op de jeugdzorgtaken.				
Doel/openbaar belang	De centrumregeling is gericht op de inkoop van de dienstverlening van de jeugdzorg t.b.v. de deelnemende gemeenten.				
Financieel belang	Voorschot 2016 € 6.293.211,-				
Vestigingsplaats	Maastricht				
Zeggenschap	Geen vertegenwoordiger in AB				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Jeugdhulp is onderdeel van het Sociaal Domein en draagt eraan bij dat jongeren en jeugdigen en hun gezinssysteem daar waar nodig ondersteuning ontvangen van een professional. Deze hulp is gericht op het herstellen of behouden van de zelfredzaamheid en participatie.				
Risico's financieel/ beleidsmatig					
Ontwikkelingen	In deze regeling lichte gemeenschappelijke regeling is gemeente Maastricht voor de periode 2015-2018 aangewezen als centrumgemeente en inkopende partij voor de zware gespecialiseerde jeugdhulp. Daarnaast is in deze centrumregeling voor het transitiejaar 2015 ook de inkoop van de lichtere vormen van jeugdhulp opgenomen als nadere uitwerking van het Regionaal Transitiearrangement Zuid-Limburg. Op basis van de ervaringen met de gezamenlijke inkoop tot nu toe hebben de regiogemeenten verzocht om de inkoop van de lichtere vormen van jeugdhulp ook in 2016 gezamenlijk te doen met de mogelijkheid dit te verlengen voor de jaren 2017 en 2018. De centrumregeling dient hiervoor aangepast te worden.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	Stelt zelf geen balans op				

	GR Omnibuzz
Visie	Goed, veilig, betrouwbaar en betaalbaar doelgroepenvervoer voor nu en later
Doel/openbaar belang	Ervoor zorgen dat klanten (ook diegenen die daarbij ondersteuning nodig hebben) optimaal vervoerd worden en daardoor deel kunnen blijven nemen aan maatschappelijke activiteiten.
Financieel belang	Zie risico's financieel
Vestigingsplaats	Geleen
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger AB
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Mensen in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren en deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Draagt bij aan "op eigen kracht".
Risico's financieel/ beleidsmatig	De kosten bestaan uit twee componenten: organisatiekosten Omnibuzz (vast+indexering) en de werkelijke vervoerskosten (fluctueert+indexering). De kosten voor de gemeente worden in hoge mate bepaald door het bedrag waarvoor vervoersbedrijven bij aanbesteding zullen inschrijven. Ook de omvang van het klantenbestand en het daadwerkelijk gebruik van vervoer zijn van invloed op de jaarlijkse kostprijs. Daarom fluctueert dit. Aandachtspunt is de jaarlijkse indexering van kosten en het niet meegroeien van het beschikbaar budget. Op afzienbare termijn wordt dit actueel.

Ontwikkelingen	In 2016 heeft Omnibuzz het Regiotaxi-vervoer alsmede het call-center aanbesteed en is Omnibuzz per 10 december 2016 operationeel geworden. Omdat nu ook de daadwerkelijke kosten voor het WMO-vervoer bekend zijn, zal begin 2017 een herziene begroting met realistische cijfers worden gepresenteerd.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	Gem. Brunssum is per 1-4-2016 toegetreden				

	Stichting Meander Groep Zuid-Limburg, progr. 5				
Visie	Het is een wettelijk verplichte taak voor gemeenten om JGZ te realiseren binnen de gemeente. In de visie van de Gemeente Brunssum moeten alle kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien.				
Doel/openbaar belang	Meander JGZ verzorgt de jeugdgezondheidszorg van 0-4 jarigen in de regio Parkstad Limburg.				
Financieel belang	Subsidie 2016 : - een bedrag ad € 353.907,00 voor het uniforme (wettelijk verplichte) deel, incl. kraamzorg (prod. 715000)				
Vestigingsplaats	Heerlen				
Zeggenschap	Subsidierelatie				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De aanpak van de Jeugdgezondheidszorg 0-4 past in de integrale aanpak van alle partners rondom het jonge kind. Ook het gemeentelijk toegangsteam Jeugd is hierbij –waar nodig- bij betrokken.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	De financiering van de wettelijke taken op grond van de Wet Publieke Gezondheid (basistakenpakket) voor de doelgroep 0-4 jaar was op basis van de oorspronkelijke ramingen in de meerjarenbegroting niet toereikend. In de meerjarenbegroting is dit vanaf 2018 opgehoogd.				
Ontwikkelingen	Met Meander JGZ en de gemeenten in Parkstad Limburg wordt de samenwerking van de JGZ in het sociaal domein nader uitgewerkt.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	96.928	122.525 (betreft cijfers reserves Jeugd-gezondheidszorg)			25.597

	St. Dierenbescherming Limburg, progr. 5
Visie	De gemeente heeft een wettelijke taak om zwerfdieren waarvan een eigenaar vermoed wordt op te vangen.
Doel/openbaar belang	De Dierenbescherming heeft de wettelijke taak van de aangesloten gemeenten overgenomen middels een afgesloten contract.
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 18342,59 (prod. 140100)
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
Zeggenschap	Geen vertegenwoordiging
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Dit betreft de wettelijke taak betreffende de opvang van zwerfdieren.

Risico's financieel/ beleidsmatig	Uiterlijk 01-01-2017 zou de wederzijdse samenwerking met de Dierenbescherming en de 10 aangesloten gemeenten uit de regio (Parkstad, Vaals en Gulpen Wittem) geëvalueerd dienen te worden. Op grond van deze evaluatie bespreken partijen gezamenlijk de wijze waarop de wederzijde samenwerking vanaf 2017 gestalte dient te krijgen en eventuele wijzigingen die hiertoe benodigd zijn in de dienstverlening van de Dierenbescherming of deze overeenkomst. Voor deze evaluatie zal een financieel onafhankelijke toets plaatsvinden door een in overleg aan te wijzen externe accountant. In deze toets wordt onderzocht of de bijdrage van gemeente aansluit bij de werkelijke kosten voortvloeiende uit de wettelijke taak. Echter door een vergaande reorganisatie binnen de Dierenbescherming wordt de samenwerking in het voorjaar van 2017 pas geëvalueerd.				
Ontwikkelingen	De verwachting is dat de Dierenbescherming zal trachten de bijdragen per opgevangen dier en de vaste bijdrage per inwoner te verhogen.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
		5.952.364		351.845	0

	Bureau Voortijdig School Verlaten Parkstad Limburg, progr. 5				
Visie	Bureau VSV vervult de wettelijke taken in het kader van de leerplichtwet en de wet regionale meldcriteria voor de gemeenten in Parkstad Limburg met als doel dat leerlingen naar school gaan en hun schoolloopbaan afsluiten met een startkwalificatie.				
Doel/openbaar belang	Ervoor zorgen dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen en het aantal voortijdig schoolverlaters wordt terug gedrongen.				
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 126.447,00, (prod. 480020), waarvan een bedrag van € 29.624 uit de opgebouwde regionale voorziening VSV. Netto bijdrage voor de gemeente Brunssum in 2016 bedroeg derhalve € 96.823.				
Vestigingsplaats	Heerlen				
Zeggenschap	Geen vertegenwoordiging. Wethouders onderwijs in de regio Parkstad Limburg vormen de Stuurgroep.				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De (preventieve) aanpak van bureau VSV past in het beleid m.b.t. de doorlopende leerlijn en het doel om iedere jongere met startkwalificatie het onderwijs te verlaten.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Er is enerzijds sprake van minder leerlingen; anderzijds is er sprake van een verzwaring van de problematiek rondom jongeren die verzuimen van school.				
Ontwikkelingen	Bureau VSV heeft in 2015 samen met de Parkstad-gemeenten een nieuwe bestuursovereenkomst voorbereid. Uitgangspunt hierbij is dat meer preventief gewerkt gaat worden. De overeenkomst is in 2016 ingegaan. Op grond van deze nieuwe overeenkomst wordt de opgebouwde reserve bij bureau VSV afgebouwd en t.b.v. de gemeenten (naar rato van het aantal leerlingen) in de periode 2016-2020 ingezet, deels ter afdekking van de hogere lasten vanwege de meer preventieve aanpak op scholen en de samenwerking met partners.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	Valt onder gemeente Heerlen				

	Stichting CMWW, progr. 2 en 5				
Visie	CMWW voert voor de Gemeente Brunssum het maatschappelijk werk, schuldhulpverlening, sociaal cultureel werk, ouderenwerk en peuterspeelzaalwerk uit.				
Doel/openbaar belang	Jaarlijkse subsidiebeschikkingen aan CMWW met subsidievoorwaarden.				
Financieel belang	Subsidie 2016 €				
Vestigingsplaats	Brunssum				
Zeggenschap	Subsidierelatie				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Brunssum streeft naar zelfstandige maatschappelijke participatie waarbij onze inwoners zelfstandig zijn, denken actief mee over hun leefomgeving en geven deze mede vorm. Het CMWW draagt hieraan bij. Het CMWW werkt middels de Sociale Netwerkstrategie waarbij inwoners positief geprikkeld worden om optimaal gebruik te maken van hun eigen kracht. Daarnaast werkt het CMWW met veel vrijwilligers en organiseren ze samen met vrijwilligers en burgers activiteiten om de sociale samenhang te activeren. Het CMWW draagt dan ook in brede zin bij aan het programma.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Financieel zijn er geen risico's, het definitieve subsidiebedrag is nooit hoger dan het bedrag in de begroting.				
Ontwikkelingen	CMWW is een belangrijke partij in relatie tot het sociaal domein. Het CMWW bedient burgers uit alle leeftijdsgroepen (van peuterspeelzaal tot ouderenwerk) en hun werkveld bevindt zich letterlijk dichtbij de burgers van Brunssum. Zij nemen dan ook een belangrijke positie in bij het versterken van de eigen kracht van burgers zodat uiteindelijk het beroep op zwaardere en daarmee duurdere professionele zorg kan afnemen. Maatschappelijk- en welzijnswerk is een belangrijke verbindende factor om sociale samenhang, de civil society, te bevorderen.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	426.103	493.539	1.049.351	1.266.632	67.436

	St. Openbare Bibliotheek Brunssum, progr. 5
Visie	De bibliotheek vervult in Brunssum een belangrijke rol op het gebied van educatie en participatie.
Doel/openbaar belang	- Een kennis- en informatieloket - Aanpak onderwijsachterstanden - Aanpak laaggeletterdheid - Een sociale ontmoetingsplaats - Het ondersteunen van jongeren, ouderen, werkzoekenden, autochtonen en allochtonen en mensen met een beperking in hun persoonlijke ontwikkeling
Financieel belang	Subsidie 2016 € € 407.812 (prod. 510000) en € 14.500 incidenteel (prod. 922000)
Vestigingsplaats	Brunssum
Zeggenschap	Subsidierelatie
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	- Een kennis- en informatieloket - Aanpak onderwijsachterstanden - Aanpak laaggeletterdheid - Een sociale ontmoetingsplaats - Het ondersteunen van jongeren, ouderen, werkzoekenden, autochtonen en allochtonen en mensen met een beperking in hun persoonlijke ontwikkeling
Risico's financieel/ beleidsmatig	Financieel risico: Mede door teruglopende subsidies heeft de St. Openbare Bibliotheek Brunssum de afgelopen jaren negatieve resultaten gehad. Dit heeft de solvabiliteit en liquiditeit van de stichting verslechterd.

Ontwikkelingen	De bibliotheek gaat in 2017 transformeren tot een bibliotheek die hedendaagse functies vervult binnen de vastgestelde financiële kaders.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	55.928	47.150	80.665	114.237	- 8.778

	St. SMK, progr. 5				
Visie	Muziek- en dansonderwijs draagt bij aan culturerele evenementen, verenigingen en ontplooiing van inwoners in de gemente Brunssum.				
Doel/openbaar belang	Professioneel muziek- en dansonderwijs in de gemeente Brunssum.				
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 277.966 structureel, € 6.000 incidenteel t.b.v. Klinkend perspectief en € 9699,84 incidenteel t.b.v. wachtgeldverplichting (prod. 511000)				
Vestigingsplaats	Kerkrade				
Zeggenschap	Subsidierelatie				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Muziekonderwijs draagt bij aan de kwaliteit van het (muzikale) verenigingsleven en culturele evenementen. Muzikale vorming heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van jeugdigen.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Het is de vraag of de geplande bezuinigingen vanaf 2019 van € 25.000 te realiseren zijn.				
Ontwikkelingen	Begin 2017 wordt het project Kinderen doen mee geëvalueerd. Dankzij deze regeling kunnen kinderen van ouders met een minimuminkomen dans- en muziekonderwijs volgen. Uit de reserve Kinderen doen mee is hiervoor in 2013 € 140.000 onttrokken. De evaluatie moet antwoord geven op de vraag of de gemeente Brunssum dit project structureel wil inbedden.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	705.100	662.000	587.600	656.000	-45.000

	Stichting Limburg Economic Development (LED), progr.				
Visie	Economische structuurversterking op schaal van Zuid-Limburg volgens programmatische aanpak (Brainport 2020/Campus ontwikkelingen). De regio Zuid-Limburg promoten op het gebied van wonen en werken.				
Doel/openbaar belang	De regio Zuid-Limburg promoten en een bijdrage leveren aan het bevorderen en stimuleren van de Zuid Limburgse economie				
Financieel belang	Bijdrage 2016 €3/inwoner € 87.000,- (prod. 005001)				
Vestigingsplaats	Sittard				
Zeggenschap	Financiële bijdrage				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Bijdrage aan regionale werkgelegenheid (70% Brunssumse inwoners werkt buiten de eigen gemeente) Bijdrage aan speerpunt Toerisme (NWW/Oostflank) Bijdrage aan economische structuurversterking van de eigen regio				
Risico's financieel/ beleidsmatig	M.i.v. 1-1-2018 dient een bedrag van €3/inwoner te worden bijgeraamd.				
Ontwikkelingen	Stichting regiobranding is opgegaan in de stichting LED. Op dit moment is in de gemeentebegroting voorzien in de financiering van LED op het niveau van €3/inwoner. Vanaf 1-1-2018 zal, bij blijvend lidmaatschap, de bijdrage €6/inwoner worden.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	328.473	345.102	3.028.796	3.153.311	16.629

	Betere Buren BV, progr. 2
Visie	Medewerkers van Betere Buren werken voor hun wijk en in hun wijk en werken ondertussen aan hun eigen ontwikkeling.
Doel/openbaar belang	Betere Buren is een mensontwikkelbedrijf dat zichzelf tot doel stelt te zorgen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zich zodanig ontwikkelen dat de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt overbrugbaar wordt.
Financieel belang	Bijdrage in de exploitatie 2016 € 335.000 (prod.623020 exploitatiekosten en re-integratiekosten prod. 623000)
Vestigingsplaats	Brunssum
Zeggenschap	Gemeente Brunssum is 100% aandeelhouder
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Betere Buren is gepositioneerd als integrale uitvoeringschakel. Zo voorziet Betere Buren in diensten van de Wmo, zoals bijvoorbeeld de was- en strijkservice, de scootmobielpool en de mantelzorgondersteuning. Anderzijds dragen medewerkers bij aan het onderhoud van het openbaar groen en grijs binnen de gemeente, terwijl zij werken aan hun eigen ontwikkeling. Betere Buren werkt 'ontschot'; er zijn zowel medewerkers die werken aan hun ontwikkeltraject op basis van de Participatiewet en SW-medewerkers.
Risico's financieel/ beleidsmatig	Betere Buren is voor een groot deel (min. 80% van de omzet) afhankelijk van de inbestedingsopdrachten van gemeente Brunssum. Het niet of minder inbesteden bij Betere Buren heeft derhalve directe impact op de bedrijfsvoering en de organisatie van ontwikkeltrajecten.
Ontwikkelingen	In 2016 is gestart met de professionaliseringsslag binnen Betere Buren om de organisatie in te richten voor de doelgroep 30-80% arbeidspotentieel. Dit gebeurt middels het professionaliseren van het management en het inrichten van de nieuwe functies van 'ontwikkelcoaches'.

Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
0	41.773	420.667	376.365	41.773

	IBA Parkstad BV, progr. 1
Visie	IBA Parkstad is een transformatie- en herstructureringsinstrument voor de regio Parkstad dat bestaande en nieuwe fysiek-ruimtelijke en sociale projecten op een hoger plan brengt en haar hoogtepunt kent middels een Internationale Bau-austellung in Parkstad in het presentatiejaar 2020.
Doel/openbaar belang	Het versterken van de economische structuur van de regio. Tot 2020 functioneert IBA Parkstad als laboratorium en is het een motor voor vernieuwende ideeën en toonaangevende projecten, die Parkstad moeten gaan transformeren en vernieuwen. De IBA is daarbij te zien als een kwaliteitsmachine die voor het allerbeste staat. De allerbeste projecten worden in 2020 tijdens de slotmanifestatie –met een IBA-label- tentoon gesteld.
Financieel belang	Bijdrage 2016 € 226.800,- (prod. 005001/442401)
Vestigingsplaats	Heerlen
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger in AVA
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Met de aanpak van IBA krijgen herstructurering en economische structuurversterking maar ook de sociale agenda een extra kwaliteitsimpuls. Een IBA, zoals die voor Parkstad, verbindt mensen en projecten met elkaar en brengt die projecten op een hoger plan: fysiek, economisch, sociaal en cultureel. IBA creëert zodoende een dynamisch uitvoeringsprogramma met een hoge graad van samenwerking.
Risico's financieel/ beleidsmatig	De gemeentelijke bijdrage voor de duur van het project is contractueel vastgelegd.

Ontwikkelingen	IBA heeft na 2 jaar de voorbereidingsfase afgesloten en heeft eind juni 2016 het uitvoeringsprogramma gepresenteerd met 50 IBA-projecten, op de realisering waarvan wordt ingezet en die in 2020 zullen worden geëxposeerd. Er is een aantal projecten/gebieden uit Brunssum benoemd. Eind 2016 is het project Treebeek in Beweging aangewezen als een van de 14 sleutelprojecten van IBA. In december is de gemeente Schinnen toegetreden tot IBA.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	Cijfers nog niet beschikbaar	Er volgt een gecombineerd jaarverslag 2014/2015			

	Bank Nederlandse Gemeenten NV, progr. 6				
Visie/Doel/openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.				
Financieel belang	Ontvangen dividend over 2015 € 88.391,16 (prod. 913000)				
Vestigingsplaats	Den Haag				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Dit zijn inkomsten die ingezet worden als algemene middelen.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Er worden geen risico's verwacht.				
Ontwikkelingen	Voortzetting van bestaand beleid.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	3.582 mln	4.163 mln	149.923 mnl	145.348 mln	226 mln

	Enexis BV, progr. 6				
Visie/Doel/openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.				
Financieel belang	Ontvangen nettodividend over 2015 € 229.082,66 realisatie (prod. 330030)				
Vestigingsplaats	Zwolle				
Zeggenschap	Geen vertegenwoordiging				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Dit zijn inkomsten die ingezet worden als algemene middelen.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Er worden geen risico's verwacht.				
Ontwikkelingen	Voortzetting van bestaand beleid.				
	Eigen Vermogen 1-1-2017	Eigen Vermogen 31-12-2017	Vreemd vermogen 1-1-2017	Vreemd vermogen 31-12-2017	Financiële resultaat 2017
	€ 3.706 mln	€ 3.557 mln	€ 3.700 mln	€ 3.800 mln	200 mln (betreft prognoses)

	NV Reinigingsdiensten Rd4, progr. 6				
Visie	In de NV nemen we deel, omdat we ons materieel bij opheffing van de eigen dienst hebben overgeheveld naar de NV Rd4.				
Doel/openbaar belang	Het op doelmatige, milieu- hygiënisch verantwoorde en marktconforme inzameling en verwerking van voornamelijk bedrijfsafvalstoffen en het adviseren op het gebied van milieubeleid				
Financieel belang	Ontvangen netto dividend over het jaar 2015 ad € 21.575,- realisatie (prod. 913000) + € 3.236,- teruggave dividendbelasting (prod. 913000). Resultaat 2016 wordt in mei verwacht.				
Vestigingsplaats	Heerlen				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	De bedrijven worden met concurrerende offertes, verleid werkzaamheden door de NV Rd4 te laten uitvoeren. De jaarlijkse winstuitkering wordt toegevoegd aan de algemene middelen van onze gemeente.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Mocht de winstuikering stoppen, dan kan overwogen worden de NV op te heffen. Tussentijds vindt echter voortdurend bijstelling plaats.				
Ontwikkelingen	Voortzetting van bestaand beleid. In 2016 hebben geen veranderingen plaats gevonden. Wel staat de afvalbranche sterk onder druk vanwege concurrentie en ook is er een terugloop van het aantal kleine en middelgrootte bedrijven in de retail.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	610.265	755.843	4.570.807	6.821.863	224.367

	WML, Waterleiding-maatschappij Limburg NV, progr. 6				
Visie/Doel/openbaar belang	Verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening in de provincie Limburg				
Financieel belang	Er wordt geen dividend uitgekeerd.				
Vestigingsplaats	Maastricht				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Eventueel dividend zou worden ingezet als algemene middelen. Via dit aandelen bezit wordt de drinkwatervoorziening in de gemeente Brunssum gewaarborgd.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Er worden geen risico's verwacht.				
Ontwikkelingen	Voortzetting van bestaand beleid.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	181 mln	188 mln	390,4 mln	384,4 mln	7,6 mln

	Nazorg Limburg BV, progr. 3				
Visie	Nazorg Limburg kan gemeenten helpen met het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.				
Doel/openbaar belang	Nazorg van 7 voormalige stortlocaties in Limburg				
Financieel belang	€ 0,25 per inwoner per jaar; Bijdrage 2016 € 7.343,75 realisatie (prod. 721010)				
Vestigingsplaats	Beek				
Zeggenschap	1 vertegenwoordiger				
Op welke wijze wordt bijgedragen aan het programma?	Door middel van advies en het verstrekken van een financiële bijdrage worden nadelige milieu gevolgen zoveel als mogelijk opgevangen.				
Risico's financieel/ beleidsmatig	Het eigen vermogen van Nazorg wordt voldoende geacht om de risico's te dekken.				
Ontwikkelingen	Voortzetting van bestaand beleid. In 2016 hebben geen veranderingen plaats gevonden.				
	Eigen Vermogen 1-1-2015	Eigen Vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 1-1-2015	Vreemd vermogen 31-12-2015	Financiële resultaat 2015
	2.553.063	2.900.292	23.112.729	23.793.554	347.229

Paragraaf 7. Grondbeleid

Inleiding
De paragraaf Grondbeleid bevat de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf bij de begroting is vastgelegd. Hierbij wordt kort ingegaan op de nota Grondbeleid, aangezien de doelstellingen daarvan niet in één jaar kunnen worden verwezenlijkt. Vervolgens wordt ingegaan op de resultaten van de lopende exploitaties en ontwikkelingen daarin.

Beleidskader
Het grondbeleid is vastgelegd in de Evaluatie Nota Grondbeleid Gemeente Brunssum die in 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld.
Via het grondbeleid kan de gemeente Brunssum mede sturing geven aan het grondgebruik. Hiervoor zijn financiële middelen nodig die binnen het grondbedrijf gegenereerd dienen te worden. Het doel van de nota Grondbeleid is dan ook tweeledig:
Een uiteenzetting geven van de lange termijn visie die door het grondbedrijf van de Gemeente Brunssum nagestreefd wordt ten aanzien van het te voeren grondbeleid in relatie tot de financiële positie van het grondbedrijf, de beschikbare instrumenten die hiertoe ingezet kunnen worden en de wijze waarop deze instrumenten ingezet kunnen worden.
Inzicht verschaffen in de (financiële) positie van het grondbedrijf alsmede in de te verwachten resultaten en risico's van de grondexploitaties.

Om mede sturing te kunnen geven aan het grondgebruik voert de Gemeente Brunssum een actief grondbeleid voor herstructureringsprojecten, die benoemd zijn in gemeentelijk beleid en worden -voor zover door betrokken partijen noodzakelijk geacht- PPS-constructies (Publiek Private Samenwerking) aangegaan.
De actualisatie van de Nota Grondbeleid en vaststelling door de Raad is gepland in 2017.

Financiële uitgangspunten grondexploitaties
Binnen de Gemeente Brunssum vindt 2x per jaar een herberekening plaats van alle lopende complexen.

De grondexploitatie heeft tot doel niet-bouwrijpe grond om te zetten in bouwrijpe grond. Om dit proces te beheersen wordt door het grondbedrijf gebruik gemaakt van een kostprijsberekening. Deze kostprijsberekening is een belangrijk beheersinstrument bij de uitvoering van bestemmingsplannen.

In hoofdlijnen bestaan de componenten van een exploitatieopzet uit:
- grondverwerving & slopen opstallen;
- kosten bouwrijp & woonrijp maken;
- kosten tijdelijk beheer
- advieskosten;
- ambtelijke uren (in 2015 is een bedrag van € 93.025 geboekt ten laste van de het grondbedrijf)
- rentekosten;
- opbrengsten tijdelijk beheer
- grondopbrengsten.

Wijziging verslagleggingsregels BBV
Per 1-1-2016 zijn de verslagleggingsregels van de commissie BBV gewijzigd:

Belangrijkste wijzigingen zijn:
- Wijziging disconteringsvoet. Deze is voor alle complexen 2%
- De rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen
- Kostenposten die zijn opgenomen in de grondexploitatie moeten aansluiten op de wettelijke kostenkostenverhaalsmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening (Wro)/ het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Daartoe hoort bijvoorbeeld niet een post onvoorzien.

- Afdrachten aan een Fonds Bovenwijks mogen alleen via een door de raad in te stellen bestemmingsreserve. Toevoegingen aan deze bestemmingsreserve kunnen alleen plaatsvinden via resultaatsbestemming.

De grondexploitaties zijn in 2016 'BBV-proof' gemaakt.

Toelichting financiële mutaties grondexploitaties:
Als gevolg van de administratieve systematiek binnen de gemeente betekent een nadelig saldo in onderstaande tabel dat winst wordt gemaakt; een positief saldo betekent dat er verlies wordt geleden.

	t/m 2015	Werkelijke mutaties 2016	t/m 2016	Begroot 2017-ev	Eindw aarde	CW per 1-1-2017
Masterplan Treebeek	460.822	-741.362	**-280.541**	202.484	-78.056	**-75.031**
Masterplan Brunssum Centrum	5.434.809	-1.199.838	**4.235.971**	-4.102.334	133.637	**150.840**
Totaal Masterplannen	5.895.631	-1.940.200	**3.955.430**	-3.899.850	55.581	**75.809**
Overige complexen in exploitatie						
Complex Rode Beek	259.606	-70.214	**189.392**	-76.938	112.455	**110.258**
Complex Voormalig BSV Terrein	81.519	42.564	**124.083**	-512.222	-388.139	**-373.098**
Complex Oeloven	603.794	28.456	**632.250**	-794.927	-162.677	**-153.308**
Complex GTD	1.149.915	51.964	**1.201.879**	-1.221.978	-20.099	**-18.942**
Totaal Grondbedrijf	2.094.834	52.769	**2.147.603**	-2.606.064	-458.461	-435.090
TOTAAL GRONDEXPLOITATIES	**7.990.465**	**-1.887.431**	**6.103.034**	**-6.505.914**	**-402.880**	**-359.281**
TOTAAL C-STAAT 830 (excl. strategische gronden)			**6.103.034**			

Belangrijkste ontwikkelingen binnen de majeure projecten (onze grondexploitaties) het afgelopen jaar:

Masterplan Treebeek
- De invulling van de maatschappelijke voorziening blijft onderwerp van gesprek met potentiële deelnemers. Eind 2016 is er overeenstemming bereikt met Woningstichting Wonen Zuid t.a.v. de woningen en de verdere uitvoering. Na ondertekening van de overeenkomst is er gestart met de gesprekken met alle betrokken partijen om te komen tot een uiteindelijk definitief plan. Als dat gereed is zal dit plan ter finale besluitvorming aan het college en de raad worden voorgelegd. Naar verwachting zal e.e.a. in 2017 kunnen geschieden;
- De gemeente is begin 2012 gestart met de civieltechnische herinrichting van het gebied. Een groot deel van het civieltechnisch werk is uitgevoerd, maar het laatste deel van het werk kan pas plaatsvinden na realisatie van de maatschappelijke voorziening en bovengelegen woningen.

Masterplan Centrum: Zorgplein
- De bouw van fase 1 (hoofdgebouw, bestaande uit een 4-tal geschakelde bouwblokken aan de Prins Hendriklaan) is gereed. Het gebouw fase 1 is vanaf het 2de kwartaal 2016 in gebruik genomen. De officiële opening van fase 1 was 23 september 2016;

- De bouwwerkzaamheden voor Fase 2 (32 wooneenheden) aan de Vijverlaan zijn begin 2016 hervat. Eind 2016 zijn de zorgwoningen opgeleverd en vanaf begin december zijn deze in gebruik genomen door Mondriaan;
- Voor fase 3 krijgt Jongen één jaar na oplevering van fase 1 en 2 (startmoment 01-01-2017) de tijd om een besluit te nemen om deze fase ook in te vullen en te gaan realiseren.

Masterplan Centrum: Lindeplein/Brikke Oave

Brikke Oave

- Op basis van een geluidmeting na realisatie is gebleken dat de technische installaties op het dak in de avond en nachtelijke situatie te veel geluid produceren en wij tevens klachten hebben binnengekregen omtrent het aanzicht vanuit de Mozartstraat m.b.t. de units op het dak. De luchtbehandelingskast foyer is inmiddels aangepast en in het laatste kwartaal van 2016 is een geluidsscherm op het platte dak aan de achterzijde geplaatst. Hiermee zijn deze problemen opgelost;
- Verder loopt nog een schadeafwikkeling via de CAR-verzekering m.b.t. scheurvorming aanbouw pand Lindeplein 11.

Reconstructie Lindeplein

- Voor het Lindeplein is samen met de Brikke Oave een subsidie toegekend van € 945.500,--. In 2016 is in verband met de financiële overschrijding van het Lindeplein additioneel hiervoor aangevraagd en ook verleend een verhoging van € 30.000,--;

Invulling resterende Westwand Lindeplein (locatie oude Brikke Oave)

- Eind 2015/begin 2016 is de oude Brikke Oave gesloopt en de slooplocatie tijdelijk netjes ingericht;
- Tevens is een aanbesteding gestart om op die locatie in combinatie met het perceel Lindestraat 1 een herontwikkeling te doen plaatsvinden. Eind 2016 is een voorlopige gunning hiervoor afgegeven.

Masterplan Centrum: Doorsteek 't Ei

- In het vierde kwartaal van 2016 is gestart met de fysieke grondwerkzaamheden ter voorbereiding op de uitvoering van fase 1 van het centrumplan "Doorsteek Centrum / Y-Staete";
- Dit plan wordt in fasen gerealiseerd. De eerste bouwactiviteiten zijn gericht op realisatie van fase 1a en fase 1b. Het plan fase 1a en 1b bestaat uit een nieuw (horeca)plein (hoek Koutenveld/Schiffelerstraat), stallingsgarage voor m.n. koopwoningen, circa 45 woningen en commercieel vastgoed;
- Fase 1a bestaat uit het realiseren van nieuwe winkelruimte (Albert Heijn), appartementen en een stallingsgarage aan het Koutenveld. Als fase 1a gerealiseerd is, verhuist de AH naar verwachting eind 2017 naar het nieuwe pand aan het Koutenveld en wordt het oude pand afgebroken;
- Hierna start fase 1b, waarbij op de plek van de bestaande AH nieuwe winkel- c.q. commerciële ruimten gerealiseerd worden, met daarboven appartementen. Als laatste wordt het plein aangelegd ter hoogte van de aansluiting van de Schiffelerstraat op het Koutenveld I;
- De bouwwerkzaamheden van deze eerste fase duren naar verwachting vanaf december 2016 tot medio 2019. Daarna kan de tweede fase van start: de bouw van de echte Doorsteek, richting Kerkstraat/Wilhelminastraat.

Masterplan Centrum: Brede school Centrum

- De Brede school Centrum, gerealiseerd door Weller, is per 1 augustus 2016 in gebruik genomen door alle gebruikers. De officiële opening heeft plaatsgevonden op 21 oktober 2016. Na de ingebruikname moeten nog enkele zaken worden afgerond door de aannemer.

Masterplan Centrum: Entree Dorpstraat

- Voor de locatie Entree Dorpstraat (Dorpstraat/Prins Hendriklaan) zijn in 2016 voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om in 2017 tot sloop over te gaan van de voormalige autogarage op dit terrein in combinatie met een bodemsanering, zodat hier ook een nieuwe ontwikkeling mogelijk is.

Tussentijdse winstneming/ afboeking voorzieningen
Tussentijdse winstneming op complexen in exploitatie geschiedt alleen bij positieve boekwaarden van het betreffende complex op basis van de gerealiseerde opbrengsten. In 2016 heeft er geen tussentijdse winstneming plaatsgevonden.

Strategische voorraad (voorheen NIEGG)
Met ingang van 1-1-2016 zijn de BBV regels omtrent de NIEGG gronden gewijzigd. Onder andere betekent dit dat de term 'NIEGG' verdwijnt en wijzigt in 'strategische gronden' en dat deze overgeboekt moeten worden naar en onderdeel gaan uitmaken van de materiele activa.
De boekwaarde per 1-1-2016 bedroeg € 2.457.092. Kosten die zijn gemaakt in het kader van deze gronden mogen als gevolg van de gewijzigde regelgeving niet worden geactiveerd. De mutaties in 2016 zijn beperkt geweest. Op één pand heeft een afwaardering plaatsgevonden. De boekwaarde per 31-12-2016 bedraagt € 2.433.325

Vennootschapsbelasting (VPB)
Met ingang van 2016 wordt de gemeente voor grondexploitaties belast met vennootschapsbelasting. Voor de Begroting 2016 is een eerste globale berekening uitgevoerd en zijn de gevolgen in beeld gebracht en meegenomen in de Begroting. Met de cijfers van de grondexploitaties van de Jaarrekening 2016 wordt de VPB opnieuw berekend en de gevolgen van deze actualisatie zullen worden verwerkt bij de Begroting 2018.

Weerstandsvermogen

Reserves en voorzieningen
Een belangrijke toets voor de beoordeling van de financiële situatie van het grondbedrijf is het niveau van de reserves die kunnen dienen als buffer voor slechtere tijden. Onder reserves wordt in dit verband verstaan de gerealiseerde reserves en voorzieningen die beschikbaar zijn ter dekking van toekomstige tekorten en eventuele nadelige effecten als gevolg van de risico's die inherent zijn aan de grondexploitatie.
Het weerstandsvermogen vastgelegd in reserves en voorzieningen is:

Reserves/voorzieningen	**Mutaties 2016**	**Saldi**
Voorziening tekorten toekomstige grondexploitaties		
Stand per 1 januari 2016		€ 603.107,60
Beschikking over voorziening in verband met het negatief saldo Grondbedrijf in 2016	- €139.182,21	
Stand per 31 December 2016		**€ 463.925,39**

Reserve bovenwijkse voorziening		
Stand per 1 januari 2016		€ 179.911,54
Rentebijschrijving (3%)	+ € 5.397,35	
Onttrekking ivm opwaardering Skatepark en aanleg calenethicspark	€ 7.500,00	
Stand per 31 December 2016		**€ 177.808,89**
Totaal reserves/voorzieningen grondbedrijf 31 december 2016		**€ 641.734,28**

De omvang van de Voorziening tekorten toekomstige grondexploitaties moet volgens het BBV toereikend zijn om de tekorten van de grondexploitaties en het saldo van het begrote tekort van het grondbedrijf (saldo van kosten en opbrengsten die niet direct aan de grondexploitaties zijn toe te rekenen zoals een deel van de loonkosten, OZB en huren). Bij de Jaarrekening zijn er tekorten (op netto contante waarden) berekend bij het Masterplan Centrum (€ 150.840) en Rode Beek (€ 110.258). In totaal is dat een tekort van € 261.098 en hiervoor is de omvang van de Voorziening toereikend en behoeft niet te worden aangevuld.

Risico's grondexploitaties

Onvoorzienbare risico's
Stagnatie van de gronduitgifte kan leiden tot hogere voorraden van zowel grondexploitaties als niet in exploitatie genomen gronden. De hogere voorraden leiden tot hogere kosten als gevolg van rentelasten. Uiteraard leiden stijgingen van het rentepercentage ook tot stijgende kosten. Naast dit kostenstijgende effect is het ook mogelijk dat de opbrengsten van grondverkopen dalen. Indien één van beide situaties zich voordoen, kan kostendekkendheid van complexen onder druk komen te staan. Verder kan de kostendekkendheid negatief worden beïnvloed door verwervingsrisico's (het niet tijdig kunnen verwerven van gronden en het stijgen van aankoopprijzen), ontwikkelingsrisico's (milieuaspecten zoals bodemsanering, stortrechten, infrastructuur, archeologie, planschade etc.) en maatschappelijke en politieke invloeden.

Zo zorgen bijvoorbeeld o.a. de exploitaties van het Zorgplein, de Doorsteek en de Raadhuisstraat voor extra rente bij het Masterplan Centrum i.v.m. het doorschuiven van de verkopen. Bij de risico inventarisatie wordt daarvoor een simulatie uitgevoerd als risico. Hierbij wordt bijna alle activiteiten buiten 2016 bevroren en 2 jaar doorgeschoven. Dat levert dan een risico op van € 694.973 en dit is meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen.

Voorzienbare risico's
De voorzienbare risico's blijken uit de jaarlijks te actualiseren exploitatieopzetten per complex. Voor een verwacht verlies op een complex dient een voorziening getroffen te worden ten laste van de voorziening tekorten toekomstige grondexploitaties. Normale risico's dienen binnen de grondexploitatie zelf (o.a. de post onvoorzien) te worden opgevangen.

De risico's rondom de grondexploitaties maken deel uit van het nieuwe integrale risicomanagement. Doel hiervan is om organisatiebreed de risico's te kwalificeren en te kwantificeren en te koppelen aan het gemeentelijk weerstandsvermogen. Alle mogelijk risico's die niet worden opgevangen binnen de grondexploitaties zelf, zijn opgenomen in dit model.
De risico's die zijn meegenomen bij het hiervoor beschreven risicomanagement in het kader van de Jaarrekening 2015 zijn opgenomen en beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen. Hier wordt kortheidshalve naar verwezen.

Paragraaf 8. Krimp

De verwachting is dat de bevolkingskrimp de komende jaren zal doorzetten als gevolg van de vergrijzing en het vertrek van jongeren. De bevolkingsprognoses geven ook aan dat het aantal huishoudens de komende jaren sterker gaat afnemen dan tot nu toe.

Tabel 0.1: Gemeente Brunssum. Toekomstige ontwikkeling aantal inwoners en huishoudens (2015 - 2030)

	2015	2020	2025	2030	2015 - 2030	%
Bevolking	28.820	28.250	27.620	26.825	-1.995	-7%
Huishoudens	13.685	13.705	13.610	13.395	-290	-2%

Bron: Progneffprognose E,til (2016).

In de periode tot 2030 zal volgens de E'til-prognose het aantal inwoners afnemen met bijna 2.000 inwoners (-7%). Op Parkstadniveau is de afname in dezelfde periode een fractie minder sterk; 6%. De verwachting is dat het aantal huishoudens in Brunssum ook afneemt, maar minder snel (-290 huishoudens; zo'n -2% afname) dan het aantal inwoners. De huishoudensafname is net iets kleiner dan het regionale gemiddelde van -3% .

Verandering bevolkingssamenstelling

Prognoses geven aan dat de vergrijzing en ontgroening de komende jaren door zal blijven zetten. In bijna elke leeftijdscategorie wordt een afname van het aantal inwoners voorspeld. Alleen bij de 75-plussers in Brunssum wordt een toename verwacht. Hun aantal neemt met bijna 1.200 personen toe de komende vijftien jaar. De afname is het sterkt onder de 35 tot 55 jarigen (ruim 2.000 personen, -25% in de komende vijftien jaar).

Figuur 0.9: Gemeente Brunssum. Bevolkingsontwikkeling naar leeftijd (2015 - 2030)

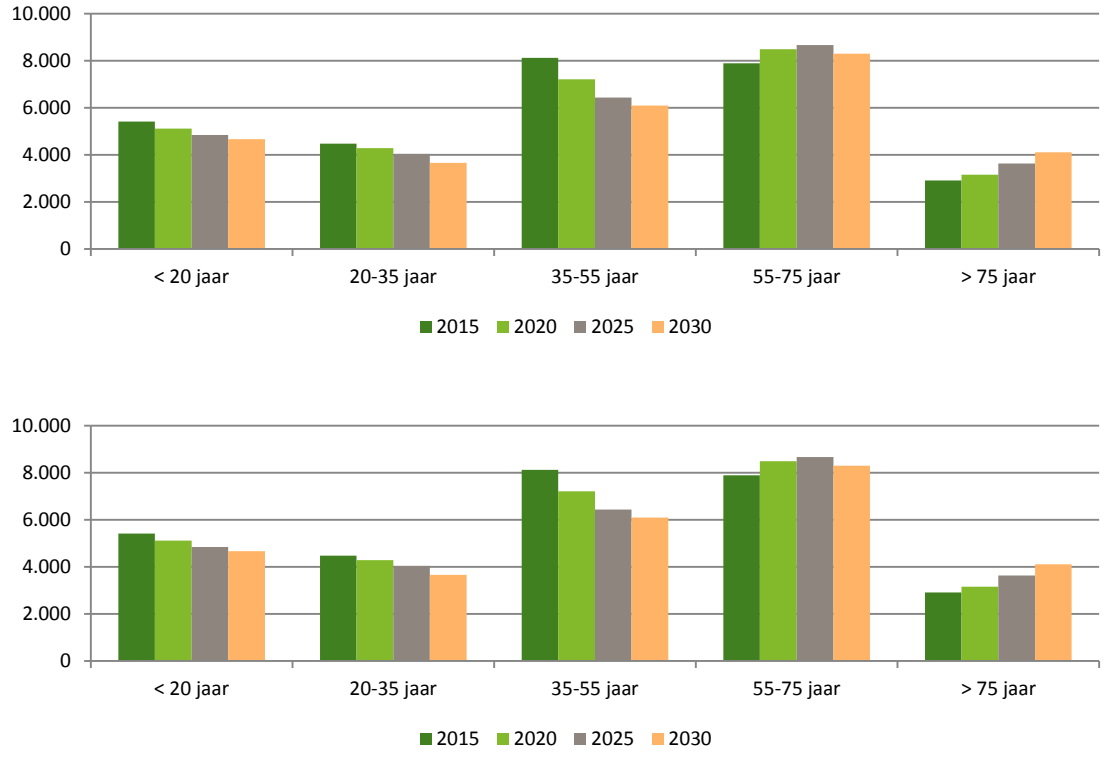

10.000
8.000
6.000
4.000
2.000
0
< 20 jaar
20-35 jaar
35-55 jaar
55-75 jaar
> 75 jaar
2015
2020
2025
2030

Bron: E,til (2015).

Gevolgen demografische trends voor woning en woonomgeving
De bevolkings- en huishoudensafname en de kwalitatieve verandering als gevolg van de extra-muralisering hebben gevolgen voor zowel woning als woonomgeving. Op dit moment is er al sprake van structurele leegstand (leegstand die niet het gevolg is van de normale verhuisdynamiek op de woningmarkt), als gevolg van de huishoudensafname in de afgelopen jaren. Er stonden begin 2016 naar schatting ruim 225 huur- en 205 koopwoningen structureel leeg. Daarmee ligt de structurele leegstand in Brunssum op 3,5% van de huurvoorraad en 2,5% van de koopvoorraad. De leegstand in de huursector wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat woningen van woningcorporaties leegstaan ter voorbereiding op sloop. Feitelijk zou er in de huursector zonder deze sloopleegstand, slechts een beperkte frictieleegstand zijn. Dit in tegenstelling tot de (structurele) leegstand in de koopsector.

De afgelopen jaren hebben de woningcorporaties incourante woningen aan de woningmarkt onttrokken en minder woningen teruggebouwd die kwalitatief beter aansluiten bij de toekomstige behoefte en samen met de gemeente geïnvesteerd in een verbeteren van de kwaliteit van de woonomgeving. Tot nu toe betekende dat vooral goedkope huurappartementen werden gesloopt en daarvoor in de plaats een kleiner aantal grondgebonden huurwoningen werd teruggebouwd.

Als gevolg van de recessie, veranderde hypotheekvoorwaarden voor starters en komst van vluchtelingen is de behoefte aan sociale huurwoningen op korte termijn toegenomen.

Vertaling naar kwalitatieve transformatieopgave Brunssum
Sinds 2008 werken de gemeenten in Parkstad met de 'transformatieopgave' om de toekomstige ontwikkelingsrichting voor de omvang van de woningvoorraad te prognosticeren. De transformatie-opgave is een formule, gebaseerd op de toekomstige huishoudensontwikkeling en de huidige leegstand, en is koersbepalend voor de ontwikkeling van de omvang van de woningvoorraad per gemeente/stadsdeel/kern. Sinds de vaststelling van de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg wordt deze methodiek gebruikt door alle gemeenten in Zuid-Limburg.

Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling
Met ingang van 2016 krijgen de Parkstadgemeenten 5 jaar lang 3,9 miljoen euro per jaar uitgekeerd op basis van de Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling (voorheen krimpgelden). In parkstadverband is besloten hiervan 75% per jaar regionaal in te zetten (€2.933.000) en 25% (€ 980.000) ponds/pondsgewijs te verdelen over de gemeenten. Deze laatstbedoelde middelen zijn ingezet als algemeen dekkingsmiddel (Brunssum heeft bijna € 109.000 ontvangen terwijl € 75.000 was geraamd). De overige 75% zal jaarlijks op projectbasis worden verdeeld.

Daarbij worden de volgende criteria gehanteerd:
a) er moet sprake zijn van reëel zicht op cofinanciering en een multiplier van minimaal 2;
b) het project moet regionale (dan wel lokaal cruciale) betekenis hebben en krimpgerelateerd zijn;
c) het project moet uitvoeringsgericht/-gereed zijn (binnen één jaar na subsidietoekenning moet met de feitelijke uitvoering worden gestart.

Een richtinggevende verdeling voor de besteding van deze (75% van de) Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling is vastgesteld op 2/3e herstructurering en 1/3e economische structuurversterking.

Voor 2016 is met name gekozen voor regionale projecten gekozen (Leisurering en verdubbeling spoor Heerlen-Aken). Dat komt uiteindelijk de regio en dus voor een deel ook Brunssum ten goede. De Leisurering bijvoorbeeld gaat voor een substantieel deel over Brunssums grondgebied.

Paragraaf 9. Taakstellingen en reserveringen

		€ x 1.000				
nr	**Bezuinigingsvoorstel**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**Toelichting**
1	Herijking Sociaal Domein: Bij de budgetten van het Sociaal Domein is tot nu het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd. Nu is het, gezien de realisatiecijfers van de afgelopen jaren, verantwoord om deze budgetten bij te stellen, dat wil zeggen zonder dat dit ten koste gaat van de doelgroep.	949	831	653	576	Gerealiseerd.
2	niet opnemen tekorten WOZL : Vanuit het rijk worden hogere budgetten toegekend en op basis van een recente meerjarige doorrekening vanuit WOZL, waarbij de geraamde rijksinkomsten zijn afgezet tegen de geprognotiseerde uitgaven van WOZL, is het mogelijk en verantwoord om het ontstane tekort te verlagen en kan worden volstaan met de reeds in de begroting opgenomen eigen bijdrage vanuit de gemeente Brunssum. Tevens wordt het onderzoek van Iroco afgewacht.	110	438	493	493	In 2016 is de business case ‘Stand alone versie SW & doorontwikkeling Betere Buren’ afgerond. Op basis van de resultaten van deze business case, en op basis van de huidige inzichten, is deze taakstelling achterhaald.
3	Minimum variant: Het betreft hier de financiële vertaling van de bezuiniging op de interne personeelskosten als gevolg van de gekozen Minimum Variant in de perspectiefnota 2016 zoals door Uw raad geaccordeerd.	111	301	443	604	Deze bezuiniging loopt cfm planning. 2015 en 2016 gehaald en voor 2017 en verder ziet het ook uit dat de prognose gerealiseerd wordt.
4	inzet van fusiebudget: Het betreft hier de gefaseerde inzet van de fusiebudgetten, zoals genoemd in de door Uw Raad vastgestelde perspectiefnota 2016, om de Minimum Variant mogelijk te maken.	464	762	374	0	Dit is feitelijk geen bezuiniging. Er is een reserve gecreëerd om het verschil tussen de eerdere ingeboekte fusietaakstelling en de taakstelling van de reorganisatie minimum variant op te vangen. Bij de jaarrekening 2018 wordt de stand van zaken van de reserve opgemaakt en gaat het eventuele surplus naar de algemene reserve.

5	Gemeentelijke samenwerking: Het betreft hier het (taakstellend) inboeken van een bedrag van 2 ton als gevolg van toekomstige schaalvoordelen vanuit (intergemeentelijke) samenwerking dan wel een mogelijke doorstart van de ambtelijke fusie met de gemeente Landgraaf.	0	0	0	200	Het proces (van de raad) dat in september 2016 tijdens een raadsconferentie is gestart om een visie op samenwerking te ontwikkelen, is gestagneerd door de herindelingsdiscussie in Zuid-Limburg en in het bijzonder in Parkstad. De raad heeft zich uitdrukkelijk uitgesproken tegen herindeling, maar vóór samenwerking. Intensievere ambtelijke samenwerking en inzet van andere instrumenten zijn nodig om de kwetsbaarheid in de organisatie te beperken en waar mogelijk besparingen te realiseren. Hoewel de herindelingstrajecten in de regio die intensivering van de samenwerking de komende tijd zal bemoeilijken, zal in de begroting 2018 meer onderbouwing in concrete maatregelen nodig zijn om uiteindelijk de taakstelling van 200k structureel te kunnen realiseren.
6	extra frictie budget voor beleidsontwikkeling: Voor verder onderzoek in een aantal business cases (te weten: 12. bibliotheek, 13. muziekonderwijs, en 23. gemeentelijke accommodaties) is het nodig externe expertise in te schakelen zodat deze zaken adequaat kunnen worden opgepakt.	-50	-50	0	0	In 2016 zijn onderzoeken gedaan in het kader van de bibliotheek Brunssum en het opstarten van het integraal accommodatiebeleid; het restant van 2016 (ad 28K) zal worden overgeboekt naar 2017 in welk jaar nog de uitwerking van het integraal accommodatiebeleid en een onderzoek naar de exploitatie van zwembad Bronspot zal gaan plaatsvinden.
7	aflossen deel lopende kapitaalslasten reserve onderwijs: Per 1 januari 2016 kunnen een aantal reeds jaren lopende verplichtingen ten aanzien van de huisvestingsvoorzieningen voor bijzonder basisonderwijs worden afgeboekt ten laste van de aanwezige voorziening decentralisatie. Hierdoor ontstaat een structureel voordeel van € 54.000,-.	54	54	54	54	Gerealiseerd.

8	Business case 2; reserves & voorzieningen: In het kader van de geactualiseerde nota Reserves en Voorzieningen zijn onlangs alle gemeentelijke reserves en voorzieningen tegen het licht gehouden. Dit levert in 2016 een incidentele besparing op vanwege een vrijval uit enkele reserves en een kleinere structurele besparing vanwege het verlagen van een tweetal jaarlijkse dotaties in voorzieningen.	834	80	80	80	Gerealiseerd.
9	verlagen kapitaals & exploitatie lasten Brikke Oave: Door het overdragen van de exploitatie van de nieuwe Brikke Oave ontstaat er vanaf 2016 een voordeel van € 50.000,- voor de gemeente. Vanwege tijdelijke frictiekosten kan dit voordeel echter pas vanaf 2019 worden geëffectueerd.	0	0	0	50	Kan mogelijk al in 2017 gerealiseerd worden; is thans nog onderwerp van (financiële) studie
10	bedrijfsvoeringskosten Projecten: In de jaarrekening 2014 werd geconstateerd dat het niet meer mogelijk is om € 400.000,- in volle omvang toe te rekenen van de dienst Projecten aan projecten in onze gemeente. Gezien de aard van de werkzaamheden van betreffende medewerkers zijn deze kosten aan het compartiment riool en aan onderwijs toe te rekenen.	0	0	0	182	de effectuering van deze bezuinigingsmaatregel vindt plaats in de programmabegroting 2019 en wordt op de navolgende wijze ingevuld. vanaf 2019 wordt € 70.000 aan loonkosten van de dienst projecten toegerekend aan de reserve decentralisatie onderwijshuisvesting;
11	Verlagen kosten MIP- OR: Op het MIP-OR wordt vanaf 2017 een structurele bezuiniging ad € 150.000,- taakstellend ingeboekt. Dit heeft gevolgen voor het ambitieniveau in het nog nieuw vast stellen MIP-OR Riool voor de komende periode.	0	150	150	150	er is een collegevoorstel in voorbereiding op grond waarvan het college besluit om het MIP OR niet 2016, maar in 2017 in raad ter besluitvorming voor te leggen; op dat moment is sprake van een MIP OR 2018 - 2019; dat betekent dat in 2017 sprake is van een incidentele bezuinigingsmaatregel van 150.000 over het MIP OR en dat vanaf 2018 evj. sprake is van een structurele bezuigingsmaatregel van € 150.000;

12	Bibliotheek, anders organiseren: Middels een in te zetten transformatie/vernieuwing binnen het bibliotheekwerk en het aanvullend genereren van inkomsten, kan de komende jaren een bezuiniging worden gerealiseerd (gefaseerde verlaging van de subsidie) en wordt de subsidie in lijn gebracht met geldende normering.	10	30	30	70	De Bibliotheek Brunssum heeft in 2016 een Plan van aanpak opgesteld. In 2017 wil de bibliotheek het plan gaan concretiseren en implementeren. Hierbij wordt de bibliotheek ondersteund door een externe adviseur. Deze adviseur wordt gefinancïerd uit het extra frictie budget voor beleidsontwikkeling. Voor 2019 staat een nieuwe bezuiniging van € 40.000 begroot. Gezien de financiële resultaten van de afgelopen jaren is het de vraag of deze nieuwe bezuiniging van € 40.000 te realiseren is.
13	Muziek onderwijs; anders organiseren: Het betreft hier het inboeken van een taakstellende bezuiniging voor de Muziekschool vanaf het jaar 2019.	0	0	0	25	De teruglopende subsidiebedragen hebben de afgelopen jaren hun weerslag gehad op de exploitatieresultaten. Voor 2016 wordt voorlopig het verlies geschat op circa € 14.000, hetgeen zou betekenen dat de algemene reserves dalen tot € 44.000 (afdeling Brunssum). Wij blijven in overleg met SMK zoeken naar mogelijkheden om binnen de financiële kaders een kwalitatief goed muziekonderwijs te blijven bieden. Het is echter niet de verwachting dat in de bedrijfsvoering nog een zodanige efficientyslag gemaakt kan worden, dat daarmee een nieuwe bezuiniging van € 25.000 in 2019 opgevangen kan worden.
14	onderwijs (leerlingenvervoer): Het betreft hier een financiële effectuering (vanaf schooljaar 2015/2016) van de eerder gewijzigde gemeentelijke verordening (juni 2014).	75	75	75	75	Gerealiseerd.
15	Zwembad : Binnen de begrotingsopzet van het zwembad is structureel ruimte aanwezig voor € 20.000,- middels een bijstelling van de exploitatiekosten. Daarnaast maakt het zwembad deel uit van de zoekgebieden.	20	20	20	20	Gerealiseerd.

16	krimpgelden: Het ministerie van BZK gaat de krimpregio's een decentralisatie-uitkering bevolkingsdaling via het gemeentefonds geven. Binnen Parkstad Limburg zijn onlangs afspraken gemaakt over de verdeling en inzet van deze gelden. Dit levert voor de gemeente Brunssum een bijdrage op van € 75.000,- voor de jaren 2016-2020.	75	75	75	75	De decentralisatie-uitkering Bevolkingsdaling is toegekend voor de periode 2016 tot en met 2020 en bedraagt € 3.910.000 per jaar.gt. Op 15 juli 2016 is over de verdeling van middelen door het DB besloten, dat 25% van de te ontvangen uitkering (€ 980.000) ponds/pondsgewijs wordt verdeeld over de gemeenten en dat 75 % regionaal (€ 2.933.000) wordt ingezet.. De gemeente Heerlen ontvangt deze uitkering namens de krimpregio Parkstad. Heerlen stort het regionale deel van deze middelen door naar Parkstad en de ponds/ponds gewijze beschikbare middelen door naar de gemeenten.
17	verbonden partijen; korting doorvoeren : Gelet op een actuele inschatting wordt een geringe besparing bij de verbonden partijen Parkstad Limburg en RUD mogelijk geacht.	0	11	36	36	Een structurele bezuiniging is niet haalbaar. Stadsregio Parkstad heeft al enige jaren een positief resultaat (frictiekosten zijn aanmerkelijk lager dan geraamd), maar telkenmale wordt door DB/AB besloten om het positief resultaat binnen Parkstad te houden en toe te voegen aan de reserve frictiebudget voor het uitvoeren van taken die niet tot de kernagenda behoren. Verwacht wordt dat er vanaf 2020 geen incidentele overschotten meer zullen zijn en juist meer budget wordt gevraagd voor enkele taken die nu niet tot de kernagenda behoren.
18	Business case 2; financiering: Momenteel is de kortlopende financiering goedkoper dan de langlopende financiering. Met de wetenschap dat in 2016 € 6 miljoen APG-gelden vrijkomen, gebruiken we tijdelijk kortlopende financiering in plaats van langlopende financiering voor de investeringen.	94	89	84	79	Gerealiseerd.
19	Business case 7; Groen: Deze bezuiniging kan worden gerealiseerd door op diverse plekken rozen en sierheesters te vervangen door gras of gazons. Hiervoor is een 2016 een investering nodig maar daarna zal dit structureel een voordeel opleveren.	-40	15	15	15	De voor 2016 beschikbare investering ad € 40.000,- voor vervangingen is vooralsnog niet ingezet, omdat deze bezuiniging effect heeft op de werkgelegenheid voor WOZL-medewerkers. Via het MIP zal worden voorgesteld deze bezuiniging niet door te voeren en prioriteit te geven aan het werkgelegenheidsaspect.

20	Bezuiniging Markt: De markt Brunssum is al een aantal jaren verliesgevend. In 2016 vindt een onderzoek plaats naar de levensvatbaarheid op lange termijn respectievelijk de mogelijkheden om kosten te besparen en/of inkomsten te vergroten.	0	0	4	8	is mede afhankelijk van het resultaat van het onderzoek ex artikel 213 Gemeentewet; Wellicht zal ingezet worden op nieuwe marktlokatie hetgeen meer kramen zal opleveren en derhalve meer inkomsten en minder kosten (m.n. straatreiniging). Kan mogelijk al in 2017 gerealiseerd worden (is afhankelijk van de voortvarendheid van de procedures)
21	Accres 2019 septembercirculaire 2015: De Septembercirculaire toont een verbetering van de verwachte inkomsten uit het gemeentefonds. Gecorrigeerd met een inschattingspercentage is de verwachting dat voor 2019 er voor 180k minder bezuinigd hoeft te worden. Normaal wordt de september-circulaire in de 1e begrotingswijziging verwerkt en daarmee niet in de (primitieve) begroting. Het is echter niet wenselijk om nu additionele bezuinigingen door te voeren voor 180k wanneer dit bij de eerste begrotingswijziging niet nodig blijkt te zijn.	0	0	0	180	Bij de doorrekening van de september en decembercirculaire 2015 is inderdaad gebleken dat deze ruimte in 2019 aanwezig is. Dit bedrag zal dan ook gerealiseerd in 2019 worden.
22	Economische structuurversterking: Deze taakstelling bestaat uit twee onderdelen. - Een bedrag van €75.000,- structureel betreffende de uitstroom van 5 medewerkers uit de uitkering (gebaseerd op gemiddelde besparing I-deel/jaar). - Een bedrag van €75.000,- structureel betreffende de structurele meeropbrengsten van WOZ gebaseerd op de investeringen van € 5 miljoen (€ 25.000) en leges omgevingsvergunning gebaseerde op jaarlijks € 1 miljoen bouwkosten (€ 50.000). Zie ook pagina 47.	0	0	0	150	De planvorming is nog niet in een dusdanige fase/stadium dat sprake is van dit soort (middellange/lange termijn) effecten

23	Gemeentelijke accommodaties: Door o.a. het treffen van energiebesparende maatregelen, het afstoten van niet meer noodzakelijke gemeentelijke gebouwen (waardoor lagere kapitaals- en onderhoudslasten) en het eventueel bundelen van activiteiten binnen bestaande huisvesting kan deze structurele besparing gerealiseerd worden.	0	0	0	40	Betreft deels structurele verlaging van de jaarlijkse dotatie reserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en deels exploitatievermindering diverse panden (zoals zwembad en sporthal Rumpen); onderverdeling zou kunnen zijn respectievelijk € 25.000-12.500 en 2.500 (= € 40.000)
24	Toeristenbelasting: Het aantal overnachtingen neemt toe (ten opzichte van de huidige geraamde aantallen). Dit feit in combinatie met een geleidelijk verhoging van het tarief (2017 en 2018 € 1,20 en 2019 € 1,25 per overnachting) levert een extra opbrengst op van € 10.000 in 2019.	0	0	0	10	T.a.v. meerjarenperspectief 2016 staat bij de toeristenbelasting in 2019 een extra baat van € 10.000. Gezien de aantallen van 2015 betekent dit een tariefsverhoging van € 0,26 per overnachting.
	Totaal bezuinigingen Begroting 2016-2019	**2.706**	**2.881**	**2.586**	**3.172**	

Jaarrekening 2016

Gemeente Brunssum

1. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting

Bedragen in Euro	Raming begrotingsjaar 2016 voor wijziging			Raming begrotingsjaar 2016 na wijziging			Realisatie begrotingsjaar 2016		
Omschrijving programma	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Brunssum, een partner voor en met U	446.647	2.266.300	1.819.653-	451.528	2.363.174	1.911.646-	516.211	2.344.734	1.828.523-
Samenleving actieve burgers	13.066.983	68.849.058	55.782.075-	16.057.554	71.874.332	55.816.778-	16.452.221	71.167.318	54.715.097-
Brunssum, een levendige stad	18.105.852	26.890.996	8.785.144-	16.246.386	25.594.128	9.347.742-	14.431.483	22.990.376	8.558.892-
Brunssum, werkt	496	237.059	236.563-	496	221.447	220.951-	-	226.978	226.978-
Algemene Middelen	66.278.718	2.980.158	63.298.560	67.098.712	3.556.441	63.542.271	68.448.959	4.108.147	64.340.812
			-						
Subtotaal programma's	**97.898.696**	**101.223.571**	**3.324.875-**	**99.854.676**	**103.609.522**	**3.754.846-**	**99.848.874**	**100.837.552**	**988.678-**
						-			
Gerealiseerde totaal van baten en las	**97.898.696**	**101.223.571**	**3.324.875-**	**99.854.676**	**103.609.522**	**3.754.846-**	**99.848.874**	**100.837.552**	**988.678-**

	Raming begrotingsjaar 2016 voor wijziging			Raming begrotingsjaar 2016 na wijziging			Realisatie begrotingsjaar 2016		
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
Brunssum, een partner voor en met U	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Samenleving actieve burgers	1.746.401	509.171	1.237.230	5.589.164	847.281	4.741.883	5.454.456	811.216	4.643.240
Brunssum, een levendige stad	1.233.007	52.261	1.180.746	3.988.821	1.749.011	2.239.810	4.118.090	2.288.679	1.829.410
Brunssum, werkt	15.612	-	15.612	57.639	57.639	-	57.640	57.640	-
Algemene Middelen	1.943.439	1.052.152	891.287	17.517.091	20.743.938	3.226.847-	17.098.274	20.222.654	3.124.380-
			-			-			
Subtotaal mutaties reserves	**4.938.459**	**1.613.584**	**3.324.875**	**27.152.715**	**23.397.869**	**3.754.846**	**26.728.459**	**23.380.189**	**3.348.270**
Gerealiseerde resultaat	**102.837.155**	**102.837.155**	**-**	**127.007.391**	**127.007.391**	**0**	**126.577.333**	**124.217.742**	**2.359.591**

Gerealiseerd resultaat	**2.359.591**

Begrotingsrechtmatigheid

De begrotingsrechtmatigheid wordt per afzonderlijk programma beoordeeld. Hierbij worden alleen de lasten beoordeel. Indien de werkelijke lasten meer dan € 50.000 hoger zijn dat het door de raad vastgestelde budget, is er sprake van een begrotingsonrechtmatigheid.

Bij geen van de programma's is er sprake van een overschrijding € 50.000 of meer.

Conclusie: Er zijn geen overschrijdingen en dus hebben deze ook geen invloed op het oordeel van de accountant ten aanzien van de rechtmatigheid

1. a. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien 2016

Dit onderdeel geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het betreft de lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is, de algemene uitkering, het dividend, het saldo van de financieringsfunctie, het saldo doorgeschoven btw en de post onvoorzien.

Lokale heffingen
De Gemeente Brunssum kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

Bedragen x € 1.000,--	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Begroting 2016 voor wijziging	afwijking 2016	incidenteel ge-realiseerd
Onroerende zaakbelasting						
gebruikers niet-woningen	533	434	560	560	-126	-58
eigenaren won. + niet-woningen	4.392	4.273	4.319	4.319	-46	-20
Totaal Onroerende zaakbelasting	*4.925*	*4.707*	*4.879*	*4.879*	*-172*	*-78*
Hondenbelasting	287	298	306	306	-8	0
Toeristenbelasting	33	60	41	41	19	0
Reclamebelasting (wordt doorbetaald aan ondernemers centrumgebied)	59	42	38	38	4	0
Precariobelasting	28	23	21	21	2	0
	5.332	**5.130**	**5.285**	**5.285**	**-155**	**-78**

Het belangrijkste verschil tussen de realisatie 2016, de realisatie 2015 en de begroting betreft de overheveling van zorginstellingen van de niet-woningen naar de woningen (waarde € 32 miljoen). Voor eigenaren-woningen geldt een lager tarief dan voor de eigenaren niet-woningen en de gebruikersbelasting geldt geheel niet voor woningen. Hierdoor lopen de gemeenten OZB mis ad € 68.000 (en € 58.000 over 2015 en voorgaande jaren) voor het gebruikersgedeelte en € 25.000 (en € 20.000 over 2015 en voorgaande jaren) voor het eigenaarsgedeelte.

De realisatie hondenbelasting 2016 is € 11.000 hoger dan in 2015. De raming van de hondenbelasting wordt al jaren niet gerealiseerd, ondanks intensieve controles. Vandaar een onderschrijding van € 8.000.

De hogere toeristenbelasting wordt veroorzaakt door hoger verblijffrequentie in de hotels en parken.

De reclamebelasting 2015 was hoog door correcties over 2014. De geínde bedragen worden integraal doorbetaald aan de ondernemers van het centrumgebied.

Voor een verdere toelichting zie de paragraaf lokale heffingen waarin ook een aantal kengetallen zijn opgenomen.

Algemene uitkering
De verantwoorde algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie ter zake, zijnde (bijvoorbeeld) de decembercirculaire 2016 en informatie op de website van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De raming in de primitieve begroting 2016 was gebaseerd op de meicirculaire 2015. De bijgestelde raming is gebaseerd op de meicirculaire 2016.

Bedragen x € 1.000,--	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Begroting 2016 voor wijziging	afwijking 2016	incidenteel ge-realiseerd
Algemene Uitkering lopend jaar	29.501	29.701	29.698	29.032	3	0
Algemene Uitkering vorige jaren	21	25	0	0	25	0
Totaal Algemene Uitkering	29.522	29.726	29.698	29.032	28	0

De algemene uitkering 2016 is € 3.000 hoger dan de raming bij de programmarapportage 2016. Ook werden nog afrekeningen over 2014 en 2015 ontvangen.
In totaliteit is het bedrag 2016 € 0,2 miljoen hoger dan in 2015. Het is gebruikelijk dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds stijgt (o.a. als gevolg van een inflatiecorrectie) en toevoegingen van specifieke gelden aan het gemeentefonds.

Dividend
De dividenden moeten conform de BBV-voorschriften (in afwijking van de algemene regel van stelsel van baten en lasten) worden verantwoord in het jaar dat het door de gemeente wordt ontvangen. De ontvangen dividenden betreffen dan ook de dividenden van de bedrijven over het vorige boekjaar.

Bedragen x € 1.000,--	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Begroting 2016 voor wijziging	afwijking 2016	incidenteel ge-realiseerd
BNG	49	90	90	49	0	0
RD4 NV	12	25	25	0	0	0
Verkoop aandelen LIOF	0	3	0	0	3	3
Sub-totaal Algemene middelen	61	118	115	49	3	3
Enexis	323	270	270	322	0	0
Verkoop Vennootschap BV	790	219	219	0	0	219
Sub-totaal voormalige Essent-bedrijven	1.113	489	489	322	0	219
Totaal dividend	1.174	607	604	371	3	222

De ontvangen BNG en RD4 NV dividenden zijn gelijk aan de opgenomen raming. Het LIOF heeft medio 2016 een aantal aandelen, waaronder de 20 aandelen van de gemeente Brunssum, "teruggekocht" (zie B&W-besluit d.d. 17 november 2015 verseon 613142). De opbrengst hiervan is € 3.400 (boekwaarde nihil) en dit leidt tot de hogere baten.
De dividenden Enexis zijn gelijk aan de raming. (De Enexis bedragen zijn structureel afgeraamd in de begroting 2017)
In 2015 is een eenmalige agio-uitkering van de Verkoop Vennootschap BV ontvangen ad € 790.000. In 2016 heeft een laatste eenmalige betaling plaatsgevonden ad € 219.000.
Bij de verkoop van Essent aan RWE in 2009 is overeengekomen om een deel van de verkoopprijs niet direct uit te betalen aan de verkopende aandeelhouders, maar te reserveren voor mogelijke claims van de koper, welke hun oorsprong hebben in het verleden voor de verkoop. Deze reservering heeft plaatsgevonden in een zogenaamde escrow, een soort geblokkeerde rekening, welke is ondergebracht bij de daarvoor opgerichte vennootschap, genaamd Verkoop Vennootschap B.V. Inmiddels is de claimtermijn voor RWE verstreken en is gebleken dat een substantieel deel van de reservering niet meer kan worden aangesproken door RWE. Hiervan is het aandeel voor Brunssum € 219.000.

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie 2015 en 2016 is:
- De lagere eenmalige agio-uitkering ad € 571.000

Saldo Financieringsfunctie
Het saldo van de financieringsfunctie wordt gedefinieerd als het saldo van (a) de betaalde (rente) last over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de intern doorberekende rente.

Het aan de investering toegerekende rentelasten worden voor een groot deel intern gefinancierd. Er wordt maar een beperkt deel met externe gelden gefinancierd. Binnen de gemeente Brunssum is er sprake van een positief saldo van de financieringsfunctie, één en ander zoals uiteengezet in de volgende tabel:

Bedragen x € 1.000,--	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Begroting 2016 voor wijziging	afwijking 2016	incidenteel ge-realiseerd
Rentebaten (doorberekend aan producten etc)	3.314	3.749	3.615	3.615	134	0
Rentelasten reserves	-1.832	-1.939	-1.928	-1.914	-11	0
Rentelasten geldleningen	-386	-339	-320	-632	-19	0
Sub-totaal = Batig saldo langlopende gelden	1.096	1.471	1.367	1.069	104	0
Kortlopende gelden (functie 911)	-136	-124	-102	-22	-22	0
Batig saldo financiering	960	1.347	1.265	1.047	82	0

Uit de tabel blijkt dat € 1.347.000 ten gunste komt van de exploitatie als zijnde algemeen dekkingsmiddel.
De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

- De aan producten doorberekende rente baten zijn € 134.000 hoger (3.7%) doordat in 2016 meer voorgenomen investeringen (financieel) zijn afgerond dan geraamd.

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie 2015 en 2016 zijn:

- Het batig saldo van de langlopende gelden is in 2016 € 375.000 hoger dan in 2015 voornamelijk omdat € 435.000 meer rente aan producten is doorberekend terwijl de rentelasten reserves zijn gestegen.

Saldo doorgeschoven btw

Bedragen x € 1.000,--	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Begroting 2016 voor wijziging	afwijking 2016	incidenteel ge-realiseerd
Baten	225	273	225	358	48	0
Lasten	75	54	75	50	-21	0
Saldo doorgeschoven btw	150	219	150	308	69	0

De doorgeschoven Btw betreft de Btw over uitgaven die verbonden partijen hebben en die de gemeente kan declareren bij het rijk. De uitgaven van de verbonden partijen zijn moeilijk te ramen. Deze Btw is sterk afhankelijk van het feit hoeveel de verbonden partijen in het jaar investeren.
De te ontvangen compensabele Btw is € 48.000 hoger dan geraamd.
Met een aantal verbonden partijen (het stadsgewest Parkstad-Limburg, de GBRD, het gegevenshuis, rampenbestrijding en de Oranje Kolom) is de afspraak gemaakt dat deze de doorgeschoven Btw krijgen terugbetaald. De terugbetaling doorgeschoven Btw is € 21.000 lager dan geraamd.
Het saldo 2016 is € 69.000 hoger dan geraamd en dan dit saldo in 2015.

Onvoorzien

In de primitieve begroting is onder de Algemene Middelen een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Deze kan ingezet worden ter dekking van bijvoorbeeld het nadelige resultaat van een programmarapportage.

Bedragen x € 1.000,--	Begroting 2015 na wijziging	Begroting 2015 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Begroting 2016 voor wijziging
Onvoorzien	12	350	0	105

In 2016 is een bedrag ad € 105.000 opgenomen, voornamelijk ten behoeve van risico's 3D's. Het bedrag is via de programmarapportage 2016 afgeraamd.

1. b. Overzicht incidentele baten en lasten

	beleids	geraamd	bedrag
baten:	veld		
Ontvangen vergoedingen inzake de verhoogde asielinstroom die is ontvangen via de algemene uitkering	2.3	-	199.000
Ontvangen vergoedingen inzake noodopvang vluchtelingen	2.3	145.000	159.000
Vrijval voorziening tekort toekomstige grondexploitaties	3.1	-	169.000
agio-uitkering van de Verkoop Vennootschap BV.	5.3	219.000	219.000
Vrijval Voorziening DVO ISD-BOL onderhoud	5.99	-	300.000
Inzet Algemene Reserve vanuit meerjarenraming 2014-2015	5.99	756.000	756.000
totaal incidentele baten		**1.120.000**	**1.802.000**
lasten:			
Samenwerking AG Charlemagne	1.2	6.000	6.000
Uitgaven inzake noodopvang vluchtelingen	2.3	145.000	48.000
Additionele bijdrage Veiligheidshuis	2.7	60.000	49.000
Uitvoering projecten energietransitie PALET	3.2	50.000	26.000
Opknappen skatepark	3.3	8.000	8.000
Nieuw contract onderhoud BOS groep Schutterspark	3.4	20.000	20.000
Business case 7; Groen	3.4	40.000	-
Ontwikkeling City Branding	4.1	15.000	5.000
Versterking Economie	4.1	25.000	25.000
extra frictie budget voor beleidsontwikkeling	5.99	50.000	22.000
totaal incidentele lasten		**419.000**	**209.000**
per saldo		**701.000**	**1.593.000**

1. c. Overzicht structurele onttrekkingen en stortingen in reserves

Structurele stortingen in reserves 2016

Omschrijving	Budget 2016	Werkelijk 2016	Opmerking
Toevoeging aan egalisatiereserve verkiezingen	29.000		Maximum bereikt. Geen storting
Toevoeging aan de res. Decentralisatie onderwijs	534.000	526.000	
Toevoeging aan reserve Ilse Frankenthal	5.000	5.000	
Totaal Programma 2	568.000	531.000	
Toevoeging aan Egalisatiereserve Speeltoestellen	6.000	0	Maximum bereikt. Geen storting
Toevoeging aan reserve Revitalisering Landgraaf	8.000	8.000	
Toevoeging aan reserve Bomenfonds	11.000	0	Berekend. Wordt onttrekking
Toevoeging aan reserve BMV Bronsheim	70.000	0	Maximum bereikt. Geen storting
Toevoeging aan reserve BMV Treebeek	0	37.000	
Toevoeging aan reserve BMV Centrum	0	52.000	
Totaal Programma 3	95.000	97.000	
Toevoeging rente aan reserves AR en Bestemming	1.191.000	1.191.000	
Toevoeging aan "Reserve risico lening Atrium"	31.000	31.000	
Totaal Programma 5	1.222.000	1.222.000	
Totaal stortingen	**1.885.000**	**1.850.000**	

Structurele onttrekkingen aan reserves 2016

	Budget 2016	Werkelijk 2016	
Onttrekking aan de reserve Kinderen doen mee	6.000	25.000	
Onttrekking aan reserve All Weatherbanen LTCB	7.000	7.000	
Onttrekking aan reserve Acc. BSV/Limburgia	45.000	45.000	
Onttrekking aan res. acc.Langeberg	137.000	137.000	
Onttrekking aan res. Acc. TTV Brunssum	15.000	15.000	
Onttrekking aan reserve Accommodatie De Leeuw	10.000	10.000	
Onttrekking aan reserve Accommodatie De Leeuw	12.000	12.000	
Onttrekking aan reserve Accommodatie Robin Hood	14.000	14.000	
Onttrekking aan res. Kunstgrasveld SV Brunssum	0	36.000	
Onttrekking aan reserve huisvesting scouting Willibrordus	18.000	18.000	
Totaal Programma 2	264.000	319.000	
Onttrekking aan reserve parkeerplaats Schinvelderstraat	3.000	3.000	
Onttrekking aan reserve aanleg rotonden Emmaweg	40.000	40.000	
Onttrekking aan reserve bushaltes toegankelijkheid	8.000	8.000	
Onttrekking aan de reserve Pompgebouwen Schutterspark	27.000	27.000	
Onttrekking aan reserve Bomenfonds	0	2.000	I.p.v. storting
Onttrekking aan reserve Nieuwbouw Brikke-Oave	51.000	51.000	
Onttrekking aan reserve Brede School Langeberg Zuid	142.000	142.000	
Onttrekking aan reserve Brede School Treebeek	39.000	39.000	
Onttrekking aan Reserve decentralisatie Onderwijs (Brede School Treebeek)	278.000	364.000	
Onttrekking aan Reserve decentralisatie Onderwijs (Brede School Centrum)	572.000	532.000	
Onttrekking aan reserve Brede School Centrum/Peuterspeelzaal	42.000	42.000	
Onttrekking aan reserve Gemeenschapshuis Klaver - 4	3.000	3.000	
Onttrekking aan reserve BMV Langeberg	0	7.000	
Totaal Programma 3	1.205.000	1.260.000	
Onttrekking aan Reserve Gemeentewinkel	201.000	201.000	
Onttrekking aan Reserve Renovatie Hoogbouw	297.000	297.000	
Totaal Programma 5	498.000	498.000	
Totaal onttrekkingen	**1.967.000**	**2.077.000**	

2. Balans en toelichting

BALANS PER 31 DECEMBER 2016

(bedragen x € 1.000,-) ACTIVA	31-12-2016		31-12-2015	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		*26*		*43*
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	-		-	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	26		43	
Materiële vaste activa		*55.829*		*42.875*
- Investeringen met een economisch nut				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden *)	2.433		0	
- overige investeringen met een economisch nut	33.491		23.558	
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten	13.194		12.069	
kosten een heffing kan worden geheven				
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.710		7.248	
Financiële vaste activa		*13.731*		*21.098*
- Kapitaalverstekkingen aan:				
- deelnemingen	331		609	
Af: Voorziening verkoop Vennootschap PBE **)	0-		278-	
- gemeenschappelijke regelingen				
- overige verbonden partijen				
- Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	281		295	
- Overige langlopende leningen u/g	3.120		4.472	
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	10.000		16.000	
Totaal vaste activa		**69.586**		**64.016**
Vlottende activa				
Voorraden		*8.742*		*19.182*
- Grond- en hulpstoffen:				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden ***)	-		2.457	
- overige grond- en hulpstoffen	-		-	
- Onderhanden werk:				
- gronden in exploitatie *)	5.808		7.387	
- onderhanden werk vaste activa	2.934		9.338	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		*7.934*		*10.730*
- vorderingen op openbare lichamen	3.741		7.856	
- rekening-courantverhouding met het Rijk	2.129		843	
- overige vorderingen	2.064		2.031	
Liquide middelen		*733*		*885*
- Kassaldi	2		2	
- Banksaldi	732		883	
Overlopende activa		*2.180*		*2.429*
- De van Europese en Nederlandse Overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen				
die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel				
nog te ontvangen van:				
- het Rijk	42		-	
- overige Nederlandse overheidslichamen	-			
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.973		2.388	
- Kruisposten	165		40	
Totaal vlottende activa		**19.589**		**33.226**
TOTAAL-GENERAAL		**89.175**		**97.242**

Vanaf 2012 wordt de voorziening tekorten toekomstige grondexploitaties gewaardeerd tegen contante waarde

*) **Van de voorziening tekort toekomstige grondexploitatie is een bedrag ad € 295.406 in mindering gebracht op de boekwaarde van de gronden in exploitatie per 31-12-2016.**

) **Opgenomen voorziening conform instructies provincie inzake verkoop Essent, is in 2016 geheel vrijgevallen.

***) **Niet in exploitatie genomen gronden overgeheveld**

(bedragen x € 1.000,-) PASSIVA	31-12-2016		31-12-2015	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*61.153*		*62.141*
- Algemene reserve	7.905		2.404	
- Bestemmingsreserves				
- ter dekking van kapitaallasten	9.540		9.888	
- overige bestemmingsreserves **)	41.348		45.411	
- Gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarr	2.360		4.438	
Voorzieningen		*5.793*		*6.054*
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's ***)**	341		187	
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.258		1.363	
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.013		2.798	
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen	2.180		1.705	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		*12.216*		*19.290*
- Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-		6.000	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	7.707		8.654	
- Door derden belegde gelden	4.487		4.613	
- Waarborgsommen gemeentewoningen	22		22	
Totaal vaste passiva		**79.162**		**87.484**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		*4.962*		*6.140*
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen				
- Overige kasgeldleningen	-		-	
- Banksaldi	-			
- Overige schulden	4.962		6.140	
Overlopende passiva		*5.051*		*3.617*
- Verplichtingen in het begrotingsjaar opgebouwd en die op een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume				
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:				
- het Rijk	433		1.154	
- overige Nederlandse overheidslichamen	2.432			
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren k	2.187		2.464	
Totaal vlottende passiva		**10.014**		**9.757**
TOTAAL-GENERAAL		**89.175**		**97.242**
Niet in de balans opgenomen verplichtingen(borg- en garanties en leaseverplichtingen		***103.974***		***100.656***
****) Bestemmingsreserves, waarvan vrij besteedbaar**		**5.091**		**8.617**

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet,
waarin door de gemeenteraad op d.d.26 april 2016(nr.641825).de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, conform artikel 63 van de BBV.
Hiertoe is door uw Raad op 17 mei 2010 de "Nota Activabeleid" vastgesteld.
Voor investeringen met een economisch nut wordt vanaf 2005 de zgn. "bruto-methode" gehanteerd.
Investeringen met een maatschappelijk nut worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
De activa en passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.
Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2016 van de commissie BBV het volgende.
Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie.
Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen
bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en
volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.
De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin betaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld - en verlofaanspraken.

Waarderingsgrondslagen:

Artikel 59 BBV(Besluit Begroting en Verantwoording) beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een beperkt) economisch nut.
(Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten

met economisch nut.
De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

BALANS

Vaste Activa
Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs(de inkoopprijs en de bijkomende kosten)of vervaardigingsprijs(de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdrage van derden, de jaarlijkse afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
De gemeente Brunssum heeft geen kosten voor immateriële activa gemaakt in de afgelopen jaren.

Materiële vast activa met een economisch nut

De gemeente Brunssum kent geen erfpachtgronden.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie:
de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs(de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs(de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten) verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
Bij de waardering wordt in bijzondere gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.
Op grondbezit met een economisch nut(buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.
Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.
Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2008 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.
Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte levensduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit, met economisch nut(buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Conform de nota Activabeleid(vastgesteld 17 mei 2010) worden navolgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:	
Woonruimten/gebouwen	30 jaar
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	25 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar
Machines-,apparaten en installaties 10 jaar	

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting van) wegen, fietspaden, voetpaden, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de Raad aan te geven tijdsduur.

Conform de Nota activabeleid wordt op deze investeringen een afschrijvingstermijn van 10 jaar aangehouden.

Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's(kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van de BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering nog niet noodzakelijk gebleken.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs(de inkoopprijs en kosten). Zie verder de toelichting bij de financiële vaste activa.

Vlottende activa

Voorraden

Niet in exploitatie genomen bouwgronden *)

Met ingang van 1 januari 2016 dienen de activa die op 31 december 2015 op de balans zijn opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, tegen dezelfde boekwaarde op de balans als materiële vaste activa, categorie Gronden en terreinen te worden opgenomen.

Voor de gemeente Brunssum betreft dit een overheveling van € 2,457 miljoen.

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd

De als "onderhanden werk" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. (zoals grondaankopen en de kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt per debiteurensoort bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen(schulden) van de gemeente.
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen c.q. het voorzienbare verlies.
-De voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's zijn gevormd ter dekking van toekomstige risico's, waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijze te schatten.
Tevens voor kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar.
-De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gevormd ter egalisatie van de kosten van groot onderhoud van gebouwen, gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan.
-De door derden beklemde middelen, betreffen van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed.
-Per voorziening is aangegeven onder welke van hierboven genoemde categorie voorzieningen deze valt.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van èèn jaar of langer. De spaargelden gemeentepersoneel bevatten een harde kern,
welke langer dan één jaar uitstaan. Vandaar de rubricering onder de vaste schulden. In principe kan een spaarder direct beschikken over zijn spaartegoed.
Het zal echter nooit voorkomen dat het gehele spaartegoed van alle spaarders in één keer wordt opgevraagd.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.
Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Verplichtingen voortvloeiend uit leasing
De waardering van de verplichting uit hoofde van financial leasing van de vervoermiddelen en ICT vindt plaats tegen de nominale waarde van de contractueel nog verschuldigde leasetermijnen.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa zijn de kosten voor onderzoek en ontwikkeling opgenomen.	**Boekwaarde**	**Boekwaarde**
	31-12-2016	**31-12-2015**
Kosten onderzoek en ontwikkeling	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	26.235	42.686
Totaal	**26.235**	**42.686**

In 2016 evenals voorgaande jaren geen kosten voor onderzoek en ontwikkeling.
De bijdragen aan activa van derden waren in voorgaande jaren gerubriceerd onder de financiële vaste activa met ingang van 2016 gewijzigd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2016	**Boekwaarde 31-12-2015**
In erfpacht uitgegeven gronden	0	0
Niet in exploitatie genomen gronden ***)**	2.433.325	0
Overige investeringen met een economisch nut	33.490.646	23.557.922
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan geheven	13.194.286	12.068.942
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	6.710.392	7.247.929
Totaal materiële activia	**55.828.650**	**42.874.793**

Niet in exploitatie genomen gronden
Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde:

	Boekwaarde 31-12-15	Investe-ringen	Afschrij-vingen	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-16
Niet in exploitatie genomen gronden	0	2.458.225		24.900	2.433.325

Met ingang van 1 januari 2016 dienen de activa die op 31 december 2015 op de balans zijn opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, tegen dezelfde boekwaarde op de balans als materiële vaste activa, categorie Gronden en terreinen te worden opgenomen. Voor de gemeente Brunssum, betreft dit een overheveling van een boekwaarde ter hoogte van € 2,458 miljoen.

Overige investeringen met een economisch nut
Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer.

	Boekwaarde 31-12-15	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-16
Gronden en terreinen	245.386	-		-			245.386

Woonruimten	0						0
Bedrijfsgebouwen	21.996.119	12.660.933	338.367	1.097.085	138.935	1.138.238	31.944.427
Grond,- weg- en waterbouwkundige werken	12.543.867	1.615.700		542.350			13.617.217
Vervoermiddelen	401.339	304.969	12.696	244.548			449.063
Machines, apparaten en installaties	440.153	283.332		294.646			428.838
Totaal investeringen met economisch nut	**35.626.864**	**17.323.158**	**351.063**	**2.178.629**	**138.935**	**1.163.138**	**49.118.257**

Onder bijdragen zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.
Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen.
Onder de desinvesteringen(gronden) zijn een tweetal overboekingen opgenomen van investeringen naar grond- en waterbouwkundige werken, zowel met economisch als maatschappelijk nut.

De belangrijkste investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld. Per investering staat het ter beschikking gestelde krediet aangegeven, het in 2016 daadwerkelijk bestede bedrag en het totaalbedrag, dat tot en met 2016 ten laste van het krediet is gebracht.

Investeringen	Rubriek	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016
Brede School Treebeek	Bedrijfsgebouwen	7.514.100	459.662-
Brede School Centrum	Bedrijfsgebouwen	8.770.592	8.195.165
Nieuwe Brikke-Oave	Bedrijfsgebouwen	4.014.000	3.950.938
Aanleg kunstgrasveld SV Brunssum	Bedrijfsgebouwen	390.000	497.210
Renaturering Rode Beek	Weg- en waterbouwk.werken	2.715.700	1.615.700
Investeringen E-dienstverlening	Bedr.Middelen	350.000	268.500
Aanschaf Rolstoelen WVG/WMO	Vervoermidd.	250.000	187.175
Aanschaf bussen plantsoenen/verkeer	Vervoermidd.	177.000	117.794
Totaal		24.181.392	14.372.820

Nadere toelichting op deze investeringen:
De diverse reconstructies zijn ten laste van de Meerjarige investeringsplannen gebracht en worden daarom niet geactiveerd.
De aanschaf van rolstoelen betreft de investeringen voor 2016, het betreft een open eind regeling.
O.a. voor de ontwikkeling van de E-dienstverlening zijn diverse applicaties aangeschaft.
De overige vermeerderingen betreft een overboeking van gronden naar weg- en waterbouwkundige werken van investeringen.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut, had het volgende verloop:

	Boekwaarde 31-12-2015	Investe-ringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	-			-
Grond,- weg- en waterbouwkundige werken	7.186.185	200.000	733.216	6.652.969
Overige materiële vaste activa	61.743		4.320	57.423
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	7.247.929	200.000	737.536	6.710.392

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2015	Desinves-teringen	Aflossing/ afschrijving	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	609.313	402	278.294	330.616
af: Voorziening				
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	295.479		14.577	280.902
- overige verbonden partijen	4.471.656		1.351.908	3.119.748
Overige uitzettingen > 1 jaar:				
belegging Essentgelden	16.000.000		6.000.000	10.000.000
Totaal	**21.376.448**	**402**	**7.644.780**	**13.731.266**

Toelichting op desinvesteringen deelnemingen:
De desinvestering betreft de terugbetaling van de achtergestelde lening, vanuit het resultaat van 2015 vabn de Kredietbank.

Toelichting op de investeringen:
De door de R.W.E. uitbetaalde gelden inzake de overnamesom van Essent ad € 16 miljoen zijn belegd bij APG Investment Services in obligaties. Hiervoor is tezamen met een tiental andere gemeenten een offertetraject uitgezet. De gemeente Brunssum heeft respectievelijk € 10 miljoen belegd met een gemiddelde looptijd van 10 jaar en € 6 miljoen met een looptijd van 7 jaar. Jaarlijks ontvangt de gemeente een rentevergoeding van respectievelijk 4,137% en 3,423%. Deze obligatieleningen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingswaarde. Halfjaarlijks ontvangt de gemeente een waarde overzicht. De marktwaarde van tranche 2 periode 2009-2020 bedroeg per 31-12-2016 € 11.093.654,06. De belegging van € 6 miljoen is in 2016 vrijgevallen.
In deze portefeuilles zitten obligaties van landen, waarvan de rating dalende is. In het overleg met de aangesloten gemeenten is in 2016 bekeken welke acties ondernomen moesten worden. Aangezien gekozen is voor het principe "buy en hold", is in meerderheid besloten om niet tot herstructurering over te gaan.
APG-IS heeft een zgn"discretionaire"bevoegdheid gekregen, om bij incidenten adequaat te kunnen handelen. Deze bevoegdheid is in 2015 overgedragen naar Bank van Oyens en van Eeghen. Het betreft hier alleen het beheer van de portefeuille, APG blijft de houdster van de portefeuille.
De lening aan overige verbonden partijen betreft leningen aan vernigingen, conform de subsidieverordening.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:		
-Niet in exploitatie genomen bouwgronden *)	-	2.457.092
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	5.807.631	7.387.360

Onderhanden werk, vaste activa	2.933.961	9.338.008
Gereed product en handelsgoederen	-	-
	8.741.592	19.182.460

*) Niet in exploitatie genomen bouwgronden:
Met ingang van 1 januari 2016 dienen de activa die op 31 december 2015 op de balans zijn opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, tegen dezelfde boekwaarde op de balans als materiële vaste activa, categorie Gronden en terreinen te worden opgenomen. Voor de gemeente Brunssum, betreft dit een overheveling van een boekwaarde ter hoogte van € 2,457 miljoen.

Bouwgronden in exploitatie
Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2016 het volgende overzicht worden weergegeven:

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-12-2015	Investeringen	Inkomsten	Boek-waarde 31-12-2016	Voorziening verliesgev. complex	Balans-waarde 31-12-2016
Voorraad Woongebieden	1.753.709	80.419		1.834.128	110.258	1.723.870
Voorraad Bedrijfsterreinen	341.125	72.350	100.000	313.475		313.475
Voorraad Saneringsgebieden	-			-		-
Voorraad Overige Gronden	-			-	34.308	34.308-
Centrumplan Treebeek	460.822	248.975	990.337	280.540-		280.540-
Masterplan Centrum	5.434.811	1.148.064	2.346.902	4.235.974	150.840	4.085.134
Emmaplan *)	0			0		0
Totaal onderhanden werk, gronden in exploitatie	7.990.468	1.549.808	3.437.239	6.103.037	295.406	5.807.631

	Balanswaarde 31-12-16	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Voorraad Woongebieden	1.723.870	128.956	2.145.860	293.034 -	182.776 -
Voorraad Bedrijfsterreinen	313.475	313.475	555.960	70.990 -	275.685
Voorraad Saneringsgebieden	-	3.955.430	12.151.596	8.196.165 -	55.581
Voorraad Overige Gronden	34.308-				
Masterplan Centrum/plan Treebeek	3.804.594				
Totaal onderhanden werk, gronden in exploitatie	**5.807.631**	**4.397.861**	**14.853.416**	**8.418.209-**	**402.880-**

De waardering van de bouwgronden in exploitatie is gebaseerd op inzichten op peildatum 1-1-2017 en de daarbij behorende uitgangspunten van financiële parameters, uitgangspunten en risico's.
De financiële parameters waarmee de grondexploitaties zijn opgesteld zijn:

- Rente: 1,40%
- Kostenstijging: 2,00%
- Opbrengstenstijging: 0,00%
- Disconteringsvoet: 2,00%

De investeringsramingen zijn opgesteld in overleg met de Afdeling Openbare Ruimte. Voor de het bepalen van de opbrengsten worden de richtprijzen gehanteerd, zoals vermeld in
de Evaluatienota grondbeleid Brunssum.
Per project is in beeld gebracht wat de actuele planning is en zijn de fasering van kosten en opbrengsten daarop afgestemd. Bovendien zijn per project de risisco's geïnventariseerd en in relatie gebacht met het gemeentelijke weerstandsvermogen.
Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma 3(Ruimtelijke beleid en Volkshuisvesting 1.9) en de paragraaf 7 Grondbeleid van de programmarekening.
De totale voorziening voor verliesgevende complexen is € 150.840 hoger dan benodigd. Vandaar dat deze voorziening bij de overige gronden wordt opgenomen.
De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone(voor 2016: 2%).

Onderhanden werk vaste activa

Boekwaarde 31-12-2015	Investe-ringen	Desinves-teringen	Overboeking naar Balans	Boekwaarde 31-12-2016
9.338.008	11.420.616	3.058.770	14.765.893	2.933.961

Het betreft activa, welke per balansdatum nog niet gereed waren.
De ontkluizing van de Rode Beek is nog niet geheel gereed per balansdatum. Conform de nota activabeleid wordt hierop nog geen afschrijving toegepast.
De desinvesteringen betreffen de overboekingen van onder handen werk naar de balansrekeningen.

Uitzettingen een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-16	***Voorziening oninbaarheid***	**Balanswaarde 31-12-16**	**Balanswaarde 31-12-15**
Overige vorderingen	2.939.752	*875.951-*	2.063.800	2.030.947
Vorderingen op openbare lichamen(gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, provincie en Rijk)	3.740.570	-	3.740.570	7.856.334
Rekening-courantverhouding met het Rijk	2.129.141	-	2.129.141	842.880
Overige uitzettingen < 1 jaar	-	-	-	-
	8.809.462	*875.951-*	7.933.511	10.730.160

De specificatie van de (overige) vorderingen per 31 december 2016 luidt als volgt:	**2016**	***Voorziening***	**2016**	**2015**
- debiteuren algemeen	1.307.333		1.293.955	3.713.845
Af:: Voorziening dubieuze debiteuren		*13.378-*		
- debiteuren belastingen	347.659		329.894	410.299
Af:-Voorziening debiteuren belastingen		*17.765-*		
Totalen Debiteuren Algemeen en Belastingen	*1.654.992*	*31.143-*	*1.623.848*	*4.124.144*
- verhaalsdebiteuren cliënten Sociale Zaken	1.598.171		753.363	739.711
Af: -Voorziening oninbare Sozadebiteuren		*844.808-*		
Totaal Debiteuren Soza:	*1.598.171*	*844.808-*	*753.363*	*739.711*
-Claim inzake BTW Compensatiefonds	3.425.145		3.425.145	5.021.412
- voorschotten kleine uitgaven	2.014		2.014	2.014
Algeheel totaal overige vorderingen inclusief overheid	6.680.321	*875.951-*	5.804.370	9.887.280

Rekening-courant verhouding met het Rijk.

Het drempelbedrag dat buiten de schatkist mag worden aangehouden is conform de wetgeving 0,75% van het begrotingstotaal ad € 102,8 miljoen, is € 771.200 afgerond.
Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden.
In 2016 is het drempelbedrag gemiddeld niet overschreden.

Bedragen afgerond op € 100	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist aangehouden middelen, gemiddeld per kwartaal	563.400	585.900	470.700	469.300
Drempelbedrag 0,75% van € 102,8 miljoen	771.200	771.200	771.200	771.200
Ruimte onder drempelbedrag	207.800	185.300	300.500	301.900
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-		-

Overzicht saldo openstaande posten debiteuren per 23-2-2017 van 2016 en voorgaande jaren niet zijnde belastingen

Periode/vervaldatum	**Bedrag open**	**In % van totaal**
t/m 31-12-2015	15.245	**3**
1-1-2016 t/m 30-6-2016	7.698	**2**
1-7-2016 t/m 30-9-2016	3.708	**1**
1-10-2016 t/m 31-12-2016	88.870	**19**
1-1-2017 t/m 31-12-2017	361.951	**76**
SUBTOTAAL 2016	**462.227**	**97**
ALGEHEEL TOTAAL	**477.472**	**100**

De voorziening voor de debiteuren algemeen bedraagt € 13.400 per balansdatum. Voor een aantal open posten zijn nog invorderingstrajacten gaande c.q. volgen nog correctiefacturen. Conform de Uitvoeringsregels Debiteurenbeheer wordt voor een oninbare post een voorziening getroffen ten laste van het budget waar de bate in eerste instantie is geboekt. De voorziening is derhalve toereikend.

Overzicht debiteuren Belastingen naar ouderdom(conform overzicht BsGW):

Jaar	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2015
ouder dan 2012	-	64.737
2013	52.737	151.581
2014	69.654	112.259
2015	52.026	137.582
Sub-totaal tm 2015	174.416	466.159
2016	173.243	-
Totaal	**347.659**	**466.159**

Van de debiteuren belastingen is per 1 maart 2017 een bedrag van € 343.100 nog te ontvangen. Over de openstaande posten van 2013 en voorgaande jaren hebben afboekingen plaatsgevonden ten laste van de posten oninbaar € 53.000 en kwijtschelding € 35.500.
Het gehele begrotingsbedrag gestort in de voorziening. De voorziening bedraagt € 17.770 per balansdatum, mede door de oninbaarverklaringen van de posten van de GBRD. Voor oninbaarheid is in de begroting een structureel bedrag ad € 40.000 opgenomen.

De gewenste hoogte van de voorziening ad € 844.800 per balansdatum voor Sozadebiteuren is aangegeven door ISD-BOL.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Kassaldi	1.931	1.856
Banksaldi	731.508	882.839
Totaal	**733.439**	**884.696**

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- het Rijk	41.847	0
-Overige nog te onvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen	1.973.152	2.388.388
en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.		
Kruisposten	165.352	40.421
Totaal overlopende activa	**2.180.351**	**2.428.809**

Van Nederlandse Overheidslichamen ontvangen voorschot	**Saldo 31-12-15**	**Toevoeging**	**Vrijval**	**Saldo 31-12-16**
Ministerie van Justitie nog te ontvangen vergoeding CJIB	-		-	-
Ministerie van SZW debiteuren	-	41.847	-	41.847
Totaal	-	41.847	-	41.847

Nog te ontvangen bedragen/vooruitbetalingen/tussenrek.	**Saldo 31-12-15**	**Toevoeging**	**Vrijval**	**Saldo 31-12-16**
BsGW Balanspost belastingen voorgaand jaar diftar	965.000	859.000	965.000	859.000
Nog te ontvangen rente per balansdatum	29.277	15.228	29.277	15.228
Nog te ontvangen Kaartverkoop Brikke-Oave 2015	50.000	50.000	50.000	50.000
Belastingdienst terug te ontvangen BTW 2015	160.795		160.795	-
ISD-BOL afrekening diversen 2015	472.697	392.963	472.697	392.963
Balansposten PGB-Jeugd/CAK	136.691	247.333	136.691	247.333
WOZL uitkering faillisement Licom(raming)	43.398	43.398	43.398	43.398
Diverse Correcties 2015/2016 vooruitbetalingen	530.422	365.230	530.422	365.230
Tussenrekeningen totaal	108		108	-
	-			-
Totaal	**2.388.388**	**1.973.152**	**2.388.388**	**1.973.152**

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 01-01-2016
Algemene reserve	7.905.182	7.441.782
Bestemmingsreserves:		
-ter dekking van kapitaallasten	9.539.837	9.888.304
-overige bestemmingsreserves	41.347.949	40.373.423
	58.792.969	57.703.509
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	2.359.591	4.437.729
	61.152.560	62.141.238

Het verloop in 2016 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Reserves		Saldo 1-1-16	Toevoeging incl. rente	Onttrekking	Saldo 31-12-16
Algemene Reserves:					
Algemene Reserve		7.441.782	5.712.113	5.248.713	7.905.182
Totaal		**7.441.782**	**5.712.113**	**5.248.713**	**7.905.182**
Bestemmingsreserves:	**Pijler**				
Reserve representatie Parade	Maatschappelijk	34.035	-	34.035	0
Reserve DVO ISD-BOL	Alg.Middelen	0	-	0	0
Reserve Investeringsfonds 2015 *)	Ruimtelijk	450.582	-	0	450.582
Reserve voormalig personeel	Alg.Middelen	20.284	14.609	0	34.892
Reserve personele ontwikkelingen	Alg.Middelen	90.545	40.216	14.000	116.761
Reserve Risico Lening Atrium	Alg.Middelen	95.741	33.847	0	129.588
Reserve BMV Bronsheim	Maatschappelijk	200.000	-	0	200.000
Reserve realisatie BMV's	Maatschappelijk	10.462	314	0	10.775
Reserve Parade	Maatschappelijk	168.169	-	168.169	0
Reserve decentralisatie onderwijs 1)	Maatschappelijk	7.379.270	709.048	2.033.918	6.054.401
Reserve BMV Langeberg	Maatschappelijk	15.135	454	6.825	8.765
Reserve Brede School Treebeek	Maatschappelijk	15.168	37.473	0	52.640
Reserve Brede School Centrum	Maatschappelijk	0	52.005	0	52.005
Reserve Minimum variant	Alg.Middelen	1.876.403	-	0	1.876.403
Reserve doeluitkering Soza	Sociaal	0	-	0	0
Reserve "Kinderen doen mee"	Maatschappelijk	85.900	2.577	25.094	63.382
Reserve schommelfonds WWB	Sociaal	0	-	0	0

Reserve afwikkeling SOB	Maatschappelijk	10.078	302	10.381	0
Reserve tekorten Wsw	Maatschappelijk	0	-	0	0
Reserve bovenwijkse voorziening	Ruimtelijk	179.912	5.397	7.500	177.809
Reserve Geluidsbelastingkaart	Ruimtelijk	0	-	0	-0
Reserve PALET	Ruimtelijk	0	500.000		500.000
Reserve sociale vernieuwing	Maatschappelijk	19.844	595	8.248	12.191
Reserve Wet Inburgering *)	Sociaal	55.000	1.650	5.570	51.080
Reserve Ilse Frankenthalstichting	Maatschappelijk	5.000	5.150		10.150
Reserve Revitalisering Landgraaf	Ruimtelijk	33.321	9.000	0	42.321
Reserve Belegde Essentgelden **)	Alg.Middelen	22.044.889	-	0	22.044.889
Reserve Brunssum Beweegt(GIDS-gelden)	Maatschappelijk	37.004	1.110	31.752	6.363
Reserve Openbare paden golfbaan	Ruimtelijk	0	-		0
Egalisatiereserve speeltoestellen	Maatschappelijk	60.000	-	0	60.000
Egalisatiereserve kerkgebouwen	Maatschappelijk	0	-	0	0
Egalisatiereserve openbare speelplekken	Maatschappelijk	20.000	-	0	20.000
Reserve Knelpunten Verenigingen	Maatschappelijk	0	500.000	0	500.000
Egalisatiereserve verkiezingen	Bestuurlijk	90.000	-	0	90.000
Reserve Bomenfonds	Ruimtelijk	77.041	2.311	2.225	77.127
Reserve Binnen/buiten ring	Ruimtelijk	0	-		0
Egalisatiereserve MIP wegen Leefomg. 1)	Ruimtelijk	717.270	21.518	222.932	515.857
Egalisatiereserve MIP groen 1)	Ruimtelijk	242.852	192.183	0	435.034
Egalisatiereserve MIP Openbare verlichting	Ruimtelijk	10.111	303	0	10.414
Egalisatiereserve MIP wegen C.T. 1)	Ruimtelijk	872.806	219.168	52.550	1.039.424
Egalisatiereserve gladheid	Ruimtelijk	89.337	31.494	0	120.831
Egalisatiereserve verwijdering asbest	Ruimtelijk	30.000	-	0	30.000
Egalisatiereserve economische ontwikkelingen	Economisch	180.753	5.423	0	186.175
Reserve Economisch Beleid	Economisch	0	-	0	0
Reserve Calamiteitenfonds Mijnschade Brunssum	Ruimtelijk	0	36.200		36.200
Egalisatiereserve WVG/WMO *)	Maatschappelijk	252.074	-	25.030	227.044
Reserve Integraal Soc.Beleid	Maatschappelijk	79.569	32.387	111.956	0
Integrale reserve Sociaal Domein	Maatschappelijk	4.000.000	-	0	4.000.000
Reserve Werkkapitaal Oostflank	Ruimtelijk	0	1.284.962	0	1.284.962
Herstructureringsreserve	Ruimtelijk	824.870	-	4.985	819.884
Bestemmingsreserves sub-totaal		**40.373.423**	**3.739.697**	**2.765.170**	**41.347.949**

Reserves ter dekking van kapitaallasten	**Pijler**	**Saldo 1-1-16**	**Toevoeging incl. rente**	**Vermindering ter dekking van afschrijving**	**Saldo 31-12-16**
Reserve All Weatherbanen LTCB	Maatschappelijk	66.000	3.960	7.260	62.700
Reserve gemeenschapshuis Klaver 4	Maatschappelijk	34.072	2.044	3.355	32.762
Reserve kleedlokalen VV de Leeuw	Maatschappelijk	96.877	5.813	10.025	92.665
Reserve Kunstgrasveld de Leeuw	Maatschappelijk	29.592	1.776	11.639	19.728
Reserve Accommodatie Langeberg	Maatschappelijk	1.393.080	83.585	137.165	1.339.500

Reserve BSV-Limburgia accommodatie	Maatschappelijk	446.169	26.770	44.617	428.322
Reserve Ir.de Katstraat accommodatie TTV	Maatschappelijk	152.232	9.134	15.477	145.889
Reserve Renovatie Hoogbouw	Alg.Middelen	1.850.835	111.050	296.502	1.665.382
Reserve gemeentewinkel	Alg.Middelen	190.000	11.400	201.400	0
Reserve huisvesting Scouting Willibrordus	Maatschappelijk	180.620	10.837	18.363	173.095
Reserve rotonden Emmaweg	Ruimtelijk	391.579	23.495	39.811	375.263
Reserve Brede School Langeberg	Maatschappelijk	2.094.019	125.641	142.095	2.077.566
Reserve Opwaardering Pompgebouwen	Maatschappelijk	269.454	16.167	26.945	258.676
Reserve Brede School Treebeek	Maatschappelijk	703.366	31.651	38.584	696.434
Reserve aanpassen bushaltes	Ruimtelijk	75.400	4.524	7.540	72.384
Reserve huisvesting Robin Hood	Maatschappelijk	145.008	8.700	14.071	139.637
Reserve Brede School Centrum	Maatschappelijk	602.000	27.090	42.140	586.950
Reserve Verlichtingsplan Lindeplein	Ruimtelijk	200.000	9.000	19.000	190.000
Reserve Nieuwbouw Brikke Oave	Maatschappelijk	940.000	42.300	51.082	931.218
Reserve Kunstgrasveld SV Brunssum	Maatschappelijk	0	261.250	36.250	225.000
Reserve parkeerplaats Schinvelderstraat	Ruimtelijk	28.000	1.680	3.013	26.667
Sub-totaal reserves ter dekking kap.lasten		**9.888.304**	**817.868**	**1.166.334**	**9.539.837**

Bestemmingsreserves sub-totaal		**50.261.726**	**4.557.564**	**3.931.504**	**50.887.787**

Algeheel totaal eigen vermogen		**57.703.508**	**10.269.678**	**9.180.217**	**58.792.969**

Reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Onder"bestemming resultaat" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van het resultaat van het voorgaande boekjaar.
Onder afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke reserve ter dekking van kapitaallasten is gevormd. Bij de specifieke reserve staat de investering vermeld, waarvoor deze is gevormd.

De "Nota Reserves en Voorzieningen 2016" is geactualiseerd in 2015 en door uw Raad vastgesteld op 7 december 2015. Conform de hierboven genoemde nota hebben de mutaties in de reserves plaatsgevonden op 1 januari 2016.
De effecten van deze mutaties zijn te zien in de kolom Saldo aan het begin van 2016 en wijken derhalve af van het saldo per 31 december 2015, aangezien een aantal reserves zijn vervallen.

Algemene Reserve:
De algemene reserve wordt gebruikt als buffer voor het opvangen van incidentele en onvoorzienbare tegenvallers voor alle sectoren.
De stortingen en onttrekkingen zijn geraamd bij de primitieve begroting van 2016.

In de loop van 2016 begrotingswijzigingen vastgesteld, waarin **onttrekkingen** aan de Algemene Reserve zijn opgenomen:

Onderwerp	**Bedrag**
-Werkapitaal Oostflank	€ 1.500.000
-Slotrapportage 2015	€ 288.875
-Incidenteel tekort 2015	€ 756.300
-Verbouwing Raadzaal	€ 75.000
-Knelpunten verenigingen	€ 500.000
-Startersleningen woningbouw	€ 100.000
-Innovatie Sociaal Domein	€ 200.000
-Pallet	€ 500.000
-Extra impuls arbeidsmarkt	€ 24.900
-Calamiteitenfonds mijnschade	€ 36.200

De stortingen betreffen de toegerekende rentebedragen aan de diverse reserves ter dekking van kapitaallasten van investeringen die nog niet
zijn geactiveerd. Deze worden conform de rentenota toegevoegd aan de Algemene Reserve.

De **stortingen** betreffen o.a.:

Onderwerp	**Bedrag**	**BW-nr.**
-Een gedeelte van het batig saldo van 2015	€ 4.437.729	6 (ProRap)
-De storting van het saldo van de Pro-rapportage 2016	€ 660.385	6 (ProRap)
-De storting n.a.v. van de slotrapportage 2016	€ 256.252	9

Meer informatie inzake het doel en het nut en noodzaak van een betreffende reserve, verwijzen wij u naar de nota Reserves en Voorzieningen 2016, zoals deze door uw Raad op 7 december 2015 vastgesteld is.

Voor een specificatie van de onttrekkingen en stortingen per programma wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 punt 5 Reserves.

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde 31-12-2016	**Boekwaarde 31-12-2015**
Soort voorziening		
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's ***) en **) zie opmerking onder staat**	341.213	186.991
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.258.190	1.363.339
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	2.013.038	2.798.381
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	2.180.404	1.704.811
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	-	-
Totaal	**5.792.846**	**6.053.523**

De vorming van een voorziening, dan wel een toevoeging aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord.

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Het betreft de afwikkeling van de vordering op Enexis.
Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Het verloop in 2016 wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven:

Voorzieningen	**Saldo 31-12-15**	**Toe-voeging**	**Vrijval**	**Aan-wending**	**Saldo 31-12-16**
-					
Verplichting/risico					
Voorziening wachtgelden SMK	-	35.000		9.700	25.300
Voorziening beëindigingsovereenkomst	114.695			4.100	110.595
Voorziening oninbare kredieten KBL	72.296			16.978	55.318
Voorziening afwikkeling GBRD	-	150.000			150.000
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	186.991	185.000	-	30.778	341.213
Onderhoudsegalisatie					
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	862.396	789.427		939.289	712.534
Voorziening groot onderhoud BMV-Oost	395.555	40.000		43.859	391.696
Voorziening groot onderhoud BMV-Zuid	70.088	17.700		29.628	58.160
Voorziening groot onderhoud Brede School Treebeek	35.300	39.800			75.100
Voorziening groot onderhoud Brede School Centrum	-	20.700			20.700
Totaal onderhoudsvoorzieningen	1.363.339	907.627	-	1.012.776	1.258.190
Egalisering kosten					
Voorziening DVO ISD-BOL	262.675	37.524	300.199		0-
Voorziening Afvalcompartiment	711.691			281.651	430.040
Voorziening Riolering egalisatie tarieven/onderhoud	1.824.015			241.017	1.582.998
Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	2.798.381	37.524	300.199	522.668	2.013.038
Voorz.bijdr.vervang.					
Voorziening MIP-rioleringsinvesteringen	1.704.811	475.593			2.180.404
Totaal voorzieningen bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen	1.704.811	475.593	-	-	2.180.404
Algeheel totaal	**6.053.523**	**1.605.744**	**300.199**	**1.566.222**	**5.792.846**

Voorziening tekort toekomstige grondexploitatie (verplichting/risico)	***603.108***			***307.701***	***295.406***

***) Deze voorziening is bij de voorraad gronden in mindering gebracht op de balanswaarde van de gronden per 31-12-2016.**

Voorziening op vordering verkoop Vennootschap BV (verplichting risico)	***278.294***		***278.294***	***-***	***0***

*****) Deze voorziening is bij de Financiële vaste activa in mindering gebracht op de balanswaarde.***

Algeheel totaal voorzieningen	***6.934.925***	***1.605.744***	***578.493***	***1.873.924***	***6.088.252***

Voorzieningen
Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag.

Meer informatie inzake het doel en het nut en noodzaak van een betreffende voorziening, verwijzen wij u naar de nota Reserves en Voorzieningen 2016, zoals deze door uw Raad op 7 december 2015 vastgesteld is.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer van één jaar of langer

De onderverdeling van in de balans opgenomen langlopende schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2016	**Boekwaarde 31-12-2015**
Onderhandse leningen:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	6.000.000
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	7.706.512	8.653.780
	7.706.512	14.653.780
Door derden belegde gelden:	4.487.239	4.613.424
Waarborgsommen huren gemeentewoningen	22.401	22.401
Algeheel totaal vaste schulden	**12.216.152**	**19.289.605**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2015:

	Saldo 31-12-2015	Vermeer-deringen	Aflos-singen	Saldo 31-12-2016
Onderhandse leningen	14.653.780		6.947.268	7.706.512
Fonds Sociale Voorzieningen	31.290	3.120	3.120	31.290
Lief en Leedpotje O.R./afsplitsing FSV	963	1.120	1.074	1.009
Belegde pensioenpremie wethouders	138.785	16.466		155.250
Spaargelden personeel/college/raad	4.442.386	1.175.576	1.318.272	4.299.690
Waarborgsommen gemeentewoningen/eigendommen	22.401	-	-	22.401
Totaal	**19.289.606**	**1.196.282**	**8.269.735**	**12.216.152**

De totale rentelast voor het jaar 2016 met betrekking tot vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt € 338.800.
In 2015 is een geldlening van € 6 miljoen afgesloten ter voorkoming van de overschrijding van de kasgeldlimiet. In 2016 is de eerste tranche van de Essentgelden vrij ad € 6 miljoen vrijgevallen.
Aangezien deze gelden verplicht belegd dienen te worden bij de Schatkist, leveren deze geen renteopbrengsten meer op. Via deze tijdelijke voorfinanciering is voorkomen dat enerzijds

leningen voor lange tijd worden afgesloten, terwijl anderzijds overliquiditeit dreigt. De lening is op 26 juli 2016 afgelost.

-Belegde pensioenpremie wethouders; in principe zou volgens de BBV hiervoor een Voorziening moeten worden gevormd. In Brunssum worden geen voorzieningen gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.(BBV art 44 lid 3), zoals reeds bij de algemene waarderingsgrondslagen is vermeld. Dergelijke verplichtingen worden in Brunssum in de begroting en meerjarenraming opgenomen.
Uit het verleden is gebleken, dat er geen extreme schommelingen plaatsvinden in het afdekken van mogelijke pensioenbreuken. Om voornoemde reden is ervoor gekozen om geen voorziening te vormen voor pensioenverplichtingen van voormalige wethouders. Voor eventuele claims wordt de reserve Pensioenpremie wethouders aangewend.
Mocht deze reserve niet toereikend blijken, dan kan dit binnen de algemene reserve worden opgevangen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	Boekwaarde 31-12-2016	**Boekwaarde 31-12-2015**
Kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	-
Overige schulden	4.962.183	6.139.982
Totaal kortlopende schulden	**4.962.183**	**6.139.982**

Tot de overige schulden horen de volgende posten:	**31-12-2016**	**31-12-2015**
- crediteuren extern(na aanpassing op verzoek accountant)	4.907.604	5.992.798
- afdrachten BTW-bedrijfsmatige activiteiten	-	83.992
- ontvangen waarborgsommen (trottoir, gereedmelding Bouwvergunning etc.)	53.198	62.643
- diverse tussenrekeningen	460	549
- netto-salarissen/voorschot salarissen	921	0
Totaal overige schulden	**4.962.183**	**6.139.982**

Overlopende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:	**Boekwaarde 31-12-2015**	**Boekwaarde 31-12-2016**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- het Rijk	1.153.862	432.708

- overige Nederlandse overheidslichamen	-	2.431.750
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	2.463.545	2.186.862
Totaal overlopende passiva	**3.617.407**	**5.051.320**

In overlopende passiva opgenomen afrekeningen met het Rijk:

	Saldo 31-12-2015	Toevoeging	Vrijval/ aanwending	Saldo 31-12-2016
ISV gelden	967.244	-	967.244	-
Afrekening Algemene Uitkering 2016	-	267.830	-	267.830
Ministerie SZW BBZ debiteuren afwikkeling 75%	173.389	164.878	173.389	164.878
Ministerie SZW afrekening decl.deel BBZ	13.230	-	13.230	-
Totaal voorschotbedragen Rijk	**1.153.862**	**432.708**	**1.153.862**	**432.708**

In overlopende passiva opgenomen afrekeningen met overige Nederlandse overheidslichamen:

	Saldo 31-12-2015	Toevoeging	Vrijval/ aanwending	Saldo 31-12-2016
Gem.Maastricht afrekening jeugd	-	2.372.777	-	2.372.777
ISD-BOL afrekening kosten 3e kw.2016	-	58.973	-	58.973
Totaal voorschotbedragen overige overheden	**-**	**2.431.750**		**2.431.750**

Verplichtingen in begrotingsjaar opgebouwd

Verplichtingen in begrotingsjaar opgebouwd	Saldo 31-12-2015	Toevoeging	Vrijval	Saldo 31-12-2016
Nog te betalen rente onderhandse geldleningen per 31-12	219.259	195.735	219.259	195.734
Balanspost Gem.Heerlen	22.142		22.142	0
Transitorische posten WMO/Zorg/Jeugd	1.197.687	120.000	1.197.687	120.000
Balanspost kwijtschelding diftar 2015/2016	65.000	67.000	100.500	31.500
Brandweer afrekening FLO 2015	132.000		132.000	-
Balanspost vakantiegelden 2016 i.v.m. IKB	-	552.500		552.500
Balanspost verkoop Manege	137.475	137.475	137.475	137.475
Jaarlijkse bijdrage W.A.P. 2015	6.591		6.591	0

Balanspost bonus vervanging telefoons	67.800		67.800	-
Balansposten W.O.Z.L.	398.545		398.545	-
Overboeking facturen 2015/2015 en 2015/2016	217.046	1.149.652	217.046	1.149.652
Onverevende posten/tussenrekeningen	-			-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**2.463.545**	**2.222.362**	**2.499.045**	**2.186.862**

Niet in de Balans opgenomen verplichtingen (borg- en garantstellingen)

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Aard/ Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage leningsbedrag borgstelling	Restant 31 december 2015	Restant 31 december 2016
Gewaarborgde geldleningen t.b.v. stichtingen en verenigingen	Woningbouw, etc	121.522.925	100%	94.490.118	98.287.180
Gewaarborgde geldleningen t.b.v. particuliere woningbouw	Woningbouw	19.150.045	100%	6.165.669	5.687.003
Totaal		**140.672.970**		**100.655.787**	**103.974.183**

In 2016 hebben geen betalingen plaatsgevonden inzake borgstellingen.
Ten behoeve van de woningcorporaties worden leningen gewaarborgd, die vervolgens via achtervang door het W.S.W. worden overgenomen.

Niet in de Balans opgenomen langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen.
Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

		Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016
Operational lease-contracten nog verschuldigde termijnen	Excl. BTW	49.052	40.868

De contracten betreffen leasing van automatiseringsapparatuur en dienstauto's. Voor beide zijn in 2015 nieuwe leasecontracten afgesloten.

3. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die het beeld van de jaarrekening beïnvloeden.

4. WNT-verantwoording 2016 Gemeente Brunssum (Wet Normering Topinkomens)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op **Gemeente Brunssum** van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor de **Gemeente Brunssum** is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	E. Dielissen	P.Peeters
Functiegegevens	secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	179.000	179.000
Beloning	96.472	74.575
Belastbare onkostenvergoedingen	4.820	135
Beloningen betaalbaar op termijn	17.872	13.623
Subtotaal	119.164	88.333
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	119.164	88.333
Verplichte motivering indien overschrijding	Nvt	Nvt
Gegevens 2015		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	1,0
Beloning	94.102	72.541
Belastbare onkostenvergoedingen	4.877	222
Beloningen betaalbaar op termijn	18.987	14.439
Totaal bezoldiging 2015	117.966	87.202

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

5. Sisa-bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

OCW	**D9**	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*		
			€ 190.609	€ 22.169	€ 0	€ 5.246		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*		
		1		€ 0		€ 0		
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 03*	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 04*	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 05*	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 06*
			1	060899 Gemeente Brunssum	€ 12.578.411	€ 221.771	€ 432.553	€ 1.352	€ 0
			2						
			3						
			4						
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 07*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 08*	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 09*	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 10*	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 12*
			1	060899 Gemeente Brunssum	€ 0	€ 44.380	€ 36	€ 0	€ 15.444
			2						
			3						
			4						
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 14*				
			1	060899 Gemeente Brunssum	€ 0				
			2						
			3						
			4						

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016** **Besluit**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2015** **Besluit**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 06*
		1	060899 Gemeente Brunssum	€ 25.936	€ 0	€ 4.224	€ 21.399	€ 33.131
		2						
		3						
		4						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 07*	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 08*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 09*	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 10*		
		1	060899 Gemeente Brunssum	€ 0	€ 0	€ 0		
		2						
		3						
		4						

Bijlagen

Gemeente Brunssum

Bijlage 1: producten per beleidsveld

Programma-rekening op beleidsveld 2016

Groep / *Product*		*Saldi* *Begroot*	*Realisatie*	*Vrije ruimte*	*Uitgesplitst naar baten en* *Begroting Baten*	*Begroting Lasten*	*Realisatie Baten*	*Realisatie Lasten*
3BLV11	Dienstverlening							
003110	Basis Registratie Personen	345.801,00	345.013,19	787,81	0,00	345.801,00	0,00	345.013,19
003120	Baliewerkzaamheden	357.784,00	357.843,00	-59,00	0,00	357.784,00	-58,96	357.901,96
003130	Burgerlijke Stand	197.065,00	196.800,07	264,93	0,00	197.065,00	0,00	196.800,07
003140	Naturalisaties	8.734,00	7.965,79	768,21	-12.800,00	21.534,00	-10.327,00	18.292,79
004000	Secretarieleges BBS	-223.770,00	-279.295,81	55.525,81	-438.728,00	214.958,00	-505.675,50	226.379,69
820100	Info.man./appl.beheer Vastgoed Back.	378.424,00	353.545,54	24.878,46	0,00	378.424,00	-150,00	353.695,54
	Totalen per groep	1.064.038,00	981.871,78	82.166,22	-451.528,00	1.515.566,00	-516.211,46	1.498.083,24
3BLV12	Samenwerking							
005001	Reg.Intergemeentelijke Samenwerking	812.608,00	815.818,00	-3.210,00	0,00	812.608,00	0,00	815.818,00
005002	Werkkapitaal IBA projecten	35.000,00	30.832,10	4.167,90	0,00	35.000,00	0,00	30.832,10
	Totalen per groep	847.608,00	846.650,10	957,90	0,00	847.608,00	0,00	846.650,10
3BLV199	Resteffecten Programma 1							
980100	Mut. Reserves Progr 1 Hfdfct 0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totalen per groep	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3BLV21	Werk en participatie							
611010	Sociale Werkvoorziening	12.005.851,00	12.007.038,74	-1.187,74	8.353,00	11.997.498,00	-54.467,00	12.061.505,74
623000	Educatie en reïntegratie	2.224.483,00	1.895.345,46	329.137,54	0,00	2.224.483,00	0,00	1.895.345,46

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
623010	Inburgering	59.129,00	45.977,74	13.151,26	-225,00	59.354,00	-18.719,89	64.697,63
623020	Betere Buren Brunssum BV	222.500,00	221.045,00	1.455,00	0,00	222.500,00	0,00	221.045,00
623030	WWB werkdeel(vh. WIW)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totalen per groep	14.511.963,00	14.169.406,94	342.556,06	8.128,00	14.503.835,00	-73.186,89	14.242.593,83
3BLV22	Inkomen armoede en schulden							
610010	WWB-inkomensdeel	-12.825.367,00	-12.846.024,08	20.657,08	-13.328.418,00	503.051,00	-13.453.418,08	607.394,00
614000	Kwijtschelding Belastingen	0,00	-745,70	745,70	-263.500,00	263.500,00	-263.500,00	262.754,30
614100	Armoedebeleid	15.825.945,00	15.922.064,76	-96.119,76	-315.000,00	16.140.945,00	-404.042,21	16.326.106,97
614200	Schuldhulpverlening	173.184,00	202.903,71	-29.719,71	0,00	173.184,00	0,00	202.903,71
	Totalen per groep	3.173.762,00	3.278.198,69	-104.436,69	-13.906.918,00	17.080.680,00	-14.120.960,29	17.399.158,98
3BLV23	Maatschappelijke ondersteuning							
621000	Taakstelling Huisv. statushouders	28.585,00	27.292,26	1.292,74	-21.000,00	49.585,00	-80.294,00	107.586,26
621010	Noodopvang vluchtelingen	0,00	-110.559,78	110.559,78	-145.000,00	145.000,00	-158.918,43	48.358,65
661000	Wmo Voorzieningen Wonen en Vervoer	1.276.079,00	1.251.943,03	24.135,97	0,00	1.276.079,00	0,00	1.251.943,03
661010	Gehandicapten Parkeerkaart	45.698,00	49.201,97	-3.503,97	-13.148,00	58.846,00	-12.203,95	61.405,92
661500	Product WTCG / CER (WMO-nieuw)	384.000,00	294.577,04	89.422,96	0,00	384.000,00	0,00	294.577,04
662500	Wmo Voorzieningen Hulp bij het huish	4.181.482,00	3.750.741,04	430.740,96	0,00	4.181.482,00	-18.540,43	3.769.281,47
662510	Het Huishouden op Orde	0,00	44.262,19	-44.262,19	0,00	0,00	0,00	44.262,19
662580	Wmo Overgang 2015	2.795.776,00	2.600.120,44	195.655,56	0,00	2.795.776,00	0,00	2.600.120,44
663010	Subsidies Seniorenverenigingen	29.938,00	27.421,96	2.516,04	0,00	29.938,00	0,00	27.421,96
663020	Maatschappelijke opvang	103.057,00	99.358,00	3.699,00	0,00	103.057,00	0,00	99.358,00
667000	Eigen bijdr. maatwerkvoorzieningen	-947.000,00	-938.804,27	-8.195,73	-947.000,00	0,00	-945.949,00	7.144,73

Groep / Product | Saldi Begroot | Saldi Realisatie | Vrije ruimte | Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten | Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten | Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten | Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten

670050	Ouderenbeleid / Account CMWW	361.505,00	360.182,30	1.322,70	0,00	361.505,00	0,00	360.182,30
670060	Algemeen Maatschappelijk Werk	444.313,00	444.313,00	0,00	0,00	444.313,00	0,00	444.313,00
670070	Ondersteuning mantelzorg	61.724,00	59.665,68	2.058,32	0,00	61.724,00	0,00	59.665,68
670080	Onderst. vrijwilligerswerk	54.400,00	51.901,73	2.498,27	0,00	54.400,00	0,00	51.901,73
670090	WMO-Beleid	72.803,00	60.512,43	12.290,57	0,00	72.803,00	0,00	60.512,43
670100	Info, advies en cliëntondersteuning	21.720,00	21.720,00	0,00	0,00	21.720,00	0,00	21.720,00
670110	Voorz. mensen met een beperking	100.547,00	82.722,00	17.825,00	0,00	100.547,00	0,00	82.722,00
670130	Welzijnsbeleid / Account CMWW	335.678,00	335.678,00	0,00	0,00	335.678,00	0,00	335.678,00
670300	Wmo Voorzieningen Wonen en Vervoer	524.535,00	557.812,88	-33.277,88	-60.000,00	584.535,00	-67.341,86	625.154,74
670500	Cliëntondersteuning WMO-nieuw	165.000,00	154.146,04	10.853,96	0,00	165.000,00	0,00	154.146,04
670510	Inloop GGZ WMO-nieuw	200.120,00	200.123,00	-3,00	0,00	200.120,00	0,00	200.123,00
670520	Collectieve voorzieningen WMO-nieuw	365.000,00	245.283,40	119.716,60	0,00	365.000,00	0,00	245.283,40
670530	Informele Zorg WMO-nw	114.108,00	106.307,93	7.800,07	0,00	114.108,00	0,00	106.307,93
670540	Burgerkracht WMO-nieuw	40.000,00	2.500,00	37.500,00	0,00	40.000,00	0,00	2.500,00
670550	Gezondheidsbevordering WMO-nieuw	15.000,00	10.472,02	4.527,98	0,00	15.000,00	0,00	10.472,02
672560	Overgang 2015 WMO-nieuw	1.060.000,00	960.730,80	99.269,20	0,00	1.060.000,00	0,00	960.730,80
672600	WMO voorz. hulp bij huishouden	701.679,00	691.811,34	9.867,66	0,00	701.679,00	0,00	691.811,34
922200	Innovatie Sociaal Domein	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00
	Totalen per groep	12.585.747,00	11.441.436,43	1.144.310,57	-1.186.148,00	13.771.895,00	-1.283.247,67	12.724.684,10

3BLV24 Jeugd en opvoeden

650000	Toezicht Kinderopvang/PSZ	34.692,00	36.359,20	-1.667,20	0,00	34.692,00	-1.073,60	37.432,80
650010	Peuterspeelzalen	408.551,00	421.179,63	-12.628,63	0,00	408.551,00	0,00	421.179,63

Groep Product		*Begroot*	*Saldi Realisatie*	*Vrije ruimte*	*Uitgesplitst naar baten en* *Begroting Baten*	*Begroting Lasten*	*Realisatie Baten*	*Realisatie Lasten*
670120	Subsidies Jeugdwerk	95.592,00	94.523,22	1.068,78	0,00	95.592,00	0,00	94.523,22
670140	Jeugdbeleid	52.357,00	47.715,72	4.641,28	0,00	52.357,00	0,00	47.715,72
670400	Centra Jeugd & Gezin	181.386,00	122.496,52	58.889,48	0,00	181.386,00	0,00	122.496,52

670410	Decentralisatie Jeugdzorg	104.123,00	104.123,00	0,00	0,00	104.123,00	0,00	104.123,00
671010	Eerstelijnsloket Jeugd (incl. uitv.)	201.729,00	211.113,46	-9.384,46	0,00	201.729,00	0,00	211.113,46
672010	PGB Jeugd	276.036,00	285.742,73	-9.706,73	0,00	276.036,00	0,00	285.742,73
682400	Individuele voorzieningen jeugd	6.447.958,00	7.103.966,79	-656.008,79	0,00	6.447.958,00	0,00	7.103.966,79
682420	Zorginnovatie	417.403,00	191.470,24	225.932,76	0,00	417.403,00	0,00	191.470,24
683010	Veiligh., jeugdrecl. en opv. jeugd	830.000,00	861.375,95	-31.375,95	0,00	830.000,00	0,00	861.375,95
687010	Ouderbijdragen ind. vrz. Jeugd	-5.000,00	-1.592,59	-3.407,41	-5.000,00	0,00	-1.592,59	0,00
	Totalen per groep	9.044.827,00	9.478.473,87	-433.646,87	-5.000,00	9.049.827,00	-2.666,19	9.481.140,06

3BLV25 Onderwijs

420000	Exploitatie O.B.S. Treebeek	4.408,00	4.408,00	0,00	-36,00	4.444,00	-35,73	4.443,73
420010	Exploitatie O.B.S. De Trampoline	4.408,00	4.241,04	166,96	-11.937,00	16.345,00	-20.152,50	24.393,54
421001	Bekostiging Huisvestings Voorziening	97.287,00	18.118,26	79.168,74	0,00	97.287,00	0,00	18.118,26
421002	Tijdelijke huisvesting St.Franciscus	40.085,00	40.085,18	-0,18	0,00	40.085,00	0,00	40.085,18
421003	Financiering Bijzond. Basisonderwijs	1.802.802,00	1.895.508,70	-92.706,70	-20.000,00	1.822.802,00	-18.750,00	1.914.258,70
441000	Financiering Voortgezet Onderwijs	47.297,00	41.282,63	6.014,37	0,00	47.297,00	0,00	41.282,63
480000	Leerlingenvervoer	385.718,00	332.472,71	53.245,29	0,00	385.718,00	0,00	332.472,71
480010	Zwemonderwijs Scholen	42.437,00	42.064,40	372,60	0,00	42.437,00	0,00	42.064,40
480020	Onderwijs Algemeen	189.473,00	189.081,80	391,20	0,00	189.473,00	0,00	189.081,80
480050	Onderwijs Achterstanden Beleid	14.290,00	15.040,43	-750,43	-206.814,00	221.104,00	-207.418,99	222.459,42

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
	Totalen per groep	2.628.205,00	2.582.303,15	45.901,85	-238.787,00	2.866.992,00	-246.357,22	2.828.660,37
3BLV26	Leefbaarheid en gezondheid							
310030	Bijzondere Wetten	70.919,00	68.089,27	2.829,73	-11.468,00	82.387,00	-13.713,73	81.803,00
670010	Klachten contact centrum	3.595,00	3.328,64	266,36	0,00	3.595,00	0,00	3.328,64
670020	Verbetering leefbaarheid i.d. wijken	9.000,00	8.958,73	41,27	0,00	9.000,00	0,00	8.958,73
670210	Buurtverenigingen	1.000,00	1.000,00	0,00	0,00	1.000,00	0,00	1.000,00
714000	Preventieve en Curatieve Gez.Zorg	446.193,00	454.217,00	-8.024,00	0,00	446.193,00	0,00	454.217,00
714001	Burgernoodhulp / AED	40.926,00	36.795,26	4.130,74	0,00	40.926,00	0,00	36.795,26
714010	Openbare Geestelijke Gezh.Zorg	3.429,00	3.429,00	0,00	0,00	3.429,00	0,00	3.429,00
715000	Gezondheidsbeleid / Account Meander	396.343,00	358.852,00	37.491,00	0,00	396.343,00	0,00	358.852,00
	Totalen per groep	971.405,00	934.669,90	36.735,10	-11.468,00	982.873,00	-13.713,73	948.383,63
3BLV27	Integrale veiligheid							
120000	Brandweerbeleid / Account Brandweer	1.609.973,00	1.550.515,89	59.457,11	0,00	1.609.973,00	0,00	1.550.515,89
120100	Rampenbestrijding	107.653,00	114.945,88	-7.292,88	0,00	107.653,00	0,00	114.945,88
140000	APV(vergunningen e.d.)	51.327,00	51.041,30	285,70	-9.169,00	60.496,00	-10.957,60	61.998,90
140100	Dierenwelzijn	20.165,00	18.216,85	1.948,15	0,00	20.165,00	0,00	18.216,85
140120	Criminaliteitspreventie	223.068,00	189.744,17	33.323,83	0,00	223.068,00	-2.555,26	192.299,43
140150	Toezicht & Handhaving openb.ruimte	641.012,00	640.144,53	867,47	0,00	641.012,00	-1.707,47	641.852,00
140200	Integrale Veiligheid	231.302,00	230.502,80	799,20	0,00	231.302,00	0,00	230.502,80
140300	Openb. Orde & Veiligheidsbel.	61.921,00	61.921,00	0,00	0,00	61.921,00	0,00	61.921,00
663000	Fysieke Veiligheid VTH	91.350,00	80.797,00	10.553,00	0,00	91.350,00	0,00	80.797,00
	Totalen per groep	3.037.771,00	2.937.829,42	99.941,58	-9.169,00	3.046.940,00	-15.220,33	2.953.049,75

Groep Product		Saldi Begroot	Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Begroting Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Lasten
3BLV28	Communicatie en interactie							
001001	Burgemeester & Wethouders	804.525,00	805.195,23	-670,23	-2.798,00	807.323,00	-6.098,00	811.293,23
001002	Raad	284.462,00	290.863,43	-6.401,43	0,00	284.462,00	0,00	290.863,43
002002	Bestuursondersteuning algemeen	2.471.251,00	2.405.462,68	65.788,32	-1.250,00	2.472.501,00	-1.405,75	2.406.868,43
002003	Bestuursond Beleidsplan/Begroting	142.249,00	142.249,00	0,00	0,00	142.249,00	0,00	142.249,00
002004	Bestuursond. Marap/Burapportage	153.506,00	153.506,00	0,00	0,00	153.506,00	0,00	153.506,00
002005	Bestuursond. Jaarrekening	276.997,00	276.997,00	0,00	0,00	276.997,00	0,00	276.997,00
002008	Klachtenregeling Burgers	20.018,00	17.941,40	2.076,60	0,00	20.018,00	0,00	17.941,40
002013	Project Nieuwe Dienstverlening	13.697,00	13.738,35	-41,35	0,00	13.697,00	0,00	13.738,35
002016	Bestuursond.Secretariele ond.College	302.362,00	302.362,00	0,00	0,00	302.362,00	0,00	302.362,00
002019	Projecten	180.818,00	180.842,00	-24,00	-93.049,00	273.867,00	-93.025,00	273.867,00
002020	Wijkmanagement	247.927,00	247.927,00	0,00	0,00	247.927,00	0,00	247.927,00
002021	Strategie Beleid	225.775,00	232.163,67	-6.388,67	0,00	225.775,00	0,00	232.163,67
002026	BHV	12.500,00	5.431,16	7.068,84	0,00	12.500,00	0,00	5.431,16
002028	Flankerend beleid / mobiliteit	0,00	5.531,66	-5.531,66	0,00	0,00	0,00	5.531,66
002400	Externe Voorlichting	143.455,00	142.869,22	585,78	0,00	143.455,00	0,00	142.869,22
002410	Interne Communicatie	71.140,00	71.331,20	-191,20	0,00	71.140,00	0,00	71.331,20
002420	Stadskrant	51.188,00	41.355,94	9.832,06	0,00	51.188,00	0,00	41.355,94
003150	Verkiezingen	48.262,00	45.644,69	2.617,31	0,00	48.262,00	0,00	45.644,69
006001	Raadsvergaderingen	172.936,00	167.108,62	5.827,38	0,00	172.936,00	0,00	167.108,62
006002	Presidium	10.324,00	10.324,00	0,00	0,00	10.324,00	0,00	10.324,00
006003	Commissies	59.561,00	59.561,00	0,00	0,00	59.561,00	0,00	59.561,00
006004	Afstemming Griffie - Burg./Secr./Org	12.706,00	12.706,00	0,00	0,00	12.706,00	0,00	12.706,00

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
006005	Beleidsadvisering Raad	63.532,00	63.532,00	0,00	0,00	63.532,00	0,00	63.532,00
006006	Ondersteuning Raadsleden	55.387,00	56.727,63	-1.340,63	0,00	55.387,00	0,00	56.727,63
006007	Secretariaatswerkzaamheden	3.971,00	3.971,00	0,00	0,00	3.971,00	0,00	3.971,00
006010	Rekenkamer en externe accountant	69.736,00	46.526,00	23.210,00	0,00	69.736,00	0,00	46.526,00
670030	Subsidies diverse wijkteams	42.057,00	42.057,00	0,00	0,00	42.057,00	0,00	42.057,00
670040	Wijksteunpunt Brunssum Noord	12.000,00	12.000,00	0,00	0,00	12.000,00	0,00	12.000,00
	Totalen per groep	5.952.342,00	5.855.924,88	96.417,12	-97.097,00	6.049.439,00	-100.528,75	5.956.453,63
3BLV29	Cultuur en sport							
510000	Openbare Bibliotheek	487.338,00	508.574,75	-21.236,75	0,00	487.338,00	0,00	508.574,75
511000	Muziek Onderwijs (Incl. Subsidies)	338.492,00	363.586,14	-25.094,14	0,00	338.492,00	0,00	363.586,14
530011	Tennispark L.T.C.B.	38.336,00	30.963,02	7.372,98	-36.098,00	74.434,00	-33.322,29	64.285,31
530101	Sporthal Brunnahal	86.472,00	88.206,33	-1.734,33	-19.860,00	106.332,00	-11.354,99	99.561,32
530102	Sporthal Rumpen	182.338,00	187.536,41	-5.198,41	-105.326,00	287.664,00	-97.776,61	285.313,02
530104	Onderhoud Sporthallen Algemeen	30.263,00	30.263,00	0,00	0,00	30.263,00	0,00	30.263,00
530105	Accommodatie Robin Hood	-1.800,00	-1.538,80	-261,20	-3.100,00	1.300,00	-3.002,45	1.463,65
530111	Gymzaal Brunssum-Noord	33.016,00	33.416,86	-400,86	-29.199,00	62.215,00	-29.554,06	62.970,92
530113	Gymzaal Ir. De Katstraat	40.552,00	35.618,69	4.933,31	-10.375,00	50.927,00	-10.276,37	45.895,06
530114	Gymzaal Schildstraat	32.284,00	22.824,79	9.459,21	0,00	32.284,00	0,00	22.824,79
530200	Sportsubsidies(incl. Kapitaallasten)	125.584,00	124.206,78	1.377,22	0,00	125.584,00	0,00	124.206,78
530201	Sportgala	12.855,00	12.855,00	0,00	0,00	12.855,00	0,00	12.855,00
530205	Brunssum Beweegt	269.615,00	301.366,92	-31.751,92	-25.000,00	294.615,00	-31.502,63	332.869,55
530300	Sportbeleid	9.526,00	9.526,00	0,00	0,00	9.526,00	0,00	9.526,00

Groep / Product		Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Begroting Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Lasten
530410	Zwembad de Bronspot	640.666,00	627.321,13	13.344,87	-251.599,00	892.265,00	-249.860,35	877.181,48
531001	Accommodatie Houserveld	175.327,00	174.797,02	529,98	-30.420,00	205.747,00	-27.038,50	201.835,52
531002	Accommodatie In De Struiken	203.786,00	194.663,96	9.122,04	-26.664,00	230.450,00	-29.047,62	223.711,58
531003	Accommodatie Peerdendries	30.954,00	75.905,56	-44.951,56	-2.474,00	33.428,00	-3.015,40	78.920,96
531005	Accommodatie Klingelsberg	94.637,00	98.222,39	-3.585,39	-26.947,00	121.584,00	-22.838,84	121.061,23
531006	Accommodatie Carisborg	735,00	735,00	0,00	0,00	735,00	0,00	735,00
531007	Sportparken Algemeen	306.149,00	304.360,00	1.789,00	0,00	306.149,00	0,00	304.360,00
540000	Amateuristische Kunstbeoefening	82.344,00	86.877,31	-4.533,31	-2.146,00	84.490,00	-2.530,26	89.407,57
540100	Culturele Evenementen (Incl.Parade)	490.951,00	491.557,09	-606,09	0,00	490.951,00	-3.050,00	494.607,09
541000	Monumentenzorg	1.815,00	1.815,00	0,00	0,00	1.815,00	0,00	1.815,00
560100	Kermissen	29.628,00	44.749,31	-15.121,31	-41.887,00	71.515,00	-39.021,93	83.771,24
560110	Volksfeesten	126.176,00	145.340,52	-19.164,52	0,00	126.176,00	-1.008,25	146.348,77
560122	Diverse Evenementen Algemeen	20.691,00	21.006,32	-315,32	0,00	20.691,00	-2.138,64	23.144,96
560130	Evenementenbeleid	22.026,00	22.097,22	-71,22	0,00	22.026,00	0,00	22.097,22
	Totalen per groep	3.910.756,00	4.036.853,72	-126.097,72	-611.095,00	4.521.851,00	-596.339,19	4.633.192,91
3BLV299	Resteffecten Programma 2							
980200	Mut. Reserves Progr 2 Hfdfct 0	-37.028,00	-65.568,89	28.540,89	-65.569,00	28.541,00	-65.568,89	0,00
980204	Mut. Reserves Progr 2 Hfdfct 4	-604.497,00	-612.020,80	7.523,80	-1.138.237,00	533.740,00	-1.138.237,50	526.216,70
980205	Mut. Reserves Progr 2 Hfdfct 5	-276.923,00	-364.018,90	87.095,90	-531.923,00	255.000,00	-619.018,90	255.000,00
980206	Mut. Reserves Progr 2 Hfdfct 6	-3.823.435,00	-3.601.630,64	-221.804,36	-3.853.435,00	30.000,00	-3.631.630,64	30.000,00
	Totalen per groep	-4.741.883,00	-4.643.239,23	-98.643,77	-5.589.164,00	847.281,00	-5.454.455,93	811.216,70
3BLV31	Ruimtelijk beleid en volkshuisvestin							

Groep Product		Saldi Begroot	Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Begroting Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Lasten
540200	Kunst,Cult.en Monum.beleid	27.171,00	27.147,00	24,00	0,00	27.171,00	0,00	27.147,00
541010	Omgev.verg: Monumenten/Archeologie	20.622,00	20.622,00	0,00	0,00	20.622,00	0,00	20.622,00
810000	Structuur-Regioplanning	5.716,00	5.716,00	0,00	0,00	5.716,00	0,00	5.716,00
810010	Stedebouwkundige Advisering	120.230,00	120.230,00	0,00	0,00	120.230,00	0,00	120.230,00
810020	Omgevingsvergunning: RO (Plan-/vrij)	89.793,00	89.793,00	0,00	0,00	89.793,00	0,00	89.793,00
810040	Bestemmingsplannen	195.522,00	175.456,35	20.065,65	0,00	195.522,00	0,00	175.456,35
810050	Planschade- en kostenverhaal	3.334,00	3.565,25	-231,25	0,00	3.334,00	-300,00	3.865,25
820040	Volkshuisvesting Algemeen/Woningen	177.622,00	173.296,42	4.325,58	-16.823,00	194.445,00	-16.823,17	190.119,59
820050	Infoverstr. huur- / zorgtoeslag	17.121,00	17.121,00	0,00	0,00	17.121,00	0,00	17.121,00
821110	Stedelijke Vernieuwing ISV	65.962,00	67.733,89	-1.771,89	0,00	65.962,00	0,00	67.733,89
821170	Uitgaven t.l.v. Herstructureringsres	1.438,00	4.985,45	-3.547,45	0,00	1.438,00	0,00	4.985,45
822000	Ruimtelijke Kwaliteitszorg	83.864,00	78.942,07	4.921,93	0,00	83.864,00	0,00	78.942,07
822031	Omgev.verg: bouw/sloop & Brandveilig	434.830,00	432.150,33	2.679,67	0,00	434.830,00	-3.315,83	435.466,16
822035	Bouwtekeningen	15.219,00	14.902,40	316,60	0,00	15.219,00	-316,60	15.219,00
822050	Toezicht en Handhaving	282.463,00	276.435,50	6.027,50	-3.500,00	285.963,00	-6.066,00	282.501,50
823000	Leges omgevingsvergunning	-407.223,00	-447.796,43	40.573,43	-407.223,00	0,00	-448.093,23	296,80
830003	Algemene Posten o.a.Saldo	-150.239,00	-307.701,21	157.462,21	-150.239,00	0,00	-307.701,21	0,00
830004	Algemene Kosten Grondexploitatie	272.929,00	281.951,05	-9.022,05	-255.763,00	528.692,00	-426.917,02	708.868,07
830009	Exploitatie Erfpachtsgronden	0,00	-617,14	617,14	-2.750,00	2.750,00	-617,14	0,00
830010	Dorpstraat 3 Van Loo/Schielen	-1.116,00	-1.118,52	2,52	-1.116,00	0,00	-1.118,52	0,00
830025	Eindstraat 6 J. Maat	-972,00	-977,76	5,76	-972,00	0,00	-977,76	0,00
830026	Eindstraat 8 J.Maat	-2.232,00	-2.235,00	3,00	-2.232,00	0,00	-2.235,00	0,00
830027	Eindstraat 2 L.D.P.Maat	-1.476,00	-1.477,32	1,32	-1.476,00	0,00	-1.477,32	0,00

Groep Product		Saldi Begroot	Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Begroting Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Lasten
830028	Eindstraat 10 P. Maat	-1.056,00	-933,84	-122,16	-1.056,00	0,00	-933,84	0,00
830030	Dorpstraat 27	-1.126,00	59,88	-1.185,88	-1.476,00	350,00	0,00	59,88
830040	Masterplan Centrum Alg.Kosten	0,00	0,00	0,00	-13.066,00	13.066,00	-4.420,89	4.420,89
830041	Entree Dorpstraat MP Centr	0,00	0,00	0,00	-250.000,00	250.000,00	-250.000,00	250.000,00
830042	Kloosterstraat MP Centr	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.646,81	1.646,81
830043	MC Raadhuisstraat	0,00	0,00	0,00	-250.000,00	250.000,00	-250.000,00	250.000,00
830044	MC Kloosterstraat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-3.847,50	3.847,50
830051	Het Ei Locatie De Doorsteek	0,00	0,00	0,00	-2.278.410,00	2.278.410,00	-1.705.438,52	1.705.438,52
830060	Kerkeveld MP Centrum	0,00	0,00	0,00	-52.346,00	52.346,00	-26.968,00	26.968,00
830062	Kerkeveld Brede School Infra	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-3.636,70	3.636,70
830070	Zorgplein MP Centrum	0,00	0,00	0,00	-8.640,00	8.640,00	-7.243,20	7.243,20
830080	Lindeplein MP Centrum	0,00	0,00	0,00	-185.983,00	185.983,00	-189.447,09	189.447,09
830082	Lindeplein MP Sloop Brikke Oave	0,00	0,00	0,00	-132.200,00	132.200,00	-110.762,19	110.762,19
830420	Complex 42 Rode Beek	0,00	0,00	0,00	-100.000,00	100.000,00	-100.000,00	100.000,00
830421	Compl 42 Rode Beek Onderb/Brs	0,00	0,00	0,00	-5.000,00	5.000,00	-18.103,85	18.103,85
830430	Complex 43 Bouwberg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.133,12	1.133,12
830460	Complex 46 Voormalig BSV terrein	0,00	0,00	0,00	-357.737,00	357.737,00	-41.844,62	41.844,62
830640	Complex 64 Oeloven	0,00	0,00	0,00	-27.576,00	27.576,00	-28.455,73	28.455,73
830650	Complex 65 Haansberg	0,00	0,00	0,00	-668.050,00	668.050,00	-51.746,18	51.746,18
830730	Masterplan Treebeek	0,00	0,00	0,00	-991.000,00	991.000,00	-990.337,36	990.337,36
830731	Masterplan Treebeek Infra	0,00	0,00	0,00	-520.946,00	520.946,00	-122.087,05	122.087,05
830740	Complex 74 Oostflankontwikkelng	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
830741	Werkkapitaal Oostflank	350.000,00	215.038,00	134.962,00	0,00	350.000,00	0,00	215.038,00

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
	Totalen per groep	1.598.396,00	1.242.288,37	356.107,63	-6.685.580,00	8.283.976,00	-5.124.011,45	6.366.299,82
3BLV32	Milieu, verkeer en openbare ruimte							
210000	MIP-wegen	1.347.029,00	1.153.044,94	193.984,06	-54.373,00	1.401.402,00	-22.462,00	1.175.506,94
210030	Onderhoud Wegen	950.124,00	1.034.246,28	-84.122,28	-130,00	950.254,00	-3.130,10	1.037.376,38
210032	Overige Kosten wegen	-10.513,00	-24.729,75	14.216,75	-78.416,00	67.903,00	-89.560,18	64.830,43
210033	Opritten	7.006,00	10.032,13	-3.026,13	-9.525,00	16.531,00	-5.288,47	15.320,60
210040	Onkruidbestrijding verhardingen	64.485,00	64.485,00	0,00	-109.470,00	173.955,00	-111.931,13	176.416,13
210050	Straatreiniging	-76.773,00	-141.877,73	65.104,73	-526.053,00	449.280,00	-508.526,96	366.649,23
210051	Bladreiniging	76.773,00	141.877,73	-65.104,73	0,00	76.773,00	0,00	141.877,73
210052	Hondenpoepbestrijding	65.697,00	58.852,60	6.844,40	0,00	65.697,00	0,00	58.852,60
210060	Gladheidsbestrijding	144.957,00	116.143,09	28.813,91	0,00	144.957,00	-212,57	116.355,66
210070	Onderhoud Straatmeubilair	83.710,00	109.380,96	-25.670,96	-22.000,00	105.710,00	-22.415,00	131.795,96
210100	Bouw- en woonrijp maken	51.182,00	51.535,21	-353,21	0,00	51.182,00	0,00	51.535,21
210200	Verkeersborden/Wegmarkeringen	115.967,00	125.404,36	-9.437,36	-5.224,00	121.191,00	-2.822,84	128.227,20
210201	Verkeerszuilen/Verkeerslichten	43.648,00	32.381,03	11.266,97	0,00	43.648,00	0,00	32.381,03
210202	Kapitaallasten Straatverlichting	218.787,00	184.794,59	33.992,41	0,00	218.787,00	0,00	184.794,59
210203	Openbare Straatverl. MIP-OR	465.137,00	469.857,10	-4.720,10	0,00	465.137,00	-3.071,46	472.928,56
210210	Verkeerscöordinatie	308.409,00	295.424,41	12.984,59	-9.350,00	317.759,00	-17.504,95	312.929,36
210220	Verkeers- en vervoersbeleid	30.008,00	30.008,00	0,00	0,00	30.008,00	0,00	30.008,00
211005	Openbare Straatverl. MIP-OR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
214000	Kapitaallasten over.kosten Parkeren	38.743,00	38.743,74	-0,74	0,00	38.743,00	0,00	38.743,74
330040	Cöordinatie Telecommunicatie	-3.341,00	-6.806,11	3.465,11	-9.218,00	5.877,00	-12.683,11	5.877,00

Groep Product		Saldi Begroot	Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Begroting Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Lasten
560230	Omgevingsvergunningen: Kappen	29.677,00	29.677,00	0,00	0,00	29.677,00	0,00	29.677,00
560300	Verkoop groenstroken	11.224,00	11.224,00	0,00	0,00	11.224,00	0,00	11.224,00
721010	Overige Kosten Huisvuil	2.450.335,00	2.446.492,50	3.842,50	-538.632,00	2.988.967,00	-294.306,42	2.740.798,92
722000	MIP-Riolering	2.506.288,00	2.476.082,43	30.205,57	0,00	2.506.288,00	-21,55	2.476.103,98
722021	Onderhoud Riolering	298.832,00	320.921,46	-22.089,46	0,00	298.832,00	0,00	320.921,46
722022	Rioolinspecties	80.000,00	25.898,24	54.101,76	0,00	80.000,00	0,00	25.898,24
722023	Kapitaallasten/Overige Kosten Riool	216.892,00	55.956,73	160.935,27	-114.158,00	331.050,00	-241.016,94	296.973,67
722025	Aandeel reiniging kosten riolering	334.997,00	335.005,35	-8,35	0,00	334.997,00	0,00	335.005,35
722026	Bijdrage aan Heerlen Caumerbeek	4.000,00	4.076,59	-76,59	0,00	4.000,00	0,00	4.076,59
722027	Rioolaansluitingen	3.261,00	29.110,80	-25.849,80	-23.000,00	26.261,00	-4.467,70	33.578,50
722030	Rioolreiniging	82.730,00	99.329,32	-16.599,32	0,00	82.730,00	0,00	99.329,32
722450	Algemene werken Civiel Techniek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-6.083,05	6.083,05
723000	Handhaving Milieubeheer	349.989,00	323.065,44	26.923,56	0,00	349.989,00	0,00	323.065,44
723010	Milieubeleid	118.148,00	113.220,21	4.927,79	-21.233,00	139.381,00	-16.466,66	129.686,87
723030	Bodem, Geluid & Lucht	74.533,00	62.799,34	11.733,66	-1.000,00	75.533,00	-1.877,90	64.677,24
723041	AWACS aangelegenheden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
723050	Omgev.verg.: Milieu & Milieumelding	78.570,00	57.267,46	21.302,54	0,00	78.570,00	0,00	57.267,46
723060	Ongediertebestrijding	19.686,00	18.982,18	703,82	0,00	19.686,00	0,00	18.982,18
723070	Kadaverdepot	2.550,00	0,00	2.550,00	0,00	2.550,00	0,00	0,00
724000	Wet op de Lijkbezorging	24.131,00	22.880,64	1.250,36	0,00	24.131,00	0,00	22.880,64
724040	Openbare Begraafplaats	160.416,00	140.302,82	20.113,18	0,00	160.416,00	0,00	140.302,82
725000	Baten reinigingsrechten-afvalstoffen	-2.934.335,00	-2.927.537,56	-6.797,44	-2.934.335,00	0,00	-2.927.537,56	0,00
726000	Baten rioolheffing	-3.947.000,00	-3.918.399,52	-28.600,48	-3.947.000,00	0,00	-3.918.399,52	0,00

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
732000	Baten Begraafplaatsrechten	-93.226,00	-85.751,00	-7.475,00	-93.226,00	0,00	-85.751,00	0,00
	Totalen per groep	3.792.733,00	3.383.402,01	409.330,99	-8.496.343,00	12.289.076,00	-8.295.537,07	11.678.939,08
3BLV33	Wijkvoorzieningen							
310101	Kosten Marktreiniging	68.096,00	72.147,10	-4.051,10	0,00	68.096,00	0,00	72.147,10
311000	Baten Marktgelden	-18.744,00	-8.681,30	-10.062,70	-18.744,00	0,00	-15.408,80	6.727,50
580000	Subsidiering Kerkgenootsch./Basbo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
580010	Speeltuinen	60.669,00	62.219,99	-1.550,99	0,00	60.669,00	0,00	62.219,99
580013	Openbare Speelplekken	34.016,00	27.077,06	6.938,94	0,00	34.016,00	0,00	27.077,06
670200	Ontmoetingscentrum D'r Brikke Oave	328.737,00	449.538,98	-120.801,98	-127.236,00	455.973,00	-33.528,00	483.066,98
670220	Gemeenschapshuizen	50.139,00	52.480,80	-2.341,80	-454,00	50.593,00	0,00	52.480,80
670230	B.M.V. Bronsheim	22.141,00	71.958,75	-49.817,75	-438.211,00	460.352,00	-411.422,29	483.381,04
670240	Brede School Langeberg	150.925,00	161.407,53	-10.482,53	-143.664,00	294.589,00	-146.282,23	307.689,76
670250	Brede School Treebeek	316.325,00	365.725,05	-49.400,05	-203.500,00	519.825,00	-221.078,64	586.803,69
670260	Gemeenschapshuis Klaver 4	27.120,00	27.119,81	0,19	0,00	27.120,00	0,00	27.119,81
670270	B.M.V. Centrum	613.941,00	521.656,64	92.284,36	-96.500,00	710.441,00	-108.948,39	630.605,03
670280	Casino Brunssum	0,00	1.556,28	-1.556,28	0,00	0,00	0,00	1.556,28
670290	Voorzieningenbeleid	19.053,00	19.053,00	0,00	0,00	19.053,00	0,00	19.053,00
	Totalen per groep	1.672.418,00	1.823.259,69	-150.841,69	-1.028.309,00	2.700.727,00	-936.668,35	2.759.928,04
3BLV34	Recreatie en groen							
530040	Golfbaan	16.201,00	16.201,00	0,00	0,00	16.201,00	0,00	16.201,00
560050	Schutterspark Algemeen	80.250,00	91.204,76	-10.954,76	-16.360,00	96.610,00	-16.973,58	108.178,34
560052	Schutterspark Kinderboerderij	7.499,00	9.749,79	-2.250,79	-3.000,00	10.499,00	-3.018,00	12.767,79

Groep Product		Saldi Begroot	Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Begroting Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Lasten
560053	Schutterspark Roeivijver	-1.585,00	0,00	-1.585,00	-1.585,00	0,00	0,00	0,00
560056	Schuttershüske	3.025,00	3.600,90	-575,90	0,00	3.025,00	0,00	3.600,90
560057	Exploitatie pompgebouwen	42.746,00	42.595,34	150,66	0,00	42.746,00	0,00	42.595,34
560200	Groencoördinatie	166.382,00	173.832,78	-7.450,78	-1.362,00	167.744,00	0,00	173.832,78
560201	Bosbeheer	38.150,00	38.498,84	-348,84	-8.222,00	46.372,00	-48.529,35	87.028,19
560210	Groen- en natuurbeleid	3.901,00	14.355,44	-10.454,44	-5.625,00	9.526,00	-2.604,31	16.959,75
560245	Onderhoud Gereedschap Machines	110.923,00	113.916,37	-2.993,37	0,00	110.923,00	0,00	113.916,37
560252	Plantsoenen	1.561.957,00	1.382.749,22	179.207,78	0,00	1.561.957,00	2.263,39	1.380.485,83
560253	Vijverpark/Edenpark/Emmapark	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
560255	Kerstbomen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
560257	Sanering-/Reconstructie Bomenbestand	199.758,00	189.562,69	10.195,31	0,00	199.758,00	-6.405,00	195.967,69
560261	Onderhoud etc. Wegbermen	0,00	1.512,64	-1.512,64	0,00	0,00	0,00	1.512,64
560264	Directe Kap.Lasten etc.Plantsoenen	54.988,00	32.162,63	22.825,37	0,00	54.988,00	0,00	32.162,63
	Totalen per groep	2.284.195,00	2.109.942,40	174.252,60	-36.154,00	2.320.349,00	-75.266,85	2.185.209,25
3BLV399	Resteffecten Programma 3							
980302	Mut. Reserves Progr 3 Hfdfct 2	-578.163,00	-426.897,55	-151.265,45	-578.163,00	0,00	-648.695,50	221.797,95
980305	Mut. Reserves Progr 3 Hfdfct 5	-25.882,00	139.539,50	-165.421,50	-51.132,00	25.250,00	-53.357,58	192.897,08
980306	Mut. Reserves Progr 3 Hfdfct 6	-1.055.038,00	-1.090.738,59	35.700,59	-1.126.799,00	71.761,00	-1.179.761,03	89.022,44
980307	Mut. Reserves Progr 3 Hfdfct 7	-28.932,00	-28.932,34	0,34	-528.932,00	500.000,00	-528.932,34	500.000,00
980308	Mut. Reserves Progr 3 Hfdfct 8	-551.795,00	-422.380,78	-129.414,22	-1.703.795,00	1.152.000,00	-1.707.342,78	1.284.962,00
	Totalen per groep	-2.239.810,00	-1.829.409,76	-410.400,24	-3.988.821,00	1.749.011,00	-4.118.089,23	2.288.679,47
3BLV41	Werk							

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
310000	Economische Activiteiten	18.862,00	18.862,00	0,00	0,00	18.862,00	0,00	18.862,00
310010	Economisch beleid	131.100,00	130.196,37	903,63	-496,00	131.596,00	0,00	130.196,37
310020	Arbeidsmarkt management	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totalen per groep	149.962,00	149.058,37	903,63	-496,00	150.458,00	0,00	149.058,37
3BLV42	Toerisme							
560020	Groen, Toerisme en Recr.beleid	70.989,00	77.920,25	-6.931,25	0,00	70.989,00	0,00	77.920,25
	Totalen per groep	70.989,00	77.920,25	-6.931,25	0,00	70.989,00	0,00	77.920,25
3BLV499	Resteffecten Programma 4							
980403	Mut. Reserves Progr 4 Hfdfct 3	0,00	0,00	0,00	-57.639,00	57.639,00	-57.639,24	57.639,24
	Totalen per groep	0,00	0,00	0,00	-57.639,00	57.639,00	-57.639,24	57.639,24
3BLV51	Algemene Uitkering							
921000	Algemene Uitkering Gemeentefonds	-29.698.481,00	-29.726.159,19	27.678,19	-29.698.481,00	0,00	-29.726.159,19	0,00
923000	Integratie-uitkering Sociaal Domein	-26.541.354,00	-26.539.456,00	-1.898,00	-26.541.354,00	0,00	-26.539.456,00	0,00
	Totalen per groep	-56.239.835,00	-56.265.615,19	25.780,19	-56.239.835,00	0,00	-56.265.615,19	0,00
3BLV52	Heffing en invordering van belasting							
930000	Coordinatie Wet WOZ	63.900,00	205.212,36	-141.312,36	-473.600,00	537.500,00	-473.600,00	678.812,36
931000	Baten OZB gebruikers	-560.156,00	-434.430,36	-125.725,64	-560.156,00	0,00	-434.430,36	0,00
932000	Baten OZB eigenaren	-4.319.183,00	-4.273.249,55	-45.933,45	-4.319.183,00	0,00	-4.273.249,55	0,00
936000	Baten Toeristenbelasting	-40.528,00	-59.959,60	19.431,60	-40.528,00	0,00	-59.959,60	0,00
937000	Baten Hondenbelasting	-305.926,00	-298.121,67	-7.804,33	-305.926,00	0,00	-298.121,67	0,00
938000	Baten Reclamebelasting	-37.977,00	-42.150,83	4.173,83	-37.977,00	0,00	-42.150,83	0,00

Groep / Product		Saldi Begroot	Saldi Realisatie	Saldi Vrije ruimte	Uitgesplitst naar baten en Begroting Baten	Uitgesplitst naar baten en Begroting Lasten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Baten	Uitgesplitst naar baten en Realisatie Lasten
939000	Baten Precariobelasting	-21.390,00	-23.109,95	1.719,95	-21.390,00	0,00	-23.169,95	60,00
940010	Heffing en invordering Belastingen	43.000,00	50.076,48	-7.076,48	-10.000,00	53.000,00	-2.923,52	53.000,00
942000	Vennootschapsbelasting (Vpb)	40.000,00	0,00	40.000,00	0,00	40.000,00	0,00	0,00
	Totalen per groep	-5.138.260,00	-4.875.733,12	-262.526,88	-5.768.760,00	630.500,00	-5.607.605,48	731.872,36
3BLV53	Financieringsmiddelen							
330030	Deelneming in Nutsbedrijven	-533.745,00	-560.925,86	27.180,86	-606.550,00	72.805,00	-586.664,43	25.738,57
911000	Geldleningen-uitzettingen korter 1jr	124.320,00	102.459,31	21.860,69	-1.000,00	125.320,00	-142,00	102.601,31
913000	Overige Financiële Middelen	-101.378,00	-104.781,81	3.403,81	-114.975,00	13.597,00	-118.378,76	13.596,95
914000	Geldleningen-uitzettingen langer 1jr	-2.506.265,00	-2.503.812,29	-2.452,71	-2.519.265,00	13.000,00	-2.516.124,05	12.311,76
	Totalen per groep	-3.017.068,00	-3.067.060,65	49.992,65	-3.241.790,00	224.722,00	-3.221.309,24	154.248,59
3BLV599	Resteffecten Programma 5							
922000	Algemene Baten en Lasten	356.580,00	570.362,84	-213.782,84	-300.000,00	656.580,00	-531.180,20	1.101.543,04
922100	Kosten voormalig personeel	152.164,00	88.343,98	63.820,02	0,00	152.164,00	-66.852,29	155.196,27
960000	Saldo van Kostenplaatsen	344.090,00	-791.109,71	1.135.199,71	-1.548.325,00	1.892.415,00	-2.756.396,07	1.965.286,36
980509	Mut. Reserves Progr 5 Hfdfct 9	3.226.905,00	3.124.379,76	102.525,24	-17.517.093,00	20.743.998,00	-17.098.273,87	20.222.653,63
	Totalen per groep	4.079.739,00	2.991.976,87	1.087.762,13	-19.365.418,00	23.445.157,00	-20.452.702,43	23.444.679,30
	Totaal generaal	0,00	-2.359.591,11	2.359.591,11	-127.007.391,00	127.007.391,00	-126.577.332,18	124.217.741,07

Bijlage 2: Kerngegevens

	2015	2016
A. SOCIALE STRUCTUUR		
1. Aantal inwoners (volgens BRP) per 1 januari	**28.445**	**28.448**
waarvan:		
0-4 jaar	1.128	1.128
5-14 jaar	2.680	2.683
15-19 jaar	1.468	1.468
20-24 jaar	1.389	1.389
25-29 jaar	1.515	1.515
30-49 jaar	6.890	6.890
50-64 jaar	6.908	6.909
65 jaar en ouder	6.467	6.466
Geschat buitenlandse militairen	1.700	1.700
2. Aantal huishoudens (volgens CBS)	**13.454**	**13.548**
waarvan:		
Eenpersoonshuishoudens	4.869	4.933
Meerpersoonshuishoudens	8.585	8.615
Gemiddeld aantal personen per huishouden	2,1	2
3. Aantal periodieke bijstandsgerechtigden *)	**963**	**946**
uitgedrukt in percentage van aantal inwoners	3,4%	3,3%
waarvan:		
I.O.A.W./I.O.A.Z.	26	36
WWB	937	910
4. Aantal WSW-ers in arbeidsjaren	**441,66**	**420,87**
uitgedrukt in percentage van aantal inwoners	1,6%	1,5%
5. Overige aantallen *)		
huishoudens met lage inkomens	5.470	5.400
uitgedrukt in percentage van aantal huishoudens	40,7%	39,9%
eenouderhuishoudens	1.183	1.174
uitgedrukt in percentage van aantal huishoudens	8,8%	8,7%
uitkeringontvangers (waaronder WWB, IOAW/IOAZ, WAO, WSW)	3.984	3.932
uitgedrukt in percentage van aantal inwoners	14,0%	13,8%
B. FYSIEKE STRUCTUUR		
1. Aantal bedrijfsvestigingen *)	1.580	1.646
2. Oppervlakte gemeente in hectare	**1.721**	**1.721**
waarvan binnenwater	13	13
3. Aantal woonruimten *)	**14.536**	**14.511**

*) bron: gegevens uit berekeningspecificatie algemene uitkering; deze zijn gebaseerd op CBS-informatie.

Bijlage 3: Overzicht gebruikte afkortingen

AED	Automatische Externe Defibrilator
AJZ	Algemeen Juridische Zaken
APG	Algemene Pensioen Groep
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAG	Basis Administratie Gebouwen
BBS	Bevolking / Burgerlijke Stand
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BDU	Brede doeluitkering
BMV	Brede maatschappelijke voorziening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BRP	Basis Registratie Personen
BsGW	Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten (Wet BUIG).
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CMWW	Centrum voor Maatschappelijke Werk en Welzijnswerk Brunssum-Onderbanken
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
Diftar	Gedifferentieerd tarief
DBFMO	Design, Build, Finance, Maintain & Operate
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
ECB	Europese Centrale Bank

FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido)
FLO	Functioneel Leeftijds Ontslag
GBRD	Gemeenschappelijke Belasting- en Registratiedienst
GEO	Geografische Informatie
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIDS	Gezond in de Stad
GREX	Grondexploitatie
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
HBH	Hulp bij het huishouden
HR	Human Resources
IBA	Internationale Bau Ausstellung
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen
ISD BOL	Intergemeentelijke Sociale Dienst Brunssum Onderbanken Landgraaf
JFC HQ	Joint Force Command Headquarters van de NAVO
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
JPP	Jeugd Preventie Programma
KBL	Kredietbank Limburg
KCC	Klant Contact Centrum
KIDB	Kontactgroep Industrie en Dienstverlening Bedrijven
LEA	Lokaal Educatieve Agenda

LED	Limburg Economic Development
LHB	Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijven
LRKP	Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen
MIP	Meerjaren Investerings Plan
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
NSvV	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
NEN	Nederlandse Norm
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NWW	Nature Wonder World
OCB	Ondernemers Centrum Brunssum
Oranje Kolom	Benaming voor de gemeentelijke taken etc. in het kader van de rampenbestrijding
OZB	Onroerende Zaak Belasting
OV	Openbaar Vervoer
P&C	Planning & Control
PALET	Parkstad Limburg Energie Transitie
PDC	Producten Diensten Catalogus
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIP	Provinciaal Inpassingsplan
PIT	Parkstad IT-samenwerking
PSZ	Peuterspeelzaal
PUN	Paspoort Uitvoeringregeling Nederland
Retour	Trajecten om jongeren terug te geleiden naar onderwijs en/of arbeidsmarkt
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RO	Ruimtelijke Ordening
RODIN	Referentiekader Opbouw Digitaal Informatiebeheer
ROVL	Richtlijnen Openbare Verlichting
RUD	Regionale UitvoeringsDienst
RVOB	Rijks Vastgoed en OntwikkelingsBedrijf
SMK	Stichting Muziekschool Kerkrade

SMO-raad	Raad voor Sociaal Maatschappelijke Ondersteuning
SOX-armaturen	Oranje lampen straatverlichting
SW	Sociale Werkvoorziening
VGRP	Verbeterd Gemeentelijk RioleringsPlan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOV	Voorwaarde Openbare Verlichting
VRI	VerkeersRegelInstallatie
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VTH	Veiligheid, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Wet Bibob	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
WKO	Warmte-koude opslag
WML	Watermaatschappij Limburg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOPT	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WOZL	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg
WsW	Wet sociale Werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVG	Wet Voorziening Gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWZ	Wonen, Welzijn en Zorg
Ziut	Specialist in openbare verlichting, verkeersregeling en camerabewaking
ZMP	Zeer Moeilijk Plaatsbaren
ZZP	Zorg Zwaarte Pakket